

විමනිවිච්ඡේදනී

(ප්‍රථම භාගය)

ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය, අටුවා, ටීකා හා පාළි
භාෂාව පිළිබඳ මතවාද විමසුමක්

අතිපූජනීය නාලයෙන් අරියධම්ම අනුනාහිමි
ගුණානුස්මරණ “විමනිවිච්ඡේදනී” ග්‍රන්ථමාලාව - අංක 01

පටුන

පිළිම	V
හැඳින්වීම.....	vi
ආරම්භක ගාථා	x
01 ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය	1
අභිධර්ම පිටකය	5
අභිධර්ම පිටකය ගැන මෑතකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ අදහස්.....	11
විනයපිටකයේ පරිවාරපාළිය	14
සූත්‍ර පිටකයේ බුද්දක නිකායට අයත් ඇතැම් පොත්	15
02 අර්ථකථා, අවධිකථා නොහොත් අටුවා	17
අටුවාව දැනගැනීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ පෙළෙහි දැක්වෙන උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.....	20
පූර්වාචාරීන් වහන්සේලා යැයි අටුවා වල දක්වන්නේ කවුරුන්ද?	22
අටුවා නොතිබුණා නම්.....	25
අටුවා ගැන වංසකථා වල දැක්වෙන අයුරු.....	29
අටුවා ගැන මෑතකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ අදහස්....	30
පිළිවෙත් සරු යෝගාශ්‍රමීය මානිමිපාණන් වහන්සේලා අටුවා- ටිකාදිය පිළිබඳ දරණ අදහස	38

03	බුද්ධඝෝෂ මහාස්වාමීපාදයන් වහන්සේ යනු කවුද?..	44
	ලක්දිවට වැඩමකිරීමට පෙර අවදිය	44
	ලක්දිවදී සිදුකළ සාසන මෙහෙවර	46
	එතුමන්ට කරන දෝෂාරෝපන හා ඒවාට පිළිතුරු	47
	බුදුගොස් ඇදුරිඳු ගැන පුරාණ ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන්ගේ අදහස් කිහිපයක්... ..	49
	එතුමන් ගැන අතිපූජනීය නාටයෙන් අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ දැක්වූ අදහස	52
	බුදුගොස් මාහිමි තමාගේ අදහස් අටුවාවන්හි දැක්වූ අයුරු ...	55
	එතුමන් වහන්සේගේ හැකියාව ගැන නූතන ග්‍රන්ථ කතීවරුන්ගේ අදහස්	68
04	ටිකා ග්‍රන්ථ හා ටිකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා	71
	ටිකා යනු මොනවාද?	71
	ටිකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා යනු කවුද?	74
	ටිකා පිළිබඳ ඇති දුර්මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු	87
05	බුදුරජාණන්වහන්සේ දහම් දෙසූ භාෂාව හා ඒ ගැන ඇති මතවාද.....	92
	භාෂා :	92
	පාළි භාෂාව :	92
	පාළි භාෂාව හැදෑරීමේ ඇති වැදගත් කම	93
	සිංහල පරිවර්තන වල අපට හමුවූ වැරදි කීපයක්	94
	පාළි භාෂාව පිළිබඳ ඇති මතවාද :	106

	පාළු වියරණය :.....	108
06	විශුද්ධිමාර්ගය, අප රටේ ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම, ඒ පිළිබඳ ඇති දුර්මත හා ඊට පිළිතුර.....	132
	විශුද්ධිමාර්ගය	132
I	ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගාශ්‍රමයේ භාවිත කරන භාවනා ක්‍රම.....	139
II	මහාසී භාවනා ක්‍රමය	143
III	එා ඔග භාවනා ක්‍රමය.....	145
IV	ගොළන්කා භාවනා ක්‍රමය	149
	මෙම භාවනා ක්‍රම පිළිබඳ පොදුවේ පවතින වැරදි මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුර	150
07	අභිධර්ම පිටකය, අට්ඨකථාදිය පිළිබඳව මෙසේ වැරදි මත පැනනැගීමේ හේතු මොනවාද?	153
08	එම අධර්මවාදී මතවාදයන්ගේ නූතන ව්‍යාප්තිය.....	160
09	ධර්මය වරදවා දැක්වීමෙන් වන අනතුර.....	183
10	අපගේ අදහස.....	188

පිඳුම

සියලු ලෝවැසි සත්වයන්ට මොක්සුව සලසනු පිණිස තමා ලත්
සියලු සැප කැප කරමින්, අනේක කල්ප අසංඛ්‍ය ගණන් අප
වෙනුවෙන් පාරමි සපිරූ ලොවුතුරා සර්වඥ රාජෝත්තමයාණන්
වහන්සේටත්

එතුමන් වහන්සේ විසින් අවබෝධ කළ, උතුම් නිවන් සාදන
සපරියාප්තික නව ලොවුතුරු ශ්‍රී සද්ධර්මරත්නයටත්,

එම ධර්මය අනුව පිළිපැද, එහි සත්‍යතාවය ලොවට ප්‍රත්‍යක්ෂ
කොට පෙන්වූ පිළිවෙත් සරු අෂ්ටාර්ය පුද්ගල මහා
සංඝරත්නයටත්,

එම නිර්මල දහම මෙතුවක් කල් නිරූපදිතව පැවැත්වීමටත්, එහි
විර පැවැත්ම වෙනුවෙනුත්, අපරිමිත වෙහෙස විඳිමින් ග්‍රන්ථ
රචනාදී නොයෙක් විදියෙන් උපස්ථම්භ සැලසූ සියලු
උතුමන්ටත්

වත්මන්හි අසීමිත වෙහෙස විඳිමින්, දිවා රැ නිදි වරමින් එම දහම
පසක් කිරීමට වෙහෙසෙන පිළිවෙත් සරු බුදුපුතුන්ටත්

මෙම ග්‍රන්ථය උතුම් පූජාවක් වේවා.!!!

හැඳින්වීම.

**“මනුසංඝාතං ලඛ්‍යාන සද්ධම්ම සුප්පවෙදිනෙ
යෙ ඛණං නාධිගච්ඡන්ති අතිනාමෙනති තෙ ඛණං”
(අංගුත්තරනිකාය අක්ඛණ සූත්‍රය)**

ඉහත බුදුවදනේ සඳහන් පරිදි අතිදුර්ලභ බුද්ධෝත්පාද කාලයක්, උතුම් මිනිසත්ඛවක් හා පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය පවතින කාලයක් එමෙන්ම නිවැරදි ප්‍රතිපත්තියේ යෙදෙන හා ඉන් ප්‍රතිඵල ලබන සත්පුරුෂයන් සිටින කාලයක් යන මේ අති දුර්ලභ කරුණු ඒකරාශී වූ ඉතාම වටිනා අවස්ථාවක් අපට ලැබී ඇත. මෙම පරම දුර්ලභ අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජන ගැනීමට සෑම දෙනාටම අවස්ථාව නො ලැබෙන්නේය. ඒ අවස්ථාව ලැබෙන්නේ ශ්‍රද්ධා - ප්‍රඥාදී යහ ගුණයන්ගෙන් යුතු නුවණැති උතුමන්ට පමණි.

ඇතැම්හු මෙතරම් ලාභයක් ලැබී තිබියදීත් භාවනා ක්‍රමයන්ගේ ඇති වැරදි සොයමින් ද ධර්ම ග්‍රන්ථයන්ගේ වැරදි අඩුපාඩු සොයමින් හා ඒවා නුසුදුසු පරිදි විවේචනය කරමින් ද අන්‍යයන්ටද තමාගේ වැරදි මත දක්වමින් අනුන්ගේ නිවන් මාර්ගයටද බාධා කරමින් බොහෝ අකුසල් සිදුකර ගෙන දුගතිගාමී වෙත්. මෙසේ පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාවන් විකෘති කිරීම, ඒ නිවැරදි දහම් ග්‍රන්ථ ගැන අන්‍යයන් අපැහැදවීම හා එම ධර්මග්‍රන්ථ මත පදනම් වූ භාවනාක්‍රම අනිසි ලෙස විවේචනය කිරීම මේ යුගයේ බහුල බැවින් නුවණැතියන්ගේ දැනගැනීම පිණිස මෙම කරුණු දැක්වීම සිදු කරන්නෙමු.

බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙනෙකුන්ට වුවද සියලු දෙනාවම නිවැරදි කළ නොහැකි බව අපි දනිමු. මහාරජක්ඛ, මුදිත්ථිය, දුවාකාර, දුවිඤ්ඤාපය ආදී නුගුණ වලින් යුත් අය ද ලෝකයේ සිටින බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන වදාළ සේක. එබැවින් අපගේ මෙම උත්සාහය ද සෑම දෙනාටම කරුණු අවබෝධ කරවීමට නොව, ප්‍රධානවම මෙය අවස්ථාවක් කරගනිමින් අපගේ නිවන් ගමනට හේතු සපුරා ගැනීමත්, නුවණැති පිරිසට කරුණු දැන නිවැරදි වීමට අවස්ථාවක් ලබාදීමත්, අපට හැකි අයුරින් සාසනයට දිරිදීමත් පිණිසය. මෙහි බොහෝ සෙයින් පැරණි ග්‍රන්ථයන්ගෙන් හා ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන්ගේ ප්‍රකාශයන්ගෙන් උද්‍යත දැක්වීම්. සුදුසු පරිදි අපගේ අදහස් ද දැකීමු. අපට ඇතිවූ බොහෝ විනය ගැටළු නිරාකරණය කරගැනීමට අතිශයින් උපකාර වූ “විමනිවිනෝදනී” ටීකාවේ නාමයෙන් කොටසකුත් ගෙන “විමනි - සැක සිඳදමන්නා වූ ග්‍රන්ථ මාලාව” යන අර්ථයෙන් මෙම ග්‍රන්ථ මාලාවට “විමනිවිවිජේදනී” යැයි නම යෙදීමු.

පුරාණයේ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන් වහන්සේලා බැමිණිනියා සාය වැනි අති දුෂ්කර අවදි වලදී වැටකේ යුෂ, මී පොතු, මානෙල් දඩු ආදිය වළඳමින්, ඤීණාශ්‍රව බැවින් තමාට දහමින් ලැබිය යුතු තවත් දේ නැතත් භාණ්ඩාගාරික පරියත්ති වශයෙන් මේ දහම සුරැකි සේක. ඒ ඤීණාශ්‍රව උතුමන් විසින් මේ නිවැරදි දහමත් එහි නිවැරදි අර්ථයත් රැකගැනීමට ගත් වෙහෙස සිහි කරමින්, ඒ උතුමන් අනුව යමින්, නිවැරදි ශ්‍රී සද්ධර්මය, එහි නිවැරදි අර්ථ හා නිවැරදි භාවනා මාර්ග හඳුනාගනිමින් සිල-සමාධි-ප්‍රඥා ගුණධර්ම සපුරා ඉක්මණින්ම නිවන් අවබෝධය පිණිස සියලුම සත්වයින්ට අපගේ මෙම කුඩා ව්‍යායාමයද හේතු උපනිශ්‍රය වේවා යනු අපගේ මෙහි සහගත ප්‍රාර්ථනාවයි.

මෙබඳු කාර්යයක් සිදු කිරීමට අවශ්‍ය පසුබිම සකසමින් අපට පිරිසිදු පැවිදි උපසම්පදාවක් ලබාදීමට කටයුතු කළ පුරාණ ඇදුරු පරම්පරාවටමත්, විශේෂයෙන්ම මෑතකාලයේ වැටීගෙන යමින් තිබූ ප්‍රතිපත්ති සාසනය බැබළවීම පිණිස ශ්‍රී කල‍්‍යාණ යෝගාශ්‍රම සංස්ථාව පිහිටුවීමට මූලිකව කටයුතු කළ අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඥාණාරාම මානිමිපාණන් වහන්සේ හා අතිපූජනීය කඩවැද්දුවේ ජනවංස මානිමිපාණන් වහන්සේ අතුලු ඊට උපකාරක සියලු උතුමන්ටත්, අපගේ උපාධ්‍යායෝත්තම පරම පූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ හා සියලු කර්මාචාර්ය උතුමන්ටත්, නාඋයන ආරණ්‍යයේ අපගේ නිශ්‍රයාචාර්යෝත්තමයන් වහන්සේ වන මීගොඩ ස්වාමීන් වහන්සේ, අපගේ කර්මස්ථානාචාර්යෝත්තමයන් වහන්සේ වන අඟුල්ගමුවේ ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුලු සියලු ආචාර්ය උතුමන්ටත්, මූලික ධර්මවිනය ඥාණය හා අටුවා ටීකා පරිශීලනය කළයුතු අයුරු කියාදෙමින් අපේ පැවිදි දිවියේ අත්තිවාරම දැමූ අපගේ ආචාර්යෝත්තම නුවරඑළියේ ඥාණසීල මානිමිපාණන් වහන්සේ ඇතුලු සියලුම උපකාරක සබ්බමචාරීන් වහන්සේලාටත්, අවශ්‍ය පොතපත හා දහම් කරුණු වලින් අවවාද දෙමින් අපව දිරිමත් කරන හීනටිගල පඤ්ඤාරාම ස්වාමීන් වහන්සේටත්, අවශ්‍ය කරුණු සැකසීමට උපකාර කළ බත්තරමුල්ලේ පදුමසිරි, නාවලපිටියේ නාරද, නුවරඑළියේ ඥාණෝපම, කිරිවත්තේ තේජානන්ද, ඇමටියගොඩ වන්දසුමන, කිරිවත්තුඩුවේ ධීරානන්ද යන ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාටත් ගිහි ජීවිතයේදී අපට උපකාර සැලසූ පිංවත් දෙමාපියන් ගුරුවරුන් සහෝදර-සහෝදරියන් ඇතුලු උපකාරක ගිහි-පැවිදි සැමටත්, මේ කුසලය අනුමෝදන් වන අනන්ත ලෝකවාසී සත්වයන්ටත් ඉක්මනින්ම

නිර්වාණාවබෝධය පිණිසත්, ඒතාක් මිසදිටු නොගෙන පිරිසිදු දහම හඳුනාගැනීම පිණිසත් මෙම කුසලය හේතු උපනිශ්‍රය වේවායි මෙසේ පුණ්‍යානුමෝදනා සිදුකරමු.

එසේම මාකඩුවාවේ සුධම්මරක්ඛිත ආයුෂ්මතුන් වහන්සේ මෙම ග්‍රන්ථය මුද්‍රණය කිරීමේ වටිනාකම දැන ඒ සඳහා දායකත්වය දරන ඒ.පී. දිසානායක මහත්මයාටද මෙම කාර්යයෙහි වටිනාකම පහදා දී මෙයට සම්බන්ධ කරවීය. මෙම කුසලය එම ආයුෂ්මතුන් වහන්සේටත් එම දායක මහත්මාටත් මෙය මනාව මුද්‍රණය කර දුන් දිමුතු මුද්‍රණාලයේ අධිපතිතුමා ඇතුළු සෑම දෙනාටමත් ඉතා ඉක්මනින් ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් නිවන් අවබෝධය පිණිසම හේතු වේවා යැයි ආශීංසනය කරමු.

එසේම මෙම ග්‍රන්ථයට අපගේ අදහස් ද ඇතුළත් බැවින් ඒවායේ යම් වරදක් අඩුපාඩුවක් වෙතොත් එයද, මෙයට එකතු විය යුතු යැයි හැඟෙන යම් කරුණක් වෙතොත් ඒවාද අපට දන්වා එවන්නේ නම් එය අපට කරන මහත් අනුග්‍රහයක් කොට සලකමු. තවද මෙහි අඩංගු කරුණු විකෘති නොකර කැමති අයුරින් උපුටා ගැනීම ද වරදක් නොවේ.

සබ්බේ සත්තා භවන්තු සුඛිත්තා!!!

විරං තිට්ඨතු ලෝකස්මිං සම්මා සම්බුද්ධසාසනං.

මෙයට,
සම්බුද්ධසාසනවිරස්ථිතිකාමී,
දිද්දෙනෙයේ අරියදස්සන හිමි,
නාඋයන අරණ්‍ය සේනාසනය,
පන්සියගම.

2018-10-10

ආරම්භක ගාථා

පඤ්ඤාසොතිතභදයං - අනන්තගුණසාගරං
කරුණාකරසුගතං - නමාමි සිරසා අභං

(ප්‍රඥාවෙන් ශෝභමාන වූ චිත්තසන්නානයකින් යුක්ත වූ, අනන්ත ගුණ සාගරයක් වූ, කරුණා ආකර වූ සුගතයින් වහන්සේව මම සිරසින් නමදිමි)

නාථස්ස භදයෙ ජානං - සරතොපි සාරාවභං
පරිපුණ්ණං සුනිම්මලං - ධම්මඤ්ච සරණං වජෙ

(නාථ වූ බුදුරජුන්ගේ භද්‍රමඩලෙහි භටගත්තා වූ, සිහිකරන්නහුට ද සාර නිවන් ලබාදෙන්නා වූ, පරිපුණ්ණ වූ ඉතා නිර්මල වූ ධර්ම රත්නය ද සරණ යමි.)

සඛිසානං පවරුත්තමං - වන්දනං සුඛසාධකං
වන්දෙ සබ්බසම්භාසං - සඛිසඤ්ච තං ජිනොරසං

(සමූහයන් අතුරින් ශ්‍රේෂ්ඨ වූ උතුම් වූ, වන්දනා කරන්නවුනට ද ලෝකික ලෝකෝත්තර සුව ලබා දෙන්නා වූ, මෘදුවචන හා සමයක් වචන ඇත්තා වූ, ඒ ජිනේන්ද්‍රයින් වහන්සේගේ ඖරසපුත්‍ර මහා සංඝරත්නය ද මම වන්දනා කරමි.)

පුබ්බාවරියසිහානං - නමො කත්වා කතඤ්ජලී
සාසනෙ කුලපුත්තානං - ජාතවිමතිජේදනං
ගන්ථමිමං කරිස්සාමි - පොරාණමනිදීපකං

(පූර්වාචාර්ය මහරහත් උතුමන්ට අදිලි බැඳ නමස්කාර කොට, සාසනට පැමිණි කුලපුත්‍රයින්ගේ විමති දුරුකරන්නා වූ ද, පුරාණ මහරහත් උතුමන්ගේ මත ද දක්වන්නා වූ මේ ග්‍රන්ථය කරනෙමි.)

01 ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය

තුන්ලෝකාග්‍ර වූ භාග්‍යවත් වූ අරිහත් වූ සර්වඥ දශබලධාරීන් වහන්සේ සෝලසාසංඛ්‍යා කල්ප ප්‍රමාණයක් මනෝවාග්‍ප්‍රණධාන (සිතීන් හා වචනයෙන් පෙරුම් පිරීම්) වශයෙන් හා සාරාසංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂයක් පුරාවට මහාප්‍රණධාන (ත්‍රියාවෙන් පෙරුම් පිරීම්) වශයෙන් ද අනන්‍යසාධාරණ වූ ක්‍රියාවන් සිදු කොට සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වූ සේක් අප වැනි අප්‍රමාණ සත්වයින් කෙරෙහි වූ අසීමිත කරුණාව හේතුවෙනි. බුද්ධත්වය ලැබ අනන්ත අපරිමාණ සත්වයින්ට නිවන් සාක්ෂාත් කරවමින්, බොහෝ පිරිසක් සුගතිගාමී කරවමින් පුරා භතලිස් පස් වසක් දහම් අමාවෙන් මුලු විශ්වයම සනසවා පිරිනිවන් පා වදාළ සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවන් පා වදාළ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශිත ශ්‍රී සද්ධර්මය පිරිසිදුව පවතින තාක් කල් අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ජීවමානය. ඒ බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්ම පරිනිර්වාණ සූත්‍රයේදී මෙසේ වදාළ සේක.

“සියා බො පනානන්ද, තුම්හාකං එවමස්ස — ‘අතිතසත්ථුකං පාවචනං, නත්ථි නො සත්ථා’ති. න බො පනෙතං, ආනන්ද, එවං දට්ඨබ්බං. යො වො, ආනන්ද, මයා ධම්මො ච විනයො ච දෙසිතො පඤ්ඤාත්තො, සො වො මමච්චයෙන සත්ථා...”

“ආනන්දය, නුඹ වහන්සේලාට ‘මේ බුද්ධදේශනාව ඉක්මුණු (පිරිනිවුණු) ශාස්තෘවරයෙකු ඇති දේශනාවකි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ නැත’යි මෙසේ අදහසක් ඇති වන්නේ නම්, ආනන්දය එය එසේ නොදන යුතුය. ආනන්දය, මාවිසින් යම් ධර්මයක් ද විනයක් ද දේශනා කරනා ලද්දේ ද පනවන ලද්දේ ද, ඒ ධර්මවිනය මගේ ඇවෑමෙන් නුඹ වහන්සේලාට ශාස්තෘන් වහන්සේ වන්නේය” යනුවෙනි.

එබැවින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පිරිනිවීමෙන් පසුව ශ්‍රී සද්ධර්ම රත්නය අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ලෙස සැලකිය යුතුය. එසේනම් පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය පවතින තාක් කල් බුදුරජාණන් වහන්සේ ජීවමාන යැයි දන යුතුය. යම් හෙයකින් යමෙක් ඒ පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්ම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ නම් ඔහු ශාස්තෘන් වහන්සේ ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ යැයි දන යුතුය. කරුණු මෙසේ හෙයින් පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්ම රත්නය හඳුනාගැනීමට අප දක්ෂ වියයුතුය. ඒ සඳහා ප්‍රතිපත්තිගරුක ශ්‍රද්ධාවන්ත බහුශ්‍රැත ගුරු උතුමන් ඇසුරු කිරීම අතිශයෝපකාරී වේ. එසේ නැතිව තමාට හැඟෙන දේ පමණක් නිවැරදිය යන දිට්ඨි - මාන - ඵම්භාදී කෙලෙස් වලට හසුවී තීරණ ගැනීම නිසා තමාටත් අනුන්ටත් ලැබෙන්නට තිබෙන යහපත වළකිනවා මෙන්ම අතිශය බරපතල පාපයන් සිදුකොට ගෙන මතු කටුක දුක් වලට හිමිකාරයෙක් වනු ඇත. එබැවින් පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාව කුමක් ද යන්න හඳුනා ගැනීමේදී රාග-ද්වේශ- මෝහ දුරු කිරීමට හේතු වේද යන්න ප්‍රධාන සාධකයකි. තව ද පුරාණ පටිසම්භිදා ලාභී උතුමන්ගේ යුගයේදී ඒ උතුමෝ පිළිගත් ආකාරය ද ප්‍රධාන සාධකයකි. එබැවින් එම සාධක නොසලකා තම තමාගේ දැනීමට හා දෘෂ්ටියට අනුව දක්වන නූතන මතවාද මෙහිදී කිසිසේත් ම ප්‍රාමාණික නොවේ. ඒ අනුව විනය, සූත්‍ර, අභිධර්ම යන පිටක තුනට අයත් වූ සමන්තපාසාදිකා විනය

අටුවාදී පුරාණ ග්‍රන්ථයන්හි පිළිගත් ග්‍රන්ථ පිරිසිදු බුද්ධ දේශනා ලෙස පිළිගත යුතුය. නමුත් දැන් දැන් බොහෝ දෙනා හරිහැටි කරුණු නොදැන ඇතැම් දහම් ග්‍රන්ථ විවේචනය කරමින් අනල්ප අකුසල් සිදුකරගන්නා අයුරු දක්නා ලැබේ.

ඒ අතර ඇතැමෙක් “ත්‍රිපිටකයේ ඇති අභිධර්මය ආදී සියලු ධර්ම කොටස් නිවන් දැකීමට අවශ්‍ය නැත. සූත්‍රපිටකය පමණක් බැලූවාම ඇති.” යැයි ද තවත් අය “සතිපට්ඨානසූත්‍රය පමණක් දැනගත්තාම ඇති” යැයි ද මෙසේ විවිධ අධර්මවාද පතුරති. නිවන් දැකීමට මුළු ත්‍රිපිටකයම දතයුතු යැයි අපිදු නොකියමු. ඇතැමෙකුට සප්පාය දේශනාවක් තවෙකෙකුට සප්පාය නොවිය හැකිය. විවිධ වර්ත ඇති විවිධ අදහස් ඇති අයට ඒ ඒ වර්තයන්ට ගැලපෙන ලෙස නිවැරදිවම දහම් දෙසීමේ හැකියාව ඇත්තේ සර්වඥයන් වහන්සේ නමකටම පමණි. එබැවින් මේ මේ කෙනාට ගැලපෙන්නේ මේ මේ දේශනාවයි අනෙක්වා නොගැලපේ යනුවෙන් දැක්වීමේ හැකියාව ඇත්නම් ඒ බුදු රජාණන්වහන්සේම පමණි, ඒ ආසයානුසයඤාණ-ඉන්ද්‍රියපරොපරියත්තෙ ඤාණ ඇත්තේ සර්වඥයින් වහන්සේ කෙනෙකුන්ටම පමණක් බැවිනි. ඇතැම් උතුමන් වහන්සේලා අභිධර්මය සම්මර්ශනයෙන් නිවන් අවබෝධ කළ අයුරු ද සලකා බලන්නා. සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය හික්ෂුන් වහන්සේලා පන්සිය දෙනා, නාගසේන මහරහතන් වහන්සේ, මහාගතිමිඛය තිස්සදත්ත මහරහතන් වහන්සේ වැනි උතුමන්ගේ කථා ප්‍රවෘත්ති මීට නිදසුන් වෙති.

මෙහිදී තවත් කරුණක් දැක්විය යුතුව ඇත. නවීන විද්‍යාවෙන් සොයාගන්නා ඇතැම් කරුණු හා ධර්මයේ සඳහන් ඇතැම් කරුණු එකඟ නොවේ. එබැවින් ඇතැම් ගිහි අය මෙන්ම ඇතැම් පැවිද්දෝ ද ධර්මයේ සඳහන් එබඳු තැන් පිළිගැනීමටත්

දේශනා කිරීමටත් මැලි වෙති. ඒ වෙනුවට ධර්මය හා නවීන විද්‍යාව සසඳමින් දහම් දෙසති. බටහිර ජාතිකයින් දහම පිළිගැනීම නම් යහපත් දෙයකි. නමුත් සියල්ල අවබෝධ කළ සර්වඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෝ එම දහම තහවුරු කර ගැනීමට අන්ධපෘථග්‍ය උගතුන් බිහිකළ න්‍යායන්ගේ පිහිට පැනීම මහත් අහාග්‍යයකි. මෙසේ වීමට හේතුව වන්නේ භික්ෂුහු තම උරුමය ගැන නොදැනීමයි. අපගේ උරුමය වූ සර්වඥදේශනාව එසේ මෙසේ දහමක් නොව. “කෙවලපරිපූර්ණං” යනාදී ගුණයන්ගෙන් යුත් අති දුලබ වූ සර්ව සම්පූර්ණ වූ දහමකි. විද්‍යාඥයින් විසින් පිරවිය යුතු අඩුපාඩු කිසිවක් එහි නැත. ලෝකයේ පහල වූ අග්‍රගණ්‍ය විද්‍යාඥයා සර්වඥ භාග්‍යවතුන් වහන්සේය. ඉන්පසු ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් වහන්සේලාය. ඒ උතුමන් වහන්සේලාගේ අවබෝධය පසිඳුරන්ගෙන් දහහැකි දේට පමණක් සීමා වී නැත. ෂඩ් අභිඥාදී පෘථග්‍යතයන්ට අවිෂය වූ උතුරුමිනිස්දම් මත පිහිටා ඇත. විශේෂ ඥාණ මත පිහිටා ඇත. ඇතැම් පඤ්ච ඉන්ද්‍රිය ගෝචර දේ පවා මෙම විද්‍යාඥයින්ට අවිෂය වෙත්. බර්මපුඩා ත්‍රිකෝණය යැයි හඳුන්වන පෙදෙස ඊට උදාහරණයකි. තවද ඇතැම් දේ වලින් පඤ්ච ඉන්ද්‍රියයන්ට විෂය වන්නේ ද කොටසකි. අපට දක්නට ලැබෙන පෘථුවිය යනු පොලොවේ ඇති මිනිස් ඇසට ගෝචර ප්‍රදේශයයි. නමුත් සත්‍ය පොලොව මීට වඩා ප්‍රමාණයෙනුත් හැඩයෙනුත් වෙනස් වූවකි. මිනිස් ඇසටත් නවීන උපකරණයන්ටත් අවිෂය භූමාවූ දේව, යක්ෂ, ප්‍රේතාදීන්ගේ විමාන ද පොලොවට සම්බන්ධය. ඒ බව ආලවක සූත්‍රාදියෙහි දැක්වේ. එබැවින් සැබෑ පොලොව විද්‍යාඥයින් දකින පොලොවට වඩා වෙනස් වූවකි. කරුණු මෙසේ හෙයින් භික්ෂුව විසින් කළ යුත්තේ බුදුදහම විද්‍යාව සමග ගලපා බැලීම නොව තමා දන්නා ස්වල්පය නමුත් ප්‍රායෝගිකව තම ජීවිතයට එකතු කර ගනිමින් දුකින් නිදහස් වීමට කටයුතු කිරීමයි.

මේ පිළිබඳ මෙතරම් කරුණු දක්වන්නට යෙදුනේ ඇතැම් හිඤ්ඤා වහන්සේලා අනවශ්‍ය පරිදි විද්‍යාවක් බුදුදහමත් ගැලපීමටත්, විද්‍යාවට අනුව ඇතැම් දහම් කරුණු වරදවා දැක්වීමටත්, විද්‍යාවට නොගැලපෙන ඇතැම් දහම් කරුණු ප්‍රතික්ෂේප කිරීමටත් පෙළඹී ඇති බැවින් ඒ අය පිළිබඳ කරුණාවෙනුත් මහාකාරුණික භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ශ්‍රී සද්ධර්මය ලෝකසත්වයාට නිවන් මග පෙන්වමින් තවත් බොහෝ කාලයක් ලොව පවතීවා යන අදහසින් යුතුවය. මෙකල ඇතැම් ධර්ම ග්‍රන්ථ පිළිබඳව ද විවිධ මිත්‍යා මත ඇති බැවින් ඒ පිළිබඳ කරුණු ස්වල්පයක් ද මෙසේ දක්වමු.

අභිධර්ම පිටකය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශිත ස්කන්ධ, ධාතූ, ආයතන, ඉන්ද්‍රිය, චතුරාර්ය සත්‍යය, පටිච්ච සමුප්පාද ආදී පරමාර්ථ ධර්මයන් පිළිබඳ සවිස්තර දේශනයන් අඩංගු පිටකය අභිධර්ම පිටකයයි. අභිධර්ම පිටකය පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තරයක් විනය මහාවග්ගපාළි හා අභිධර්ම පිටක ග්‍රන්ථයන්ගේ බුද්ධජයන්ති පරිවර්තනයේ සංඥාපනයේ දක්වා ඇත. එබැවින් ඒ පිළිබඳ වැඩියමක් පැවසීම අනවශ්‍යය. නමුත් දැනුණු ඇතැම් පිරිස් “අභිධර්මය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යන වැරදි මතය සමාජගත කිරීමට උත්සාහ දරන බැවින් ධර්මානුකූලව කරුණු විමසා බලන නුවණැත්තන්ගේ යහපත උදෙසා ඊට කරුණු කීපයක් එක් කිරීමට අදහස් කළෙමු. නුවණැත්තෝ පහත සඳහන් කරුණු විමසා බලන්නවා. අපගේ අදහස් ➤ යන ලකුණ යටතේ දක්වමු.

1. පඤ්භං පුච්ඡෙය්‍යාති සුත්තන්තෙ ඔකාසං කාරාපෙත්වා විනයං වා අනිධම්මං වා පුච්ඡති, ආපත්ති පාවිත්තියස්ස. විනයෙ ඔකාසං කාරාපෙත්වා සුත්තන්තං වා අනිධම්මං වා පුච්ඡති, ආපත්ති පාවිත්තියස්ස. අනිධම්මෙ ඔකාසං කාරාපෙත්වා සුත්තන්තං වා විනයං වා පුච්ඡති, ආපත්ති පාවිත්තියස්ස.

පඤ්භං පුච්ඡෙය්‍ය යනු සූත්‍රපිටකයෙහි (ප්‍රශ්න ඇසීමට) අවසර ගෙන විනය හෝ අනිධර්මය හෝ අසයි නම් පවිති ඇවැත් වේ. විනයපිටකයෙහි (ප්‍රශ්න ඇසීමට) අවසර ගෙන සූත්‍ර හෝ අනිධර්මය හෝ අසයි නම් පවිති ඇවැත් වේ. අනිධර්මපිටකයෙහි (ප්‍රශ්න ඇසීමට) අවසර ගෙන සූත්‍ර හෝ විනය හෝ අසයි නම් පවිති ඇවැත් වේ.¹

2. අනාපත්ති න විවණ්ණෙතූකාමො, “ඉඛ්ඝ ත්වං සුත්තන්තෙ වා ගාථායො වා අනිධම්මං වා පරියාපුණස්සු, පච්ඡා විනයං පරියාපුණස්සසි”ති භණ්ති, උම්මත්තකස්ස, ආදිකම්මිකස්සාති.

නොගරහනු කැමැත්තේ “දැන් පළමු කොට සූත්‍රාන්තයන් හෝ ගාථා හෝ අනිධර්මය හෝ හදාරව පසුව විනය හදාරව” යැයි කියයි නම් ඇවැත් නොවේ. උමතු වූවහුට, ආදිකම්මිකහට ඇවැත් නැත.²

3. පමුට්ඨමිහි ව සුත්තන්තෙ, අනිධම්මෙ ව තාවදෙ; විනයෙ අවිනට්ඨමිහි, පුන තිට්ඨති සාසනං.

¹බුද්ධජයන්ති පාවිත්තියපාළි-2 -366-367 පිටු

²බුද්ධජයන්ති පාවිත්තියපාළි 1- 386-387 පිටු

.....සූත්‍රපිටකය පිරිනී ගියත් එසේම **අභිධර්ම පිටකය** පිරිනී ගියත් විනය පිටකය නො නැසී පවත්නා තාක් සාසනය පවත්තේය.³

4. සබ්බසත්තූත්තමො සිහො, **පිටකෙ තිණි දෙසයි;**
සුත්තන්තමනිධම්මඤ්ච, විනයඤ්ච මහාගුණං.

සියලු සත්ත්වයන්ට ම උතුම් වූ මුනි ශ්‍රේෂ්ඨයන් වහන්සේ මහඅනුසස් ඇති සූත්‍රපිටකය ද **අභිධර්ම පිටකය** ද විනය දැයි **ත්‍රිපිටකය** දෙසූ සේක.⁴

5. උපාලිං විනයං පුච්ඡි, සුත්තන්තානන්දපණ්ඩිතං;
පිටකං තිණි සඞ්ගිනිං, අකංසු ජිනසාවකා.

උපාලි මහරහතන්වහන්සේගෙන් විනය විචාල සේක. නුවණැති වූ ආනන්ද මහරහතන් වහන්සේගෙන් සූත්‍රාන්ත විචාල සේක. ජිනශ්‍රාවක වූ පළමු සංගීතිකාරක මහරහතන් වහන්සේලා **පිටක තුනක් සංගායනා කළ සේක්හ.**⁵

➤ විනයපිටක පෙළෙහි ඉතා පැහැදිලිව මෙසේ පිටක තුනක් දක්වා තිබිය දී අභිධර්ම පිටකය බුද්ධ දේශිතයක් නොවේ යැයි පැවසීම සැබවින්ම විශ්මයජනක නොවේ ද?

³ බුද්ධජයන්ති විනයපිටක මහාවග්ග 1 කොටස, 244-245 පිටු

⁴ බුද්ධජයන්ති පරිවාර පාලි 1 කොටස -304-305 පිටු

⁵ බුද්ධජයන්ති විනයපිටක චූළල වග්ග 2කොටස -564-565 පිටු

6. “ද්වාසිති බුද්ධතො ගණ්ඨං, ද්වෙ සහස්සානි භික්ඛුනො;
චතුරසිතිසහස්සානි, යෙ මෙ ධම්මා පවත්තිනො.”

ධර්මස්කන්ධ 82000 ක් බුදුරජාණන්වහන්සේගෙන් අසා දරා ගත්තෙමි. 2000 ක් ශ්‍රාවක මහරහතන්වහන්සේලාගෙන් අසා දරා ගත්තෙමි. යම් ධර්මස්කන්ධ ප්‍රමාණයක් මා වෙත පවතිත් ද ඒ ප්‍රමාණය 84000 ක් වන්නාහ.⁶

- මේ දැක්වෙන්නේ ආනන්ද මහ රහතූන් වහන්සේගේ ථේර ගාථාවකි. ඒ අනුව එතුමන් වහන්සේ ධර්මස්කන්ධ 84000 ක් දරාගත් බව දැක්වේ. ධර්මයෙහි දැක්වෙන්නේ විනයෙහි 21000, සූත්‍රයන්හි 21000, අභිධර්මයෙහි 42000 වශයෙන් ධර්මස්කන්ධ බෙදී යන බවයි. අභිධර්මය බුද්ධ දේශිත නොවන්නේ නම් එම ඉතිරි 42000 ක් ධර්මස්කන්ධ පිරෙන්නේ කුමන කරුණු වලින් දැයි “අභිධර්මය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යැයි කියන්නෝ සිතා බලන්න.

7. “සුත්තන්තං *අභිධම්මඤ්ච*, විනයඤ්චාපි කෙවලං;
නවඛිගං බුද්ධචචනං, එසා ධම්මසභා තව.

සූත්‍ර *අභිධර්ම* විනය යන සියලු නවාංග බුද්ධ චචනය ඔබ වහන්සේගේ (ධර්ම නගරයෙහි) ධර්මාධිකරණ සභාවයි.⁷

⁶ ථේරගාථාපාළි 236 පිටුව

⁷ උපාලිත්ථේරඅපදානං, අපදාන පාළි 1 - 78 පිටුව - 542 ගාථාව

8. ‘ඉඩාවුසො සාරිපුත්ත, ද්වෙ භික්ඛු අභිධම්මකථං කථෙන්නි. තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පඤ්භං පුච්ඡන්ති, අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස පඤ්භං පුට්ඨා විස්සජ්ජේන්ති, නො ච සංසාදෙන්ති, ධම්මී ච නෙසං කථා පවත්තිතී හොති. එවරුපෙන ඛො, ආවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා ගොසිඞ්ගසාලවනං සොභෙය්‍යා’ති. “සාධු සාධු, සාරිපුත්ත, යථා තං මොග්ගල්ලානොච සම්මා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙය්‍ය. මොග්ගල්ලානො හි, සාරිපුත්ත, ධම්මකථීකො”ති.

..“ඇවැත් ශාරිපුත්‍රයෙනි, මේ සසුනෙහි භික්ෂුහු දෙදෙනෙක් **අභිධර්මකථා** කෙරෙත් ද,”⁸

9. “පුත චපරං, ආවුසො, භික්ඛු ධම්මකාමො හොති පියසමුදාහාරො, **අභිධම්මෙ** අභිවිනයෙ උළාරපාමොජ්ජො - යංපාවුසො, භික්ඛු ධම්මකාමො හොති...පෙ.... උළාරපාමොජ්ජො -. අයම්පි ධම්මො නාථකරණො.

තවද අනෙක් කරුණක් වේ, භික්ෂුවක් ධර්මය කැමති වේද, සකසා දහම් ඇසීමත් අනුනට දේශනා කිරීමේ රුචියත් ඇත්තේ වේද, **අභිධර්මයෙහි** අභිවිනයෙහි බහුල ප්‍රමෝදය ඇත්තේ වේද, ...මෙයද නාථකරණ ධර්මයකි.⁹

10. “ආරඤ්ඤිකෙනාවුසො, භික්ඛුනා **අභිධම්මෙ** අභිවිනයෙ යොගො කරණියො. සන්තාවුසො, ආරඤ්ඤිකං භික්ඛුං **අභිධම්මෙ** අභිවිනයෙ පඤ්භං පුච්ඡිතාරො.....

⁸ මහාගොසිඞ්ගසුත්තං, ම.නි.1 කොටස - 522පිටුව

⁹ සඞ්ඛිතිසුත්තං, දී.නි.3කොටස - 458 පිට

ඇවැත්නි, ආරණ්‍යක භික්ෂුව විසින් **අභිධර්ම පිටකයෙහි** ද විනය පිටකයෙහි ද පෙළ වශයෙන් ද අර්ථ (අටුවා) වශයෙන් ද යෙදීම කටයුතුය. ඇවැත්නි, ආරණ්‍යක භික්ෂුවගෙන් **අභිධර්ම පිටකයෙහි ද විනය පිටකයෙහි ප්‍රශ්ණ විචාරන්තාහු** වෙත්.¹⁰

➤ මේ දැක්වූයේ සූත්‍ර පිටකයෙහි, අභිධර්ම පිටකය පිළිබඳ දැක්වෙන තැන් කීපයක් පමණි. තවත් එබඳු තැන් බොහෝය. තවද මේ ලක් දිවෙහිම පුරාණයේ වැඩසිටි මහා ප්‍රාඥ රහත් උතුමන් වහන්සේලාගේ නම් සඳහන් කිරීමේදී **ත්‍රිපිටක චූළාභයත්ථේරෝ, ත්‍රිපිටක චූළනාගත්ථේරෝ, ආභිධම්මික ගොධන්තත්ථේරෝ, ආභිධම්මික අභයත්ථේරෝ** යැයි දක්වා තිබේ. අභිධර්ම පිටකය බුද්ධ දේශනාවක් නොවේ නම් ඒ රහත් උතුමන් වහන්සේලා බුද්ධ දේශනාව හා අබුද්ධදේශනාව හඳුනාගත නොහැකිව ධර්මය යැයි සිතා අධර්මයක් හැඳුරු සේක් දැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලත්වා.

➤ මෙතරම් ඉතා පැහැදිලිව ඉර-හඳ මෙන් ප්‍රකටව අභිධර්ම පිටකය පිළිබඳව විනය හා සූත්‍ර පෙළ පොත් වලම දක්වා තිබියදී එය නොසලකා “අභිධර්මය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යැයි පැවසීම ජීන වක්‍රයට පහර ගැසීමකැයි දහමෙනි දැක්වේ. එම පාපයේ බරපතල කම කියා නිම කිරීමට ද නොහැකිය. ඒ බව දහම් පොත් කියවා තේරුම් ගනිත්වා. අබෞද්ධයින් අතර පමණක් නොව බෞද්ධයින් අතර ද මෙම මත පැතිරීම බේදයකි. ඒ සෑම දෙනාටම සම්මා දිට්ඨිය පහළ වේවා යැයි අපි මෙමත්‍රයෙන් ප්‍රාර්ථනා කරමු.

¹⁰ ගෝලියානි/ගුලිස්සානිසුත්තං, ම.නි.2 කොටස - 232 පිට

අහිමර්ම පිටකය ගැන මෑතකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ අදහස්....

1. අතිපූජනීය රේරුකානේ චන්දවිමල මාහිමිපාණන් වහන්සේ

ඥාය සාගර පාරගත වූ මහා කාරුණික වූ අප බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් පරම සුක්ෂම පරම ගම්භීර චිත්ත චෛතසිකාදී පරමාර්ථ ධර්මයන්ගේ තතු ලොවට හෙළි කරනු පිණිස දේශනය කළ විශිෂ්ඨ ධර්මය අහිමර්ම පිටකයයි.¹¹

2. අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමිපාණන් වහන්සේ

(පර්යාප්ති ශාසනය) මහාකාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ අනුශාසනා සමූහයයි. ඒ වනාහි පොදුවේ සුගතියට ද විශේෂයෙන් නිවනට ද මාර්ගය සලසා දෙන පිළිවෙත වදාළ සුපිරිසිදු උපදෙස් රැසය. විනය පිටකය, සුත්‍රාන්ත පිටකය, අහිමර්ම පිටකය යයි එය කොටස් තුනකට බෙදී ඇත්තේය.¹²

3. අතිපූජනීය කඩවැද්දුවේ ජිනවංස මාහිමිපාණන් වහන්සේ

අහිමර්මය පිළිබඳ නොයෙක් උගත්හු විවිධ මත පළකෙරෙති. මේ අතර අහිමර්මය ශ්‍රී බුද්ධ දේශනාවක් නොවේ යයි

¹¹ අහිමර්මයේ මූලික කරුණු සංඥාපනය

¹² විදර්ශනා පරපුර 2 පිටුව (අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි) 2003

කියන්නෝ ද වෙනි. ඒ මති මනාන්තර ඔවුන්ගේ සඤ්ඤා විපල්ලාසයන් හැටියට සලකන අපි උපෙක්ෂිත වෙමු.....

අභිධර්මය ගැන සිතීමේදී මගේ සිතට දැනී ගියේ ධර්මනායාසක් වශයෙනි. එනම් ධර්මයේ ස්වභාවය හෙවත් ඇතුල් ස්වරූපය පිරිසිඳ අවබෝධකර ගැනීමට උපකාර වන ප්‍රමිති තත්වයක් ලෙසිනි.

ඇත්ත වශයෙන්ම සර්වඥතා ඥානයේ අසදාශ සාධකය අභිධර්මය යයි කියනු සුදුසුමය.¹³

4. අතිපූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ

තෙරුවන් සරණයි! ශ්‍රාවකයින් වහන්සේලාට විෂය නොවන සර්වඥයන් වහන්සේ නමක් විසින්ම දේශනා කළ හැකි දේශනාවකුයි අභිධර්ම දේශනාව. විනය පිටකයත් එහෙමමයි. සූත්‍රාන්ත පිටකයෙ පමණක් සමහර දේශනා ශ්‍රාවකයින් වහන්සේලා විසින් විග්‍රහ කරල තියෙනවා..... සියලු බුදුවරයන් වහන්සේලාට තියෙනවා සමාන ධර්ම තිහක්, අසමාන ධර්ම අටක් තියෙනවා. ඒ සමාන ධර්ම තිහ අතුරින් එකක් තමයි ලොවුතුරා බුදු වීමෙන් හත්වෙනි වසරේ දී දෙවියන් සහිත ලෝකයාට බුදු මහිමය පෙන්වනු පිණිස යමාමහ පෙළහර පාලා තවුනිසා භවනට වැඩම කරවීම. තවුනිසා භවනට වැඩම කරවා මාතෘ දිව්‍යරාජයා ප්‍රමුඛව දසදහසක් සක්වලින් පැමිණෙන දෙවි බඹුන්ට මේ ගාමිණීර අභිධර්ම දේශනාව පැවැත්වීම සියලු බුදුවරයන් වහන්සේලාට සමාන ධර්මතාවක්..... ඒ නිසා බුදුරජානන් වහන්සේ විසින්ම දේශනා කරන ලද මේ අභිධර්ම

¹³ අභිධර්ම භාවනා 1 කොටස

පිටකය, බුද්ධ දේශනාවක් නොවේය - ශ්‍රාවකයන් විසින් සංග්‍රහ කරන ලද්දක්ය ආදී වශයෙන් විග්‍රහ කරන්න ගියොත් ඒක ජීනවක්‍රයට පහර දීමක් කියනවා, ඒ කියන්නේ සර්වඥතාක් ඥානයට පහරදීමක් කියනවා. ධර්මය අධර්මය කොට දැක්වීමේ හේදකර වස්තුවකට වැටෙනවා. ඒ වගේම මෙළොව වශයෙන් ඔහු බොහෝ දුකට පත්වෙලා අපාගාමී විමට හේතු වෙනව. ඒ නිසා සර්වඥයන් වහන්සේ විසින්ම දේශනා කරන ලද අභිධර්මය ඒ විදියටම පිළිගෙන අනුගමනය කිරීමෙන් විපස්සනා ඥාන දියුණු කරගන්න ශක්තිය ලැබෙනවා. විශේෂයෙන්ම අභිධර්මයට අදාළ දේ තමයි විපස්සනාවට ගැනෙන්නේ. ඒ නිසා අභිධර්ම දේශනාව ශ්‍රාවක කෙනෙකු විසින් වත් වෙනත් කෙනෙකුත් විසින්වත් සංග්‍රහ කරන ලද්දක් නොව සවාසනා සකල ක්ලේෂයන් ප්‍රභාණය කළ සර්වඥතාක් ඥානය ඇති සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛයෙන්ම දේශනා කරන ලද අභිධර්ම දේශනාවක් බව අපි දොහොත් මුදුනින් පිළිගන්නවා.¹⁴

මේ පිළිබඳ තවත් බොහෝ සාක්ෂි ඇතත් නුවණැත්තන්ට කරුණු තේරුම් ගැනීමට මෙපමණක් සෑහේ යැයි සලකා කරුණු දැක්වීම මෙතෙකින් අවසන් කරමු.

¹⁴ බෞද්ධයා නාලිකාවේ පැවති අබ්දම් නිමිතෙර සාකච්ඡාවක් ඇසුරිනි.

විනයපිටකයේ පරිවාරපාළිය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රීමුඛ දේශනාවන්ගෙන් හා උපාලි මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනාවන්ගෙන් ද යුක්ත වූ පරිවාර පාළිය පළමු සංගායනාවේදීද සංගායනා කළ බව ඉතා පැරණි ධර්මග්‍රන්ථයන්හි හා වංශකථාවන්හි ද ඉපැහැදිලිව දක්වා ඇත. එය එසේම බව දැනටත් ප්‍රතිපත්තිගරුක ධර්මගරුක සියලුම ථේරවාදී පඬිවරු අවිවාදයෙන් පිළිගනිති. ව්‍යවහාර වර්ෂ 1900 ට පමණ පෙර එනම් ත්‍රිපිටකය පිළිබඳ හසල බුද්ධිමතුන් වැඩසිටි අතීතයේ නිපදවූ කිසිදු ථේරවාදී ග්‍රන්ථයක “පරිවාරපාළිය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ” යැයි දක්වා නැත.

නමුත් මෑතක සිට එබඳු බුද්ධ දේශනාවන් ගැන ද සැක උපදවීමට ඇතැම්හු උත්සාහ දරති. පරිවාර පාළිය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම මූලිකම සිදුකලේ දෙවැනි සංගායනාවේදී සාසනයෙන් බැහැර කල අලජ්ජී වජ්ජිපුත්තක භික්ෂූන් බව වංශකථාවන්හි දැක්වේ. ඒගැන වැඩිදුර කරුණු “අභිධර්ම පිටකය, අට්ඨකථා හා තවත් බුද්ධදේශිත ග්‍රන්ථ පිළිබඳව මෙසේ වැරදි මත පැනනැගීමේ හේතු මොනවාද? ” යන මාතෘකාව යටතේ ඉදිරියේදී දක්වමු. එම වජ්ජිපුත්තක භික්ෂූන්ගේ මත පිළිගත් ඇතැම් නූතන උගත්හු ද පරිවාරපාළිය පිළිබඳ වැරදි මත ප්‍රචාරය කරති. ඊට ද පිළිතුරු “එම අධර්මවාදී මතවාදයන්ගේ නූතන ව්‍යාප්තිය” යන මාතෘකාව යටතේ ඉදිරියේදී දැක්වේ. වැඩිදුර තොරතුරු විනය මහාවග්ග පාලි බුද්ධජයන්ති පරිවර්තනයේ සංශෝපනයේ දක්වා ඇති බැවින් මෙහි ඒ සියල්ල දැක්වීමට අදහස් නොකරමු. මේ කරුණු පිළිබඳ සැකහැර දැනගනු කැමැත්තෝ එය කියවා බලන්නවා.

සූත්‍ර පිටකයේ බුද්දක නිකායට අයත් ඇතැම් පොත්

සියලු බුද්ධචරිතය නිකාය වශයෙන් බෙදීමේදී දීඝ, මජ්ඣිම, සංයුක්ත, අංගුත්තර යන නිකාය හතරට අයත් නොවූ සියලු බුද්ධ චරිතය බුද්දක නිකායට ඇතුළත් කර ප්‍රථම සංගීතිකාරක මහරහත් උතුමන් වහන්සේලා සංග්‍රහ කළ සේක. එයට අයත් ග්‍රන්ථ අතුරින් සූත්‍ර පිටකයට අයත් ග්‍රන්ථ 15 ක් බව අර්ථකථාවන්නී දැක්වේ. ඒ මෙසේය;

බුද්දකපාඨ - ධම්මපද - උදාන - ඉතිවුත්තක - සුත්තනිපාත - විමානවත්ථු - පෙතවත්ථු - ථෙරගාථා - ථෙරීගාථා - ජාතක - නිද්දෙස - පටිසම්භිදා - අපදාන - බුද්ධචංස - වරියාපිටකවසෙන පන්තරසප්පභෙදො බුද්දකනිකායොති ඉදං සුත්තන්තපිටකං නාම. (විනයට්ඨකථා 10 පිටුව)

නමුත් “මෙම ග්‍රන්ථයන් අතුරින් ඇතැම් ග්‍රන්ථ පිරිසිදු බුද්ධදේශනා නොවේය” යනාදී වැරදි මත මෑතක සිට අප රටේ ද පැතිරෙමින් පවතී. මෙම වැරදි මතයේ ද ආරම්භය අලප්ථ වූ මහාසංගීතික (වජ්ජිපුත්තක) හිඤ්ඤාන්තේ කාලය දක්වා දිවේ. ඔවුහු පරිවාරපාළිය, අභිධර්මපිටකය, මහානිද්දේසපාළි, චූළනිද්දේසපාළි, පටිසම්භිදාමග්ගපාළි, ජාතකදේශනා වලින් කොටසක් යනාදී ධර්ම කොටස් ප්‍රතික්ෂේප කරමින් සාසනවිලෝමයක් කළ බව දීපවංසාදී ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. එබඳු පිරිස් ගත් මතම දැනුත් ප්‍රචාරය කරන අධර්මවාදී පිරිස් වලට පිළිතුරු දීමටත් තමාගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ දියුණු කරගැනීමටත් උපකාර වේ යැයි සලකා මෙම කරුණු දැක්වීමු. මේ පිළිබඳ වැඩිදුර කරුණු,

- අවිධිකථා හා ටීකා ග්‍රන්ථ
- දීපවංසය, මහාවංසය ආදී වංසකථා
- නිකාය සංග්‍රහය
- විනය මහාවග්ග පාලි බුද්ධජයන්ති පරිවර්තනයේ සංඥාපනය ඇතුළු බුද්ධජයන්ති ග්‍රන්ථයන්ගේ සංඥාපනයන්.

යනාදී තැන්හි දක්වා ඇති බැවින් ඒවා කියවා තමාගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණධර්ම තර කර ගනිමින් ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදෙමින් තම ජීවිත දහමින් පෝෂණය කර ගනිත්වා යනු අපගේ මෙහි පූර්වාංගම ආරාධනයයි.

02 අර්ථකථා, අට්ඨකථා නොහොත් අටුවා

මෙකල අටුවා ග්‍රන්ථ සම්බන්ධව ද විවිධ මිත්‍යා මත පළවෙන බැවින් නුවණැතියන්ගේ විමසීම පිණිස මෙම කරුණු දක්වමු.

අටුවාව යනු කුමක්දැයි පළමුව දත යුතුය. යම් බුද්ධ දේශනාවක පෙළ එසේ නැතහොත් මාතෘකා දේශනාව පමණක් කියවීමෙන් එයින් බුදුරජාණන් වහන්සේ අදහස් කළ සම්පූර්ණ අර්ථය වටහාගැනීම අපහසුය. ඒ සඳහා එම දේශනාවේ අර්ථය ද දතයුතුය. ඒ බව අංගුත්තර පංචක නිපාතයේ බිජ්ජනිසන්ති සූත්‍රාදියෙහි දක්වා ඇත. එහි “අත්ථකුසලො හොති” යනු අර්ථය නිවැරදිව දන්නේය යන අර්ථයි. එසේ බුද්ධ දේශනාවේ නිවැරදි අර්ථය දක්වන දේශනාව අර්ථකථාවයි. මෙම අටුවාවන්හි ඇතැම් කොටස් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම කළ දේශනායි. ඇතැම් කොටස් සාරිපුත්තාදී සම්මුඛ ශ්‍රාවක උතුමන්ගේ දේශනායි. ඊට අමතරව එම පුරාණ අටුවාවේ විසඳා නොතිබූ ප්‍රායෝගික ගැටළු වලට ඉන් පසු කාලයේ වැඩසිටි මහා ප්‍රාඥ රහත් උතුමන් වහන්සේලා ලබා දුන් විනිශ්චයන්ද දක්වා ඇත. නමුත් එබඳු විනිශ්චයන් අටුවාව ලෙස නොව ආචරිය අදහස් ලෙස පැහැදිලිව වෙන් කර දක්වා ඇත. ඊට අමතරව සැසඳීම සඳහා වෙනත් වැරදි මතවාදන්, කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා කථා වස්තූන් දක්වා ඇත. ඒවා මහාසංඝරත්නයේ අනුමැතිය ඇතුළු අටුවාවන්ට ඇතුළත් කළ බව “යානි පනෙත්ථ වත්ථුනි, තානි සිහළදීපෙ ආචරියෙහි සඛිඝාදීනමනුමතියා අට්ඨකථාසු පක්ඛිත්තානි” යැයි වජිරබුද්ධි ටීකාවේ පැහැදිලිව දක්වා ඇත. තවද ඒ සියල්ල ඉතා පැහැදිලිව පුරාණ අටුවාවෙන් වෙන්කර

දක්වා ඇත. ගුරුන් ඇසුරු කර පුරාණ සම්ප්‍රදායානුකූලව අටුවා උගත් කෙනෙකුන්ට මෙම මත වෙන්කර ගැනීමට හෝ පිළිගතයුතු මතය කුමක්දැයි තෝරා ගැනීමට හෝ අපහසුවක් නැත. ඊට අවශ්‍ය න්‍යායන් අටුවාවේම දක්වා ඇති බැවිනි. ඒ සඳහා උදාහරණයක් අපි මෙසේ දක්වමු. මත කීපයක් දක්වා ඇති විටෙකදී අවසන් මතයම ප්‍රාමාණික බව “යථා වෙන්ථ, එවං සබ්බන්ථ යො යො අට්ඨකථාවාදො වා ථෙරවාදො වා පච්ඡා චුච්චති සො පමාණනො දට්ඨබ්බො.” යැයි විනය අටුවාවේ දක්වා ඇත. එබැවින් නියම ක්‍රමයට ධර්මය හදාරන අයට ඉහත දැක්වූ වැරදි මත ඇති නොවන බවත් අටුවාවේ ඇති අතිශයෝපකාරිත්වය හා වටිනාකම තේරුම් ගැනීමට හැකි බවත් හේතුසාධක ඇතිව මෙසේ දන්වා සිටිමු.

බුද්ධකාලයේ පටන් මුඛ පරම්පරාවෙන් රැකගෙන අවුත් මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේගෙන් අපට ලැබුණු එම අටුවා වෙනත් වැරදි මත හා මිශ්‍ර නොවී පැවතීම සඳහා සිංහල භාෂාවෙන් රැකගෙනවිත් මාතලේ අළුලෙනේ පැවති හතරවන ධර්ම සංගායනාවේදී ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමෙන් අනතුරුව, චතුපට්ඨසම්භිදා - ඡඩ් අභිඤ්ඤා ලාභී වූ අටුවා සහිත පිටකත්‍රය ධාරී වූ මහරහත් උතුමන් වහන්සේලා 500 නමක් විසින් ග්‍රන්ථාරූඪ කරනලදි. බුද්ධවර්ෂ 953 දී පමණ ලක් දිවට වැඩම කළ මහාප්‍රාඥ වූ අනුබුද්ධ බුද්ධසෝම මහා ඇදුරුපාණන් වහන්සේ විසින් නැවතත් එම සිංහල අටුවා විදේශීය ධර්මකාමීන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිසත්, නිකායාන්තර මත හා මිශ්‍රවීම වලකනු සඳහාත් පාළි භාෂාවට නගන ලදි. එහිදී කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා මහා ප්‍රාඥ වූ පිටකත්‍රය ධර වූ පුරාණ තෙරුන් වහන්සේලාගේ මත හා කථා වස්තු ද ඇතුලත් කරන

ලදි. එබැවින් දැනුත් අපසතුව ඇත්තේ කරුණු පැහැදිලි කිරීම සඳහා දැක්වූ ථේරවාද හා කථා වස්තූන්ගෙන් අලංකාර කරන ලද බුද්ධකාලයේ පටන් පැවති අටුවාම බව තේරුම් ගත යුතුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දුන් න්‍යායන් අනුව දේශිත බැවින් මධුපිණ්ඩික සූත්‍රාදිය බුද්ධභාෂිත වූවාක් මෙන් මෙම අටුවාවද බුද්ධභාෂිත බවට පත්වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ න්‍යායන්ගෙන් තොරව මෙම අර්ථ විවරණ කළ නොහැකි බැවිනි. ඒ බව “**චුත්තොති පාළිනො ච අත්ථනො ච බුද්ධෙන භගවතා චුත්තො. න හි භගවතා අබ්‍යාකතං නාම තන්තිපදං අත්ථී, සබ්බෙසංයෙව අත්ථො කථිතො, තස්මා සම්මාසම්බුද්ධෙනෙව තිණ්ණං පිටකානං අත්ථවණ්ණනාක්කමොපි භාසිතොති දට්ඨබ්බං. තත්ථ තත්ථ භගවතා පවත්තිතා පකිණ්ණකදෙසනායෙව හි අට්ඨකථා.**” “වදාරණ ලද්දේය යනු පෙළ වශයෙන්ද අර්ථ වශයෙන් ද භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොවදාළ තන්තිපදයක් (දහම්පදයක්) නම් නැත. සියල්ලන්ගේම අර්ථය වදාරණ ලද්දේය. එබැවින් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම ත්‍රිපිටකයේ අර්ථවර්ණනා ක්‍රමය ද වදාරණ ලද්දේ යැයි දතයුතුයි. ඒ ඒ තැනදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පවත්වන ලද ප්‍රකීර්ණක දේශනාවම අට්ඨකථා නම් වේ.”¹⁵ යැයි එක් වරක් ඇසූ පමණින් බණවර හතරකටත් වඩා ඒකශ්‍රැතියෙන් දැරීමට තරම් මහාප්‍රාඥ වූ පුරාණ ටීකා ඇදුරුවරු ද දක්වා ඇත.

¹⁵ සාරත්ථදීපනී විනය ටීකා

අටුවාව දැනගැනීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ පෙළෙහි දැක්වෙන උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

1. “සගාරවො වුච්චිතරෙසු භික්ඛුසු;
ආවෙරකම්භි ව සකෙ විසාරදො;
අලං පමෙතුං පගුණො කථෙතවෙ;
පච්චන්ටිකානඤ්ච විරද්ධිකොවිදො.

වැඩිමහලු මහණුන් කෙරෙහි ගෞරව සහිත වූයේ වාසය කරයි. ස්වකීය ආචාර්යවාදයෙහි විශාරද වෙයි. ඒ ඒ කරුණු නුවණින් ප්‍රමාණ කරන්නට (විනිශ්චය කරන්නට) සමර්ථ වෙයි. කියයුත්තෙහි කළ පරිචය ඇත්තේ වෙයි. පසම්තුරන් (වැරදි මතධාරීන්) වැරද්ද වූ තැන් දැක්මෙහි දක්ෂ වෙයි.¹⁶

➤ මෙම සාසනයට අනුබල දීමටත් විනය විනිශ්චයාදිය සිදුකිරීමටත් සුදුසු වන්නේ කවර ගුණ වලින් යුත් භික්ෂුවක්දැයි උපාලි මහ රහතන් වහන්සේ විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් විචාරණ ලදුව එම සුදුසුකම් දක්වමින් වදාළ ගාථා අතුරින් එක් ගාථාවක් හා එහි තේරුම ඉහත දක්වන ලදී. මෙහි ආචාර්යවාදය යනු බුද්ධකාලයේ පටන් පැවතුණු අර්ථ විචරණයි. එනම් අටුවායි.

2. “ද්වෙමෙ, භික්ඛවෙ, ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තරධානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ ද්වෙ? දුන්නික්ඛිත්තඤ්ච පදබ්‍යඤ්ජනං අත්ථො ව දුන්නිනො. දුන්නික්ඛිත්තස්ස, භික්ඛවෙ, පදබ්‍යඤ්ජනස්ස අත්ථොපි දුන්නයො හොති. ඉමෙ

¹⁶ බුද්ධජයන්ති මහවං 2 හි 893 පිටුව - 71 වන ගාථාව

බො, හික්බවෙ, ද්වෙ ධම්මා සද්ධම්මස්ස සම්මොසාය අන්තර්ධානය සංවත්තන්ති”ති.

මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් සද්ධර්මයාගේ විනාශය පිණිස අතුරුදන්වීම පිණිස පවත්නාහ. කවර දෙදෙනෙක් ද යත්: උපිලිවෙලින් වරදවා ගත් (පද පිළිවෙල මාරුකර ගත්) පෙළ ද වරදවා පෙරළා ගත් (පරිවර්තනය කළ) අටුවා ද යන දෙකය. යනු එහි තේරුමයි.¹⁷

➤ ශ්‍රී සද්ධර්මය අතුරුදන් වීමට බලපාන කරුණු දෙකින් එකක් ලෙස දක්වා ඇත්තේ අර්ථය වරදවා ගැනීමයි. බුද්ධකාලයේ පටන් මහරහත් උතුමන් අතින් අපට ලැබුණු අර්ථ විවරණ අඩංගු අටුවා තිබියදීත් මෙකළ මෙතරම් අර්ථ වරදවන්නේ නම් එම අටුවා නොතිබුනේ නම් කුමන තත්වයක් උද්ගත වේදැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නවා.

3. “ඉධාචුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛු අත්ථකුසලො ච හොති, ධම්මකුසලො ච, බ්‍යඤ්ජනකුසලො ච, නිරුත්තිකුසලො ච, පුබ්බාපරකුසලො ච. එත්තාවතා බො, ආචුසො සාරිපුත්ත, හික්ඛු බිජ්ජනිසන්ති ච හොති කුසලෙසු ධම්මෙසු, සුග්ගහිතග්ගාහී ච, බහුඤ්ච ගණ්හාති, ගහිතඤ්චස්ස නප්පමුස්සති”ති.

ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රයෙනි, මේ සසුනෙහි හික්ෂුවක් අර්ථයෙහි (අටුවාවෙහි) ද දක්ෂ වෙයි. පාළි ධර්මයෙහි ද දක්ෂ වෙයි. නිරුක්ති වචනයෙහි ද දක්ෂ වෙයි. පූර්ව අපරය ගැලපීමෙහි ද දක්ෂ වෙයි. ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රයෙනි,

¹⁷ බුද්ධජයන්ති-අංගුත්තර නිකාය 1- 116-117 පිටු-20 ඡේදය

මෙපමණකින්ම හික්මුවක් කුසල ධර්මයෙහි ඉක්මණින් අසා නිවැරදිව දරන්නේද, මනාව ඉගෙන ගන්නේද, බොහෝ ඉගෙන ගන්නේද, ඉගෙන ගත් දෙය නොනැසී පවත්නේ ද වන්නේය. යනු එහි තේරුමයි.¹⁸

අත්ථකුසලොති අට්ඨකථාය ඡෙකො. ධම්මකුසලොති පාළියං ඡෙකො. (අත්ථකුසලො යනු අටුවාවෙහි දක්ෂ යනාර්ථයි, ධම්මකුසලො යනු පෙළෙහි දක්ෂ යනාර්ථයි.) (අං.නි.අටුවා)

පූර්වාචාරීන් වහන්සේලා යැයි අටුවා වල දක්වන්නේ කවුරුන්ද?

සම්බුද්ධ දේශිකයන්ගේ නිවැරදි අර්ථ දරාගනිමින් ඒවාට විවරණ සැපයූ උතුමන් වහන්සේලා පූර්වාචාරීන් වහන්සේලා නම් වෙයි. අටුවාවන්හි දැක්වේ. ඒ උතුමන් වහන්සේලා කෙබඳුදැයි අනුබුද්ධ බුද්ධසෝම මහ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ විනය අටුවාව ආරම්භයේදීම මෙසේ දක්වා ඇත.

කාමඤ්ච පුබ්බාවරියාසහෙති; ඤාණම්බුනිද්ධොතමලාසවෙති;
විසුද්ධවිජ්ජාපටිසම්භිදෙති; සද්ධම්මසංවණ්ණනාකොට්ඨෙති.

සල්ලෙබ්බෙයො නො සුලභුපමෙති; මහාවිහාරස්ස ධජුපමෙති;
සංවණ්ණතොයං විනයො නයෙති; විත්තෙති
සම්බුද්ධවරන්වයෙති.

ඒකාන්තයෙන්ම මාර්ගඥාන නමැති ජලයෙන් මනාව සෝදා හරිනලද කෙලෙස් මළ ඇත්තා වූ, විගුද්ධ ත්‍රිවිධා-

¹⁸ බුද්ධජයන්ති-අංගුත්තර නිකාය 3.-බ්ජ්ජනිසන්ති සූ. 326,327 පිටු

ප්‍රතිසම්භිදාඥාන ඇත්තා වූ, සද්ධර්මය සංවර්ණනා කිරීමෙහි අතිදක්ෂ වූ, සල්ලේඛ ප්‍රතිපදාවෙහි සුලභ උපමා නැත්තා වූ, මහාවිහාරයට ධවජ (කොඩි) බඳු වූ (සාර්පුත්ත - මහමුගලන් - මහාකාශ්‍යපාදී මහරහතන් වහන්සේලා ආදිකොට ඇති) අති ශ්‍රේෂ්ඨ පූර්වාචාරී මහරහතන් වහන්සේලා විසින් මේ විනය උතුම් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ (අදහස) අනුවර්තය වූ විවිධ න්‍යායන්ගෙන් මනාව වර්ණනා කරනා ලද්දේය.

මෙසේ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ලබාදුන් න්‍යායන් මත පිහිටා පූර්වාචාරී උතුමන් වහන්සේලා අර්ථ වර්ණනා කළ බැවින් එම අටුවාද බුද්ධදේශිකම වන බව ඉහතින් දැක්වුවෙමු. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ න්‍යායන්ගෙන් තොරව අටුවාවක් නොපවතින බව තේරුම් ගැනීමට උදාහරණ කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

1. ධුතංග නාමයන් හා ධුතංග සමාදානයේ වටිනාකම ආදී කරුණු දැක්වෙන දේශනා පෙළ පොත්වල බොහෝ ඇතත් එම ධුතංග යනු මොනවාද, ඒවා සමාදන් වන විදිය, බිඳෙන විදිය, එහිදී පිළිපැදිය යුතු කරුණු ආදී විස්තර අඩංගු වන්නේ අටුවාවේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ හැර මෙම කරුණු විස්තර කිරීමට සමතෙක් කොහිද? නැත්තේමය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අදහස මත පිහිටා මෙම විවරණ කළ බවට මෙය එක් සාධකයකි.

2. දීඝනිකායේ සංගීතිසූත්‍රය, දසුත්තරසූත්‍රය යනාදී තැන් වලත් මජ්ඣිමනිකායේ මහා සකුඵදායී සූත්‍රය යනාදී තැන් වලත් කසිණසමාපත්ති යන වචනය දැක්වෙතත් එම කසිණමණ්ඩලය නිවැරදිව සකසා ගන්නේ කෙසේද, එය වැඩිමේදී ඇති අනුපිළිවෙල හා එක් එක් ධ්‍යාන වැඩිමේ ක්‍රමවේදය, නිවැරදිව

ධ්‍යානය යනු කුමක්දැයි හඳුනාගන්නා ක්‍රම යනාදී සියල්ල දක්වා ඇත්තේ අටුවාවේය. එම කරුණු නිවැරදිව විස්තර කිරීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ හැර කවරෙක් නම් සමත් වේද? නොවේමය. එබැවින් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අදහස මත පිහිටා මෙම අටුවා විවරණ කළ බවට මෙය ද එක් සාධකයකි.

3. “අස්සද්ධො අකතඤ්ඤා ච” යනාදී ධම්මපද ගාථාත්, “ඡන්තමතිවස්සති, විවටං නාතිවස්සති” යනාදී විනය පිටකාදියේ පවතින ගාථාත් අටුවාව නැතිනම් විවිධාකාරයෙන් අරුත් දිය හැකිය. මෙපමණක් නොව ධර්මයේ විනයේ ඇතිතාක් අපැහැදිලි, අප්‍රකට වචන සියල්ල පැහැදිලි කරන්නේ අටුවාවේය.

4. අභිධර්ම පිටකයේ ධම්මසංගනිප්‍රකරණයේ විත්ත කාණ්ඩයේ පදභාජනියේදී ධම්මවචන්ථාන වාරයේ දී ඒ ඒ සිතේ යෙදෙන ධර්ම (නාමධර්ම) දක්වා එහි අගදී “යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ....” යනාදී ලෙස යෙවාපනක ධර්ම දැක්වූ සේක. ඒ එකිනෙක සිතක යෙදෙන යේවාපනක ධර්ම මොනවාදැයි දක්වන්නේ අටුවාවේදීය. අටුවාව නැතිව මේවා පැහැදිලි කරගත නොහැක.

➤ අටුවාවෙන් තොරව දහම තේරුම්ගත හැකියැයි පවසමින් දහම නොදන්නා අයව නොමග යවන බොහෝ දෙනාද අපැහැදිලි තැන් තෝරාගන්නේ බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක පරිවර්තන ආදියේ හෝ ශබ්දකෝෂයන්හි හෝ දක්වා තිබෙන අටුවා පාඨ භාවිතයෙනි. කරුණු මෙසේ හෙයින් උපායෙන් බුදුදහම විනාශකරනු කැමති ඇතැමුන්ගේත්, ප්‍රායෝගිකව මෙම දහම උපයෝගී කරගෙන දුකින් මිදීමේ

අරමුණකින් තොරව හුදෙක් පොතපත තුලින්ම දහම දකින තමාට ලැබෙන තාත්ත-මාන්ත උපාධි පිණිස දහම හදාරණ අයගේත්, ඇතැම්විට තිසරණයේවත් පිහිටා නැතිව විනෝදයට මෙන් තමාට හරිහැටි විෂය නොවන ධර්මග්‍රන්ථ පිළිබඳ විවේචන කරන ඇතැමුන්ගේත් මත පිළිගැනීමට පෙර දෙතුන් වතාවක් නොව සියදහස් වරක් සිතා බලන්න යනු අපගේ ආරාධනයයි.

අටුවා නොතිබුණා නම්....

අටුවා පැවතීම නිසා සුරැකුණු අර්ථ එම අටුවා නොතිබෙන්නට මේ වන විටත් විනාශ වී ගොස්ය. විවිධ අය තම තමන්ට කැමති පරිදි පද වල අර්ථ තෝරනු ඇත. අටුවා නොතිබෙන්නට පෙළ පොත් පිළිබඳ පවා විශ්වාසය ගිලිහී යන බව පහත කරුණු අනුව නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නවා.

1. බොහෝ සූත්‍ර දේශනා ආරම්භයේම ඇති “එවං මෙ සුතං” “මා විසින් මෙසේ අසන ලදි” යන පාඨය ආනන්ද මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රකාශයක් බව කියන්නේ අටුවාවේය. එය නොවන්නට “මේවා පසුකලෙක කවුරුන් හෝ තමාට ඇසුණු ජනප්‍රවාද අනුව ලියූ ග්‍රන්ථ” යැයි අනාගාමිකයෝ චෝදනා කරනු ඇත. එය වළකින්නේ අටුවාව නිසයි.

2. රතනසූත්‍රාදී ඇතැම් සූත්‍ර වලත්, ධම්මපද, ජාතකදේශනා ආදී ඇතැම් ගාථා වලත් නිදානකථා, පද වල අරුත් ආදී කරුණු දක්වා ඇත්තේ අටුවාවේය. අටුවාවෙන් තොරව මේ කිසිවක

දේශනා කිරීමේ හේතුව, දෙසුවේ කවුද, කාටද, කොහේදිද යනාදී කිසි තොරතුරක් දැනගත නොහැකිය.

3. සම්මුති - පරමාර්ථ, නාම - රූප, ස්කන්ධ - ආයතන - ධාතු - දෙවිසි ඉන්ද්‍රිය - චතුරාර්ය සත්‍ය - පටිච්චසමුප්පාද ආදී ගැඹුරු කරුණු වල අර්ථ ප්‍රකට කරන්නේ අටුවාවෙනි. අටුවාවන්නගෙන් තොරව මෙබඳු බොහෝ තැනක අරුත් ගත නොහැක. මෙකල බොහෝ දෙනෙක් මෙම අරුත් පටලවා ගන්නේ අටුවා-ටීකා භාවිත නොකිරීම හා ඒවා භාවිතයට නොදන්නා නිසාවෙනි. තමන් ගන්නා වැරදි අදහස තවත් බුද්ධදේශනා සමග එකඟ නොවන බව ඇතැමුන්ට තේරුම් යන්නේ කලක් ගතවන විටය. එවිට තමාගේ තත්වය රැකගැනීමට එම බුද්ධදේශනා ද ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට තරම් ඇතැම්හු සැහැසි වෙති. මෙයින් අපමණ අකුසල් රැස්කොට ගෙන අපාගාමී වෙති. එබැවින් පුරාණ උතුමන් දැක්වූ අයුරින් අරුත් විමසා බලන්නේ නම් මෙබඳු ගැටලු සියල්ල විසඳෙනු ඇත.

4. “සබ්බන්තියො කරෙ පාපං ලභමානෙ නිවාතකෙ” (ඉඩක් ලබන කල්හි සියලු ස්ත්‍රීහු පවු කරන්නාහුය) යනාදී ජාතක ගාථා අනුව රහත් භික්ෂුණින් වහන්සේලාත් මෙසේදැයි අන්‍යාගමිකාදීන්ට වාදකළ හැකිය. නමුත් මෙහි අටුවාවේ දක්වන්නේ “සබ්බන්තියොති යංපෙත්වා විපස්සනාය තනුකතකිලෙසා සෙසා සබ්බා ඉන්තියො පාපං කරෙය්‍යං.” (සබ්බන්තියො යනු විපස්සනාවෙන් කෙලෙස් තුනිකළ ස්ත්‍රීහු හැර සෙසු ස්ත්‍රීහු පවු කරන්නාහ) යනුවෙනි. “සබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩස්ස” ආදී ගාථාවන්හි ද මෙබඳු විග්‍රහ දක්වා ඇත. මෙබඳු අටුවා පාඨ නොවන්නට බොහෝ දහම්පාඨ විකෘති කරමින් අරුත් දක්වනු ඇත.

5. දෙවන පරිඡ්ඡිකපදයේ දක්වන පාදය යනු කුමක්ද? එහි වටිනාකම කීයද? යනාදී ගැටලු විසඳෙන්නේ අටුවා හා ටීකා වලිනි.

6. විනයපිටක මහාවග්ග පාළියෙහිදී සීමා සඳහා නිමිති අනුදැනීමේදී පබ්බතනිමිත්ත, පාසාණනිමිත්ත ආදී නිමිති අටක් දක්වන අතර එයින් පබ්බත හා පාසාණ යන දෙකේ වෙනස දතහැකි වන්නේ අටුවාවෙන් හා ටීකා වලිනි. සෙසු නිමිති පිළිබඳව ද කිය යුත්තේ මෙබඳු වූම දෙයකි. මෙබඳු තැන් වෙන්කර දේශනාකිරීමට බුදුරජුන් හැර වෙන කිසිවෙක් සමත් නොවේ. එබැවින් මෙබඳු දේශනා ඒකාන්තයෙන් බුද්ධදේශනාම බව සැලකිය යුතුය.

7. විතක්කසණ්ඨාන සූත්‍රයේදී යෝගීන්ට ඇතිවන අකුසල් විතර්ක දුරුකර ගැනීමට උපදෙස් දෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “ඉධ, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො යං නිමිත්තං ආගම්ම යං නිමිත්තං මනසිකරොතො උප්පජ්ජන්ති පාපකා අකුසලා විතක්කා ඡන්ද්‍රපසංභිතාපි දොසුපසංභිතාපි මොහුපසංභිතාපි, තෙන, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනා තම්භා නිමිත්තා අඤ්ඤං නිමිත්තං මනසි කාතබ්බං කුසල්පසංභිතං.” යනාදී ලෙස උපදෙස් දෙන සේක. (යම් භික්ෂුවකට යම් නිමිත්තක් මෙනෙහි කිරීමේදී අකුසල් විතර්ක ඇතිවේද, එයින් අන්‍ය වූ කුසල් විතර්කයක් මෙනෙහි කළ යුතුය යනු එහි සරල අර්ථයයි).

මෙහිදී සියලු කුසලධර්ම සියලු අකුසලයන්ට ප්‍රතිවිරුද්ධ බැවින් කුමක් හෝ කුසලයක් මෙනෙහි කළහැකි නමුත් සවිඤ්ඤාණක (පණ ඇති) දේකට රාගයක් ඇති වූ විට අසුභ මනසිකාරයත්, එබන්දකට ද්වේෂය ඇති වූ විට මෛත්‍රී මනසිකාරයත්, අවිඤ්ඤාණක දේකට ඇල්ම ඇතිවිට අනිත්‍ය

සඤ්ඤාවන් එබන්දකට ගැටීම ඇති විට ධාතුමනසිකාරයන් කුමන දේකට හෝ මෝහය අධික විට “ගරුසංවාසො” (ගුරුන් ඇසුරු කිරීම) ආදී කරුණු පහක් පිළිපැදීමෙන් එය දුරුවන බවත් ඒ එකිනෙකක් සිදුකරන අයුරුත් ඉතා පැහැදිලිව අටුවාවේ දක්වා ඇත. බුදුරජුන්ගේ න්‍යායන්ගෙන් තොරව කිසිසේත් මෙබඳු උපදෙස් ලබාදිය නොහැකි බැවින් මෙබඳු අටුවා පාඨ සියල්ල බුද්ධදේශනාම බව දනියුතුය.

8. අටුවා නැති නම් ධුතංග සමාදානාදිය නිවැරදිව කළ නොහැක, කසිණ වැඩිමාදිය ද නිවැරදිව කළ නොහැක, ඒවායේ විස්තර ඇත්තේ අටුවාවන්හි බැවිනි.

තවත් මෙබඳු තැන් අතිවිශාල ප්‍රමාණයක් මුළු ත්‍රිපිටකය පුරාම දක්නට ඇත. නමුත් නුවණින් විමසන්නන්ට මෙපමණක් සෑහෙන්නේ යැයි සිතමු. දැනටත් වෙනත් බෞද්ධ රටවල පිරිස් ශ්‍රී ලංකාවට ගරු කිරීමට එක් හේතුවක් වන්නේ සියලු පෙළ, අටුවා ග්‍රන්ථත් බොහෝ ටීකා ග්‍රන්ථත් මෙරට වැසි උතුමන් අතින් ලියැවුණු බැවිනි. අටුවාවන්හි දැක්වෙන සිංහල භික්ෂූන්ගේ ගුණ පිළිබඳ ඇති ගෞරවයද තවත් කරුණකි. අටුවා සහිත ත්‍රිපිටකය කටපාඩමින් ධරාගෙන පැමිණි උතුමන් වන දීඝභාණක අභය, ත්‍රිපිටක චූලාභය, ත්‍රිපිටකචූළනාග ආදී ඤීණාශ්‍රව උතුමන්ගේ විශ්මයජනක ප්‍රඥාදී ගුණ අටුවාවන්ගෙන් ප්‍රකට වීමාදිය මෙම ගෞරවය ඇතිවීමට තවත් හේතුවකි. එසේ අප රටට අන්‍යයන්ගේ ගෞරවය ගෙනදුන් අටුවා අප රටේ අය අතින්ම පහරකෑමට ලක්වීම කෙතරම් බේදජනකදැයි සිතාබලන්න.

අටුවා ගැන වංසකථා වල දැක්වෙන අයුරු

**පිටකත්තයපාළිඤ්ච, තස්ස අට්ඨකථම්පි ව;
මුඛපාඨෙන ආනෙසුං, පුබ්බෙ භික්ඛු මහාමනි.**

පෙර වැඩසිටියා වූ මහාප්‍රාඥ භික්ෂූන් වහන්සේලා (ත්‍රිපිටකය දරාගෙන පැමිණි මහරහත් උතුමන් වහන්සේලා) ත්‍රිපිටක පාලියත් ඒ ත්‍රිපිටකයේ අටුවාවත් මුඛපාඨ වශයෙන් (කටපාඩමින්) රැගෙන ආ සේක්හ. (මහාවංස පරිවර්තනය)

**හානිං දිස්වාන සත්තානං, තදා භික්ඛු සමාගතා;
විරට්ඨිතත්ථං ධම්මස්ස, පොත්ථකෙසු ලිඛාපසුං.**

එකල්හි සත්වයින්ගේ හානිය (අනාගතයෙහි නුවණ අඩුවන බව) දැක, ධර්මයේ විරස්ථිතිය පිණිස පුස්තකයන්හි ලියවූ සේක්හ. (මහාවංස පරිවර්තනය)

**සිහළාට්ඨකථා සුද්ධා, මහින්දෙන මනීමතා;
සංගීතිත්තයමාරුල්හං, සම්මාසම්බුද්ධදෙසිතං.
සාරිපුත්තාදිගීතඤ්ච, කථාමග්ගං සමෙක්ඛිය;
එකා සිහළභාසාය, සිහළෙසු පවත්තති. (මහාවංස)**

සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද, සංගීති තුනට නැංවුනා වූ, මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් (ශ්‍රී ලංකාවට) ගෙන යන ලද, සාරිපුත්ත මහරහතන්වහන්සේ ආදී අටුවාචාරී මහරහත් උතුමන්ගේ වාචනා මාර්ගය ද බලා (ඒ අනුව තැබූ) පිරිසිදු වූ සිංහල අටුවාව එකක් වූ සිංහල භාෂාවෙන් (සිංහලෙන් පමණක්) සිංහලයන් කෙරෙහි පවතී. (මහාවංස පරිවර්තනය)

අටුවා ගැන මෑතකාලීන ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන්ගේ අදහස්....

අතිපූජනීය පරවාහැර වර්ණාංග මානිමිපාණන් වහන්සේ

ශතවර්ෂ ගණනකින් පසු ග්‍රන්ථාරූඪ වූ ධර්මවිනය පිළිබඳ කවර විවේචනයකදී වුවත් පූර්වාචාර්යයන් විසින් අනුගමනය කරන ලද ආපේතවචනය හා තදර්ථකථා ද ප්‍රමාණ වශයෙන් ගත යුතුය. ඒ ප්‍රමාණයන් නොදැන හෝ නොගෙන තර්කයෙන් හෝ ‘මෙය මෙසේ වන්නට ඇත’ යන ‘ඉති-කිරා’වෙන් හෝ ධර්මවිනය විනිශ්චය කිරීමෙන් නැගෙන වාදයෝ අභේතුකවිවාද වනු මිස සභේතුක වාදයෝ නොවෙති.¹⁹

අතිපූජනීය ලබුගම ලංකානන්ද මානිමිපාණන් වහන්සේ

එහිදී ස්ථවිරභික්ෂූහු ඒ ධර්මවිනය පිටකාදී වශයෙන් විභාගකොට සම්මානානුමත නැගූහ. මෙසේ පාලිධර්මය සම්මානානුමත කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ම ඒ ඒ තැන්හිදී වදාළ ප්‍රකීර්ණක ධර්මකොට්ඨාශයන් ගෙන ත්‍රිපිටක අර්ථකථාව ද සම්මානානුමත කළහ. එහෙයින් සියලු අර්ථකථා තථාගතයන් වහන්සේ විසින් වදාළානු යයි සැලකිය යුතුය.²⁰

¹⁹ විනය මහවග සංඝඤ්ඤාපනය XXV පිටුව

²⁰ ප්‍රඥාපරාමිත නම් මජ්ඣිමනිකාය අටුවා පරිවර්තනය සංඝඤ්ඤාපනයේ II පිටුව

අතිපූජනීය බලංගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රී මානිමිපාණන් වහන්සේ

මේ විනය පිටකය පුහුණු කරන්නවුන්ගේ පහසුව තකා සංගීතිකාරක මහරහතුන් විසින් තැබූ අර්ථවාචනා මාර්ගය මිනිඳු මහරහතුන් විසින් ලක්දිවට ගෙනෙන ලදුව විනයාචාර්ය පරම්පරායෙහි ආයේය. කලකට පසු ගැටලු තැන් ලිහිම් විසින් කැරුණු වර්ණනා සහිතව ඒ අර්ථකථා ග්‍රන්ථාරූඪ විය. එයින් මෑත බුදුගොස් තෙරණුවන් විසින් ඒ පැරණි හෙළ අටුවා ඇසුරු කොට පාළියෙන් සමන්තපාසාදිකා විනයත්ථ වර්ණනාව ද, තවත් ඇදුරන් විසින් එයට සාරත්ථදීපනී, විමතිවිනෝදනී, වජිරබුද්ධි යන තුන් ටීකා ද උභයපාතිමොක්ඛයට බුදුගොස් තෙරුන් විසින් කංඛාවිතරණිය ද එයට අන් තෙරකෙනෙකුන් කළ විනයත්ථමංජුසා ටීකාව ද විනය පිටකයෙහි ආ දෑ විස්තර කැරුම් විසින් කරන ලදහ. එයින් පසු තවත් ඇදුරෝ විනයවිනිච්ඡය, පාළිමුත්තක විනයවිනිච්ඡය, විනයසංගහ, මූලසික්ඛා, බුද්දකසික්ඛාදී තවත් ග්‍රන්ථ රචනා කළහ.²¹

අතිපූජනීය ථේරුකානේ වන්දවිමල මානිමිපාණන් වහන්සේ

1 ඇත අතීතයේ එතරම් සුලභව බුද්ධප්‍රතිමා නොතිබුණත් ඒවා තුබුණු බව අටුවා පොත් වලින් පෙනේ. අටුවා ද බුදුන් වහන්සේ වැඩසිටි කාලයේ පටන්ම පැවැත්තේය.

²¹ කුසුසික විවරණය 1953 (වැලිගම සිරි ඤාණරතන මහනාහිමි) ප්‍රස්තාවනාව

මිහිඳු මාහිමියන් විසින් මේ දිවයිනට ගෙනා අටුවා සිංහලට නගා තුබුණේය. කල් යාමෙන් දඹදිව තුබූ අටුවා අභාවප්‍රාප්ත විය. එබැවින් බුදුගොස් මාහිමියෝ මේ දිවයිනට පැමිණ සකල ලෝකයාගේම ප්‍රයෝජනය සලකා නැවත ඒ හෙල අටුවා පාලි භාෂාවට පරිවර්තනය කළහ. ඒවා විදේශ වලට ගිය බැවින් අද දක්වා නොනැසී පවතී. විදේශවලට නොගිය බැවින් හෙල අටුවා මෙහිම අභාවප්‍රාප්ත විය. දැනට පවත්නා පාලි අටුවා පසු කලෙකදී බුදුගොස් හිමියන් විසින් ලියන ලද ඒවා වුවත් බුද්ධකාලයේ පටන්ම පැවැති පැරණි අටුවා බව කිය යුතුය. රහතන් වහන්සේලා වැඩ විසූ ඇත අතීතකාලයේ බුදුපිළිම නොතිබුණා නම් අටුවාවල බුදුපිළිම ගැන සඳහන් නොවිය හැකිය.²²

2 මෙසේ අටුවා-ටිකා වල නොයෙක් තැන්වල දායකයන් විසින් කලින් කපා, මසා, පඬුපොවා පුදන ලද විවරය ද කඩිනයට සුදුසු බව දක්වා තිබෙන්නේ “න අඤ්ඤාඅත්ථං භොති කඩිනං” යන බුද්ධවචනය තේරුම් ගන්නට නුපුළුවන් වීමෙන් හෝ වරදවා තේරුම් ගැනීමෙන් හෝ නොව, එහි අර්ථය බුදුන් වහන්සේගේ අදහසේ හැටියට හරියටම තේරුම් ගැනීමෙනි.

මේ අටුවාටිකාවන් ලියා තිබෙන්නේ ද මෙකල මෙන් හික්ෂුන් විනයට එතරම් ගෞරවයක් නොදක්වන, විනය පොත-පත භාවිත නොකරන කාලයකදී නොව, ඉතා ආදරයෙන්-

²² ධර්මවිනිශ්චය 29 -30 පිටු

ගෞරවයෙන් විනය සිකපද අකුරටම පිළිපදින, විනය උගෙනීම-
උගැන්වීම ආදරයෙන් කරන හික්මුණ විසූ කාලයේදීය.....

“කඩිනය සඳහා කලින් මැසූ සිවුරු ගතයුතු බවක් බුද්ධදේශනාවේ නැත. එය අටුවා මතයකැ”යි ඇතැම් කෙනෙක් කියති. විනය පිළිබඳව අටුවා මතය-බුද්ධමතය කියා දෙකක් නැත්තේය. විනය අඩු-වැඩි කිරීමේ හෝ වෙනස් කිරීමේ බලයක් අටුවාවාරිත්වහන්සේලාට නැත. උන් වහන්සේලා බුද්ධමතයට විරුද්ධ දෙයක් නො පවසන්නාහ. අටුවාවෙන් කරන්නේ ඒ ඒ කරුණු පිළිබඳ වූ බුද්ධමතය පැහැදිලි කිරීමය.²³

3 සංකෂ්පයෙන් විනය පිටකයෙහි දැක්වෙන බොහෝ කරුණු ඒ ග්‍රන්ථ වලින්ම තේරුම් ගත නොහෙන බැවින් බුද්ධමතය තේරුම් ගැනීමට සමත් මහාකාෂ්‍යපාදී මහරහත්හු එයට අර්ථවර්ණණාවක් ද තැබූහ. අටුවාවය යි කියනුයේ ඒ අර්ථවර්ණණාවටය. එය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ‘ප්‍රකීර්ණක දේශනාවය’යි ද කියා ඇත. එබැවින් ඒ අර්ථකථාවන් විනයපාළිය සේම ගරු කළ යුතුය..... සිංහල තෙරවරුන් විසින් ඒ පොත් (විනයටිකා) සිංහලයෙන් නොකර පාළිභාෂාවෙන් ම සපයා ඇත්තේ විනය වර්ණනාවට යෝග්‍ය භාෂාව පාළිභාෂාව වන නිසාය.

ග්‍රන්ථප්‍රමාණයෙන් විශාලවූ ද ගැඹුරු වූ ද මේ විනය, දැනගැනීම පිණිස අටුවාටිකා සහිත විනය පිටකය විනය විශාරද ආචාර්යවරයන් ඇසුරු කරමින් පරිශීලනය කළ යුතුය.²⁴

²³ විනයකර්ම පොත 101 පිටුව (1997 මුද්‍රණය)

²⁴ උපසම්පදා ශීලය පොත 22-23 පිටු (6 වන මුද්‍රණය)

අතිපූජනීය මඩිගේ පඤ්ඤාසිහ මානිමිපාණන් වහන්සේ

පුරාණාචාර්යයන් වහන්සේ මුළු ත්‍රිපිටකය ආරක්‍ෂා කර ගෙන ආවේ කටපාඩමින්ය. ප්‍රථම ධර්මසංගායනාවෙහි විනයට මුල් වූයේ උපාලි මහරහතන් වහන්සේය. උන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය ප්‍රශිෂ්‍යයෝ තෙවැනි ධර්මසංගායනාව දක්වා විනය පිටකය ආරක්‍ෂා කර ගෙන ආහ.

තෙවැනි ධර්මසංගායනාවෙන් පසු මහරහතන් වහන්සේ ධර්මදූත සේවයක් සම්මත කළහ. ඒ අනුව හෙළදිවට වැඩම කළේ මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ ප්‍රධාන පස් නමකි. උන්වහන්සේලා වාචෝද්ගත කොට ගෙන ආ ත්‍රිපිටකය සිංහල භික්‍ෂූන්ට පෙළ බසින්ම ඉගැන්වූවා. අටුවා නමින් ගෙන ආ විස්තර කථා හෙළ බසින් ඉගැන්වූවා.

හෙළදිවැ භික්‍ෂූන් දඹදිවින් පැමිණි භික්‍ෂූන් ඉගැන්වූ අටුවා නමින් පැවති ධර්ම විස්තරය හෙළ බසින් වහරණ ලද හෙයින් හෙළ අටුවා නමින් පළ විය. මහපඩි බුදුගොස් මානිමියන් වහන්සේ පසුව හෙළ අටුවා පෙළ බසට නගන ලදුව අද තිබෙන අට්ඨකථා පහළ විය. ...

පාළියෙහි ගැඹුරු එහෙයින්ම නො පැහැදිලි ධර්මවිනය පද පැහැදිලි කර දීම අටුවා කළ සේවයයි. අටුවාවන්හි නොපැහැදිලි ධර්මවිනය පැහැදිලි කර දීමට ටීකා නමින් ග්‍රන්ථ සමූහයක් පහළ විය. එයින් සාරත්ථදීපනී විනය ටීකාව හැමට වඩා විශාල වේ. විනය අටුවාවට විමතිවිනෝදනී ටීකා, වජ්රබුද්ධි ටීකා නමින් තවත් ටීකා දෙකක් ඇත. ගැටපද ද ඇත.²⁵

²⁵ කුද්දසික විවරණය 1953 (වැලිගම සිරි ඤාණරතන මහනාහිමි) හැඳින්වීම ii

අතිපූජනීය බෙන්තර සද්ධාතිස්ස මාහිමිපාණන් වහන්සේ

මේ පොත වනාහි අර්ථකථාවාරය අනුබුද්ධ බුද්ධඝෝෂ මහා ස්වාමින්ද්‍ර ප්‍රණීත “විසුද්ධිමග්ග, විසුද්ධිමග්ගට්ඨකථා, විසුද්ධිමග්ගට්ඨකථා පාළි” යන අභිධානාන්තරයන්ගෙන් සමස්ථ බෞද්ධ සාහිත්‍යයෙහි ප්‍රචලිත ප්‍රශස්තතර මහා ග්‍රන්ථරත්නයන් තදර්ථවර්ණනා ද්වාරයෙන් ප්‍රතිපාදිත මහා සත්‍යයන් යන මහා ග්‍රන්ථ ද්වය එකතු කිරීමෙන් සකස් කොට මුද්‍රණයෙන් ප්‍රසිද්ධියට පමුණුවන ලද්දෙකි.²⁶

අතිපූජනීය පමුණුවේ බුද්ධදත්ත මාහිමිපාණන් වහන්සේ

සිරිමතා තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මා සම්බුද්ධෙන සකලනවඛගපරියන්තිසාසනස්ස අත්ථප්පකාසනද්වාරෙන සයඤ්චෙව නිජ්ජාවකෙහි ව ධම්මසෙනාපති - සාරිපුත්තත්ථෙර - පමුඛෙහි පටිසම්භිදාප්පත්ත - මහාඛිණ්ණසවෙහි නිද්දෙස - පටිනිද්දෙස - විභඛග - පදභාජනීයවසෙන තත්ථ තත්ථ පකාසිතා පකිණ්ණකවිනිච්ඡයකථා සඛ්ඛාතා දෙසනා අට්ඨකථා නාමෙන ධම්මසඛ්ඛාගකෙහි මහාකස්සප - මහාඛිණ්ණසවප්පමුඛෙහි පඤ්චසතාරහන්තෙහි සඛ්ඛිතිමාරොපිතා සමානා සිරිජම්බුදීපෙ යාව තතියසඛ්ඛිති ආවරියපරම්පරාහතා....

²⁶ මහාසත්‍ය සහිත විශුද්ධිමාර්ගය 1949, i පිටුව

(සියල්ල දන්නා වූ සියල්ල දක්නා වූ ඒ භාග්‍යවත් වූ අරිහත් වූ ශ්‍රී සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් සියලු නවාංග පරිත්ති සාසනයේ අර්ථ ප්‍රකාශනද්වාරයෙන් තමන් වහන්සේ විසින්මත් නිජග්‍රාවක වූ ධර්ම සේනාපති සැරියුත් මහතෙරුන් ප්‍රමුඛ ප්‍රතිසම්නිදාප්‍රාප්ත මහාඤ්ඤාශ්‍රව උතුමන් විසිනුත් නිර්දේශ, ප්‍රතිනිර්දේශ, විභංග, පදනාජනිය වශයෙන් ඒ ඒ තැනදී ප්‍රකාශ කළ ප්‍රකීර්ණක විනිශ්චයකටා සංඛ්‍යාත දේශනාවෝ අර්ථකටා නාමයෙන් මහාකාශ්‍යප මහරහතූන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පන්සියයක් ධර්මසංග්‍රාහක මහරහතූන් වහන්සේලා විසින් සංගායනාවට නංවන ලදුව දඹදිවෙහි තෙවන සංගායනාව දක්වා පරම්පරාවෙන් ගෙනෙනා ලද්දේය.)²⁷

අතිපූජනීය ඉඳුරුවේ උත්තරානන්ද මානිමිපාණන් වහන්සේ

මෙහි කර්තෘවරයෝ අනුබුද්ධ බුද්ධසෝප මහා ස්වාමීහු වෙති...

මේ විශුද්ධිමාර්ගය වනාහි හෙළ අටුවා මැනැවින් ඉගෙන මහාවිහාරිකයන්ගේ සුවිශුද්ධ විනිශ්චය මැනැවින් දැනැ හෙළ ඛසින් පැවැති මහ අටුවාවෙහි ගැබ් වූ කරුණු උපයෝග කොට ගෙන ගුරුමුඛයෙන් හා මහවෙහෙර වැසි උගත් තෙරවරුන්ගෙන් අසා දැනගත් ඇතැම් මහතෙරවරුන් හා උවැසු උවැසියන් පිළිබඳ කථාප්‍රවාක්තීන් ඒ ඒ තැනට සාධක

²⁷ විසුද්ධිමග්ග (භේවාචිකාරණ මුද්‍රණය 1920) සඤ්ඤාපනය

වශයෙන් ඇදපාමින් මහවෙහෙර වැසි සංඝයා ශක්ති විමසනු සඳහා ඉදිරිපත් කළ “අන්තො ජටා බති ජටා” යනාදී ගාථා දෙක මාතෘකා කොට ගෙන අනුබුදු බුදුගොස් මානිමියන් විසින් ස්වබුද්ධි වෛභවය ද විදහා පාමින් සම්පාදනය කරන ලද චතුරාගම සංවර්ණනාශේෂ ග්‍රන්ථයෙකි..... මෙසේ මේ ග්‍රන්ථය සැපයීමෙන් බුදුගොස් නිමියෝ තමන්ගේ පරිවර්තන ශක්තිය ද, පරමත දූෂණයෙහි හා ස්වමත භූෂණයෙහි පොහොසත් බව දැක්වීමෙන් මහාවිහාරිකයන්ගේ මත මැනවින් ඉගෙන එහි ස්ථිරවැ පිහිටා සිටින බවට ප්‍රතිඥාප්‍රදානය ද හෙළ අටුවා පාළියට පෙරළීමෙන් මහාවිහාරික මතය මැනවින් සංරක්ෂණය වී දේශාන්තරයෙහි පවා පැතිරී යන අයුරු ද හෙළි කළහ. කරුණු මෙසේ හෙයින් මහාවිහාරිකයන්ගේ සම්පූර්ණ විශ්වාසය දිනාගැනීමට බුදුගොස් නිමිතුමන් සමර්ථ වූයේ මේ විශුද්ධිමාර්ගයෙහි එයට සරිලන ශක්තිය අනුනවැ පවත්නා බැවිනි.²⁸

අතිපූජනීය පානදුරේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ

මායා දේවිය දින හතයි සිද්ධාර්ථකුමාරෝත්පත්තියෙන් පස්සෙ ජීවත්ව සිටියේ. ඒ සිරිතක්. මායාදේවිය පිංවත්ත මාතාවක්. මේ ලෝකෙට දුන්නා පිං ඇති පුතෙක්. මායාදේවිය මේ ලෝකයට දුන්න පිං ඇති පුතණුවන් තුන් ලෝකෙටම පියෙක් කළා.

²⁸ විස්තරාර්ථ සන්න සහිත විශුද්ධිමාර්ගය 2004 (මාතර ධර්මවංශ හිමි)
ප්‍රස්තාවනාව iv, xi පිටු

ඉතිං ඒ කාරණය ගැන සලකලා, බුදුරජාණන් වහන්සේ මායාදේවියට - මැණියන් වහන්සේටත් සැලකිළි දැක්වුවනෙ. බුදුබව ලැබුවට පස්සෙ අභිධර්ම පිටකය, විජම් බණ දේශනා කරන්නට බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩියනෙ දෙව්ලොව. බලන්න කොච්චර වටින තැනක් ද ඒ. අභිධර්මය කියන්නෙ විජම් බණ කියන්නෙ ධර්මයෙහි අමාකිර වාගෙ සාරවත් දේ. මේ ලෝකයේ කෙනෙකුට ලැබෙන ආහාර අතර මවුකිර තමයි උතුම්ම ආහාරය. දින හතක් මවුකිරි දී මේ ලෝකයේ තියෙන ප්‍රණීතම ආහාරය වූ මවු කිරි දී තමන් වහන්සේව කුඩා කාලයේදී පෝෂණය කළ මායා දේවියට ධර්මයෙහි අමාකිර බඳු අභිධර්මය දේශනා කරන්න දෙව්ලොවට වැඩියා.²⁹

පිළිවෙත් සරු යෝගාශ්‍රමීය මානිමිපාණන් වහන්සේලා අටුවා-ටීකාදිය පිළිබඳ දරණ අදහස

1. පරියත්ති ශාසනය නම්:

(පර්යාප්ති ශාසනය) මහාකාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ අනුශාසනා සමූහයයි. ඒ වනාහි පොදුවේ සුගතියට ද විශේෂයෙන් නිවනට ද මාර්ගය සලසා දෙන පිළිවෙත වදාළ සුපිරිසිදු උපදෙස් රැසය. විනය පිටකය, සූත්‍රාන්ත පිටකය, අභිධර්ම පිටකය යයි එය කොටස් තුනකට බෙදී ඇත්තේය. එහි ගැඹුරු තැන් ලිහිල් කොට තේරුම් කර ගැනීමට පහසු මග දක්වන අටුවාවෝ ඇත. එහි විස්තරය

²⁹ පානදුරේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේගේ මවුගුණ දේශනාවක් ඇසුරින්

පහළ නොවූ ගැටළු නොලිහුණු තැන් එළිපෙහෙළි කරන විකා අනුවිකාවෝ ඇත. ඒ හැමතැන් පහසුවෙන් හිතට ගන්නා නියායෙන් සකස් කළ සංග්‍රහ ධර්මග්‍රන්ථයෝ ඇත. රාගවිනය, දෝෂවිනය, මෝහවිනය සලසන නය අනුව චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශක ක්‍රම අනුව අමාමන නිවන් රසින් රසවත් වූ නය අනුව ඒ හැම බුදුවදන් පිරිසිදු සැදැහැ සිතින් උගතයුතු වන්නේය.³⁰

2. මේ අවස්ථාව පටිසම්භිදාමග්ග දේශනා පාළියෙහි සඳහන් වන්නේ “විත්තං විචට්ටති උපෙක්ඛා සණ්ඨාති” යනුවෙනි.

පටිසම්භිදාමග්ග අට්ඨකථාව මේ අවස්ථාව විස්තර කරන්නේ “අස්සාසපස්සාසාපි” යනුවෙනි.³¹

3. අට්ඨකථාවරිය බුද්ධසෝස ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ සම්ප්‍රාප්තිය සිදුවූයේ මෙබඳු තත්වයකින් යුත් කාලයෙකය. උන්වහන්සේ විසුද්ධිමග්ගයේදී කර්මස්ථාන පිළිබඳ සියලු විස්තර නොපිරිහෙලා විස්තර කළ බව, “සබ්බකම්මට්ඨානානඤ්ඡි භාවනාවිධානං සබ්බං අට්ඨකථානයෙන ගහෙත්වා විසුද්ධිමග්ගෙ විත්ථාරිතං.” සි කමටහන් පිළිබඳ සියලු භාවනා විධානය අටුවාවේ ආනයිත් විසුද්ධිමාර්ගයේ විස්තර කරන ලදී. මෙයින් විසුද්ධිමාර්ගය සම්පූර්ණ භාවනා විධානයේ විස්තර කළ ග්‍රන්ථය බව ප්‍රකාශිතයි.³²

³⁰ විදර්ශනා පරපුර 2 පිටුව (අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි) 2003
³¹ ආනාපානසති භාවනාව 15 පිටුව (2009) (අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි)
³² විදර්ශනා පරපුර 9 පිටුව (අතිපූජනීය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි) 2003

4. මිහිඳු මාහිමිපාණන් වහන්සේගෙන් ඇරඹුණු ශාසන පරම්පරාව දිගටම සඳහන් කිරීමට බොහෝ උත්සාහ ගත්තත් නොයෙක් විදියේ අතුරු අනතුරු නිසා වැලකී ගියේය. මහාවිහාර භික්ෂු පරම්පරාව යැයි නියමයෙන් දැක්වීමට පරපුරක් නොමැති විය. භාවනා පරම්පරාව ද මේ සමග දුබල වූ බව සිතිය හැකිය. මේ දුබල වීම පලාබත්ගල විසූ ධර්මකීර්ති ස්වාමීන් වහන්සේගේ කාලයෙන් පසුව යැයි කිය යුතුය.

ලක් බුදුසසුන පිහිටි මුල් කාලයේ විදර්ශනා භාවනා උපදේශ දීමට ඒ කාලයේ සිටිය ප්‍රමුඛ පිරිස හොඳටම සමර්ථ වූහ. එහෙයින් බුද්ධකාලයේ මෙන් ඒ කාලයේ ද අධිගම ලාභය පිළිබඳ කථා අර්ථකථා වංශකථාවන්හි විස්තර කරනලද බැව් හැඟේ. ප්‍රතිචේද ශාසනය වශයෙන් ගැනෙන මේ අධිගම සම්පත්තිය වර්ෂ දහසකට වඩා නිරූපදිතව මේ රටේම පැවති බව පෙනේ.³³

5. ඇත්ත වශයෙන් ඉතිං අට්ඨකථාවේ කියැවෙන්නේ දේශනා පාළියේ කියන්න ඕන එකෙන. දැන් අට්ඨකථාව කියන එක රහතන් වහන්සේලා පමණක්ම තීරණය කරපු එකක් නෙවෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවකම අදහස. ඒ කියන්නේ දැන් ඔය අට්ඨකථා ගැන ලස්සන පිළිතුරක් දීල තියෙනව මහාවංසෙ. තිස් හත්වැනි පරිච්ඡේදෙ මං කියෙව්වා. කියෙවුවම හොඳට තියෙනවා පිළිතුරක්. දැන් අදකාලෙ බොහෝ උගත් අය පිළිගන්නේ මේක පසුකාලෙක

³³ විදර්ශනා පරපුර 11-12 පිටු (අනිසුප්පතිය මාතර ශ්‍රී ඤාණාරාම මාහිමි) 2003

හදපු එකක් කියලනෙ. නෑ පසු කාලෙක වුනේ පරිවර්තනයක් විතරයි. ඒ කියන්නේ භාෂා පරිවර්තනය.³⁴

6. අතිගරු පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුවේ සිරි ජීනවංස මාහිමිපාණන් වහන්සේ ද ත්‍රිපිටක ධර්මය පෙළ - අටුවා - ටීකා සමග හදාරා ව්‍යාකරණ, ශබ්ද ශාස්ත්‍ර, භාෂා නිපුණත්වයෙන් රාජකීය පණ්ඩිත උපාධිය ලබා ගත්හ.

ඒ අනුව 1951 වර්ෂයේ ජූනි මස 18 වන දින ශ්‍රී කළ‍්‍යාණී යෝගාග්‍රම සංස්ථාවේ ප්‍රථම ප්‍රවෘත්තා සම්පත්තිය ලබාගත් මහා පුණ්‍යවන්ත දොළොස් දෙනා වහන්සේ, පෙළ - අටුවා - ටීකා - සංස්කෘත භාෂා - ව්‍යාකරණ - ශබ්දශාස්ත්‍ර - ධර්මවිනය පිළිබඳ හසල දැනුමක් ඇති කුශාග්‍ර බුද්ධියෙන් යුතු අතිගරු ප්‍රධානාචාර්යය මාතර සිරි ඤාණාරාම හිමිපාණන් වහන්සේ වෙතින් මූලික අධ්‍යාපනය ලබා ගත්හ.³⁵

7. ත්‍රිපිටක පාලියෙහි දැක්වෙන සමථ කර්මස්ථාන භාවනා සියල්ල එක්රැස් කොට විසුද්ධි මාර්ග අර්ථකථාවෙහි සවිස්තරව දක්වා ඇත්තේ සමථ කර්මස්ථාන සතළිසක් වශයෙනි.³⁶

³⁴ අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමිපානන් වහන්සේ විසින් 2010.6.12 දින නාලයන ආරණ්‍යයේදී පැවැත්වූ සාකච්ඡාවක් ඇසුරින්

³⁵ ශ්‍රී කළ‍්‍යාණී යෝගාග්‍රම සංස්ථා ඉතිහාසය (ප්‍රථම-දුතියභාග) 210 පිටුව.

³⁶ සමසතළිස් කමටහන් (2014) හැඳින්වීම X පිට (අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමි)

8. සතරඛණවර - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය - සූත්‍රසංග්‍රහය - ධම්මපදය - කායචිරති ගාථා පොත - අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහය - බාලාවතාරය සම්පූර්ණ කොට වාචෝද්ගත කරන ලද්දේ නාථගනේදිය.³⁷
9. ටික දිනකට නාලයනට වැඩම කළ පූජ්‍ය උත්තරවංස ස්වාමීන් වහන්සේන් ඇසුරට ලැබිණ. එම ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහයේ ප්‍රකීර්ණක කාණ්ඩය තෙක් අර්ථ අස්වාගතිමි. ³⁸
10. අධිශීලෝපසම්පදාවේදී උපාධ්‍යායන් වහන්සේ වශයෙන් පත් වූ සේක් අතිපූජනීය විදර්ශනාචාර්ය මඩවල ධම්මනිලකාභිධාන නිමලව ලොකු ස්වාමීන් වහන්සේ වෙති. එහිදී කර්මාචාර්යයන් වහන්සේලා වශයෙන්. අතිපූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත මාතර සිරි ඤාණාරාම මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුව ශ්‍රී ජීනවංස මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය පණ්ඩිත ගැටමාන්නේ ශ්‍රී විමලවංස මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය මුනගම සිරිසුමන මාහිමියන් වහන්සේ ද, අතිපූජනීය දේවගොඩ මංගලසිරි මාහිමියන් වහන්සේ ද, පත් වූ සේක.

අධ්‍යායන සමයේදී ඉහත සඳහන් උපසම්පදාවේදී උපාධ්‍යාය කර්මාචාර්යවර මාහිමිපාණන් වහන්සේලාද, අතිපූජ්‍ය රේරුකානේ වන්දවිමල මහානායක මාහිමියන්

³⁷ අසිරිමත් බුදුමග පියසටහන් (2017) (අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමි චරිතාපදානය) 42 පිට

³⁸ එම 43 පිට

වහන්සේ ද, අතිපූජ්‍ය දෙවිනුවර ඤාණාචාර්යාභිධාන මහානායක මාහිමියන් වහන්සේද ආචාර්යත්වයට පත්වූ සේක.³⁹

11. .. පූජනීය ගැටමාන්නේ ශ්‍රී විමලවංස මාහිමියන් වහන්සේ වෙතින් සිංහල - පාලි, පාලිනිසංශ්චුව, සංස්කෘත - ඡන්දස් - අලංකාර, විනය ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ - කංඛාවිතරණ - ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ වර්ණණාව, සිඛවළඳ - සිඛවළඳ විනිස - සූත්‍ර පිටකයේ සඟි පොත්, ආදියත් අතිගරු පූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුව ශ්‍රී ජනවංස ස්වාමීන් වහන්සේ වෙතින් හා අතිපූජනීය දේවගොඩ මංගලසිරි ස්වාමීන් වහන්සේ ද වෙතින් වැඩිදුරටත් පාලිභාෂාව - අර්ථකථා, විනය පිටකය, සූත්‍රාන්ත පිටකය ද අධ්‍යයන කෙරිණි.⁴⁰

³⁹ එම 46 පිටුව

⁴⁰ එම 47 - 48 පිටු

03 බුද්ධඝෝෂ මහාස්වාමිපාදයන් වහන්සේ යනු කවුද?

අට්ඨකථා යන වචනය කීමේදී නිකැතින්ම සිහිවන නාමයකි බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේගේ නාමය. අටුවා ග්‍රන්ථ පිළිබඳ වැරදි මත පලවෙන්නාක් මෙන්ම එම ග්‍රන්ථ පාළි භාෂාවට පරිවර්තනය කළ බුදුගොස් මාහිමියන් ගැන ද වැරදි මත බොහෝවක් පැතිරෙමින් පවතී. එය එසේ වීම පුද්ගලික කරුණක් නොවේ. බුදු දහමට විරුද්ධව එය ව්‍යාප්ත අදහසින් කරුණු දක්වන යමෙක් වේ නම් ඔහු බුදු දහමේ උන්නතිය, දියුණුව උදෙසා කටයුතු කළ උතුමන් සියලු දෙනාටම දොස් නගනු ඇත. බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේ පිළිබඳ සැබෑ තොරතුරු දැනගනු කැමති අය මහාවංසය, බුරුමසාසනවංශය, බුරුමයේ පැවති ඡට්ඨ (හයවැනි) සංගායනාවේදී එහි භාරනික්ථාරකසංඝසමිතිය විසින් ප්‍රකාශිත විශුද්ධිමාර්ග නිදානකථාව ද, ටීකා ග්‍රන්ථ හා විශුද්ධිමාර්ග සන්න ආදී ග්‍රන්ථ කියවා බැලීම වටී. දැනගැනීම පිණිස ඉන් කරුණු ස්වල්පයක් මෙසේ දක්වමු.

ලක්දිවට වැඩමකිරීමට පෙර අවදිය

බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ උත්පත්තිය ආදී කරුණු මහාවංශ, සාසනවංශ ආදී ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. එම කරුණු වල සාරාංශයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

බුද්ධභෞම මානිමිපාණන් වහන්සේ ඉන්දියාවේ බ්‍රාහ්මණ පවුලක උත්පත්තිය ලැබූ බවත් කුඩා අවදියේදීම ත්‍රිවේදයේ පරතෙරට පැමිණි බවත් කුඩා කාලයේ පටන්ම විශේෂ බුද්ධිප්‍රභාවක් පෙන්නුම් කල බවත් එම පුවත දක්වන සෑම ඉතිහාස ග්‍රන්ථයකම පාහේ දක්වා ඇත. එකල දඹදිව වැඩසිටි අභිඤ්ඤාලාභී රහතන් වහන්සේලාගේ හා සක් දෙව් රජතුමාගේ ඉල්ලීම පරිදි දිව්‍ය ලෝකයෙන් චූතව මෙලොව උප්පත්තිය ලැබූ බව බුරුම සාසනවංශය ආදී ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා ඇත. රේවත නම් තෙරුන් වහන්සේ එතුමන්ගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේ බව මහාවංශයේ දැක්වෙන අතර බුරුම සාසනවංශාදියේ නමක් නොදක්වා අභිඤ්ඤාලාභී රහතන් වහන්සේ නමක් බව පමණක් දක්වා ඇත. දඹදිවදීම ඉතා කෙටි කලකින් ත්‍රිපිටකට කටපාඩම් කළ බවත් ඉන් පසු උපාධ්‍යායන් වහන්සේගේ ඉල්ලීම පරිදි අටුවා පරිවර්තනයට ලක්දිවට වැඩම කල බව මහාවංශයේ දැක්වෙන අතර මහාසංඝරත්නයේ ඉල්ලීම පරිදි වැඩම කල බව ඇතැම් ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. ඒ අනුව උපාධ්‍යායන් වහන්සේ ප්‍රධාන මහාසංඝරත්නයේ ඉල්ලීම පරිදි වැඩම කල බව සිතිය හැකිය.

එසේ වැඩම කරන අතරතුර බුද්ධවංශ අටුවාව පාළියට පරිවර්තනය කළ බුද්ධදත්ත ඇදුරුපාණන් වහන්සේව අතරමගදී මුණගැසුන බවත් දෙදෙනාගේ සාකච්ඡාවෙන් පසු බුද්ධභෞම මානිමිපාණන් වහන්සේගේ ප්‍රඥාප්‍රභාව හැඳින්ගෙන පරමදිලිඳු තැනැත්තෙකුට රතනාකරයක් ලැබුනාක් මෙන් බුද්ධදත්ත ඇදුරුපාණන් වහන්සේ සතුටු වූ බවත් අප රටට මහත් කීර්තියක් එක් කළා වූ ද සාරිපුත්ත සංඝරාජයන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය වූ චිත්‍යවිනිශ්චය ටීකාව රචනාකළා වූ වාචිස්සර ඇදුරුපාණන්

වහන්සේ දක්වන සේක. මෙසේ බුද්ධභෝග ඇදුරුපාණන් වහන්සේ දෙස්විදෙස් පඬිවරුන්ගේ කීර්තියට ලක් වූ අයුරු පැහැදිලිය.

ලක්දිවදී සිදුකළ සාසන මෙහෙවර

මෙරටට සපැමිණි එතුමෝ මහාවිහාරවාසී මහාසංඝරත්නය වෙතින් පිරිසිදු ථේරවාදය අටුවා සහිතව හදාරා අටුවා පරිවර්තනයට අවසර ඉල්ලූ අවස්ථාවේදී එතුමන්ගේ හැකියාව විමසීමට සංයුක්ත නිකායේ සඳහන් “අන්තො ජටා” ආදී ගාථා දෙක ලබාදුන් අතර ඒවා විස්තර කරමින් මුළු ත්‍රිපිටකයේම හා එහි අර්ථ සම්පිණ්ඩනය කරමින් අනුපිළිවෙලින් නිවන් මග දක්වමින් අමෘත ආකරයක් බඳු “විශුද්ධිමාර්ගය” රචනා කළ සේක. පිරිසිදු ථේරවාදී බුදුසසුන විරකාලයක් පැවැත්වීමට සමත් කටයුත්තක් කරන ලදැයි කියන්නාක් මෙන් මහපොළොව කම්පාවෙමින් සාධුකාර දුන් බව මහාවංශාදී ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. මෙතුමන්ගේ අසහාය පාණ්ඩිත්වය දුටු මහාවිහාරවාසී මහසගරුවන “මේ නම් නිසැකවම මෙෙත්‍රී බෝසතාණන් වහන්සේයි” යනුවෙන් තුනි පුදා තම දිවි දෙවෙනි කොට සුරැකි අටුවා ග්‍රන්ථ පරිවර්තනය සඳහා බුදුගොස් හිමියන්ට ලබා දුන් සේක. බුද්ධභෝග ඇදුරුපාණන් වහන්සේ සියලු අභිධර්මපිටක අටුවා ද විනයපිටක අටුවා ද සූත්‍ර පිටකයේ මුල් නිකාය හතරේ සියලු අටුවා ද බුද්දක නිකායේ සූත්‍රනිපාතාදී ග්‍රන්ථ කිහිපයක අටුවා ද පාළි භාෂාවට නගමින් මහත් සාසන අනුග්‍රහයක් සිදුකළ සේක. ඉන් පසු එතුමෝ ආපසු දඹදිවට වැඩම කළ බව දැක්වේ. එතුමෝ මෙම අටුවා පරිවර්තනයෙන් ලක්දිව දඹදිව පමණක්

නොව මුළු පෘථිවි තලය පුරාම සිංහල අටුවාවන්ගේ වටිනාකම ප්‍රකට කරවා පුරාණ සිංහල මහරහතන් වහන්සේලාගේ ශ්‍රී නාමයන් ලොව පුරා ප්‍රකට කරවා සිංහල දීපයේ තේජස ලොවට කියා පෑ සේක. දැනටත් ඇතැම් තායි භික්ෂූන් වහන්සේලා ලක්දිව දෙසට හිස දමා ගරුකොට සැතපෙන බව ද බුරුමජාතික භික්ෂූන් වහන්සේලා මෙම ලක්දිව ඉපදීමට පතන බව ද අසන්නට ලැබේ. මෙම ගරුත්වය අපට ලැබුනේ බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ විසින් අටුවා පාළියට පරිවර්තනය කළ නිසා බව සැලකිය යුතුය.

එතුමන්ට කරන දෝෂාරෝපන හා ඒවාට පිළිතුරු

1. ප්‍රශ්නය : එතුමන් වහන්සේ තමාගේ මත අටුවාවන්ට එකතු කළා ද?

පිළිතුර: එතුමන් වහන්සේ තමන්ගේ අදහස් අටුවා මත ලෙස ඇතුලත් කළැයි යමෙක් කියතොත් ඒ කියන්නේ අටුවා හරිහැටි කියවා නොමැතිකම නිසාය. අටුවාවක ආචර්ය මත කීපයක් දක්වන විට එයින් ගතයුත්තේ කුමක්ද යනාදී න්‍යායන් අටුවාවේම දක්වා ඇත. ඒ පිළිබඳ අපි ඉදිරියේදී දක්වමු. එම න්‍යායන් නොදන්නෝ අටුවාව පරිහරණය කරන අයුරු නොදැන අටුවාවන්ටත් අටුවා ඇදුරුවරුන්ටත් දොස් නගති. බුද්ධඝෝෂ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ කිසිවිටෙක පුරාණ අටුවා මතය යට කොට තම මතය ඉස්මතු කිරීමට උත්සාහ නොගත් අතර පුරාණ අටුවා මත ද අතීතයේ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ සිංහල මහරහතන් වහන්සේලාගේ මත ද අතීතය ගරුත්වයෙන් පිළිගත් බව අටුවා පරිශීලනයේදී දත හැකිය. යම් මතයක් පිළිගැනීමට

හෝ බැහැරකිරීමට උන්වහන්සේට ස්වාධීන බලයක් ලබා නොදුන් බවත් මහාවිහාරීය මහරහත් පරපුරේ අධීක්ෂණය යටතේ පුරාණ අටුවාවන්ගේ විනිශ්චයන් කිසිම වෙනසක් නොකර ඒ කරුණු පැහැදිලි කිරීමට අමතර කථා වස්තු හා වියරණ දක්වමින් සුදුසු පරිදි කරුණු සංග්‍රහ කරමින් පරිවර්තනයක් පමණක් කළ බව එතුමන් වහන්සේම විනය අටුවාදිය ආරම්භයේදීම දක්වා ඇත. එසේ අර්ථ වෙනස් කිරීමාදියක් උන් වහන්සේ සිදු කළේ යැයි යමෙක් කියන්නේ නම් එයින් පහර වදින්නේ උන් වහන්සේට වඩා ඒ ග්‍රන්ථ හිස් මුදුනින් පිළිගත් සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලාටයි. එකළ වැඩසිටි මහතෙරවරු යමෙක් කියන කියන සියල්ල පිළිගන්නා නුගතුන් හෝ අණුවණයින් යැයි නොසිතිය යුතුය. පටිසම්භිදාලාභී උතුමන් පහළවන යුගයේ මෙම අටුවා පරිවර්තනය සිදුවූ බව ද සිතිය යුතුය.

යම් විදියකින් එසේ වෙනස් මත අටුවාවන්ට එකතු කළා නම් එකළ හා ඉන් පසු කළ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ සිංහල මහතෙරුන් වහන්සේලා නිහඬ නොවන්නාහුමය. ඊට විරුද්ධව නිසැකවම කරුණු දක්වන්නාහුමය. නමුත් සිදුවූයේ ඊට හාත්පසින්ම වෙනස් දෙයකි. එම පාළි අටුවා ග්‍රන්ථ පෙළ පොත් මෙන් පිළිගනිමින් ඒවා මුල් කරගෙන ඒවාට සම්භාවනා කිරීම් වශයෙන් විවිධ ටීකා, අනුටීකා, සන්න, ගැටපද ග්‍රන්ථ මහාරාශියක් ශ්‍රේෂ්ඨ සිංහල බුද්ධපුත්‍රයින් වහන්සේලා අතින් ලියැවිණි. එපමණක් නොව බුද්ධඝෝෂ මාහිමියන් වහන්සේට නොයෙක් අයුරින් තුනි කරමින් ගරුත්වය දැක්වූහ, තමන්ගේ ආචාර්යත්වයෙහි ලා සැලකූහ. ඊට උදාහරණ කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

බුදුගෙස් ඇදුරිඳු ගැන පුරාණ ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන්ගේ අදහස් කිහිපයක්...

- I. සමන්තපාසාදිකසඤ්ඤිකාය; සම්බුද්ධඝෝෂාවරියොදිකාය;
සමාසතො ලීනපදෙ ලිඛිස්සං; සමාසතො ලීනපදෙ ලිඛිතං.

(බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේ විසින් මනාව රචිත සමන්තපාසාදිකා නම් වූ අටුවාවේ අපැහැදිලි පද කෙටියෙන් ලියන්නෙමි.) යැයි වජිරබුද්ධි ටීකාව රචනා කළ වජිරබුද්ධි ඇදුරුපාණෝ දැක්වූ සේක.

- II. අනාකුලච්චනො ච භදන්තබුද්ධඝෝෂාවරියො. න හි සො
ඵචමාකුලං කත්වා වත්තුමරහති, තස්මා
යථාධිප්පෙතමත්ථමනාකුලං සුවිඤ්ඤෙය්‍යඤ්ච කත්වා
යථාධීතස්ස සම්බන්ධවසෙනෙව දස්සයිස්සාම.

(බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේ ආකුල චචන නැති
උතුමෙකි.)

යනුවෙන් සාරත්ථදීපනීටීකාව රචනා කළා වූ ද
පොළොන්නරු යුගයේදී ලක්දිව ප්‍රඥාවෙන් බැබළුණා වූ ද
සාරිපුත්ත සංඝරාජයන් වහන්සේ දක්වන සේක.

- III. සමන්තපාසාදිකායං විනයසංවණ්ණනායං
මහාවෙය්‍යාකරණස්ස පාළිනයවිදුතො බුද්ධඝෝෂාවරියස්ස
ඵචං සද්දරචනා දිස්සති...

(සමන්තපාසාදිකා විනය සංවර්ණනාවෙහි මහාව්‍යාකරණඥ වූ පාළි න්‍යායන්හි දක්ෂ වූ බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේගේ මෙසේ ගබ්ඳරවනාවක් පෙනේ.) යැයි සද්දනීති වියරණය නිපද වූ තෙවැනි අග්ගමනාපණ්ඩිත අග්ගවංස ඇදුරුපාණෝ දක්වන සේක.

- IV. එකල විශුද්ධ බුද්ධීන් ප්‍රසිද්ධ වූ බුද්ධඝෝෂ නම් අටුවා කතීඝන් වහන්සේ දඹදිවින් මෙරට වැඩි සේක්, බුදුන් වදාල දෙලක්ෂ පන් සැත්තැදහස් දෙසිය පනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් ඇති ත්‍රිපිටක පාළි ධර්මයට තුන් ලක්ෂ එක් සැටදහස් සත්සිය පනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් පමණ අටුවා ලියා, පාළි ධර්ම බැබළ වූ සේක. (නිකායසංග්‍රහය 71 පිටුව)

යැයි නිකායසංග්‍රහය නම් සාසන ඉතිහාසය දැක්වෙන ග්‍රන්ථය රචනා කළ දෙවැනි (ජයබාහු) ධර්මකීර්ති සංඝරාජයන් වහන්සේ දක්වන සේක.

- V. ඔහු මල් මහානාම නම් රජ දෙවිසි හවුරුද්දක් රාජ්‍යය කෙළේය. එකළ බුද්ධඝෝෂ නම් අටුවා කතීඝන් වහන්සේ දඹදිව සිට මේ ශ්‍රී ලංකාද්වීපයට වැඩ බුදුන් වදාල දෙලක්ෂ පන් සැත්තැදහස් දෙසිය පනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් ඇති ආගමයට තුන් ලක්ෂ එක් සැටදහස් සත්සිය පනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් පමණ අටුවා කලා ලියා ආගමයෙහි පහන් නැගූ සේකැයි දතයුතු. (පූජාවලිය 778 පිටුව)

යැයි පූජාවලිය රචනා කළ මයුරපාද පරිවේණාධිපති බුද්ධපුත්‍රයන් වහන්සේ දක්වන සේක.

VI. නුවර යුගයේදී අන්තයටම පිරිහී තිබුණු සාසනය නැවතත් පිහිටුවීම පිණිස අප්‍රතිහත ධෛර්යයෙන් කටයුතු කළා වූ ද අවවාදයෙන් පමණක් නොව ආදර්ශයෙනුත් ත්‍රිවිධ සාසනයම දියුණු කිරීමට කැප වුනා වූ ද බෝධිසත්ව ගුණෝපේත අසරණ සරණ සරණංකර සඛිඝරාජයන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේටත් බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේටත් වන්දනා කරන්නේ මෙසේය.

සකලසුරනරානං චුම්බිතං මොලිපාදං
සකලනරසුරානං ධම්මසඬ්ඛං ධමන්තං
සකලනරසුරානං සබ්බදුක්ඛං හනන්තං
සකලනරසුරානං සෙඛරං තං නමාමි

(සියලු දෙවමිනිසුන්ගේ හිස්මුදුණින් සිඹිනාලද පාද ඇත්තා වූ, සියලු දෙවමිනිසුන්ට දහම් සක පිඹින්නා වූ, සියලු දෙවමිනිසුන්ගේ සියලු දුක් නසන්නා වූ සියලු දෙවමිනිසුන් අතර මුදුන් මල්කඩ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මම නමදිමි.)

සො බුද්ධරාජසුගතො සකලාය අත්ථං
දෙසෙසි ධම්මමමතං පිටකත්තයං යං
තං තන්තිධම්මසකලං විවිධෙය්‍ය අත්ථං
ජොතෙසි සො නමථ තං මුනිබුද්ධඝෝෂං

(ඒ බුද්ධරාජ සුගතයින් වහන්සේ සියලු දෙනාගේ යහපත පිණිස ත්‍රිපිටක සංඛ්‍යාත යම් දහම් අමාවක් දේශනා කළ සේක් ද, ඒ බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේ විශේෂයෙන් එම ධර්මයේ අර්ථ විධානකොට එය බැලූවූහ. ඔබ සියලු දෙනා එම බුද්ධඝෝෂ මුනිතුමන් වන්දනා කරවු)⁴¹

⁴¹ සාරාර්ථදීපනී සතර බණවර සන්නය 25 පිටුව - (අත්තුඩාවේ සිරි රාහුල මාහිමි)

එතුමන් ගැන අතිපූජනීය නාලයෙන් අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ දැක්වූ අදහස

බුද්ධඝෝෂ ආචාරීන් වහන්සේ ත්‍රිපිටකධාරීව අවධිකථාධාරීව ඉන්න වෙලාවේ සතර බණවරට අවධිකථාවක් ලියුවලු. ඊලඟට අභිධර්මයේ අත්ථසාලිතියටත් අවධිකථාවක් ලියුවලු, ඒ කියන්නේ උන් වහන්සේගේ අවබෝධයෙන්, කලින් තිබුණු අවධිකථා අනුව. ඊට පස්සෙ රේවත කියන ආචාර්යන් වහන්සේ කීවලු ඕක ඔහොම කරලා බැහැ, අපේ දඹදිව අවධිකථා සියල්ල අසම්පූර්ණයි, ලංකාවෙ තියෙනවා. ඒක ගැන කියනකොට කියනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද අවධිකථාව සංගායනා තුනේදීම සංගීති වුනා. ලංකාවට මිහිඳු මහරහතන් වහන්සේ ඒක ගෙනල්ලා ඉගැන්නුවා. ඒක හෙළ අටුවා වශයෙන් දැන් තියෙනවා. ඒක පාළි භාෂාවට හරවලා ලියාගෙන එන්න කීවා.

ඒ ස්වාමීන් වහන්සේලා මහාවිහාරයට වෙලා සංඝයාගේ අවසර පරිද්දෙන් ඉස්සෙල්ලාම හෙළ බස සම්පූර්ණයෙන්ම පුහුණු කළා. හෙළබස පුහුණු කරගෙන සංඝසභාවෙන් අවසර ඉල්ලුවා අපේ ආචාර්යන් වහන්සේගේ අවසරය පරිද්දෙන් අපි ආවෙ මේ වැඩයටයි. අපිට අවසර දෙනව නම් හෙළ අටුවා පාළිභාෂාවට පරිවර්තනය කරන්න පුළුවනි කියලා. පස්සෙ සංඝසභාවත් ප්‍රධාන නායක ස්වාමීන් වහන්සේත් කියලා තියෙනවා, “එසේ නම් ඔබේ දැනුම අපි පරීක්ෂා කරන්න ඕනෙ” කියලා. ඒ සඳහා මුළු ත්‍රිපිටකයම සම්බන්ධ කොට පරිකථාවක් ලියන්න දුන්නා ගාථා දෙකක්. “සීලෙ පතිට්ඨාය” කියන එකත් ඊට මුළින් තියෙන “අන්තොජ්ජා බභිජ්ජා” කියන දේවපුත්ත

සංයුක්තයේ නියෙන ගාථා. ඒක තමයි විශුද්ධිමාර්ගය හැටියට උන්වහන්සේ ලිවෙ, සම්පූර්ණයෙන්ම සීල - සමාධි- ප්‍රඥාව සම්පූර්ණ විවරණය කරමින් මුළු ත්‍රිපිටක අවධිකථාවටම නියෙන අර්ථ සාරාංශය එකතු කළා. ඉතිං උන්වහන්සේගේ දක්ෂතාව සුදුසුතාව පෙන්නන්න දේවතාවෝ තමයි ඒක අතුරුදන් කළේ. ආයෙමත් ලිවා. ආයෙමත් අතුරුදන් වුනා. තුන්වෙනි එක ලියලා ඉවර වෙන කොට තුනම එක ලඟ තිබුනා. පස්සෙ එක සංඝයාට ඉදිරිපත් කළා. කියවලා බැලුවම තුනේම එක අකුරකවත් වෙනසක් නෑ. ඒකෙන් ඒ ස්වාමීන් වහන්සේගේ නියෙන සතිය ධාරණ ශක්තිය හොඳින් තේරුම් ගත්තා. ඊලඟට ව්‍යාකරණ කුශලතා පුදුමයි.

උන්වහන්සේ දිග විස්තරයක් කෙටියෙන් කියනවා. බොහොම ලස්සනට පද සම්බන්ධතාව ඇති කරනවා. ඒක නිසා ඒක කියෙවුවයින් පස්සෙ සංඝ සභාව කීවලු “මේ බුද්ධ සාසනය පවත්වාගෙන යන්න මෙමුත් බෝසතුන් වහන්සේ වෙන්න ඇති මේ බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේ විදියට ආවෙ” කියලා. සමහර විට මෙහෙම එකක් තියෙනවා, වෙන කෙනෙක් එක අකුරක් ලියන විට උන් වහන්සේට වචන අටක් ලියන්න පුළුවන්. ඒ තරම් චිත්ත සන්තතිය වේගයෙන් ක්‍රියා කරනවා, ජවන් වීථි, කිසි අකුරක් වරදින්නේ නැතිව. ඉතිං ඒ නිසා තමයි මුළු විනය පිටකයට ලියුවා. අභිධර්ම පිටකයට ලිවා. සඟි පහෙන් සඟි හතරකටම උන් වහන්සේ අටුවා ලිවා. බුද්දක නිකායේ පොත් පහළවෙන් වැඩි හරියකට උන් වහන්සේ අටුවා ලිවා.

පරිවර්තනයේදී හැම අවධිකථාවකම මුළිනුයි අගිනුයි ප්‍රතිඥාවක් දෙනව, “බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද, ආචාර්ය පරම්පරාවෙන් ගෙන එන ලද, ලංකාවේ හෙළ

බසින් භාවිතා කරන ලද අවිධිමත් මහාවිහාරවාසී සංඝයාගේ අනුමැතිය පරිද්දෙන් ඒ වාචනා මාර්ගය ඉක්මවා නොගොස් මේක මම පරිවර්තනය කළා” කියල බොහොම ලස්සනට ඒ ප්‍රතිඥාව දීල තමයි උන් වහන්සේ පරිවර්තනය කරන්නේ. අතිරේක දෙයක් ලියන්නේ නෑ, ලියනව නම් ඒක සටහන් කරනව. ඒ කාලෙ තිබුනනේ අභයගිරි නිකායෙ ජේතවන නිකායෙ යම් යම් අදහස්, ඒවා සමහර තැනක උන් වහන්සේ කෙටියෙන් සටහන් කරනවා, “අඤ්ඤෙ වදන්ති, කෙච්චි වදන්ති, අපරෙ වදන්ති” අන්න ඒ වගේ වචන වලින්. යම් කාරණයකට තමන්ගේ අදහසක් දක්වනව නම් “අයං අම්මාකං බන්ති” (මේ අපේ කැමැත්තයි) කියල කියනවා.⁴²

ඉහත ප්‍රකාශ අනුව පෙනී යන්නේ පාළි අටුවා රචනයෙන් පසු යුගයේ සිටි ග්‍රන්ථ රචනා කළ සිංහල උතුමන් වහන්සේලා සෑම සියලු දෙනාම පාහේ එම පාළි අටුවා අතිශය සම්භාවනාවට ලක් කළා පමණක් නොව බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේව ආචාර්යත්වයෙහි ලා සැලකූ බවයි. කරුණු මෙසේ හෙයින් යමෙක් බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේට දෝෂාරෝපනය කරන්නේ නම් හෙතෙම පැරණි සිංහල ඇදුරුවරුන්ට පහර ගසන්නේ වෙයි. මෙම ග්‍රන්ථ රචනා නිසා අප රටටත් සිංහල පැරණි උතුමන්ටත් ලැබුණු කීර්තිය වැනසීමට කටයුතු කරන්නේ වෙයි. බුද්ධසාසනයත් සිංහල සංස්කෘතියත් වැනසීමට මාන බලන අභිතයිත්ට අනුබල දෙන්නේ වෙයි. අපගේ උරුමයන් හැළළුවට ලක් කරන්නේ වෙයි. එබැවින් යමක් ප්‍රකාශ කිරීමට

⁴² අතිපූජනීය නාලයෙන් අරියධම්ම මාහිමිපානන් වහන්සේ විසින් 2010.6.12 දින නාලයන

ආරණ්‍යයේදී පැවැත්වූ සාකච්ඡාවක් ඇසුරින්

පෙර සිය දහස් වරක් සිතා බලා ප්‍රකාශ කරන්නා යැයි අපි කරුණාවෙන් ඉල්ලා සිටිමු.

බුද්ධභෝජ ආචාර්යන් වහන්සේ මහාවිහාරීය සම්ප්‍රදායටත් පුරාණ සිංහල ඇදුරුවරුන්ටත් ගරුකළ අයුරු තේරුම් ගැනීමට පහත කරුණු ද කියවා බලන්න.

බුදුගොස් මානිමි තමාගේ අදහස් අටුවාවන්හි දැක්වූ අයුරු

බුද්ධභෝජ ඇදුරුපාණන් වහන්සේ තම අදහස් අටුවාවන්හි දක්වන තැන්හි ඉතා පැහැදිලිව එය “මෙය අපගේ අදහසයි” යනුවෙන් දැක්වූ සේක. ඊට උදාහරණ කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

- I. සචෙ පන එකාහද්විහාදිවසෙන යාව දසාහානාගතාය වස්සුපනායිකාය අන්තොවස්සෙ වා ලද්දා වෙව නිට්ඨිතා ව, කදා අධිට්ඨාතඛ්ඛාති එතං අට්ඨකථාසු න විචාරිතං. ලද්ධදිවසතො පට්ඨාය අන්තොදසාහෙ නිට්ඨිතා පන තස්මිංයෙව අන්තොදසාහෙ අධිට්ඨාතඛ්ඛා. දසාහාතික්කමෙ නිට්ඨිතා තදහෙව අධිට්ඨාතඛ්ඛා. දසාහෙ අප්පහොන්තෙ විචරකාලං නාතික්කමෙතඛ්ඛාති අයං නො අත්තනොමති. කස්මා?..... තස්මා යථාචුත්තමෙව ගහෙතඛ්ඛං, අඤ්ඤං වා අවලං කාරණං ලභිත්වා ඡඩ්ඛෙතඛ්ඛං.

(ඉදින්කෙදිනක අදිටන් කළ යුතු ද යන මෙය අටුවාවන්හි විචාරණය නොකරන ලදි. විචරකාලය නොයික්ම විය යුතුය යන මෙය අපගේ අදහසයි. .. කවර හෙයින්ද යත්..... එබැවින් කියූ පරිදි අරුත් ගතයුතුය. නැතහොත් අන්‍ය වූ අවල කාරණාවක් ලැබ අපගේ මතය හැරදැමිය යුතුය.)

43

- II. පහරිත්වා නිග්ගතෙ අට්ඨකථාසු දොසො න දස්සිතො. මයං පන යං ධානං පහටං, තතො සයංපතිතමෙව හොතිති තක්කයාම.

(යම් ආහාරයක් නිස්සග්ගිය ක්‍රමයට පිළිගැන්වීමේදී යමක වැදී බැහැරගිය කල්හි එහි දෝෂයක් අටුවාවන්හි නොදක්වන ලදි. අපි වනාහි එය යමක හැපුණේ ද එතැනින් තෙමීම වැටුනේ වේ යැයි තර්ක කරමු.)⁴⁴

- III. තස්මා යො යො පටිග්ගණ්හාති, තස්ස තස්ස තප්පච්චයා ආපත්තියෙවාති අයමෙත්ථ අම්හාකං ඛන්ති.

(එබැවින් යම් යම් භික්ෂුවක් පිළිගනී ද ඒ ඒ භික්ෂුවට ඒ හේතුවෙන් ආපත්ති වේ යනු මෙහිලා අපගේ අදහසයි.)⁴⁵

- IV. අථ බො සබ්බඅට්ඨකථාසු චුත්තත්තා අට්ඨකථාවරියාව එත්ථ පමාණං, න අඤ්ඤා විචාරණා. පුබ්බෙපි ව ආවොචුම්භ -

⁴³ සමන්තපාසාදිකා 525 පිට

⁴⁴ සමන්තපාසාදිකා 627 පිට

⁴⁵ සමන්තපාසාදිකා 322 පිට

“බුද්ධෙන ධම්මො විනයො ච චුත්තො, යො තස්ස පුත්තෙනි තථෙව ඤාතො”තිආදි. අට්ඨකථාවරියා හි බුද්ධස්ස අධිප්පායං ජානන්ති.

(තවද සියලු අටුවාවන්හි කියූ බැවින් අටුවාවාරීන් වහන්සේලාම මෙහිලා ප්‍රමාණය. අන්‍ය විචාරණයක් ප්‍රමාණික නොවේ. ග්‍රන්ථාරම්භයේදීම අපි “බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් යම් ධර්මයක් විනයක් වදාරණ ලද්දේද, එය උන්වහන්සේගේ පුත්‍ර වූ අටුවාවාරීන් වහන්සේලා විසින් එයාකාරයෙන්ම දැනගන්නා ලද්දේය” යනාදී වශයෙන් කීවෙමු. අටුවාවාරීන් වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අදහස දන්නා සේක.)⁴⁶

V. සබ්බඅට්ඨකථාසු පන චුත්තත්තා න සක්කා පටිසෙධෙතං. ගවෙසිතබ්බා එත්ථ යුත්ති. අට්ඨකථාවරියානං වා සද්ධාය ගන්තබ්බන්ති.

(සියලු අටුවාවන්හි කියූ බැවින් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට නොහැකිය. මෙහි යුක්තිය සෙවිය යුතුය. තවද අටුවාවාරීන් වහන්සේලාට ශ්‍රද්ධාවෙන් හෝ යායුතුය. (කියූ පරිදි අරුත් ගත යුතුය.))⁴⁷

VI. සචෙ පන නියමිතොකාසතො අඤ්ඤත්‍ර මාරෙති, ආණාපකො මුච්චතීති අයං නයො මහාඅට්ඨකථායං සුච්ඡු දළ්භං කත්වා චුත්තො. තස්මා එත්ථ න අනාදරියං කාතබ්බන්ති.

⁴⁶ සමන්තපාසාදිකා 549 පිට

⁴⁷ සමන්තපාසාදිකා 561 පිට

(ඉදින් නියමිත අවකාශයෙන් අන් තැනකදී මරයි ද අණකරු ඇවතීන් මිදේ යන මෙම න්‍යාය මහාට්ඨකථාවෙහි මනාව දැඩි කොට කියන ලදි. එබැවින් මෙහි අනාදරයක් නොකළ යුතුය.)⁴⁸

බුදුගොස් මාහිමිපාණෝ තම අදහස් දැක්වූ අයුරින් හා වෙනත් සුදුසු කරුණක් ලදහොත් එතුමන්ගේ අදහස අත්හරින ලෙස දැක්වීමෙන් එතුමන් තුළ පැවති ධර්ම ගරුත්වය හා නිහතමානිත්වය ප්‍රකට වේ. තවද අටුවාව හා එම සිංහල ඇදුරුවරු කෙරෙහි දැක්වූ ගරුත්වය iv – vi යන උදාහරණයන්ගෙන් ප්‍රකට වේ. ඉහත උදාහරණ සියල්ලම විනය අටුවාවෙහි. සෙසු අටුවාවන්ගෙන් ද මෙබඳු තැන් රාශියක් දැකගත හැකිය. එක් උදාහරණයක් මෙසේ දක්වමු.

VII. ඉමෙ පන තයොපි ථෙරා පණ්ඩිතා, ‘තිණ්ණම්පි වාදෙ කාරණං දිස්සති’ති තිණ්ණම්පි වාදං තත්තිං කත්වා ධ්වංසිංසු.

(මේ තෙරුන් වහන්සේලා තිදෙනාම මහානුවණැති උතුමෝය. තිදෙනාගේම වාදයෙහි කාරණයක් ඇතැයි තිදෙනාගේම වාදය තත්තිය (පෙළ මෙන්) කොට තැබූහ.)⁴⁹

බුදුගොස් හිමියන්ගේ කාර්යය හා ස්වාභාවය තේරුම් ගැනීමට නුවණැත්තෙකුට ඉහත කරුණු ස්වල්පය වුවත් සෑහෙන බැවින් ඒ පිළිබඳ කරුණු දැක්වීම මෙතෙකින් අවසන් කරමු. තවත් කරුණු දැනගනු කැමතියන් එතුමන්ගේ ග්‍රන්ථ පරිශීලනය කරත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

⁴⁸ සමන්තපාසාදිකා 320 පිට

⁴⁹ පඤ්චස්පකරණඅටුවා 30 පිට

2. ප්‍රශ්නය : එතුමන් වහන්සේ සිංහල අටුවා ගිණිබත් කළා ද?

පිළිතුර: මෙය ද හරිහැටි කරුණු විමසා බැලීමකින් තොරව හුදෙක් බුදුගොස් ඇදුරුපාණන්ගේ හා පුරාණ සිංහල ඇදුරුවරුන්ගේ ගුණ මැකීමටත් පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාවන් විකෘති කොට බුද්ධසාසනය පිරිහෙළවීමට ඉඩ ලබාගැනීමටත් සිදුකරන ඉතාමත් අසත්‍ය වූ ප්‍රකාශයකි. මෙම මතය පැතිරීමේ හේතු හා එහි සත්‍ය අසත්‍ය බව දැන් අපි විමසා බලමු.

මෙම වැරදි මතය හටගැනීමේ එකම හේතුව වන්නේ “බුද්ධඝෝසුප්පත්ති” නම් වූ මෑත කාලයේ ලියැවුණු ග්‍රන්ථයක මෙවැනි අසත්‍ය සටහනක් තිබීමයි. එය කටකතා මත පදනම් වූ ග්‍රන්ථයක් මිස ඉතිහාසාදී සාක්ෂි මත පදනම් වූවක් නොවන බව ඒ ගැන පරීක්ෂණ කළ උගතුන්ගේ ද අදහසයි. මෙම ග්‍රන්ථයට පසු කලෙකදී සියම් රටෙහි දී ලියැවුණු “ජිනකාලමාලි” නම් ග්‍රන්ථයේ ද මෙම “බුද්ධඝෝසුප්පත්ති” ග්‍රන්ථයේ ඇති ඇතැම් කරුණු වැරදි බව දක්වා ඇත. එම ග්‍රන්ථය හරිහැටි කියවූ කිසිම කෙනෙකු එහි අඩංගු කරුණු සියල්ල නිවැරදි යැයි විශ්වාස නොකරනු ඇත. සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ කීර්තියට හානි වන ආකාරයේ කරුණු රාශියක් එහි අඩංගු වේ. දැනගැනීම පිණිස එසේ දැක්වූ අසත්‍ය අදහස් කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

I. විශුද්ධිමාර්ගය පොත් තුනක් එකම දිනකදී ලියූ බව හා සියලු අටුවා මාස තුනකින් ලියූ බව

මෙය අතිශයෝක්තියෙන් කියුවක් මිස සත්‍ය නොවන බව බුදුගොස් ඇදුරුපාණන් වහන්සේගේම

ප්‍රකාශයන්ගෙන් තහවුරු වේ. “උපද්දවා කුලෙ ලොකෙ, නිරුපද්දවතො අයං; එකසංවච්ඡරෙනෙව, යථා නිට්ඨං උපාගතා.” යැයි විනය අටුවාව ලිවීමට පමණක් අවුරුද්දක් ගතවූ බව විනය අටුවාව අග දක්වා ඇත.

II. උන් වහන්සේ පිණ්ඩපාතයේ වඩින අතර ගස්යට වැටී තිබුණු තල් කොළ අහුලා ගෙනැවිත් අටුවා ලියූ බව

මෙය ද අසත්‍ය ප්‍රකාශයකි. ගස්යට වැටී තිබෙන තල් කොළ වල ලිවීමට නොහැකිය. ලක්දිව සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලාගෙන් එතුමන්ට අනුග්‍රහයක් නොලැබුණු බව ප්‍රකට කිරීමට මෙන් දක්වා ඇති මෙම කරුණ වැරදිය. එතුමන්ට මෙරට භික්ෂූන් වහන්සේලා බොහෝ අනුග්‍රහ කළ බවට බොහෝ සාක්ෂි තිබේ. එබැවින් මෙවැනි වැරදි කරුණු නොපිළිගත යුතුය.

III. බුදුගොස් මාහිමියෝ ලක්දිව සංඝරාජ හිමියන්ව මුණගැසුණු බව

මෙම කාලය වනවිට ලක්දිව සංඝරාජ තනතුරක් පැවතියේ නැත. එය ආරම්භ වන්නේ පොළොන්නරු යුගයේ මහපැරකුම් රජුගේ කාලයේදීය. එබැවින් මෙය ද සත්‍ය නොවන ප්‍රකාශයකි.

IV. තමාට අටුවා පරිවර්තනය කරන්නට නොලැබුණු බවත් එබැවින් ජිනාලංකාර, ධාතුචංස, බොධිචංස යනග්‍රන්ථ පමණක් ලියාගෙන පැමිණි බවත් බුද්ධදත්ත ආචාර්යන් වහන්සේ පැවසුවේ යැයි දැක්වේ.

නමුත් මෙය වැරදිය. බුද්ධදත්ත ආචාර්යන් වහන්සේ බුද්ධචංස අටුවාව කළ බවත් විනයවිනිවිඡය, උත්තරවිනිවිඡය

ආදී ග්‍රන්ථ කළ බවත් පැහැදිලිව දක්වා ඇත. තව ද ධාතුවංස, බොධිවංස යන පාළි ග්‍රන්ථ වල කතුවරයා බුද්ධදත්ත ඇදුරුපාණෝ නොවේ. බොධිවංසය උපතිස්ස නම් මාහිමියෝ ද දායාවංසය ධර්මකීර්ති මාහිමියෝ ද කළ බව දැක්වේ.

V. බුදුගොස් මාහිමියෝ ලක්දිව සංඝරාජ හිමියන් බැහැදැක උන් වහන්සේ ශිෂ්‍යයන්ට උගන්වන විට පිටුපසින් වාඩි වී සිටි බවත් එක් දිනක් සංඝරාජ හිමි උගන්වන අතර අභිධර්ම පදයක තේරුම නොදැන ශිෂ්‍යයින් පිටත් කර කාමරයකට වී සිතමින් සිටින අතර බුදුගොස් මාහිමි ඒ පදයේ අර්ථය සංඝරාජ හිමිගේ හේත්තු වන ලැල්ලේ ලියා තැබූ බවත් පසුව එය බුදුගොස් හිමියන් ලියූ බව දැන ශිෂ්‍යයන්ව බුදුගොස් හිමියන්ට භාරදුන් බවත් මෙම “බුද්ධඝොසුප්පත්ති” ග්‍රන්ථයේ දැක්වේ.

නමුත් මෙම කිසිඳු පුවතක් කිසිම පිළිගතහැකි ඉතිහාස ග්‍රන්ථයක දක්වා නොමැත. ඒ වෙනුවට බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේ සිංහල භික්ෂූන් වෙතින් අටුවා උගත් බවත් සිංහල ඇදුරු වරුන්ව ගුරුතැන්හි ලා සැලකූ බවත් මහාවංශාදී පැරණි වංශකතා වලින් මෙන්ම බුදුගොස් හිමියන්ගේම ග්‍රන්ථ වලින් කියැවේ. විනය අටුවා නිගමන ගාථා වලදී “බුද්ධමිත්ත” නම් තෙරුන් වෙතින් සිංහල අටුවා උගත් බව

“මහාඅට්ඨකථඤ්චෙව, මහාපච්චරීමෙව ච;
කුරුන්දිඤ්චාති තිස්සොපි, සීහලට්ඨකථා ඉමා.
බුද්ධමිත්තොති නාමෙන, විස්සුතස්ස යසස්සිනො;
විනයඤ්ඤුස්ස ධීරස්ස, සුත්වා ථෙරස්ස සන්නිකෙ”

යැයි පැහැදිලිව දක්වා තිබේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් “බුද්ධඝොසුප්පත්ති” ග්‍රන්ථයේ දැක්වූ

බොහෝ කරුණු වැරදි බව මෙසේ නිගමනය කළ හැක. එබැවින් එහි පමණක් සඳහන් වන සිංහල අටුවා ගිණිතැබීමේ සිදුවීම ද ඉහත සිදුවීම් සේම අසත්‍යයක් බව මෙසේ නිගමනය කරමු.

මෙම කරුණ හා සම්බන්ධ ජනප්‍රවාදයක් ද පවතී. ඒ මෙසේය: මෙරට මහනුවර ප්‍රදේශයේ උපන් දරුවෙක් කුඩා කලදීම පාන්දර නැගිට පරියංකයෙන් හිඳීමටත් කටපාඩමින් පිරිත් කීමටත් පටන් ගත්තේය. මේ බව දැනගත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් පැමිණ මේ දරුවා සමග සාකච්ඡා කළ අතර එහිදී මෙම දරුවා, තමා පෙර ජීවිතයක බුද්ධඝෝෂ මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යයෙකු වූ බවත් නමින් “අමිතඝොස” වූ බවත් අටුවා පරිවර්තන කාර්යයේදීද උපකාර කළ බවත් පැවසීය. මේ අවස්ථාවේදී “බුද්ධඝෝෂ මාහිමියෝ සිංහල අටුවා ගිණි තැබුවේ යැයි කියන කථාව ඇත්තද?” යැයි විමසා ඇති අතර ඊට පිළිතුරු ලෙස “අපි කවදාවත් ඒ වගේ දෙයක් නම් කරන්නේ නෑ නමුත් අටුවා පරිවර්තනයට භාවිතා කළ කටුසටහන් ලියූ කොළ නම් ඉවත් කළා” යැයි කීවේය. මෙම සිදුවීම එසේම නම් එසේ කටුසටහන් කොළ ඉවත් කිරීමේ සිදුවීම සිංහල අටුවා ගිණි තැබීමක් ලෙස බුද්ධඝොස්ථපත්ති පොතට ඇතුළත් වීමට හොඳම අවකාශ තිබේ.

තවද තමාට උපකාරක වූ තමා අතිශයින් ගරු කළ ග්‍රන්ථ විනාශ කිරීමක් වැනි අකටයුත්තක් කිසිසේත්ම බුද්ධඝෝෂ මාහිමියන් වැනි ධර්මවිනයධර ශ්‍රද්ධාබුද්ධි සම්පන්න උතුමෙක් සිහිනෙකින්වත් සිදු නොකරන බව එතුමන්ගේ කෘති විමසිලිමත්ව කියවන්නෙකුට නිතැතින්ම හැඟේ. පාරිභෝගික වෛත්‍ය නම් වන බෝධින් වහන්සේලා විනාශ කිරීමේ ආදීනව දක්වන එතුමන් වහන්සේ “භාරියං කම්මං හොති

ආනන්තරියසදිසං” (එය ඉතා බැරෑරුම් වූ ආනන්තරිය කර්මයක් හා සමාන වූ කර්මයක් බව) මජ්ඣිමනිකායේ බහුධාතුකසූත්‍ර අටුවාවේ දක්වා ඇත. මෙසේ කරුණු දක්වන එතුමන් වහන්සේ ග්‍රන්ථ විනාශ කිරීමක් වැනි දෙයක් කිසිසේත් නොකරන බව නම් හොඳටම විශ්වාසය. ඒ බවට තවත් සාධක අපි මෙසේ දක්වමු.

I. බුදුගොස් මානිමියන්ට පසුකාලීන ග්‍රන්ථ වල සිංහල අටුවා ගැන සඳහන් වීම හා ඉන් පසු බොහෝ කලක් යනතුරු සිංහල අටුවා පැවති බව

බුදුගොස් මානිමියන්ගේ ග්‍රන්ථ රචනාවට බොහෝ කාලයකට පසුව රචනා වූ ග්‍රන්ථ වලට ද සිංහල අටුවාවන්ගෙන් කරුණු උපුටාගැනීමෙන් පෙනී යන්නේ එයින් බොහෝ කාලයක් යන තුරු සිංහල අටුවා ශේෂව තිබුණු බවයි. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

- තෙන චුත්තං සිහළට්ඨකථායං “මනුස්සමංසෙ වා කෙසෙ වා නබෙ වා අට්ඨිමිති වා ලොහිතෙ වා ථුල්ලච්චයමෙවා”ති චුත්තං. (මිනිස් මසෙහි හෝ කෙස්වල හෝ නියෙහි හෝ ඇටවල හෝ ලෙයෙහි හෝ ථුල්ලසීම වේයැයි එබැවින් සිංහල අටුවාවෙහි කියන ලදී.)⁵⁰
- සුවිසුද්ධසමාවාරො, විසුද්ධනයමණ්ඩිතං;
විසුද්ධිමග්ගං ලොකස්ස, යදච්චන්තවිසුද්ධියා.
අභාසි කරුණාවෙග-සමුස්සානිතමානසො;
මහෙසි විපුලොදාත-විසුද්ධිමතිපාටවො.
තස්ස අත්ථං පකාසෙතුං, කථාමග්ගං පුරාතනං;
නිස්සාය යා සමාරද්ධා, අත්ථසංචණ්ණනා මයා.

⁵⁰ වජිරබුද්ධිවිකා

(සුවිසුද්ධසමාවාර ඇත්තා වූ විපුල-සුවිශුද්ධඤාණයකින් හා ප්‍රඥාපාවටයකින් යුක්ත වූ කරුණාවෙන් මනාව උත්සාහවත්වූ සිතක් ඇති මහාර්ථීන් වහන්සේ යම් ... නිවන් මගක් වදාළ සේක් ද එහි අරුත් ප්‍රකාශකිරීම සඳහා පුරාතන අටුවාකතා මාර්ගය ඇසුරු කොට මවිසින් යම් අර්ථ වර්ණනාවක් මනාව ඇරඹී ද..) ⁵¹

- “සො කිරා” තිආදි පොරාණට්ඨකථාය ආගතනයො. (“සො කිර” යනාදිය පුරාණ අටුවාවේ පැමිණි ක්‍රමයයි.)⁵²
- (ක්‍රි.ව.) 10 වැනි සියවස දක්වා හෙළටුවා පැවති බව පස්වන කාශ්‍යප මහරජුන් විසින් රචිත ධම්පියා අටුවා ගැටපදයෙන් ඉඳුරා ම ඔප්පු වේ. ධම්පියා අටුවා ගැටපදයෙහි මහටුවා යි 5, 80 (පිටු) යන තන්හි ද, හෙළටුවා නැතහොත් හෙළඅටුවා යි 7, 8, 51, 79, 103, 105, 112 (පිටු) යන තන්හි ද සඳහන් වේ. දොරකවුළු ඇයි පැනෙන තාක් දැව වසා රන්කසුකම් කෙළේ යෙති මහ අටුවායෙහි 121 (පිටුව), ලකුණටකො වදානි කිරස්සනැම් යන හෙළටුවායි 148 (පිටුව)⁵³

ධම්පියා අටුවා ගැටපද ආදී ග්‍රන්ථ කියැවීමෙන් මේ පිළිබඳ තවත් කරුණු දැනගත හැකිය. මෙතරම් කරුණු දක්වන්නට යෙදුණේ “බුදුගොස් මාහිමියෝ සිංහල අටුවා ගිණිතැබුවේය” යන කීම බොරුවක් බවත් එතුමන්ගේ කාලයට අවුරුදු 500 කට පමණ පසුවත් සිංහල අටුවා තිබූ බවත් ඔප්පු

⁵¹ විසුද්ධමග්ගවිකා

⁵² දීඝනිකායටිකා

⁵³ ධම්පියා අටුවා ගැටපදය (මහාවාරිය ඩී.ඊ. හෙට්ටිආරච්චි) xviii පිටුව හා අදාළ පිටු

කිරීමටය. ඒ සඳහා මෙතෙක් දැක්වූ කරුණු ප්‍රමාණවත් යැයි සිතමු.

II. මහාවිහාරීය සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලා සිය ජීවිතය මෙන් ගෞරවයෙන් සුරැකී අටුවා එසේ වෙනත් කෙනෙකුන්ට විනාශකිරීමට දීමට ඉඩ දීමට තරම් උන් වහන්සේලා අනුවණ පිරිසක් යැයි නොසිතිය යුතුය. සාසන ප්‍රතිපත්ති අකුරටම පිළිපදින මහාප්‍රාඥ උතුමන් වැඩසිටි යුගයක් වන එකල කිසි ලෙසකින් එවැනි විනාශයකට ඉඩ නොදෙන බව ද සැලකිය යුතුය.

III. තවද බුදුගොස් මානිමියෝ එසේ කළේ නම් පසුකාලීන සිංහල භික්ෂූහු කිසිසේත් උන් වහන්සේව අගය නොකරනු ඇත. ඒ වෙනුවට සාසන නාශකයෙකු ලෙස සලකා ගර්හා කරනු ඇත. නමුත් සිදුවූයේ අනිකකි. බුදුගොස් මානිමියන් වහන්සේට “අනුබුදු” යන ගෞරව නාමයෙන් බුහුමන් කළා පමණක් නොව එතුමන්ගේ ග්‍රන්ථ පෙළ මෙන් පිළිගත් බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. තවද “පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපතිමණ්ඩිතෙන” යනාදී ගුණනාම යොදාගෙන උන් වහන්සේට ගෞරව දැක්වූහ. එබැවින් සැවොම ඉහත කරුණු ද විමසා බලන්නා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

3. ප්‍රශ්නය • ප්‍රතිපත්තිකාමී උතුමන් වැඩසිටි යුගයක් වූ එකල වෙනත් කෙනෙක් මෙම ග්‍රන්ථ නොලියා බුදුගොස් හිමියන්ටම භාරකළේ ඇයි?

පිළිතුර: යමක් කිරීම සඳහා සුදුසුම කෙනාට පැවරීම සාසන ක්‍රමයයි. ඒ බව මොග්ගලීපුත්තනිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ කතාප්‍රවාක්තියෙන් ද ප්‍රකට වේ. ඒ අයුරින්ම මෙම අටුවා පරිවර්තනය සඳහා ද ඉතාම සුදුස්සා බුදුගොස් හිමියන් වූ බව සැලකිය යුතුය. එනිසාම “බුදුගොස් මාහිමි මෙලොව පහළ වූයේ අටුවා පරිවර්තනය කොට සාසනය නගාසිටුවීමටයි” යැයි ද “එකළ වැඩසිටි රහතන් වහන්සේලාගේ හා සක්දෙව්දුගේ ආරාධනයෙන් සාසනය නගාසිටුවීමට උපන් සේක” යැයි ද ග්‍රන්ථ අතරින් මහජනයා අතරින් දැනුත් කියැවේ, ලියැවේ. එබැවින් මෙම කටයුත්තට ඉතාම සුදුස්සා වූ බැවින් එම කාර්යය එතුමාට පැවරූ බව සැලකිය යුතුය.

4. ප්‍රශ්නය • එම ග්‍රන්ථරචනය සඳහා උන් වහන්සේට විශේෂ හැකියාවක් වීද?

පිළිතුර: ග්‍රන්ථරචනයට උන් වහන්සේ සතුව විශේෂ කුසලතාවක් පැවති බවත් එබැවින්ම වෙනත් කිසිඳු ග්‍රන්ථ කතුවරයෙකුට ලබා නොදුන් ආකාරයේ ගෞරවයක් ලබා දෙමින් “පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපතිමණ්ඩිතෙන” යනාදී වශයෙන් ගුණනාම රාශියක් එතුමන් වහන්සේගේ සෑම ග්‍රන්ථයක් අගම යොදා ගරුත්වය දැක්වූ බවත් සැලකිය යුතුය. දැනගැනීම පිණිස එම පාඨයේ පරිවර්තනය මෙසේ දක්වමු. (මෙය ගෞරව නාම මහාවිහාරීය මහතෙරවරුන්ගේ අනුමැතියෙන් බුද්ධමිත්ත නම් තෙරුන් වහන්සේ ලියූ බව විසුද්ධිමාර්ග සන්න ආදියේ දැක්වෙන කරුණු වලින් ප්‍රකට වේ.)

❖ පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධිවිරියපටිමණ්ඩිතෙන;

අත්‍යන්තයෙන් පිරිසිදු ශ්‍රද්ධා බුද්ධි විරියයෙන් යුක්ත වූවහු විසින්, සීලාවාරජ්ජවමද්දවාදිගුණසමුදයසමුදිතෙන; ශීලය ආචාරය සෘජුබව මෘදුබව යනාදී ගුණරාශියෙන් පොහොසත් වූවහු විසින්, සකසමයසමයන්තරගහනජ්ඣේධාගාහණසමත්ථෙන; ස්වසමය පරසමය දැනගැනීමෙහි හා කීමෙහි සමර්ථ වූවහු විසින්, පඤ්ඤාවෙය්‍යාත්තියසමන්තාගතෙන; ප්‍රඥාපාටවයෙන් යුක්ත වූවහු විසින්, තිපිටකපරියත්තිප්පහෙදෙ සාට්ඨකථෙ සත්ථුසාසනෙ අප්පටිහතඤ්ඤාණප්පභාවෙන; ත්‍රිපිටක පර්යාප්ති ප්‍රභේද ඇති අටුවා සහිත ශාස්තෘ සාසනයෙහි පසුනොබසිනා ප්‍රඥාප්‍රභාව ඇත්තහු විසින්, මහාවෙය්‍යාකරණෙන; මහාව්‍යාකරණඥ වූවහු විසින්, කරණසම්පත්තිජනිත - සුබවිනිශ්චිත - මධුරොදාර - වචනලාවණ්ණ - යුක්තෙන; කරණසම්පත්තියෙන් උපදවන ලද සුවසේ නික්මෙන මිහිරි උදාර සිත්කලු වචනයන්ගෙන් යුක්ත වූවහු විසින්, යුක්තමුත්තවාදිනා; යුතු අයුතු බව හා පවත්නා තැනට සුදුසු වදන් ඇත්තහු විසින්, වාදිවරෙන; වාදීන් අතර උතුම් වූවහු විසින්, මහාකවිනා; මහා කවි වූවහු විසින්, පහින්තපටිසම්භිදා - පරිවාරෙ ජළභිඤ්ඤාදිපහෙද - ගුණපටිමණ්ඩිතෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ සුප්පතිට්ඨිතබුද්ධිනං ථෙරවංසප්පදිපානං ථෙරානං මහාවිහාරවාසිනං වංසාලඛිකාරභූතෙන; ප්‍රභේදගත ප්‍රතිසම්භිදා ඥාණ පිරිවර කොට ඇති ඡඩ් අභිඤ්ඤාදී ගුණයන්ගෙන් අලංකාරවත් වූ උතුරු මිනිස් දහම්හි ප්‍රතිවේධ වශයෙන් මනාව පිහිටි බුද්ධි ඇති ථේරවාදී ආචාර්ය පරම්පරාවට ප්‍රදීප බඳු වූ මහාවිහාරවාසී අටුවාකාරාදී තෙරුන් වහන්සේලාගේ පරම්පරාවට ආහරණයක් බඳු වූවහු විසින්, විපුලවිසුද්ධබුද්ධිනා; මහත් පිරිසිදු බුද්ධි ඇත්තහු

විසින්, බුද්ධඝෝසානි ගරුහි ගනිතනාමධෙයොන ථෙරෙන;
(අප විසින් නම් කිව නොහැකි ගුරු බැවින්) එතුමන්ගේ
ගුරුවරුන් විසින් “බුද්ධඝෝස” යැයි කියන ලද නම් ඇති තෙරුන්
විසින්, කතා අයං සමන්තපාසාදිකා නාම විනයසංවණ්ණනා;
කරන ලද්දා වූ මේ සමන්තපාසාදිකා නම් වූ විනය
සංවර්ණනාවයි.

එතුමන් වහන්සේගේ හැකියාව ගැන නූතන ග්‍රන්ථ කතීෂ්වරුන්ගේ අදහස්

❖ අටුවා පොත් වලින් අඩකටත් වඩා සපයා ඇත්තේ
බුද්ධඝෝස හිමියන් විසින් බව මේ ලේඛනයෙන් (අටුවා
රචනාකල ඇදුරුවරුන්ගේ නාමලේඛනයෙන්) පෙනී යයි.
එතුමා බෞද්ධ අවධිකථාවාරීන් අතුරෙන් ශ්‍රේෂ්ඨතමයා යයි
අවිවාදයෙන් පිළිගත හැකිය. ඒ හේතුවෙන් ම ඔහුගේ ජීවන
චරිතය වටා ගෙනුණු ජනප්‍රවාද රාශියක් ද වේ. එතුමා මෙලොව
පහළ වූයේ බුදුන්ගේ පර්යාප්ති ශාසනය දීර්ඝ කාලයක් නිර්මලව
පවත්වාගෙන යාම සඳහා පාලි අටුවා ලිවීම පිණිසය යන
ජනප්‍රවාදයක් අද පවා මෙරට පවතී.⁵⁴

❖ ත්‍රිපිටකය සඳහා අර්ථකථන සම්පාදනයට යෝග්‍ය
තත්වයට පත්වීමට අපරිමිත ශාස්ත්‍රීය මෙහෙවරක් මැනවින්
ඉටුකළ යුතුය. එනම්, අර්ථකථාවාර්යවරයකු බවට පත්වීම ඉතා
දුෂ්කර කර්තව්‍යයකි. ත්‍රිපිටකයෙහි එක් ග්‍රන්ථයක් සඳහා අටුවා
සැපයීම, එකී කෘතිය පිළිබඳ පමණක් ලද පරිචයෙන් නො කළ
හැක්කකි. ඒ සඳහා සමස්ත ත්‍රිපිටකයම සාවධානව, විවේක

⁵⁴ පැරණි ලක්දිව බෞද්ධ ඉතිහාසය (2013) (ආචාර්ය ඊ.ඩබ්.අදිකාරම්) 3වන පිටුව

බුද්ධියෙන් අවිනිර්මුක්තව අධ්‍යයනයට ලක් කළ යුතුය. එහි විවිධ ස්ථානයන්හි විද්‍යාමාන වන සියුම් අරුත් සිය නැණින් පිළිවිදිය යුතුය. එමතු නොව ත්‍රිපිටකයට පරිබාහිරව නොයෙක් භාෂාන්තර, සමයාන්තර විශේෂඥතාව ද අවිධිකථාකරුවා අත්‍යවශ්‍යයෙන් ස්වීකරණය කොටගත යුතුය. අවිධිකථාකරණය එක් අතෙකින් කාව්‍ය නිර්මාණකරණයට සම වෙයි. කවියා සතුව ශෝඛශ්‍ය ඥානයක් වියයුතු යැයි පෙරදිග මතයයි. ඒ ඥානය අටුවාවාරීන් වහන්සේ කෙරෙහි ද වූ බවට පාලි අවිධිකථා සඤ්චයම පැහැදිලි නිදර්ශන සපයයි. පාලි අවිධිකථා සම්පාදනය මගින් අටුවාවාරීන් වහන්සේ වෙතින් සිදු වූ කාර්යභාරය හඳුනා ගැනීමට එහිම දක්නට ලැබෙන අසම්භින්නපද, අභින්නකපද යන ප්‍රයෝගයන් (ත්‍රිපිටකයේ එක් තැනක පමණක් යෙදෙන ප්‍රයෝග) පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම ම ප්‍රමාණවත්ය. මන්ද යත් එයින් උන්වහන්සේ කෙරෙහි වූ ත්‍රිපිටකාගත ධර්ම ඥානයෙහි සුවිශාරදත්වය ප්‍රකට වන හෙයිනි. අසම්භින්නපද යන්නෙහි අර්ථය ත්‍රිපිටකයෙහි එකම ස්ථානයක පමණක් දක්නට ලැබෙන වචනය යන්නයි. ඉතා පෘථුල සාහිත්‍යයක් වන පාලි ත්‍රිපිටකයෙහි එකම සූත්‍රය විවිධ තන්හි ද එකම භාෂා ප්‍රයෝග, පද බොහෝ තන්හි ද විස්තෘතව ඇත. මේ අතුරින් එක් ස්ථානයක පමණක් යෙදෙන විශේෂ අදහසක් හෝ යෙදුමක් වෙන් කොට ගැනීම සුදුෂ්කර කාර්යභාරයකි. නිදසුනක් ලෙස..... සංයුක්ත නිකායෙහිම පැණෙන සම්මසන සූත්‍රයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ නිවැරදි මෙනෙහි කිරීම පිළිබඳ අතඳ හිමියන් අමතා කරුණු පැහැදිලි කරති. එහි දී බුදුරදුන් අතඳ හිමියන් අමතන්නේ බහු වචනයෙනි. (තෙනහානන්ද සුනාථ). මෙසේ බුදුරදුන් එක් පුද්ගලයකු බහු වචනයෙන් ආමන්ත්‍රණය කළ එකම අවස්ථාව මෙය පමණක් යැයි බුද්ධඝෝස පාදයෝ

අවධාරණය කරති. (ඉදං තෙපිටකෙ බුද්ධවචනෙ අභින්නකං පදං. අඤ්ඤත්ථ හි එවං චුත්තං නාම නත්ථී). මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ අර්ථකථාවාර්යවරුන් පාලි ත්‍රිපිටකය පිළිබඳ සුවිශාරදත්වයකින් යුක්තව අර්ථකථාකරණය ඉතා වගකීමෙන් හා විවේක බුද්ධියෙන් සිදුකරන ලද්දක් බවයි. ඉහත දැක්වූ අයුරින් සිංහනාද පැවැත්වීමට පුද්ගලයකු විසින් පරිපූරණ කළ යුතු ශාස්ත්‍රීය කාර්යභාරය අප්‍රමේය එකක් විය යුතුය.⁵⁵

❖ අදාළ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයෙහි වූ පරිචය සම්බන්ධයෙන් විමසන විට අර්ථකථාවාර්යවරුන්ගේ කාර්යභාරය අප්‍රමේය වූවක් බව පැහැදිලි වේ. ත්‍රිපිටකයෙහි අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් නිර්භීත ලෙස අත්තනො මතියක් විද්වත් ලෝකය හමුවේ ගෙනහැර පැමිණි ශක්‍යතාව අර්ථකථාවාර්යවරුන් විසින් ස්වීකරණය කොට ගන්නා ලද්දේ ද බුද්ධ ධර්මය සම්බන්ධයෙන් වූ සුවිචක්ෂණ ප්‍රතිභාණයෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි.⁵⁶

අටුවා හා එම ඇදුරුවරුන් පිළිබඳ හරිහැටි කරුණු නොදැනීම නිසා බොහෝ වැරදි විවේචන සිදුකිරීම වෙන කවදාටත් වඩා මෙකළ දක්නට ලැබේ. බොහෝ දෙනා එසේ කරන්නේ ඒවා කියැවීම තබා ඒවා දකින්නේවත් නැතිවය. එයින් බොහෝ දෙනා පිරිසිදු ධර්ම මාර්ගයෙන් ඉවත්වීමට හේතු වන බැවින් අපි මෙසේ කරුණු දැක්වීමු. නුවණැත්තන්ට මෙතෙක් ප්‍රමාණවත් වේ යැයි සිතමු. විස්තර දැනගනු කැමැත්තෝ අටුවා - ටීකා - පැරණි වංශකථා හා ඒ ඇසුරින් ලියැවුණු විශ්වාසනීය ග්‍රන්ථ කියවා බලන්නවා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

⁵⁵ පෙරවාදී අර්ථකථන සිද්ධාන්ත (කට්ඨකාවාර්ය අරුණ කේ. ගමගේ) 46-48 පිටු

⁵⁶ පෙරවාදී අර්ථකථන සිද්ධාන්ත (කට්ඨකාවාර්ය අරුණ කේ. ගමගේ) 290-291 පිටු

04 විකා ග්‍රන්ථ හා විකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා

විකා යනු මොනවාද?

ප්‍රධාන වශයෙන්ම අටුවාවන්ගේ ඇති අප්‍රකට වචන පැහැදිලි කිරීමටත් අටුවාවේ නොදැක්වූ පෙළ පාඨ පැහැදිලි කිරීමටත් විකා ග්‍රන්ථ රචනා විය. විකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා සිදුකලේ තම පුද්ගලික මත පොත්වල ලිවීම නොව බුද්ධ මතය පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කිරීමයි. පෙලෙහි හා අටුවාවේ ඇතුලත් නොවූ නමුත් ආචාර්ය පරම්පරාවෙන් පැමිණි ධර්මවිනය පිළිබඳ විනිශ්චයන් බුදුරජුන්ගේ අදහස පරිදිම දැක්වීම විකාචාර්යන් වහන්සේලාගේ අරමුණයි. මෙම ග්‍රන්ථ රචනා කළේ ද පෙළ - අටුවා පිළිබඳ හසල දැනුමක් ඇති ත්‍රිපිටකධාරී උතුමන් විසිනි. ප්‍රධාන විකා ග්‍රන්ථ වලින් බොහොමයක් මෙම ලක්දිවදී ලියැවීම මෙරටට කීර්තියක් ලබාදුන් තවත් කරුණකි. අටුවාවෙන් තොරව පෙළ හරිහැටි තේරුම්ගත නොහැක්කාක් මෙන්ම අටුවාව තේරුම් ගැනීමේදී ද විකාවේ ප්‍රයෝජනය අතිමහත්ය. අඛණ්ඩ ආචාර්ය පරම්පරාවක් දැක්වීමට නොමැති මෙවන් යුගයක, දහම් කරුණු නිවැරදිව තේරුම් ගැනීමේදී ඉතා ශක්තිමත්ව ත්‍රිවිධ ශාසනයම පිහිටි යුග වලදී ලියැවුණු විකාදී ග්‍රන්ථවලින් ලැබෙන පිහිට අතිවිශාලය. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

1. විනය පිටකයේ දෙවැනි පාරාජිකාව ගැන දක්වන තැන පෙළෙහි පරිච්ඡි වටිනාකම දක්වන්නේ “තථාරූපං නාම පාදං

වා පාදාරහං වා අතිරෙකපාදං වා” (එබඳු පරිජීවන අගය නම් පාදයක් හෝ පාදයක අගය ඇති යමක් හෝ පාදයකට වැඩි අගය ඇති යමක් හෝ). යනුවෙනි. මෙතැනදී පෙළෙහි පාදය යනු කුමක්දැයි දක්වා නැත.

විනය අටුවාවේදී පාදය යනු නීලකභාපනයෙන් හතරෙන් කොටසක් බව (එතෙත ලක්ඛණෙන සබ්බජනපදෙසු කභාපණස්ස චතුත්ථො භාගො “පාදො”ති වෙදිතබ්බො. සො ච බො පොරාණස්ස නීලකභාපණස්ස වසෙන) දක්වා ඇතත්. එහි වටිනාකම ගණනය කරන අයුරු දක්වා නැත.

නමුත් විමතිවිනෝදනී ටීකාවේදී එහි වටිනාකම ගණනය කරන අයුරු පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එනම් පිරිසිදු රන් මදටිය පහක බර පාදය ලෙස ගෙන ගණනය කළ යුතු බවයි. (කාළකචිරහිතස්ස නිද්ධන්තසුචණ්ණස්ස පඤ්චමාසග්ගනකෙන හණ්ඨෙන පාදපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො). මෙම ටීකා පාඨය නොතිබෙන්නට දෙවැනි පරිජයේ අගය විනිශ්චය කිරීම ඉතා අපහසු වනු ඇත.

2. සෑම පැවිදි අපෙක්ෂකයෙකුම පාහේ පැවිද්ද ඉල්වීමට භාවිතාකරන “සබ්බදුක්ඛනිස්සරණ” ආදී පාඨය පෙළ අටුවාවන්හි දක්වා නැත. මෙය විමතිවිනෝදනී, විනයාලංකාර යන ටීකාවන්හි දක්වා ඇති පාඨයකි. මෙහිදී දැන යුත්තේ මෙය කිසිසේත්ම එම ටීකා ඇදුරුවරුන්ගේ නිර්මාණයක් නොව ඇදුරුපරම්පරාවෙන් බුද්ධකාලයේ

පටන් පවත්වාගෙන ආ ක්‍රමය බවයි, එම ටීකා ඇදුරුවරු ද පැවිදි වීමේදී භාවිතා කළ ක්‍රමය බවයි.

3. සීමා සම්මතය හා සමූහනය දක්වන උපොසථක්ඛන්ධකයේදී සීමාවක් සමූහනයට අනුදත් නමුත් එය සිදුකරන අයුරු විස්තර පෙළට ඇතුළත් වී නොමැත.

අටුවාවේ දක්වන්නේ පැරණි සීමාව නොදන්නවුන් විසින් සීමා සමූහනය නොකළ යුතු බවයි.

නමුත් මඤ්චප්‍රමාණ (ඇඳකපමණ) කොටු ගසා එය සමූහනය කළ යුතු අයුරු විස්තර ඇතිව දක්වන්නේ විමතිවිනෝදනී ආදී ටීකාවන්හි ය. දැනුත් විනයධරයෝ මෙම විනයකර්ම සිදුකරන්නේ මෙම ටීකාපාඨයන්ට පිංසිදුවන්නට ය. ඒවා නොතිබුනා නම් බොහෝ ගැටලු මතුවන බව පැහැදිලිය.

4. සීමාවක් සම්මත කිරීමේදී පබ්බතනිමිත්ත ආදී නිමිතිවර්ග අටක් යොදාගත හැකි බවත් එයින් නිමිති කීර්තනය කොට සීමාවක් සම්මත කරගන්නා ලෙසත් පෙළෙහි දක්වා ඇත. නමුත් ඒ නිමිති වල ප්‍රමාණ හෝ සම්මතය කරන පිළිවෙල හෝ පෙළෙහි ඇතුළත්ව නැත.

එම නිමිති වල ප්‍රමාණාදිය අටුවාවේ දක්වා ඇත. උදාහරණයක් ලෙස රුක්ඛනිමිත්තේ අවම ප්‍රමාණය උසින් අටගුලු වූයේ වටින් සුවිදුණ්ඩක ප්‍රමාණය ද ඇත්තේ නම්

ප්‍රමාණවත් යැයි දැක්වේ. නමුත් මෙම සුවිදේශීය යනු කුමක්දැයි එකල ප්‍රකට වුවත් මෙකල එහි අරුත අප්‍රකටය.

එය විස්තර කරන්නේ ටීකාවේය. සුවිදේශීය යනු පන්නිඳු බවත් එය අතේ කුඩා ඇඟිල්ලේ පමණ ඇති බවත් පැහැදිලි කර දැක්වේ. සෙසු විනය කරුණු පිළිබඳ තත්වය ද මෙසේය.

5. අභිධර්මයෙහි වෙනත් පෙළ පොත් වල දැක්වෙන පරමාර්ථ පදයේ අරුත සියල්ලෙන් සියල්ල පෙළෙහි දක්වා නැත.

අටුවාවේදී එය පැහැදිලි කරන්නේ වුව ද ටීකාවේ දැක්වෙන “පරමො උත්තමො අවිපරිතො අත්ථො පරමත්ථො” යන පාඨයෙන් එය වඩාත් පැහැදිලි වේ.

මෙසේ දැක්විය හැකි කරුණු අතිවිශාල ප්‍රමාණයක් ත්‍රිපිටකය පුරා ඇති නමුත් නුවණැත්තන්ට කරුණු තේරුම් ගැනීමට මේ ප්‍රමාණවත් බැවින් ඒ ගැන දැක්වීම මෙතෙකින් අවසන් කරමු.

ටීකා ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා යනු කවුද?

මෙම ටීකා රචනා කළේ ද අටුවා සහිතව ත්‍රිපිටකධර වූ උතුමන් බව පෙර අපි දැක්වීමු. එම ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා කීපදෙනෙකුත් පිළිබඳව නිවැරදි අවබෝධය පිණිස කරුණු ස්වල්පයක් මෙසේ දක්වමු.

1. බදරතිත්ථවාසී ධම්මපාල ඇදුරුපාණන් වහන්සේ

මෙතුමන් වහන්සේ ටීකා පමණක් නොව අටුවා කීපයක් ද පරිවර්තනය කළ සේක. උදාන - ඉතිචුත්තක - පෙතවත්ථු - විමානවත්ථු - ථෙරථෙරීගාථා - චරියාපිටක - නෙත්තිප්පකරණ යන ග්‍රන්ථයන්ගේ පාලි අටුවා මෙතුමන් වහන්සේ සම්පාදනය කළ බව දැක්වේ. ඊට අමතරව දීඝ - මජ්ඣිම - සංයුක්ත යන නිකාය තුනේ ටීකාද විසුද්ධිමග්ග ටීකාව ද මෙතුමන්ගේ රචනය. දකුණු ඉන්දියාවේ කාක්ඛ්විපුරයේ විසුවේ යැයි සැලකෙන මෙතුමන් වහන්සේ ද දක්ෂ ග්‍රන්ථ කතුවරයෙකු ලෙස ප්‍රකටය. එබැවින්ම පසු කාලීනව ග්‍රන්ථ රචනා කළ සිංහල මහතෙරවරුද මෙතුමන් වහන්සේව ආචාර්යත්වයෙනි ලා සැලකූ අතර මෙතුමන්ගේ අදහස් ප්‍රාමාණික වශයෙන් සැලකූහ. ඒ බව “තෙතෙව ආචරියධම්මපාලත්ථෙරෙන ථෙරගාථාසංවණ්ණනය චුත්තං” යනාදී ලෙස අංගුත්තරනිකාය ටීකාදියේ දැක්වෙන පාඨ වලින් පැහැදිලි වේ. එතුමන් පිළිබඳ වැඩිදුර තොරතුරු ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා නැතත් ඉතා ශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථ කතුවරයෙකු බවත් එම ග්‍රන්ථ රචනා මහාවිහාරවාසී සංඝරත්නයේ අනුදැනුම මත ථේරවාදී මත මණ්ඩනය කරමින් බදරතිත්ථ විහාරයේදී ලියූ බවත් දැක්වේ.

2. වජිරබුද්ධි ටීකාචාර්යන් වහන්සේ

විනය පිටකයට ලියූ ටීකා ග්‍රන්ථ අතුරින් පැරණිම ටීකාව වජිරබුද්ධි ටීකාවයි. එය රචනා කළ ආචාර්යන් වහන්සේව ද එම නමින්ම හඳුන්වන අතර ටීකාවේ අග මෙතුමන්ගේ නම

දක්වා නැත. මෙතුමන් වහන්සේ ද ශ්‍රද්ධා - සීලාදී ගුණයන්ගෙන් සසුන බැබළ වූ අටුවා සහිත මුළු ත්‍රිපිටකයම දරාගත් ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමෙක් බව ග්‍රළුම් ටීකාව පරිශීලනයේදී පෙනී යයි. මෙම ටීකාවෙන් පසුකාලීනව රචනා කළ ටීකා ග්‍රන්ථයන්හි දී ද යම් කරුණක් සනාථ කිරීම සඳහා මෙම ටීකාවේ සඳහන් කරුණු ප්‍රාමාණිකත්වයෙන් දක්වා ඇති බැවින් මෙය ඉතා සම්භාවිත ග්‍රන්ථයක් බව පැහැදිලි වේ.

තම ජීවිතයටත් වඩා ප්‍රතිපත්තියට ගරු කළ උතුමන් වැඩසිටි යුගයක එබඳු ශ්‍රේෂ්ඨ උතුමන් අතින්ම ලියැවුණු ටීකාදී ග්‍රන්ථ පරිශීලනයෙන් අපට මහත් ආදර්ශ රාශියක් මෙන්ම අවවාද රාශියක් ද ලැබේ. නිවැරදිව දහම හැදෑරිය යුතු අයුරු, ධර්ම - විනය විනිශ්චයන් ලබා දිය යුතු අයුරු මෙම ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා ඇත. වජිරබුද්ධි ටීකාවාර්යන් වහන්සේ දැක්වූ එවැනි වටිනා අවවාද කීපයක් මෙසේ සටහන් කරනුයේ එකළ වැඩසිටි උතුමන්ගේ පැවති ශ්‍රද්ධාදී ගුණ ප්‍රකට කිරීම සඳහාත් එම උතුමන් වහන්සේලා කිසිසේත් ම තම මතය ඉස්මතු කිරීමට උත්සාහ නොගත් බවත් පිරිසිදු බුද්ධ මතයම ඉස්මතු කිරීමට උත්සාහ ගත් බවත් ප්‍රකට කිරීමටත්ය. එතුමන් වහන්සේ අපට මෙසේ අවවාද කරන සේක.

- I. එවරුපෙසු ධානෙසු පොරාණාවරියානං කථාමග්ගං සුට්ඨු ආවරියකුලසෙවනාය සඤ්ජානිත්වා තෙන සංසන්දිත්වා සතො සම්පජානො හුත්වා සොතුනඤ්ච විත්තං අවිමොහෙන්වා කථෙතබ්බං. එසා අම්භාකං ආයාචනා.

(මෙබඳු තැන්හිදී පුරාණ ආචාර්යන් වහන්සේලාගේ කථා මාර්ගය මනාව ඇදුරුකල සේවනයෙන් දැනගෙන එය හා සසඳා සිතියෙනුත් නුවණින් යුක්ත වී අසන්නන්ගේ සිත මුළාවට පත් නොකොට කිය යුතුය. මේ අපගේ ආයාචනයයි.) (පළමු කඩින සිකපද වර්ණනාව අවසානයේ)

II. එක්තාවතා සමධිකසන්තවිසතිසහස්ස - පරිමාණය සමන්තපාසාදිකසඤ්ඤිකාය විනයට්ඨකථාය සබ්බපදෙසු විනිච්ඡයජාතං සබ්බිපිත්වා ගණ්ඨිට්ඨානවිකාසනා කතා හොති, තථාපි යං එත්ථ ලිඛිතං, තං සුට්ඨු විචාරෙත්වා පාළිඤ්ච අට්ඨකථඤ්ච සල්ලක්ඛෙත්වා යෙ ආචරියා බුද්ධස්ස භගවතො මහානුභාවං, විනයපිටකස්ස ච විචිත්‍රනයගම්භිරත්ථතං සල්ලක්ඛෙත්වා පොරාණානං කථාමග්ගං අවිනාසෙත්වා අත්තනො මතිං පහාය කෙවලං සද්ධම්මෙට්ඨිතියා, පරානුග්ගහකාමතාය ච විනයපිටකං පකාසෙන්නා ධීතා, තෙසං පාදමූලෙ වන්දිත්වා ඛන්තිසොරච්චාදිගුණසමන්නාගතෙන හුත්වා වත්තසම්පත්තියා තෙසං චිත්තං ආරාධෙත්වා පචෙණියා ආගතං විනිච්ඡයං කථාපෙත්වා උපධාරෙත්වා යං තෙන සංසන්දති, තං ගහෙනබ්බං, ඉතරං ඡඩ්චෙනබ්බං. ඉතරථා තුණ්හිභූතෙන භවිතබ්බං. විනිච්ඡයසංකරකරෙන පන න භවිතබ්බමෙව. කස්මා? සාසනස්ස නාසහෙතුන්නා.

(මෙපමණකින් අධිකයක් සහිත ග්‍රන්ථ විසිහත් දහසක් ප්‍රමාණය ඇති සමන්තපාසාදිකා යන නම ඇති විනය අට්ඨකථාවේ සියලු පදයන්හි විනිශ්චය හකුළුවා ගැටළු තැන්

ලිහා දැක්වීම කරන ලද්දේ වෙයි. එසේ වුව ද මෙහි යමක් ලියන ලද්ද, එය මනාව විචාරා පෙළක් අටුවාවක් සලකා බලා, යම් ආචාර්යන් වහන්සේලා භාග්‍යවත් බුදු රජාණන් වහන්සේගේ මහානුභාවයත්, විනය පිටකයේ විවිත්‍ර න්‍යායන් හා ගැඹුරු අර්ථ ඇති බවත් සලකා පෞරාණික කථාමාර්ගය විනාශ නොකොට තමාගේ මතය හැරපියා හුදෙක්ම සද්ධර්මයේ ස්තිරීය පිණිසත් අනුන්ට අනුග්‍රහ කිරීම පිණිසත් විනය පිටකය ප්‍රකාශ කරමින් සිටියාහු වෙත් ද, ඒ ආචාර්යන් වහන්සේලාගේ පාද මූලයන් වන්දනා කොට ඤානිති (ඉවසීම) සුරතබව (අන්‍යයන්ගේ වචන පිළිගන්නා බව) ආදී ගුණයන්ගෙන් සමන්විත වී වත්තසම්පන්නියෙන් ඒ උතුමන්ගේ සිත සතුටු කොට ප්‍රවේණියෙන් පැමිණි විනිශ්චය කියවා බලා යම් කරුණක් ඒ (පුරාණ විනිශ්චය) හා සැසඳේ ද එය ගත යුතුය, එසේ (පුරාණ විනිශ්චය හා) නො සැසඳෙන යමක් වේ ද එය බැහැර කළ යුතුය. එසේත් නැතහොත් නිහඬ විය යුතුය. විනිශ්චයන් සංකර කරන්නෙකු (වැරදි විනිශ්චයන් දෙන්නෙකු) නොවිය යුතුමය. කවර හෙයින්ද යත්, (එසේ වැරදි විනිශ්චයන් ලබා දීම) සසුන නැසීමට හේතු වන බැවිනි.) (ටිකාවේ අග)

මේ උතුමන් සතුව පැවති ශුද්ධාදී උසස් ගුණ ඉහත ප්‍රකාශයන්ගෙන් ප්‍රකට වේ. තවද තමාගේ මතය හුවා දැක්වීම වෙනුවට පිරිසිදු බුද්ධ මතය ඉස්මතු කිරීමට ගත් උත්සාහය ද ප්‍රකට වේ. එබැවින් අපිත් ඒ උතුමන් අනුව යමින් අපට වඩා බුදු රජාණන් වහන්සේටත් ඤීණාශ්‍රව උතුමන්ටත් සමීප වූ ඒ පැරණි උතුමන්ගේ අවවාද අනුව හික්මීමට ඉටා ගනිමු.

3. දිඹුලාගල සාරිපුත්ත සඞ්ඝරාජ මාහිමිපාණන් වහන්සේ

මෙරට වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථකාරක ඇදුරුපාණන් වහන්සේලා අතර මෙතුමන් වහන්සේගේ නම ද ඉතා ප්‍රසිද්ධය. මහපැරකුම් රජුගේ අනුග්‍රහයෙන් සිදුකළ සාසන ශෝධනයට මූලික වූ දිඹුලාගල කස්සප මාහිමිපාණන් වහන්සේ මෙතුමන්ගේ ගුරුවරයාය. මෙතුමන් වහන්සේගේ පාණ්ඩිත්වය විදේශයන්හි ද ප්‍රකට වූ බව බුරුමදේශයේ රචිත විනයාලංකාරටීකාවේ දැක්වෙන පහත පාඨයෙන් ප්‍රකට වේ. එනම් “ආචරියො පන සබ්බපරියත්තිධරො අනෙකගන්ථකාරකො අනෙකෙසං ගන්ථකාරකානං ථෙරානං ආචරියපාචරියභූතො” (මේ සාරිපුත්ත සඞ්ඝරාජ ආචාර්යන් වහන්සේ සියලු පරියත්තිධර උතුමෙකි. නොයෙක් ග්‍රන්ථ රචනා කළ උතුමෙකි. නොයෙක් ග්‍රන්ථකාරක තෙරුන් වහන්සේලාට ආචාර්ය ප්‍රාචාර්ය වූ උතුමෙකි), යනුවෙන් සම්භාවනා කරති.

මෙතුමන් වහන්සේ විශේෂ ධාරණශක්තියකින් යුතු උතුමෙක් බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. එකවර එක ඇසීමකින් ග්‍රන්ථ දහස් ගණනක් (ග්‍රන්ථ දහසක් යනු බණවර 4කි) ධරාගැනීමේ හැකියාව තිබුණු බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. ඒ මෙසේය;

- I. “එසේම ඒකශ්‍රැතීන් නෛකසහසු ග්‍රන්ථ ධාරණයට සමර්ථ වූ චත්‍රඥාන ඇති ශාරිපුත්‍ර මහා ස්වාමිපාදයන් පටන් සංඝරක්‍ෂිත ය, සුමඬිගල ය, වාගීශ්වර ය, ධර්මකීර්ති ය, නාගසෙන ය,

ආනන්ද ය, වෙදෙහ ය, බුද්ධප්‍රිය ය, අනවමදර්ශී ය, යනාදී මහාස්ථවිරයෝ නොයෙක් ටීකාර්ථකථා හා තත්ප්‍රවේශෝපාය වූ අනේකප්‍රකාර ධර්ම ප්‍රබන්ධ හා සන්න ගැටපද පිටපත් ආදිය උපදවා බුදුන්ගේ පර්යාප්ති ශාසනය බැබළුවහ.”⁵⁷

II. “යං වන්දෙ වන්දහුතං නිසිතතරමතිං පාණිනිං පාණිනියෙ.....”
(වාන්දු ව්‍යාකරණය කළ වාන්දු ආචාර්යන් බඳු වූ ද පාණිනී වියරණයෙහි පාණිනී සෘෂිවරයා බඳු වූ ද ඉතා තියුණු නුවණක් ඇති (සාරිපුත්ත මාහිමිපාණන් වහන්සේ).....)⁵⁸

මෙතුමන් වහන්සේගේ කෘති අතර අංගුත්තරනිකාය ටීකාව, සාරත්ථදීපනී විනය ටීකාව හා අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහ පුරාණ සන්නය දැනට විද්‍යමානය. දැනට දක්නට නැති තවත් ග්‍රන්ථ කීපයක් ද දැක්වේ. මෙතුමන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය වූ සඬ්ඝරක්ඛිත ආදී ඇදුරුවරන්ගේ ග්‍රන්ථයන්හි ද මෙතුමන් වහන්සේව ඉතා ඉහළින් වර්ණනා කර ඇත.

4. වොළිය කස්සප ඇදුරුපාණන් වහන්සේ

මෙතුමන් වහන්සේ දකුණු ඉංදියාවේ වෝළ දේශයේ වැඩසිටි බව දැක්වේ. මෙතුමන් පිළිබඳ තොරතුරු ග්‍රන්ථයන්හි එතරම් සඳහන්ව නැත. නමුත් එම දැක්වෙන තොරතුරු අනුව අටුවා සහිත සියලු ත්‍රිපිටක පරියත්තිධර වූ මනා විවක්‍ෂණ නුවණකින් යුත්ත වූ සීලාදී ප්‍රතිපත්තියෙහි මනාව පිහිටියා වූ මහාප්‍රාඥ උතුමෙකු බව ප්‍රකට වේ. මෙතුමන් රචිත ග්‍රන්ථ අතර

⁵⁷ නිකාය සංග්‍රහය (1966) (ඩී.පී.ආර්. සමරනායක) 81 පිටුව

⁵⁸ අභිධර්මාර්ථසංග්‍රහ පුරාණ සන්නය (1960) (වලගෙදර සොමාලොකනිස්ස හිමි) 283 පිටුව

විමතිවිනෝදනී විනය ටිකාව හා මෝහවිච්ඡේදනී නම් අභිධර්ම මානිකා අටුවාව ප්‍රධාන වේ. එතුමන් වහන්සේ අපරටේ සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලා සමගත් සමීප සම්බන්ධතා පැවති බව මෙරට ලියැවුණු ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වෙන කරුණු වලින් ප්‍රකට වේ. ඉහතින් දැක්වූ සාරිපුත්ත සංඝරාජ මානිමියන්ගේ ශිෂ්‍ය වූ විනයවිනිශ්චය ටිකාව ලියූ වාචිස්සර මානිමියන්ට එම ග්‍රන්ථය ලිවීමට ආරාධනා කළ අය අතර මෙම චෝළිය කස්සප මානිමියෝ ද වෙති. ඒ බව වාචිස්සර මානිමියෝ මෙසේ දක්වන සේක.

තථා මහාකස්සපඅවිහයෙන; ථෙරෙන සික්ඛාසු සගාරවෙන;

කුද්ධිමත්තෙහවිදාරකෙන; සිහෙන වොළාවනිපුජ්තෙන.

(සොලී රටෙහි පූජිත වූ, සික්ෂාවන්හි මනා ගරුත්වයක් ඇත්තා වූ , මිත්‍යාදෘෂ්ඨී නමැති මත් ඇතුන් විදාරණය කරන - පලා විනාශකර දමන සිංහයෙකු බඳු වූ මහාකස්සප නමැති තෙරුන් විසින් ද එසේම ආරාධිත වූයේ...)

මෙතුමන් වහන්සේ පිළිබඳ තවත් කරුණු රාශියක් මොහවිච්ඡේදනී ග්‍රන්ථයේ සඳහන් වේ. නාගජීප්පන නම් විහාරයේ වැඩසිටි බව ද එහි දැක්වේ. ඉන් ගාථා කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

නාමෙන යො ධුතධරග්ගසමානනාමො,
චන්දොව පාකටනභොදිතවීතපඤ්ඤො;
සත්ථන්තරෙසු නිපුණො පිටකත්තයෙ ව,
වාදීහයුථවිපිනෙ මිගරාජලීලො.

(ධුතඹගධාරීන්ට අග්‍ර වූ මහාකාශ්‍යප තෙරුන්ගේ නාමයට සමාන නමක් ඇත්තා වූ යම් තෙරනමක්, අභසෙහි සඳ මෙන් සසුනෙහි ප්‍රසිද්ධ වූයේ ද, විවිධ ශාස්ත්‍රයන්හි හා ත්‍රිපිටකයෙහි දක්‍ෂ වූ සේක් ද, පරවාදීන් නමැති ඇතුන් සිටින කැලයෙහි සිංහරාජයෙකු බඳු වූ ද.)

යො සාගරොව න විලඛිසති සීලවෙල-
මජ්ඣිමනිකායෙහි ගුණසාරවිභූසිතත්තො;
ජොතෙති සාසනමලං නිබ්බලං ජහත්තො,
සක්කවච ධම්මවිනයං පරිදීපයත්තො.

(සාගරය වෙරළ ඉක්මවා නොයන්නා සේ යම් තෙර කෙනෙක් සීලය ඉක්මවා නොයයි ද, අල්පේච්ඡතාදී ගුණසාරයන්ගෙන් අලංකාරවත් වූ ආත්මභාවයක් ඇත්තේ ද, සාසන මල දුරුකරමින් මනාව ධර්මවිනය දක්වමින් සාසනය බබුළුවන සේක් ද.)

තෙනාහිධම්මපිටකණ්ණවට්ඨප්පකිණ්ණ-
සාරත්ථරත්තනිකරොව සමුද්ධරිත්වා;
සම්මාපජානගළලඛිකරණාය මොහ-
විච්ඡේදනී විරචිතා රතනාවලී යා.

(ඒ මහාකාශ්‍යප මාහිමියන් විසින් අභිධර්මපිටකය නමැති සාගරයෙහි විසිරී පැවති රත්න සමූහය ගොඩනගා ශිෂ්‍යප්‍රජාවගේ ගෙල සැරසීම පිණිස රත්නමාලාවක් බඳු වූ මෝහවිච්ඡේදනී නම් වූ යම් ග්‍රන්ථයක් රචනා කරන ලද්දේ...)

ඉහත දැක්වූ කරුණු අනුව මෙතුමන් වහන්සේ වැරදි මත දුරුකිරීමෙහි අති සමර්ථ වූ ඉතා විවක්‍ෂණ උතුමෙකු බව ප්‍රකට වේ. තවද මෙතුමන් වහන්සේ විසින් රචිත විමතිවිනෝදනී

ටිකාව අපරටේ ප්‍රතිපත්තිකාමී විනයධර භික්ෂූන් අතර ඉතා සම්භාවිත ග්‍රන්ථයකි. එබැවින්ම විනය විනිශ්චයන්හිදී මෙම ටිකාවට ප්‍රමුඛත්වයක් දෙනු ලැබේ. තවද “ඔය ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාගේ ගුරුවරයා කවුදැයි ඇසුවොත් විමනිවිනෝදනී ටිකාවාරයන් වහන්සේ යැයි කියන්න” යනුවෙන් විනයධර උතුමෝ පවසන බව ද අසන්නට ලැබේ.

5. විනයාලංකාර ඇදුරුපාණන් වහන්සේ

ටිකාවාරය සාරිපුත්ත සංඝරාජ මාහිමිපාණන් විසින් රචිත “පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡය” නම් වූ විනයසංග්‍රහ අටුවාවට ලියූ ටිකාව විනයාලංකාර ටිකාවයි. එහි කතූතුමන් වහන්සේගේ සාමණේර නාමය “මුනින්දසොස” බවත් උපසම්පදාවේදී “උපාලි” යන නාමය ලබාදුන් බවත් රජු ලබාදුන් ගරු නාමය “තිපෙටකාලච්ඡිකාර” බවත් වාසය කළ ආරණ්‍යයේ නාමයෙන් “තිරියපබ්බතත්ථෙරො” යනුවෙන් ද හැඳින් වූ බවත් බුරුම සාසනවංශයේ දැක්වේ. එකල එරට වැසි මහාප්‍රාඥ උතුමෙකු වූ මෙතුමන් වහන්සේගේ නාමය ශ්‍රී ලංකා රාමඤ්ඤ මහානිකායේ ආචරියපරම්පරාවෙහි ද දැක්වේ. එබැවින් මෙතුමන් වහන්සේ යෝගාග්‍රමීය භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ අදුරුපරම්පරාව බැබළවූ පූර්වාචාරීන් වහන්සේ කෙනෙක් බව ද සැලකිය යුතුය. නිවැරදි ධර්ම-විනය විනිශ්චයක් ගතයුතු අයුරු එතුමන් වහන්සේ මෙසේ දක්වන සේක.

මහාකාරුණිකො	හගවා	මහාකරුණාය
සඤ්චොදිතමානසො	අනෙකෙහි	නායෙහි ආපත්තිතො
වුට්ඨානං	කත්වා සග්ගමොක්ඛසුබ්බෙ	පතිට්ඨපෙති, හගවතො
අධිප්පායඤ්ඤානො	අට්ඨකථාවරියාපි	අනෙකෙහි කාරණෙහි

භගවතෝ වචනස්ස අත්ථං පකාසෙත්වා විසුද්ධකාමානං නයං දෙනති, තථා ටිකාවරියාදයොපි. එවං දින්නෙ පන නයෙ යොනිසො මනසි කාතුං සක්කොන්නා පණ්ඩිතා යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජන්ති, අසක්කොන්නා අඤ්ඤාං අත්ථං ගහෙත්වා න යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජන්ති, තෙසං දිට්ඨානුගතිං අනුගච්ඡන්තා සිස්සාදයොපි තථෙව කරොන්ති, තස්මා භගවතෝ වචනඤ්ච පුබ්බෙනාපරං සංසන්දිත්වා අට්ඨකථාටිකාදිවචනඤ්ච සම්මා තුලයිත්වා තථතො භගවතෝ අධිප්පායං ඤත්වා යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජන්තෙහි ගරුකාපත්තිතො වුට්ඨහන්තථං යොගො කරණියො.

මහාකාරුණික වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහාකරුණාවෙන් පෙළඹ වූ සිත් ඇති සේක් නොයෙක් න්‍යායන් මගින් ඇවැත් වලින් නැගීසිටීම සිදුකොට සගමොක්සුවයෙහි පිහිටුවන සේක, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අදහස දන්නා වූ (සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේ ආදී) අටුවාවාරීන් වහන්සේලා ද නොයෙක් න්‍යායන් මගින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනයේ අර්ථ ප්‍රකාශ කොට විශුද්ධිය කැමැත්තවුන්ට නයක්‍රම ලබා දෙත්. ටිකාවාරී උතුමන් වහන්සේලා ද එසේමය. මෙසේ න්‍යායන් දුන් කල්හි නුවණින් මෙනෙහි කිරීමට හැක්කා වූ නුවණැත්තෝ අනුශාසනාව පරිදි පිළිපදිත්. (එසේ නුවණින් මෙනෙහි කිරීමට) නොහැකිවන්නාහු අන් අයුරකින් අර්ථය ගෙන අනුශාසනාව පරිදි නොම පිළිපදිත්, ඔවුන්ගේ දිට්ඨානුගතියට අනුව යන්නා වූ ශිෂ්‍ය ආදීහු ද එසේම (වැරදි අයුරින්) කරත්. එබැවින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය ද පූර්වය හා අපරය සසඳා අටුවා-ටිකාදී වචනය ද මනාව තුලනය කොට තත් පරිදි (නිවැරදිව) භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අදහස දැන අනුශාසනාව

පරිදි පිළිපදින්නවුන් විසින් ගරු ඇවතකින් මිදීම පිණිස යෙදීම කටයුතුය.⁵⁹

යම් අදහසක් පිළිගැනීම හෝ ප්‍රතික්ෂේපය කළ යුත්තේ කෙසේ ද යන න්‍යාය විනයාලංකාර ටීකාචාරීන් වහන්සේ දක්වන අයුරු.

“ඉණපරිභොගට්ඨානෙ තිට්ඨතීති එත්ථ “හියො යං මයා විවරං පරිභුත්තං ආදිනා සචෙ අතීතපරිභොගපච්චවෙක්ඛණං න කරෙය්‍ය, ඉණපරිභොගට්ඨානෙ තිට්ඨතීති” වදන්ති, විමංසිතඛිබං.” (ඉණපරිභෝගස්ථානයෙහි සිටිසි යන මෙහි “මාවිසින් ඊයේ යම් සිවුරක් පරිභෝග කළේ ද” යනාදී වශයෙන් අතීතපරිභෝග ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාව නොකරන්නේ නම් ඉණපරිභෝගස්ථානයෙහි සිටිසි යැයි කියත්, මෙය විමසිය යුතුය.) යන සාරත්ථදීපනී ටීකා පාඨය විචාරණයට ලක් කරමින් වටිනා උපදේශයක් මෙසේ ලබා දෙන සේක.

කිං ඉදං වචනං පාළිවචනං වා අට්ඨකථාවචනං වා ටීකාවචනං වා ගන්ථන්තරවචනං වාති. තත්ථ න තාව පාළිවචනං, න අට්ඨකථාවචනං, න ගන්ථන්තරවචනං, අථ බො ටීකාවචනන්ති. හොතු ටීකාවචනං, සකවචනං වා පරවචනං වා අධිප්පෙතවචනං වා අනධිප්පෙතවචනං වාති. තත්ථ න සකවචනං හොති, අථ බො පරවචනං. තෙනාහ “වදන්ති”ති. න ටීකාවරියෙන අධිප්පෙතවචනං හොති, අථ බො අනධිප්පෙතවචනං. තෙනාහ “තං විමංසිතඛිබං”න්ති. ... තස්මා අට්ඨකථාවචනමෙව පමාණං කාතඛිබං.

⁵⁹ විනයාලංකාර ටීකා

- කිමෙක් ද මෙය පෙළෙහි වූ වචනයක් ද, අටුවාවචනයක් ද, ටීකා වචනයක් ද, ග්‍රන්ථාන්තරයෙහි වූ කිමක් දැයි (බලන්න).
එහිලා පළමුව මෙය පාළිවචනයක් නොවේ, අටුවාවචනයක් ද නොවේ, ග්‍රන්ථාන්තරයෙහි වූ වචනයක් ද නොවේ, එතෙකුදු වුවත් ටීකා වචනයකි.
- ටීකා වචනයක් නම් එය එසේ වේවා. එය ස්වකීය වචනයක් ද (ටීකාචාරීන් වහන්සේගේම වචනයක් ද), නැතහොත් වෙනත් අයෙකුගේ කිමක් ද, (ටීකාචාරීන් වහන්සේ විසින්) අදහස් කළ වචනයක් ද, අදහස් නොකළ වචනයක් දැයි (බලන්න)
එහිලා මෙය ටීකාචාරීන් වහන්සේගේ (ස්වකීය) වචනයක් නොවේ, වෙනත් අයෙකුගේ වචනයකි. එබැවින් “වදන්ති” (ඇතැම්හු කියත්) යැයි කී සේක.
- මෙය ටීකාචාරීන් වහන්සේ විසින් අදහස් කරන ලද වචනයක් ද නොවේ, අදහස් නොකළ වචනයකි. එබැවින් “තං විමංසිතබ්බං” (එය විමසිය යුතුය) යැයි වදාළ සේක.
- එබැවින් අටුවා වචනයම ප්‍රාමාණික කළ යුතුය. (එනම් අද දින පරිභෝග කළ සියල්ල අද දිනම එනම් ඊළඟ අරුණට පෙර ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළ යුතුය).

මෙසේ ග්‍රන්ථයක ආ පමණින් යමක් පිළිගැනීම හෝ ප්‍රතික්ෂේපය නොකොට ඉහත පරිදි එය ග්‍රන්ථ කර්තෘන් වහන්සේට අභිමත අදහසක් ද යනාදී ලෙස විමසා වෙනත්

ප්‍රාමාණික ග්‍රන්ථ හා සසඳා බලාම තීරණයකට ආ යුතු බව විනයාලංකාර ඇදුරුපාණන් වහන්සේගේ අවවාදයයි.

“අටුවා ටීකා වල විවිධ අදහස් තිබෙනවා, හරි විනිශ්චය සොයා ගන්න බැහැ” යැයි ඇතැම්හු පවසන්නේ මෙවැනි න්‍යායන් නොදන්නාකම නිසයි. සුදුසු ගුරුවරුන් ඇසුරේ ධර්මය හදාරන්නේ නම් එබඳු ගැටළු විසඳෙනු ඇත. ගත යුත්තේ කුමන විනිශ්චය ද යනාදී විමති පහවනු ඇත.

ටීකා පිළිබඳ ඇති දුර්මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු

1. ප්‍රශ්නය : බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාවන්ට විස්තර සැපයීමට ටීකාචාර්යන් වහන්සේලා සමත් ද?

පිළිතුර: මෙම ප්‍රශ්නය නගන්නේ ටීකා යනු කුමක්දැයි හරිහැටි තේරුම් නොගැනීම නිසයි. ටීකාචාරීන් වහන්සේලා කිසි විටෙක තම මතය බුද්ධමතය ලෙස නොදක්වන සේක. ඇදුරු පරම්පරාවෙන් තමන් දැනගත් විනිශ්චය බොහෝ කාලයක් පුරාවට ධර්මවිනය හා සසඳා බලා බොහෝ ශිෂ්‍ය පිරිසකට උගන්වා ඉන්පසු මෙම ටීකාදී ග්‍රන්ථ රචනා කළ බව දත යුතුය. එබැවින් බුදුරජුන්ගේ පටන් අඛණ්ඩ ඇදුරු පරම්පරාවකින් පැමිණි විනිශ්චයන්ම ටීකා වලින් තවත් ප්‍රකට කරනවා හැර පෙළ අටුවාවන්ට වෙනස් අරුතක් ටීකාවන්ගේ දක්වා නැත. යම් කරුණක් පිළිබඳ ටීකාචාරීන් වහන්සේගේ අදහස දක්වන විට ඒ සෑම තැනකදීම “අයං අම්භාකං ධන්ති, වීමංසිත්වා යුත්තතරං ගහෙනබ්බං” (මේ අපගේ අදහසයි,

විමසා වඩා යුතු අදහස ගතයුතුයි) යනුවෙන් ඉතා නිහතමානීව ධර්මගරුත්වයෙන් යුතුව දක්වන සේක. එම ග්‍රන්ථ නොකියවා එහි වටිනාකම නොදැන මෙසේ විවේචනය කිරීම තමන්ටත් අනුන්ටත් සාසනයටත් කරන්නා වූ විශාල අනර්ථයක් බව සලකා තමන් නොදන්නා විෂයන් පිළිබඳව නොදන්නා බව කියන්නේ නම් මෙබඳු හානි සිදු නොවන බව සැලකිය යුතුය.

2. ප්‍රශ්නය : ටීකා ලියුවේ රහතන් වහන්සේලාමද?

පිළිතුර: මෙම ප්‍රශ්නය අසන අය අදහස් කරන්නේ “රහන් නොවූ අයගේ විස්තර විවරණ අපට අවශ්‍ය නැත” යන්නයි. මේ ප්‍රකාශ කරන්නේ ද ටීකා ගැන හරි වැටහීමක් නැතිව සිංහල පරිවර්තන ආදියෙන් ධර්මවිනය කියවන අයයි. ටීකා නිපද වූ ඇතැම් ආචාර්යන් වහන්සේලා රහතන් වහන්සේලා යැයි ද පිළිගැනේ. තවද ඒ උතුමන් වහන්සේලා අටුවා සහිත ත්‍රිපිටකයේ පාරගත උතුමන් වහන්සේලා යැයි අවිවාදයෙන් පිළිගනී. එම සිංහල පරිවර්තන කිරීමේදී ද අටුවා-ටීකාවන්හි දැක්වූ අරුත් අනුවම පරිවර්තන කර ඇති බව ඔවුහු නොදනිති. ටීකාචාරීන් වහන්සේලා තම මත බුද්ධමතය ලෙස නොදැක්වූ බවත් පිරිසිදු බුද්ධ මතයම ඉස්මතු කිරීමට වෙහෙසුණු බවත් පෙර අපි දැක්වීමු. මෙහිදී අපටද නැගියහැකි තවත් ප්‍රශ්නයක් වන්නේය. එනම් “මෙම සිංහල පරිවර්තන ඔබට ලැබුනේ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ද? නැතිනම් රහතන් වහන්සේලාගෙන් ද?” යන්නයි. අනෙක් අවධාරණය කළ යුතු කරුණ වන්නේ කිසිම ථේරවාදී ටීකාදී ග්‍රන්ථයක සිල සමාධි ප්‍රඥාවන්ට බාධක වන වැරදි කරුණු,

උපදෙස් නැති බවයි. ඒ වෙනුවට ඊට උපකාරක කරුණුම පැහැදිලි කෙරේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් ග්‍රන්ථයන්ට දොස් නගමින් නොසිට ඒවා හදාරා බලා තම ජීවිතයට යමක් ගතහැකි නම් එය ගැනීම නුවණැති ක්‍රියාවක් බව සැවොම සලකන්නවා.

3. ප්‍රශ්නය : එකම ග්‍රන්ථයට ටීකා කීපයක් ලියැවෙන්නේත් ඒවා අතර ඇතැම් විට වෙනස් මත පවතින්නේත් ඇයි?

පිළිතුර: මෙසේ එකම කරුණ සම්බන්ධව ටීකා කීපයක් ලියැවුනේ විශේෂයෙන්ම විනය පිටකය සඳහාය. එසේ ටීකා අතර වෙනස් මත ඇතැයි කියන බොහෝ අවස්ථා වලදී එසේ කියන්නේ ටීකාවන්හි නිවැරදි අදහස නොදැනීම නිසයි. යම් විදියකින් එසේ වෙනස් අර්ථ ඇතැයි හැඟෙන තැනක් වෙතොත් ථේරවාදී ප්‍රවේණිය හඳුනන සැදැහැති පිළිවෙත් සරු ගුරු උතුමන් හා සාකච්ඡා කොට වඩාත් ගරු වූ මතය පිළිගත යුතුය යනු විනය න්‍යායයි. මෙහිදී කියයුතු විශේෂ කරුණක් ඇත. එනම් විනය බුද්ධවිෂය බවත් එබැවින් මෙවැනි කරුණු සම්බන්ධව පෙළ අටුවාහි සඳහන් නොවූ කරුණු ගැන රහතන් වහන්සේලා අතර පවා වෙනස් අදහස් පැවතිය හැකිය යන්නයි. ඒ බව විනය අටුවාදිය කියැවීමෙන් දැන හැකිය. බුද්ධකාලයේදී අග්‍රශ්‍රාවක උතුමන්ගේ පවා ඇතැම් තැනකදී අදහස් සම වී නැත. වාතුම සූත්‍රය ඊට නිදසුනකි. නමුත් මෙහිදී විශේෂයෙන් දැන යුත්තේ නිවන් මාර්ගයට අදාළ මූලික න්‍යායන් සම්බන්ධව ප්‍රතිපදාවට බාධක වෙනස් මත කිසිසේත් නොපවතින බවයි. ටීකා අතර ඇතැයි සලකන මෙබඳු තැන් පිළිබඳවද මේ අයුරින්

දතයුතුය. එබඳු වෙනස් මතයක් වෙනොත් එය දක්වා නිවැරදි කිරීම පුරාණ උතුමන්ගේ ලක්ෂණයකි. එය සාසනයේ විරස්තිවීය පිණිසම කළ බව ග්‍රන්ථ පරිශීලනයේදී වැටහේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් ග්‍රන්ථ අතර විරෝධයන් ඇත්තාක් මෙන් බැලූ බැල්මට පෙනුන ද එකවර එසේ විනිශ්චයකට නොයා සුදුසු ගුරුවරුන් ඇසුරින් දහම මනාව හදාරන්නේ නම් ගැටලු සියල්ලම පාහේ විසඳී යනු ඇත. වැරදියට හදාරන්නේ නම් පෙළ ග්‍රන්ථ අතර පවා විරෝධයන් දකිනු ඇත.

4. ප්‍රශ්නය : ටීකා රචනා කළේත් මෙකල භික්ෂූන් වැනි සාමාන්‍ය භික්ෂූන් වහන්සේලාම ද?

පිළිතුර : ඇතැම්හු සිතන්නේ මෙම ටීකා ලියුවේ මෙකළ සිටින උපාධිධාරී භික්ෂූන් වැනි උගතුන් විසින් බවයි. එය ඉතා වැරදි අදහසකි. මෙම ටීකා ලියැවුණු යුගය යනු ඉතාමත් ගරුත්වයෙන් ධර්මය හදාරණ ඒ අයුරින්ම ඒවා පිළිපදින ප්‍රතිපත්තිගරුක භික්ෂූන් වැඩසිටි රහතන් වහන්සේලා යැයි සැලකෙන උතුමන් වැඩසිටි කාලයකි. ඒ ඒ කාල වල වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ සැබැවටම අටුවා සහිතව ත්‍රිපිටකධර වූ සීලාදී ප්‍රතිපත්ති අකුරටම පිළිපදින උතුමන් අතින් මෙම ටීකාදී ග්‍රන්ථ රචනා වූ බව ද දතයුතුය. එබැවින් මෙකල සිටින උගතුන් හා ඒ උතුමන් කිසිසේත් සැසඳිය හැකි නොවේ. එතුමන් වහන්සේලා කිසිසේත්ම වැරදි මත සමාජගතවීමට ඉඩ නොතැබූ සේක. කිසිසේත් වැරදි මත භිතාමතා නිවැරදි යැයි නොදැක්වූ සේක. දිවි දෙවැනි කොට ධර්මය රැකගත් සේක. පෙළ අටුවාවන්හි නොදැක්වූ කරුණක් සම්බන්ධ

විනිශ්චයකදී එකරුණ සම්බන්ධ පිරිසිදු බුද්ධ මතය ගෙනහැර පෑමට උත්සුක වූ සේක. ප්‍රතිපත්තිගරුක සඟ පරම්පරාව බොහෝ කාලයක් නිරූපදිතව පැවැත්වීමට ආචාර්යත්වයෙන් උපකාර වූ සේක. අදටත් මෙපමණකින් හෝ ප්‍රතිපත්තිගරුක සඟ පරපුරක් සුරැකී තිබෙන්නේත් ත්‍රිපිටක සද්ධර්මය සුරැකී තිබෙන්නේත් එවැනි පුරාණ ඇදුරු පරම්පරාව නිසා බව සලකා ඒ උතුමන් කෙරෙහි ගරුත්වයෙන් දහම හදාරන්නේ නම් ත්‍රිවිධ සාසනයම දැනට වඩා බබළන බව අපගේ අදහසයි.

ටීකා ග්‍රන්ථ හා එම ඇදුරුවරු ගැන මෙතරම් කරුණු දැක්වූයේ ඒවායේ ඇති වටිනාකම ඒත්තු ගැන්වීමටය. පෙළ - අටුවා ග්‍රන්ථ පිළිවෙලට හදාරන්නවුන්ට ටීකාවන්ගේ අගය මැනවින් වැටහෙනු ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් පෙළ - අටුවා - ටීකා අනුව බුදුරජුන්ගේ අදහස නිවැරදිව දැන පිළිපැදීමෙන් නිවන් මාර්ගය හෙළිකර ගනිත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

05 බුදුරජාණන්වහන්සේ දහම් දෙසූ භාෂාව හා ඒ ගැන ඇති මතවාද

භාෂා •

“භාසන්නි අත්ථං එතායාති භාසා.⁶⁰ (මෙය කරුණකොට ගෙන අර්ථය එනම් කියයුතු වූ දෙය ප්‍රකාශ කරත් ද එය භාෂාවක් නම් වේ.)” යනු භාෂා පදයේ නිරුක්තියයි. එබැවින් යම් කෙනෙක් යමක් උපකාර කරගෙන “ගසක් ඇත, මල සුවඳයි” ආදී වූ පැවසිය යුතු අර්ථ පවසත් ද එය භාෂාවක් නම් වේ.

පාළි භාෂාව •

“සම්මා සම්බුද්ධොපි තෙපිටකං බුද්ධවචනං තන්නිං ආරොපෙන්නො මාගධභාසාය එව ආරොපෙසි.⁶¹ (සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ ද ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය තන්නියට නගන සේක් මාගධ භාෂාවෙන් ම නැංවූ සේක) “සකාය නිරුත්තියාති එත්ථ සකානිරුත්ති නාම සම්මාසම්බුද්ධෙන චුත්තප්පකාරො මාගධිකො වොභාරො.”⁶² (‘සකාය නිරුත්තියා’ යන මෙහි ‘සකානිරුත්ති-ස්වකීය නිරුක්තිය’ යනු සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද ආකාර ඇති මාගධික ව්‍යවහාරයයි.)”

⁶⁰ මහාසද්දනිති

⁶¹ විහඬග අටුවා

⁶² විනය අටුවා

ඉහත දැක්වූ ඉපැරණි සාසනික ප්‍රකාශ අනුව දැන් පාළි භාෂාව ලෙස භාවිත වන පද්‍යම පෙර “අරියභාසා, තන්තිභාසා, මාගධභාසා, මාගධිකවොහාර, ධම්මනිරුත්ති, සකානිරුත්ති, සභාවනිරුත්ති” යනාදී වචන වලින් කියැවෙන බව දත යුතුය. එබැවින් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ විසින් ධර්මය දෙසූ භාෂාව වර්තමානයේ පාළි භාෂාව ලෙස හඳුන්වත්.

එය “පකට්ඨානං ආළිති පාළි, උත්තමානං වචනානං අනුක්කමොති අත්ථො. අප වා අත්තත්ථපරත්ථාදිහෙදං අත්ථං පාලෙති රක්ඛතිති පාළි.”⁶³ යනාදී සාසනික නිරුක්ති අනුව ප්‍රකාශ්ට (ඉතා උසස්) වචනයන්ගේ පෙළ නුයි පාළි නම්, උතුම් වචනයන්ගේ අනුක්‍රමය යන අර්ථයි. නැතහොත් ආත්මාර්ථ-පරාර්ථ ආදී හේද ඇති අර්ථය පාලනය කරයි රකියිනුයි පාළි නම් යැයි පරියත්ති ශ්‍රී සද්ධර්මය පාළි නම් වේ යැයි අර්ථ ගත යුතුය. උපචාර වශයෙන් ඒ පරියත්ති සද්ධර්මය දෙසූ භාෂාව ද පාළි නම් වේ. එබැවින් පාළි ව සා භාසා වාති පාළි භාසා (පාළි වූයේත් ඕ ය භාෂාව වූයේත් ඕ යැයි පාළිභාෂා නම්) යැයි නිරුක්තිය ගත හැකිය.

පාළි භාෂාව හැදෑරීමේ ඇති වැදගත් කම

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රී සද්ධර්මය දේශනා කළ භාෂාව පාළි භාෂාව බැවින් එම දහමේ නිවැරදිම අරුත දහහැකි වන්නේ පාළි භාෂාව දැනගැනීමෙනි. එය වෙනත් භාෂාවකින් දැක්වීමට යාමේදී බොහෝ සෙයින් අරුත් හානි විය හැකිය. මෑතකදී ද සිංහලයට පරිවර්තන සිදු වුවත් ඒවායේ බොහෝ දෝෂ දක්නට ලැබේ. එම පරිවර්තන හරිහැටි අධීක්ෂණයකට ලක්වන බවක් ද නොපෙනේ. මෑතදී සිදුකෙරුණු දහම් ග්‍රන්ථ

⁶³ විනයාලංකාරටිකා

පරිවර්තන පිළිබඳව ධර්මධර උතුමෝ අසතුටු වන්නේ එහෙයිනි. දැනගැනීම පිණිස එවන් වැරදි කීපයක් මෙසේ සටහන් කරමු.

සිංහල පරිවර්තන වල අපට හමුවූ වැරදි කීපයක්

1 “කතමො ව, භික්ඛවෙ, පුග්ගලො සද්ධානුසාරී? ඉධ, භික්ඛවෙ, එකච්චො පුග්ගලො යෙ තෙ සන්තා විමොක්ඛා අතික්කම්ම රූපෙ ආරුප්පා තෙ න කායෙන ඵ්ඝිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛිණා හොන්ති,..... (කිට්ඨිරි සූත්‍රය - ඡට්ඨසංගායනා සංස්කරණය)

මේ කිට්ඨිරි සූත්‍රයේ සද්ධානුසාරී යන පදය විස්තර කළ අයුරුයි. එහි තේරුම “මහණෙනි, සද්ධානුසාරී පුද්ගලයා යනු කවරෙක් ද? මහණෙනි මේ සාසනයෙහි ඇතැමෙක් රූපසමාපත්තීන් ඉක්මවා ආරුප්ප (අරූප) වූ යම් ශාන්ත විමෝක්ෂයන් ඇත්ද, ඒවා නාමකයින් ස්ඵර්ශ කොට නොවෙසෙයි. එසේම ඔහු විසින් ප්‍රඥාවෙන් චතුරාර්ය සත්‍ය දැක ඇතැම් ආශ්‍රව ඝෂය කරන ලද්දාහු ද වෙති....” යන්නයි. ඉහත කළ අකුරින් දැක්වූ පාඨය වෙනුවට සිංහල පරිවර්තනයේ ඇත්තේ “ඔහු විසින් ප්‍රඥායෙනුදු සිවුසස් දැක ආශ්‍රව ඝෂය කරන ලද්දාහු නොවෙති” යනුවෙනි.

මෙසේ වීමට හේතුව ඇතැම් සිංහල අකුරෙන් ලියැවුණු පාළි පොත් වල මෙම පාළි පාඨය වැරදීමකින් “පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා අපරික්ඛිණා හොන්ති” යැයි වැටී තිබීමයි. නමුත් කායි හා බුරුම පොත් වල එය නිවැරදිව දක්වා ඇත. මේ ලක්දිව බොහෝ කාලයක් (සිතාවක, මහනුවර යුග වලදී) අවියන් ලේඛකයන් අතින් මෙම පොත් ලියැවීම ඊට හේතුවයි. එය

හයවැනි සංගායනාවේදී නිවැරදි කර ඇති අයුරු දැකගත හැකිය. මෙම වැරදි පාඨය අනුව අරුත් කියුව හොත් ශ්‍රද්ධානුසාරී උතුමෙක් යනු ආශ්‍රව ඤය නොකළ, තාමත් මාර්ගඥාන නොලැබූ කෙනෙකැයි අර්ථය ලැබේ. මාර්ගඥානයේදී ආශ්‍රව ඤය වන බව දක්වා ඇති බැවිනි. නමුත් ශ්‍රද්ධානුසාරී උතුමෙක් යනු ඇතැම් ආශ්‍රව ඤය කළ සෝතාපත්ත මාර්ග අවස්ථාවේදී ශ්‍රද්ධා ඉන්ද්‍රිය බලවත් වූ මාර්ගස්ථ ආර්යන් වහන්සේ කෙනෙක් බව ඉතා පැහැදිලිව “අනිච්චතො මනසිකරොතො සද්ධිත්ථියං අධිමත්තං හොති, සද්ධිත්ථියස්ස අධිමත්තත්තා සොතාපත්තිමග්ගං පටිලහති; තෙන වුවචති – “සද්ධානුසාරී”.... යෙ හි කෙච්ඡි සද්ධිත්ථියස්ස වසෙන සොතාපත්තිමග්ගං පටිලහන්ති, සබ්බෙ තෙ සද්ධානුසාරිනො..” (අනිත්‍ය වශයෙන් මෙනෙහි කරන්නනුට ශ්‍රද්ධා ඉන්ද්‍රිය අධික වෙයි, ශ්‍රද්ධා ඉන්ද්‍රිය අධික වීමෙන් සෝතාපත්ති මාර්ගය ලබයි. එබැවින් ශ්‍රද්ධානුසාරී යැයි කියනු ලැබේ. යම් කිසිවෙක් ශ්‍රද්ධා ඉන්ද්‍රියගේ වශයෙන් සෝතාපත්ති මාර්ගය ලබයි ද ඒ සියලු දෙනා ශ්‍රද්ධානුසාරීහුය) යි පටිසම්භිදාමග්ගයේදී වදාරා ඇත. එකරුණ “යො හික්ඛු සද්ධං ධුරං කත්වා සොතාපත්තිමග්ගං නිබ්බත්තෙති, සො මග්ගක්ඛණෙ සද්ධානුසාරී නාම හොති” (යම් හික්ඛුවක් ශ්‍රද්ධාව ධුරය කොට සෝතාපත්ති මාර්ගය උපදවාද, උන් වහන්සේ මාර්ගඤ්ඤයෙහි ශ්‍රද්ධානුසාරී නම් වෙයි) යනාදී ලෙස සංයුක්ත නිකාය අටුවාදියෙහි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එබැවින් නුවණැත්තෝ කරුණු විමසා ඉහත පාඨය නිවැරදි කර ගනිත්වා.

2. තත්ථ අම්බලට්ඨිකායං විහරතිති අම්බලට්ඨිකානි එවංනාමකෙ පාසාදෙ පටිවෙකං බ්‍රුහයන්තො විහරති. කණ්ටකො නාම ජාතකාලතො පට්ඨාය නිබ්ණොව හොති,

එවමෙවං අයම්පි ආයස්මා සත්තවස්සිකසාමණෙරකාලෙයෙව පව්වෙකං බුද්ධයමානො තත්ථ විහාසී.⁶⁴

ඉහත දක්වා ඇත්තේ කුඩා රාහුල සාමණේරයින් වහන්සේ තනිව ප්‍රාසාදයක වැඩසිටි ආකාරයයි. එම පාඨයේ පරිවර්තනය මෙසේ විය යුත්තේ මෙසේය. “අම්බලට්ඨිකායං විහරති යනු.... අම්බලට්ඨික යන නමින් යුතු ප්‍රාසාදයෙහි පව්වෙකය වඩමින් වාසය කරන සේක. (ගසක) කටුව හටගත් දින පටන් තියුණුම වෙයි. මෙසේම මෙතුමන් වහන්සේ ද සත් වයස් සාමණේර කාලයේදීම පව්වෙකය වඩමින් එහි වාසය කළ සේක.” යනුවෙනි.

නමුත් එම කලු අකුරින් දක්වා ඇති කොටස සිංහල පරිවර්තනයේ දක්වා ඇත්තේ “කණ්ටක නැමැත්තා උපන් කල පටන් තික්කණය” යන කිසිම ගැලපීමක් නැති පාඨයකි. මෙම සිදුවීමට කණ්ඨක නැමැත්තෙකුගේ කිසිම සම්බන්ධයක් නැත. “කණ්ටක” යන පාළි පාඨයේ ප්‍රධාන හා මෙම ස්ථානයට ගැලපෙන අරුත වන “කටුව” යන්න පසෙක දමා කිසිම සම්බන්ධයක් නැති “කණ්ටක නැමැත්තා” යන අරුතක් ගැනීමෙන් විහිළු අරුතක් ලැබී ඇත. මීට අදාළ ටීකාවේ “තිබ්බොව හොති, න තස්ස තිබ්බොවා කෙනවි කාතබ්බො සභාවසිද්ධත්තා” (තිබ්බොව හොති යනු ඒ කටුවේ තියුණු බව ස්වභාවයෙන් සිදුවූ බැවින් කිසිවකු විසින් සිදුකළ යුතු නොවේ.) යනාදී ලෙස පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එය බැලූවා නම් මෙවැනි වැරදි සිදු නොවනු ඇත.

⁶⁴ මජ්ඣිමනිකාය පාළි අටුවා 3 කොටස 85 පිටුව

3. රුක්බො ජීවත්තොයෙව අත්තොසාරො භූමියං පතිට්ඨිතො, අන්තමසො උබ්බෙධතො අට්ඨභිගුලො, පරිණාහතො සුවිදුශ්ඨකප්පමාණොපි නිමිත්තූපගො.....⁶⁵

මෙහිදී කියැවෙන්නේ සීමාවක් සම්මත කිරීමේදී නිමිති වශයෙන් ගතහැකි ගසක අවම විශාලත්වයයි. එහි පරිවර්තනය “ගස ජීවත් වන්නේම, ඇතුළත හරය ඇත්තේ, බිම පිහිටියේ, අවම තරමින් උසින් අංගුල අටක් වූයේ, වට ප්‍රමාණයෙන් පන්තිදක මිටක් (මෙය සුලැගිල්ලේ පමණට සමය) පමණ වූයේ ද නිමිත්තට සුදුසු වේ.” යනුවෙන් විය යුතුය.

නමුත් මෙහි සිංහල පරිවර්තනයක මෙම කලු අකුරින් දැක්වූ පාඨය “වටින් ඉඳිකටුවක් පමණ වූයේ ද” යනුවෙන් පරිවර්තනය කර ඇත. එම පාඨයේ අරුත ප්‍රායෝගිකව ද නොගැලපේ, ඉඳිකටුවක වටප්‍රමාණ ඇති අංගුල අටක් උස ඇති ඇතුළත අරටුව හටගන්නා වර්ගයේ පැළ විද්‍යමාන නොවන බැවිනි. ටීකාවන්හි දැක්වූ අරුත හා ද නොගැලපේ. “සුවිදුශ්ඨ” යන පාළි පාඨයට “ඉඳිකටුව” යන පරිවර්තනය කිසිසේත් නොගැලපේ. ඉඳිකටුවට පාළියෙන් කියනුයේ “සුවි” යනුවෙනි. මීට අදාළ ටීකාපාඨය වන්නේ “සුවිදුශ්ඨකප්පමාණොති සිහළදීපෙ ලෙඛනිදුශ්ඨකප්පමාණොති වදන්ති, සො ච කනිට්ඨභිගුලිපරිමාණොති දට්ඨබ්බං” (සුවිදුශ්ඨකප්පමාණො යනු හෙළදිව පන්තිද් දුශ්ඨක පමණ යැයි කියත්. එය ද කුඩා ඇඟිල්ලේ පමණ යැයි දත යුතුයි) යනුවෙනි. “කඨ්ඨාවිතරණි පිටපොත” නමැති පැරණි ග්‍රන්ථයේද මෙම පාඨය “සුවිදුශ්ඨකප්පමාණොපි - හෙළදිවැහි පන්තිද්දඬක් සා ද වූ” යැයි පැහැදිලිව දක්වා ඇත. මෙවැනි පැහැදිලි කිරීම් තිබියදී එම ටීකා

⁶⁵ කඨ්ඨාවිතරණි මාතිකට්ඨකපාඨ 5 පිටුව

සන්න ග්‍රන්ථ භාවිතා නොකර පරිවර්තනය කිරීම නිසා මෙවැනි වැරදි පරිවර්තන සිදුවේ. එබැවින් ධර්මග්‍රන්ථ පරිශීලනය කළ යුතු පිළිවෙල දැන එම දහම් පාඨ වල නිවැරදි අරුත් ගැනීමට සැවොම උත්සුක වෙත්වා.

4. සචෙ හි ඡල්ලිමිපි අනපනෙත්වා සකලෙනෙව නාළිකෙරඵලෙන සද්ධිං පානකං පටිග්ගහිතං හොති, නාළිකෙරං අපනෙත්වා තං විකාලෙපි කප්පති.⁶⁶

මෙය හේසප්පක්ඛන්ධකයෙහි දැක්වෙන කාලිකමිශ්‍රවීම පිළිබඳ පාඨයක් විස්තර කිරීම සඳහා විනය අටුවාවේ පැමිණි පාඨයකි. මෙයින් අදහස් කරන්නේ යාවකාලික දෙයක් සමග වෙනත් කාලිකයක් මිශ්‍ර වීමේදී මිශ්‍ර රසයක් ඇති වුවොත් එම මිශ්‍රණය අඩුකාලයක් ඇති කාලිකයට පැමිණෙන බවයි. එබැවින් ඉහත පාඨයේ පරිවර්තනය “ඉඳින් පොත්ත ද ඉවත් නොකර සම්පූර්ණ පොල් ගෙඩියක් සමග (අඹ යුෂ ආදී) පානකයක් පිළිගන්නා ලද්දේ වේ ද, එම පොල් ගෙඩිය ඉවත්කර එම පානකය විකාලයෙහි ද කැප වේ.” ලෙස විය යුතුය.

නමුත් මෙහි සිංහල පරිවර්තනයක මෙම පාඨය “ලෙලි හැරදමා මුළුමනින්ම පොල්ඵලය සමග පැන් පිළිගන්නා වේද, ඒ පැන් පොල් ඵලය බැහැර කොට විකාලයෙහි ද කැප වේ.” ලෙස දක්වා ඇත. මෙහි අරුත නිවැරදි අරුතට බොහෝ සෙයින් වෙනස්ය. බොහෝ දෙනෙක් මෙම පාඨය නිසා “හවසට පොල් චතුර කැපය” යන වැරදි නිගමනයකට ද පැමිණ ඇත. ඊට හේතුව වන්නේ මෙම පාඨයේ කථි අකුරින් දක්වා ඇති වචන වැරදි ලෙස පරිවර්තනය කර තිබීමයි. “ඡල්ලිමිපි අනපනෙත්වා”

⁶⁶ විනයට්ඨකපා 819 පිටුව

යන තැන “ලෙලි හැරදමා” යයි පරිවර්තනය වැරදිය. එය “ලෙලි ඉවත් නොකර” යන අර්ථය ලබා දෙයි. මීලඟට “පානකං” යන පදය “පැන්” යැයි පරිවර්තනය වැරදිය. පැන් යැයි ගත්විට පොල්වතුර යන අරුත ද ලැබේ. පොල් වතුර හවසට අකැපය. ඒ බව විකාදී ග්‍රන්ථයන්හි පැහැදිලිව සකාරණව දක්වා ඇත. “උදකං, පානියං” යන වචන සඳහා “පැන්” යන පරිවර්තනය ගැලපේ. නමුත් “පානකං” යනුවෙන් මෙහිදී අදහස් කර ඇත්තේ “අඹයුෂ ආදී” පානකයකි. මේ බව සාරත්ථදීපනී විකාවේ “පානකං පටිග්ගහිතං හොතිති අම්බපානාදිපානකං පටිග්ගහිතං හොති, තං විකාලෙපි කප්පති අසම්භින්නරසත්තා.” (පානකං පටිග්ගහිතං හොති යනු අඹයුෂ ආදී පානකයක් පිළිගන්නා ලද්දේ වෙයි. එම පානකය පොල් ගෙඩියේ රසය (යුෂ) හා මිශ්‍ර නොවූ බැවින් විකාලයෙහි ද කැපය.) යැයි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එබැවින් මෙවැනි විනය කරුණු විනිශ්චයේදී විකාදී ප්‍රාමාණික ග්‍රන්ථ ද භාවිතා කොට ම විනිශ්චයන්ට පැමිණෙන්නේ නම් මෙවැනි වැරදි සිදු නොවනු ඇත.

5. ධුතභිගතෙව්වරිකස්ස පන වතුත්ථං වත්තමානං අංසකාසාවමෙව වට්ටති. තඤ්ච ඛො විත්ථාරතො විදන්ථී, දීසතො තිහත්ථමෙව වට්ටති.⁶⁷

මේ දක්වා ඇත්තේ විසුද්ධිමග්ගයේ ධුතංගනිද්දේසයේ නිව්වරිකාංගය දක්වන තැන ධුතංගනිව්වරික හික්ඛුට්ඨ ගැලපෙන අංසකඩයේ ප්‍රමාණයයි. එම පාඨය “ධුතංගතෙව්වරික හික්ඛුට්ඨ ගැලපෙන්නේ රියන් තුනක් දිග එක් වියනක් පළල අංසකඩයක් පමණි” යැයි පරිවර්තනය විය යුතුය. නමුත් සිංහල පරිවර්තන ග්‍රන්ථයක එම කළු අකුරින් දැක්වූ පාඨය “එක් රියන් පුළුල්” යැයි

⁶⁷ විසුද්ධිමග්ග ධුතභිග නිද්දේස 49 පිටුව (සේවාචිකාරණ මුද්‍රණ)

දක්වා ඇත. එය වැරදීමකි. “විත්ථාරතො විදත්ථී” යන පාඨය “පළලින් වියතක් වූ” යනාර්ථය ලබා දේ. පැරකුම්බා සන්නයේ මෙම පාඨය “තඤ්ච ඛො, හෙ ද; විත්ථාරතො, පළලින්; විදත්ථී, වියතෙක් ම”⁶⁸ යැයි දක්වා ඇත. මෙවැනි තැන් වලදී කියවන්නා නොමග යා හැකි බැවින් මූලාශ්‍ර පාළිග්‍රන්ථත්, පැරණි ටීකා හා සන්න ආදියත් කියැවීමට හුරුවීම නිවැරදි අර්ථ දැනගැනීමට මහෝපකාරී වේ.

6. එදිසා ව භික්ඛු යාගං පිටිත්වා විපස්සනං ආරහිත්වා බුද්ධසාසනෙ අරහත්තප්පත්තා නාම ගණනපථං චිතිවත්තා. සීහළදීපෙයෙව තෙසු තෙසු ගාමෙසු ආසනසාලායං වා න තං ආසනමත්ථී, යත්ථ යාගං පිටිත්වා අරහත්තප්පත්තා භික්ඛු නත්ථීති.⁶⁹

මේ දක්වා ඇත්තේ දීඝනිකාය සාමඤ්ඤඵල සූත්‍ර අටුවාවේ පාඨයකි. “සතිසම්පජ්ඤ්ඤකථා” යන මාතෘකාව යටතේ පුරාණයේ ලක්දිව වැඩසිටි ප්‍රතිපත්තිගරුක භික්ෂූන් වහන්සේලා පිණිඩපාතයේ වැඩම කළ අයුරු මෙහි දැක්වේ. මෙම පාඨයේ සිංහල පරිවර්තනය “මෙබඳු (සිහිනුවණින් කමටහන් මනසිකාරයෙන් පිඬුසිඟා වඩන) භික්ෂූන් වහන්සේලා කැඳ වළඳා විදර්ශනාව අරඹා බුදු සසුනෙහිදී අර්හත්වයට පැමිණි උතුමන් වහන්සේලා ගණන්පථය ඉක්මවා සිටියාහුය. සිංහල දීපයෙහිම පමණක් ඒ ඒ ග්‍රාමයන්හි ආසනශාලාවෙහි යම් අසුනකදී කැඳ වළඳා අර්හත්වයට පත් භික්ෂූන් වහන්සේලා නැතැයි දැක්වීමට එබඳු අසුනක් නැත. (සෑම අසුනකම එසේ

⁶⁸ මහාසන්න සහිත විගුද්ධිමාර්ගය 161 පිටුව (බෙන්තර ග්‍රද්ධානිෂා හිමි සංස්කරණ)

⁶⁹ දීඝනිකාය අටුවා 131 පිටුව (ජේවාචිකාරණ මුද්‍රණ)

අවම වශයෙන් එක් භික්ෂුවක් හෝ අර්හත්වය ලබා ඇත.)” ලෙස විය යුතුය.

නමුත් සිංහල පරිවර්තනයක මෙය “මෙබඳු භික්ෂුහු කැඳ බී විදර්ශනා අරඹා බුදු සසුනෙහි රහත් බවට පත් වූවෝ ගණනපටය ඉක්මවා ගියෝය. සිංහල ද්විපයෙහි ද ඒ ඒ ගම්වල අසුන් හලෙහි ඒ ආසනය නැත. කැඳ බී රහත් බවට පත් භික්ෂුහුද නැත.” යැයි අර්ථය උඩු යටිකුරු කරමින් සම්පූර්ණ වැරදි පරිවර්තනයක් දී තිබේ. මෙය සිදු වී තිබෙන්නේ එකට සම්බන්ධ වාක්‍යකණ්ඩ දෙකක් වාක්‍ය දෙකක් වශයෙන් සලකා පරිවර්තනය කිරීම නිසයි. පූර්ව අපර සම්බන්ධයන් වැකියේ අරුතත් හරිහැටි නොසලකා මෙම පරිවර්තනය සිදුකර ඇත. එබැවින් මෙවැනි තැන් කියවන්නෝ ද හොඳ විමසීමකින් යුතුව පූර්ව අපරයන් ගලපමින් අරුත් ගැනීමට දක්ෂ විය යුතුය.

කරුණු මෙසේ හෙයින් නිවැරදිව දහම් අර්ථ දැනගනු කැමැති නම් පාළිභාෂාවම ප්‍රගුණ කළ යුතුය. පාළි භාෂාව දැනගැනීමේ වටිනාකම පිළිබඳව මෑත කාලයේ වැඩසිටි ශ්‍රේෂ්ඨ මහතෙරවරුන් කීපදෙනෙකුන්ගේ අදහස් පාඨකයින්ගේ දැනගැනීම පිණිස මෙසේ දක්වමු.

අතිපූජනීය රේරුකානේ වන්දවිමල මාහිමිපාණන් වහන්සේ

මාගධභාෂාවෙන් ඇති ත්‍රිපිටක පොත් හා අටුවා පොත් අන්බසකට පෙරළූ කල්හි එහි රසය බොහෝ දුරට හීන වේ. දැනට සිංහලට පෙරලා ඇති ත්‍රිපිටක පොත් කියවීමට ප්‍රිය නැත්තේ ඒවායේ රසය හීන නිසාය. නියම රසය ඇතිවන ලෙස ත්‍රිපිටක පොත් අන් බසකට පෙරළිය නොහැකිය.

විමතිවිනෝදනීටිකාවය, සාරත්ථදීපනීටිකාවය,
 වජිරබුද්ධිටිකාවය කියා සමන්තපාසාදිකාවේ දුර්බෝධ තැන්
 විස්තර කරන ටිකාග්‍රන්ථ තුනක් ඇත්තේය. සිංහල තෙරවරුන්
 විසින් ඒ පොත් සිංහලයෙන් නොකර පාලිභාෂාවෙන්ම සපයා
 ඇත්තේ විනය වර්ණනාවට යෝග්‍ය භාෂාව පාලිභාෂාව වන
 නිසාය.⁷⁰

සාමණේර සරණගමනය එක්තරා විනයකර්මයකි. එයින්
 සිදුවන්නේ සාමණේරභාවයට පැමිණීමය. පාලිභාෂාවෙන්ම මිස
 අන් බසකින් සිකපද කීමෙන් සාමණේරභාවය
 නොපිහිටන්නේය.⁷¹

අතිපූජනීය නාලයනේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ

ප්‍රශ්නය. ස්වාමීන් වහන්සේ දැන් ඔය බෞද්ධ
 සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන (සිංහල)
 විශුද්ධි මාර්ගයත්, පරණ ඒවත් අතර වෙනස්කම් තියෙනවද?
 දැන් තියෙන එක විශ්වාසෙන් අපිට කියවන්න පුළුවන්ද?

පිළිතුර. මම නං ඒක කියවලා නෑ. මං අලුත් ඒවා
 කියවන්න කැමතිත් නෑ. බොහෝ වශයෙන් අර්ථ වෙනස්කම්
 තියෙනවා. සමහරවිට නිවැරදි තැන් ඇති. බොහෝ සෙයින්
 අර්ථ වෙනස්කම් ඇති කරනවා, අද කාලේ අලුත් අලුත් වචන
 දාන්න ගිහිල්ලා. කෙටි කරනකොට අර්ථය පැහැදිලි කරන්න
 බැරි වෙනවා. ඒ නිසා මං අලුත් පොත් වැඩිය කියවන්නෙ නෑ.

⁷⁰ උපසම්පදා සිලය 22 පිටුව (ප්‍රස්තාවනා)

⁷¹ ශාසනාවතරණය 46 පිටුව

පාලි පොත් තමයි වැඩියෙන් කියවන්නේ. තවතවත් පාලි දැනුමත් වැඩිවෙනවා. ඒකේ අර්ථය නිවැරදිව තේරුම් ගන්නව නම් නිවැරදියි. තේරෙන්නැති වචනයක් තිබුනොත් ඒක හොයනවා. නිසිණ්ඩුවේ තියෙනවා, තවත් තැන්වල තියෙනවා.

ඒ නිසා අලුත් පොත් සම්පාදනය එව්වර සාර්ථක බව මං නං හිතන්නෑ. අනික දැන් ඔය අට්ටකතා ආදිය සිංහලටම නගනවා. කිසිම රසයක් නෑ. ඒක තියෙන්න ඕනි එහෙමනං අර ජයන්ති පොත්වල වාගේ (එක්පිටක) පාලිය, (එක්පිටක) සිංහල. එහෙම තියෙනව නම් යම්කිසි නිවැරදි තේරුමක් හදාගන්න පුළුවන්. එක පිටක පාලි. අනිත් පිටුවෙ සිංහල. ඒකෙ තියෙනවා සුදුසුකමක්. තනිකර සිංහලෙන් ලිව්වහම ඒක එව්වර සෝහමානත් නෑ. රස අතුරුදන් වෙනවා. පාලි දැනුම අත්හරිනවා, ඇයි සිංහල පොත් තියෙනවනේ. බුද්ධ ධර්මය ඉතින් නිවැරදිව තියෙන්න ඕනෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ම අර විනය පිටකයේ දේශනා කරලා තියෙන්නේ යමෙඵ, තේකුල කියන සහෝදර බ්‍රාහ්මණ පැවිද්දො දෙන්නෙක් ත්‍රිපිටකධාරී වෙලා අවසර ඉල්ලුවා බුද්ධ ධර්මය සංස්කෘත භාෂාවෙන් පරිවර්තනය කරලා ලියලා තියන්න ද කියලා. පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ දොස් කිව්වා.

— මෝස පුරුෂය , එහෙම හිතන්න එපා” කිව්වා. බුද්ධ ධර්මය — සකාය නිරුත්තියා ධ්වප්පකබ්බං— කිව්වා. ස්වකීය භාෂාවෙන් ම තියෙන්න ඕනි. ස්වකීය භාෂාව කියන්නේ පාලි භාෂාවට. බුදුරජාණන් වහන්සේ තමයි “සකාය නිරුත්ති කිව්වේ”. බුදුරජාණන් වහන්සේගේම භාෂාවෙන් තියෙන්න ඕනි.

නැත්නම් පසු කාලෙකට හුඟාක් ඔය ව්‍යාකරණ ආකූල වෙනවා⁷²

ඒ නිසා සම්බුද්ධ ශාසනයෙහි අද පමණක් නෙමෙයි. අතීත, අනාගත, වර්තමාන තුන්කාලයෙම බුද්ධ ධර්මයෙහි නියම ආවේනික භාෂාව පාලි භාෂාවයි, මූලභාෂාව. සිංහලත් නෙමෙයි. ඒකට වෙනම අකුරු විශේෂයක් ඇත්තේ නෑ. ඒ ඒ භාෂාවලින් පාලි භාෂාව හසුරුවනවා. ඒ නිසා මේ චීන භාෂාව හෝ ජපන් භාෂාව හෝ පසුකාලෙක ඇතිවෙච්ච දේවල් විනා සර්වඥයන් වහන්සේගේ බුද්ධ ධර්මය නොවෙයි. බුද්ධ ධර්මය නම් සැබෑ පාලි භාෂාවයි. ඒ කියන්නේ සියලු බුදුවරයන් වහන්සේලාගේ භාෂාව පාලි භාෂාවයි.⁷³

බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය තම තමන්ගේ භාෂාවලින් අධ්‍යයනය කරන්නට පුළුවනි. ඒ කියන්නේ තේරුම් ගැනීමේ පහසුව පිණිස. හැමෝටම පාලි භාෂාව නොතේරෙන නිසා තමන්ගේ භාෂාවෙන් ඒ අර්ථ හදාරන්න පුළුවන්. නමුත් මේ පාලි භාෂාවෙන් තියෙන පිරිත් දේශනා සර්වඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛයෙන් දේශිත දේශනා. ඒවා සමහර විට ලොව පහළ වී වදාළ අසංඛ්‍යය, අප්‍රමෝය සර්වඥයන් වහන්සේලාගේ ශ්‍රී මුඛයෙන් නිකුත් වූ ශුද්ධ වූ බුද්ධ වචන. අපේ බුදු රජාණන් වහන්සේගෙන් පසුවත් කෝටි ප්‍රකෝටි අසංඛ්‍ය ගණන් නික්ලේගි රහතන් වහන්සේලා භාවිතා කළ වචන. ඒවා සිද්ධි බවට පත්වෙලා තියෙනවා. ඒ ශබ්ද වල තියෙනවා පුදුම විදියේ ආකර්ශන ශක්තියක්. ඒ නිසා පාලි භාෂාවෙන් තියෙන පිරිත් දේශනා, සූත්‍ර දේශනා ආදිය සජ්ඣායනා කිරීම පාලි

⁷² 2010-6-12 දින නාදයන සෙනසුනේ පැවති ධර්මසාකච්ඡාවක් ඇසුරින්

⁷³ මානිමිපාණන් වහන්සේගේ ගුවන්විදුලි දේශනයක් ඇසුරින්

භාෂාවෙන්ම කළ යුතුයි. තේරුම් ගැනීම සඳහා තමන්ගේ භාෂාවෙන් භාවිතාවට ගැනීම වරදක් නෑ.⁷⁴

බුද්ධ ධර්මය කියන එක පාලි භාෂාවෙන් තිබුණට අර්ථය නොදැන හිටියත්, කරුණු ක්‍රම හතරකින් ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා. ක්‍රම 04 කියන්නේ සමහර කෙනෙක් මේකේ අර්ථ දන්නේ නෑ. මේක ඇහෙනකොට — අනේ... සාධු සාධු මේක නම් හරි වටිනා සෞම්‍ය සද්දයක්නේ. මේක හරි වටිනා දෙයක්නේ.~ කියලා හිත පැහැදෙනවා. ඔහුට ධර්මය අරමුණු කරගෙන ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා. බොහෝ සෙයින් තිරිසන් සතුන්ට වෙලා තියෙන්නේ එහෙමයි. සමහර කෙනෙකුට අර්ථයත් වැටහෙනවා. එකකොට ඔහුට අර්ථය අරමුණු කරගෙන ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා ඔහුගේ සිත. සමහර කෙනෙකුට ව්‍යාකරණෙන් වැටහෙනවා මේ පාඨයේ. ඔහුට නිරුක්ති වශයෙනුත් ඥාන සම්ප්‍රයුක්තය වෙනවා. සමහර කෙනෙකුට තුනම වැටහෙනවා. අර්ථය, ධර්මය, නිරුක්තියයි තුනම වැටහෙනවා. කොටසක් ඒ තුන් ආකාරයෙන් ම ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා. ඉතින් ඒකට නිදසුන් කරුණු මම කියා පෑවා. ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ (මාහෝ සුමේධ මාහිමිපාණන් වහන්සේ) බොහෝම සතුටු වෙලා මට ස්තූති කළා. ඉතින් ඒකට සාධක වශයෙනුත් මං කිහිපයක් ලියලා යැව්වා. ඉතින් ඒ අනුව මං සලකාගන්නවා අද කාලෙ වුණත් ඕනම අර්ථය නොදන්නා කෙනෙකු පාලි භාෂාවට ඇහුම්කන් දීමෙන්, කියවීමෙන්, ප්‍රසාදයෙන් යුතුව සවන් දෙනවානම්, හිතනවානම් ඔහුගේ සිත ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත වෙනවා ඒකේ ආනිශංස අනිවාර්යෙන්ම ලැබෙනවා.⁷⁵

⁷⁴ මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ ගුවන්විදුලි දේශනයක් ඇසුරින්

⁷⁵ මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ ගුවන්විදුලි දේශනයක් ඇසුරින්

ඉහත කරුණු සියල්ල සලකා බැලූ කල පාළි භාෂාව හැදෑරීමේ ඇති වටිනාකම පැහැදිලි වනු ඇත. එබැවින් මෙරට වැසියන්ට ලැබුණු වටිනාම උරුමයක් වන බුදුදහම නිවැරදිව භාවිතා කිරීමට අතිශය උපකාරී වන පාළි භාෂාව හැදෑරීමට විශේෂයෙන්ම හික්කුන් වහන්සේලාන් සියලු සිංහල ජනතාවත් උත්සුක වන්නේ නම් දැනට වඩා දහමින් ප්‍රයෝජන ලැබිය හැකි වනු ඇත.

පාළි භාෂාව පිළිබඳ ඇති මතවාද .

ඉපැරණි ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වෙන මෙම අදහස් පිළිගැනීමට අකමැති වූ ද බෞද්ධයින්ගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ උපායෙන් පිරිහෙලනු කැමති වූ ද ඇතැම් බටහිර උගත්තු “බුදු රජාණන් වහන්සේ මගධරට වැසියෙකු නොව කෝසල වැසියෙකි. එබැවින් එතුමන් ධර්මය දෙසූ භාෂාව කෝසල රටේ භාෂාව විය යුතුය.” යනාදී විවිධ මත පලකරති. ඒ පිළිබඳ අපගේ අදහස මෙසේ දක්වමු.

නිස්සදත්ත මහරහතන් වහන්සේ ආදී ශ්‍රාවක උතුමන් වහන්සේලා පවා ප්‍රකෘතියෙන් ම (ප්‍රතිසම්භිදාවන් භාවිතා නොකොට) භාෂා 18 ක් පමණ භාවිතා කරමින් දහම් දෙසූ බව ග්‍රන්ථාගත කරුණු වලින් කියැවේ.⁷⁶ තවද සතුන්ගේ භාෂා පවා ඇතැමුන් දැන සිටි බව ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. එසේ නම් මුලු මහත් විශ්වයටම පහළ වූ අද්විතීය ප්‍රඥාවන්ත උතුමන් වහන්සේ වන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන සිටියේ තම මවු බස පමණක් දැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නවා. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන සිටියේ තම මවු බස වූ කෝසල භාෂාව පමණකැ”යි දැක්වීමට

⁷⁶ විභංගඅට්ඨක 272 පිටුව (භේවාචිකාරණ මුද්‍රණ)

මෙන් බුද්ධවිෂය පිළිබඳ නොදැන ඇතැමුන් පලකරන අමූලික වූද හුදු මතිමාත්‍ර පමණක් වූද සාසනික මතයන්ට පටහැනි වූද මත වලින් කවර ප්‍රයෝජනයක් ද? චතුපටිසම්භිදා ඡඩ අභිඤ්ඤාදී ගුණ වලින් පෝෂිත ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් වහන්සේලා විසින් මහත් ඉහලින් පිළිගන්නා ලද ග්‍රන්ථ වල “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගධ බසින් දහම් දෙසූ සේක” යන කරුණ සනාථ කිරීමට ඕනෑ තරම් සාක්ෂි තිබියදී මෙවැනි අමූලික වූ මතිමාත්‍ර වලින් ප්‍රයෝජනයක් නොවේමය. තවද දතයුත්තක් ඇත. එනම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගධ බසින් දහම් දෙසන විට අසා සිටින සියලු දෙනාටම තමතමාගේ භාෂාවෙන් වැටහේ. ඒ බව “එකො එව හගවතො ධම්මදෙසනාසොසො, එකස්මි. බණෙ පචත්තමානො නානාභාසානං සත්තානං අත්තනො අත්තනො භාසාවසෙන අපුබ්බං අවර්මං ගහණුපගො හොති. අවින්තෙය්‍යො හි බුද්ධානං බුද්ධානුභාවොති සබ්බසත්තානං සකසකභාසානුරූපතො සොතපථං ආගච්ඡතිති වෙදිතබ්බං.”⁷⁷ (එකක් වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්මදේශනා හඬ, එක වේලාවක පචත්තේ නොයෙක් භාෂා දන්නා සත්වයන්ට තම තමන්ගේ භාෂා වශයෙන් ගතහැකි - ඇසියහැකි වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ බුද්ධානුභාවය අවින්තනීය වේනුයි සියලු සත්වයන්ට තමතමන්ගේ භාෂාවන්ට අනුරූපව ශ්‍රෝතපථයට පැමිණේ යැයි දතයුතුය.) යැයි උදාන හා ඉතිවුත්තක අටුවාවන්හි දැක්වේ. එබැවින් පාළි භාෂාව යනු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහම් දෙසීමට භාවිතා කළ මගධ දේශයේ බස බව මෙසේ සකාරණව තහවුරු කර දක්වමු.

⁷⁷ උදාන අටුවා, ඉතිවුත්තක අටුවා

පාළි වියරණය .

පාළි භාෂාවට මුළින්ම වියරණයක් නිපදවූයේ සිවු පිළිසිඹියා ඡඩ් අභිඤ්ඤා ලාභී වූ “එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං සඛිඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විහජන්තානං යදිදං මහාකච්චානො”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අග්‍රස්ථානයේ තැබූවා වූ මහා ශ්‍රාවක මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසිනි. මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ ගිහි කලඳී ත්‍රිවේදයේ පාරප්‍රාප්තව චණ්ඩපජ්ජෝත රජුගේ පුරෝහිත තනතුර දැරීය. එබැවින් ගිහි කාලයේදීම සංස්කෘත වියරණාදී විෂයන් ඉහළින්ම ප්‍රගුණ කල බව ප්‍රකටය. මෙම මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසින්ම නෙත්තිප්පකරණ, මහානිරුත්ති, කච්චායනය යනාදී ග්‍රන්ථ නිපදවූ බව පුරාණ ග්‍රන්ථයන්හි ප්‍රකටව දක්වා ඇත. ඒ මෙසේය ;

1. ටෙරො.....අත්තනො පුබ්බපත්ථනාවසෙන
කච්චායනප්පකරණං මහානිරුත්තිප්පකරණං
නෙත්තිප්පකරණන්ති පකරණත්තයං සඛිසමජ්ඣෙකං
බ්‍යාකාසි⁷⁸.

(කච්චායන මහතෙරුන් වහන්සේ..... තමාගේ පූර්ව ප්‍රාර්ථනා වශයෙන් කච්චායන ප්‍රකරණය, මහානිරුත්ති ප්‍රකරණය, නෙත්ති ප්‍රකරණය යන ප්‍රකරණ තුන සඟමැද වදාළ සේක)

⁷⁸ අපදාන අටුවා 2 කොටස 417 පිටුව

2. නෙත්ති-නිරුක්ති-පෙටකොපදෙස-කච්චායනප්පකරණ-කාරකෙන ආයස්මතා මහාකච්චායනත්ථෙරෙන වා ...⁷⁹

(නෙත්ති, නිරුක්ති, පෙටකොපදෙස, කච්චායනප්පකරණ කර්තෘ වූ මහාකච්චායන මහතෙරුන් විසින් හෝ කියන ලද්දක් ද...)

3. කච්චායනඤ්චාවරියං නමිත්වා.....⁸⁰

(කච්චායන ආචාර්යන් වහන්සේට ද නමස්කාර කොට....)

4. තත්ථ කච්චායනඤ්චාති භගවතා සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විභජන්තානං සාවකානං එතදග්ගෙ යපිතං මහාසාවකං නිරුක්තිලක්ඛණාවරියභූතං මහාකච්චායන-ථෙරඤ්ච, නමිත්වා නමස්සිත්වා⁸¹

(එහි කච්චායනඤ්ච යනු සංක්ෂිප්තව වදාළ කරුණක් විස්තර වශයෙන් අර්ථ බෙදා දක්වන ශ්‍රාවකයින් අතර අග්‍ර යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අග්‍රස්ථානයේ තබන ලද මහාශ්‍රාවක වූ නිරුක්තිලක්ෂණාවාරිය වූ මහාකච්චායන තෙරුන්ට ද නමිත්වා නමස්කාර කොට)

5. කච්චායනඤ්ච මුනිවණ්ණිතබුද්ධිමස්ස..... කර්තෘ නාම “එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං සඛිඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විභජන්තානං යදිදං මහාකච්චානො”ති භගවතා එතදග්ගෙ යපිතො ආයස්මා මහාකච්චානො. ඉධ පන ඛිණාසවත්තා විගතඤ්ඤායාවරණත්තා ධිමතා

⁷⁹ විනයාලංකාර විකා

⁸⁰ රූපසිද්ධි

⁸¹ රූපසිද්ධි විකා

මහාකවිචායනත්ථේරෙන..... තිලොකතිලකො
හද්දන්තමහාකවිචායනො කම්මති දුතියායමිත්තාහ.....⁸²

(බුදුරජුන් විසින් වර්ණනා කරන ලද බුද්ධිමත් වූ කවිචායන මහතෙරුන්ව දමෙම කවිචායන විශරණයේ කර්තෘ නම් “මහණෙනි සංක්‍ෂිප්තව වදාළ කරුණක් විස්තර වශයෙන් අර්ථ බෙදා දක්වන මාගේ ශ්‍රාවකයින් අතර මේ කවිචායන මහාස්ථවිර තෙමේ අග්‍ර වේ” යැයි අග්‍රස්ථානයේ තැබූ ආයුෂ්මත් මහාකවිචායන මහාස්ථවිරයින් වහන්සේයි.....මෙහිදී ක්‍ෂීණාශ්‍රව බැව්නුත් පහකළ ඥෙය්‍යාවරණ ඇති බැව්නුත් මහාප්‍රාඥ මහකසයින් මහතෙරුන් විසින්.....තිලොවට තිලකයක් වූ හදන්ත මහකසයින් මහරහතන් වහන්සේ “කම්මති දුතියායං” යැයි වදාළ සේක.)

6. යපිතං එතදග්ගමිති එසො අග්ගොති තාදිනා, නත්වා තඤ්ච මහාථෙරං..... තං ඤාත්වා මහාකවිචායනො භගවන්තං යාවිත්වා නිමවන්තං ගන්ත්වා මනෝසිලාතලෙ දක්ඛිණදිසාභාගං සීසං කත්වා පුරත්ථිමදිසානිමුඛො හුත්වා “අත්ථො අක්ඛරසඤ්ඤාතො” තාදිකං කවිචායනප්පකරණං විරචි.....⁸³

(මෙතෙමේ අග්‍ර යැයි තාදී බුදුරජුන් විසින් අග්‍රස්ථානයේ තැබූ ඒ මහතෙරුන් වහන්සේට ද නමස්කාර කොට එය දැන මහාකවිචායන මහරහතන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යැද නිමාලයට ගොස් මනෝසිලා තලයෙහි දකුණු දෙසට හිස තබා නැගෙනහිර දිශානිමුඛ වී

⁸² මුඛමන්තදීපනී කවිචායන ටීකා.

⁸³ කවිචායනවණ්ණනා

“අත්ථො අක්ඛරසඤ්ඤාතො” යනාදී වූ කච්චායන ප්‍රකරණය රචනා කළ සේක.)

7. ආචරියං; නිරුක්තිලක්ෂණාවාර්ය වූ, කච්චායනඤ්ච; (ආගමාධිගම සම්පන්න) මහා කාත්‍යායන ස්ථවිරයන් ද, (රූපසිද්ධි සන්න)
8. ආචරියං; නිරුක්තිලක්ෂණාවාර්ය වූ, කච්චායනඤ්ච; කාත්‍යායන මහා ස්ථවිරපාදයා ද, (සන්දේහවිසාතනී රූපසිද්ධි සන්න)

ඉහත ප්‍රකාශ අනුව කච්චායනවියරණය මහාශ්‍රාවක කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම කෘතියක් බව පැරණි ග්‍රන්ථකාරක උතුමෝ දැක්වූ අයුරු ප්‍රකට වේ. මෙහිදී කච්චායන මහරහතන් වහන්සේ රචනා කලේ සූත්‍ර පමණක් බවත් වෘත්ති හා උදාහරණ පිළිවෙලින් සඛිසනන්දි, බ්‍රහ්මපුත්ත යන මහතෙරවරුන් විසින් කළ බවත් දැක්වේ. මෙම වියරණය කලේ වෙනත් ඇදුරුවරයෙකු යැයි පැවසූ කිසිඳු පැරණි ග්‍රන්ථයක්ද නැත. තවද දැනට වඩා අතිශයින්ම සීලාදී ප්‍රතිපත්ති ගරුකරන යුගයකදී ලියැවුණු ඉහත ග්‍රන්ථ වල අසත්‍ය කරුණු හිතාමතා ඇතුලත් කිරීමක් ද කිසිසේත් නොවිය හැකිය. අසත්‍ය කරුණු ඇතුලත් විණි නම් මෙම ග්‍රන්ථ මෙසේ සම්භාවනාවට ද පාත්‍ර නොවනු ඇත. ඒ වෙනුවට එම කරුණු පෙන්වා නිග්‍රහ කරනු ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් කච්චායන වියරණය කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම කෘතියක්ය යන කීම පිළිගැනීමට සාධාරණ හේතු ඇති බව සැලකිය යුතුය.

නමුත් ඉහත දැක්වූ සාම්ප්‍රදායික මතය පිළිගැනීමට අකමැති ඇතැම්හු මෙම ග්‍රන්ථය පසුකාලීන බව දැක්වීමට පහත කරුණු දක්වති.

- A. කච්චායන සූත්‍ර හා කාතන්ත්‍ර සූත්‍ර අතර සමතාවක් පැවතීම නිසා මෙම කච්චායනය කාතන්ත්‍ර වියරණය අනුගමනය කරමින් එයට පසු කලෙක නිපදවූවක් විය යුතුය.
- B. “පරසමඤ්ඤා පයොගෙ” යන සූත්‍රයෙන් සුදුසු තැන්හිදී සංස්කෘත සංඥා යොදාගැනීමට දොර විවරකර තිබීම මහරහත් උතුමෙකුට නොගැලපෙන බව.
- C. කච්චායනයේදී විභක්ති නාම වශයෙන් දැක්වූ “පඨමා, ද්වතියා” ආදී නාම අටුවා කරණයේදී නොගෙන “පච්චත්තවචන, උපයොගවචන” යනාදී වෙනත් විභක්තිනාම ක්‍රමයක් යොදාගැනීම.
- D. කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේ ම තවත් වියරණ කෘතියක් යැයි බොහෝ දෙනා අවිවාදයෙන් පිළිගන්නා මහානිරුක්තියේ දැක්වූ ඇතැම් වචන කච්චායනයේදී දක්වා නොතිබීම නිසා ප්‍රතිසම්භිදා ලාභී උතුමෙකු අතින් මෙවැන්නක් විය නොහැකි බව.
- E. කච්චායන ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථය කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම නම් “එහි ඇතැම් වචනයන්ගේ පද සිද්ධි දක්වා නැත. ඇතැම් සූත්‍රයන්ගෙන් කරන වැලැක්ම ඇතැම් පද සාධනයේදී නොයෙදේ ” යනාදී ලෙස පැරණි ග්‍රන්ථ කතුවරු නොදක්වනු ඇත. යනුයි
- F. “ අනුපදිට්ඨානං චුත්තයොගතො, යදනුප්පන්නා නිපාතනා සිජ්ඣන්ති ” ආදී සූත්‍ර කච්චායනයේ යෙදීම ශාස්ත්‍රීය නොවන බවත් එය මහරහතන් වහන්සේ කෙනෙකුන්ට නොගැලපෙන බව.

ඉහත කරුණු එකිනෙකක් අපි මෙසේ විචාරයට ලක් කරමු.

A. ප්‍රශ්නය : “කවිචායන සූත්‍ර හා කාතන්ත්‍ර සූත්‍ර අතර සමතාවක් පැවතීම නිසා මෙම කවිචායනය කාතන්ත්‍ර වියරණය අනුගමනය කරමින් එයට පසු කලෙක නිපදවූවක් විය යුතුයි නේද?

අපේ පිළිතුර : කාතන්ත්‍ර වියරණයේ සූත්‍ර සමග පමණක් නොව, ක්‍රි.පූ 4 වන සියවසේ දී පමණ රචිත යැයි සැලකෙන ඉතා ප්‍රසිද්ධ සකු වියරණ ග්‍රන්ථයක් වන පාණිනී වියරණයෙහි ඇතැම් සූත්‍ර සමග ද කවිචායනයේ ඇතැම් සූත්‍ර වල සමතාවක් පවතී. එයින්ද කවිචායනය පාණිනිය ඇසුරු කලේයැයි නොකිය යුතුය. එසේ නම් මෙම සූත්‍ර සමතාවය කෙසේ සිදුවීදැයි විමසා බලමු.

බුද්ධකාලය වනවිටත් බ්‍රාහ්මණයින් සතුව ප්‍රකට වියරණයක් තිබූ බවත් ව්‍යාකරණඥයින් යැයි හැඳින්වූ වියරණ දන්නා පිරිසක් සිටි බවත් සූත්‍ර දේශනා බොහෝ ගණනක සඳහන් වේ. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේය;

I. අම්බට්ඨො නාම මාණවො..... වෙය්‍යාකරණො....⁸⁴
(අම්බට්ඨ මානවක තෙමේ වියරණ දන්නෙකි.)

II. භවඤ්ඤි සොණදණ්ඩො වෙය්‍යාකරණො.....⁸⁵
(භවත් සොණදණ්ඩ තෙමේ වියරණ දන්නෙකි.)

⁸⁴ දී.නි. අම්බට්ඨ සූ.

⁸⁵ දී.නි. සොණදණ්ඩ සූ.

III. භවඤ්ඡි කුටදන්තො වෙය්‍යාකරණො..... 86
(භවත් කුටදන්ත තෙමේ වියරණ දන්නෙකි.)

IV. බ්‍රහ්මායුබ්‍රාහ්මණො වෙය්‍යාකරණො..... 87
(බ්‍රහ්මායු බ්‍රාහ්මණ තෙමේ වියරණ දන්නෙකි.)

එබැවින් බුද්ධකාලය වනවිටත් පැවති මෙම වියරණයන්හි බලපෑම අනිවාර්යයෙන්ම පාණිනී, කාතන්ත්‍ර වියරණයන්ටද බලපාන්නේය. එම පැරණි වියරණ රීති මත පිහිටා මෙම ග්‍රන්ථ සිදුකළ බැවිනි. කරුණු මෙසේ හෙයින් පාණිනී, කාතන්ත්‍ර යන ග්‍රන්ථ සමග කවිවායනයේ පවතින මෙම සාමාන්‍ය බුද්ධ කාලයට පෙර පැවති සකු වියරණ රීති සමගද තිබිය යුතුය. එනිසා කාතන්ත්‍ර සූත්‍ර හා කවිවායන සූත්‍ර සමවූ පමණින්ම කවිවායනය කාතන්ත්‍රය පූර්වාදර්ශ කොට නිපදවිය යැයි හෝ කවිවායනය කාතන්ත්‍රයට පසුව නිපදවිය යැයි හෝ නිගමනයකට නොයා යුතුය. එසේ කරන්නේ නම් එය නුවණින් විමසීමේ ලක්ෂණයක් නොවේ. මෙම කරුණු මත පිහිටා අපට මෙබඳු නිගමනයකට පැමිණිය හැකිය. එනම් කවිවායන වියරණය නිපදවීමේදී බුද්ධකාලයටත් පෙරාතුව පැවති ඇතැම් වියරණ රීති හා ව්‍යවහාරයන් බුද්ධ දේශනාවට ගැලපෙන අයුරින් හා ව්‍යවහාරයට පහසු අයුරින්, ඒ වනවිටත් පැවති ව්‍යවහාරයන් (ජනපදනිරුක්ති) හා ගැලපෙන අයුරින් යොදාගත් බව නිගමනය කළ හැකිය.

B. ප්‍රශ්නය : කවිවායනය එම මහරහතන් වහන්සේගේ කෘතියක් නම් “පරසමඤ්ඤා පයොගෙ” යන සූත්‍රයෙන්

86 දී.නි. කුටදන්ත සු.

87 ම.නි. බ්‍රහ්මායු සු.

සුදුසු තැන්හිදී සංස්කෘත සංඥා යොදාගැනීමට දොර විවරකර තිබීම මහරහත් උතුමෙකුට ගැලපේ ද?

අපේ පිළිතුර : වෙනත් භාෂාවක යෙදෙන වචන බුද්ධ දේශනාව පැහැදිලි කිරීමේදී ද සුදුසු පරිදි වෙනස් කොට යොදාගැනීම මහරහත් උතුමෙකුට නොගැලපේ යැයි කිසිසේත් නොකිය හැකිය. එසේ නොගැලපේ යැයි කියන්නේ නම් ඒ රහත් විෂය පිළිබඳ නොදැනීම නිසා කියන්නකි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද එකල බ්‍රාහ්මණ ආගමේ භාවිත වූ “ධ්‍යාන, කසිණ, අට්ඨසමාපත්ති, අභිඤ්ඤා” යනාදී වචන එලෙසම දේශනා කළ අයුරු ද සලකා බැලිය යුතුය. මීට අමතරව මහාභාරත, මනුස්මෘති, උත්තරජ්ඣාන ආදී වෙනත් ආගමික ග්‍රන්ථයන්හි ඇති ශ්ලෝක හා ධර්මපද ගාථාදිය අතර සමතා පැවතීම ද සැලකිය යුතුය. එකල පොදුවේ භාවිත වූ සුභාෂිත බැවින් මෙම සමතාවය වූ බවත් එම ග්‍රන්ථ පූර්වාදර්ශ කොටගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහම් නොදෙසූ බවත් සැලකිය යුතුය. මෙසේ එකල ව්‍යවහාරයේ පැවති උපමා, සුභාෂිතාදිය ධර්මකරුණු පැහැදිලි කිරීමේදී යොදාගැනීම බුදුරජුන්ගේ සර්වඥතාවයට මදිපුංචිකමක්ද නොවේ. තවද අරණවිහඬග සූත්‍රාදී දේශනාවන්ගෙන් ‘ජනපදනිරුත්තිං නාහිනිවෙසෙය්‍ය සමඤ්ඤං නාතිධාවෙය්‍ය’ (මෙම ව්‍යවහාරයම සත්‍ය යැයි දැඩිව ගෙන ව්‍යවහාර නොකරන්නේය, ලෝකප්‍රඥප්තිය-පොදු ව්‍යවහාරය නොසික්ම වන්නේය) යනුවෙන් දෙසූ බැවින් එකල භාවිතයේ පැවති වියරණයට සම්බන්ධ වචන පාළි වියරණයේදී යොදාගැනීම කම්මයන මහතෙරුන්ගේ අර්හත්වයට මදිපුංචිකමක් නොවේ. මෙසේ එකල සකු වියරණයේ භාවිත වූ වචන එසේම හෝ මදක් වෙනස් කර හෝ යොදාගැනීමේ හේතු කීපයක් මෙසේ දැක්විය හැකිය.

- I. පාළි හා සකු යන භාෂා දෙකෙහි භාෂා ප්‍රයෝග, වාක්‍ය රටා, වචන ආදියේ බොහෝ සෙයින් සමතාවක් තිබීම.
- II. අළුතින්ම වියරණ රීති හඳුන්වා දීමට වඩා පවතින රීතියක් සංස්කරණය කර යොදාගැනීම එය හදාරන්නන්ගේ පහසුව පිණිස වීම.
- III. අරණවිභච්ඡිත සූත්‍රාදියේ දැක්වූ පරිදි ව්‍යවහාරය නොයික්මවීම පිණිස.
- IV. ඒ වන විටත් සකු වියරණය ප්‍රචලිතව තිබූ බැවින් එහි ප්‍රගුණතාව ඇති බොහෝ හික්ෂු පිරිසක් වැඩසිටි හෙයින් එම සඤ්ඤාදිය භාවිතය හැම අතින්ම පහසුවක් වීම.

ඉහත කරුණු අනුව සකු වියරණයේ භාවිතවන සඤ්ඤාදිය පාළි වියරණයේදී යොදා ගැනීමට අනුදැනීම කිසිසේත්ම කළහැකි මහරහතන් වහන්සේට මදිපුංචිකමක් නොවන බවද නිගමනය කළ හැකිය.

C. ප්‍රශ්නය : කළුචායනයේදී විභක්ති නාම වශයෙන් දැක්වූ “පඨමා, දුතියා” ආදී නාම අටුවා කරණයේදී නොගෙන “පච්චත්තවචන, උපයොගවචන” යනාදී වෙනත් විභක්තිනාම ක්‍රමයක් යොදාගත්තේ ඇයි?

- I. මෙහිදී ඇතැමුන් නගන ප්‍රශ්නයක් නම් “කළුචායන වියරණය කළුචායන මහරහතන් වහන්සේගේ නම් අටුවා රචනයේදී එහි සඳහන් විභක්ති නාම නොගෙන පච්චත්ත ආදී වෙනත් නම් යොදාගත්තේ ඇයි? කළුචායන වියරණය කළුචායන මහරහතන් වහන්සේගේ නම් අටුවාවාරීන් වහන්සේලා අනිවාර්යෙන්ම එහි

සඳහන් විභක්ති නාම යොදාගන්නවා ඇත.” යන්නයි. ඊට අපි මෙසේ පිළිතුරු සපයමු.

මෙම ප්‍රශ්නය නගන්නේ එම කරුණ පිළිබඳ හරිහැටි විමසීමක් නොකිරීම නිසාය. මෙම පච්චත්ත ආදී විභක්ති වචනද කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම දේශනාවක් වූ මහානිරුක්ති නමැති වියරණ ග්‍රන්ථයේ සඳහන් සඤ්ඤා නාමයෝය. ඒ බව රූපසිද්ධි ටීකාදී ග්‍රන්ථයන්හි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. රූපසිද්ධි කාරක කාණ්ඩය අගදී මෙම පච්චත්ත ආදී විභක්ති නාම සඳහන් සංග්‍රහ ගාථාවක් දක්වන අතර රූපසිද්ධි ටීකාවේදී එම ගාථාව මහානිරුක්තියෙහි වදාළ බව දැක්වේ. ඒ මෙසේය

විභත්තියො පන පච්චත්තවචනාදිවසෙන අට්ඨවිධා භවන්ති.
යථාහ

“පච්චත්තමුපයොගඤ්ච, කරණං සම්පදානියං;

නිස්සක්කං සාමිච්චනං, භූමිමාලපනමට්ඨම” න්ති.⁸⁸

යථාහ; මහානිරුක්තියං පච්චත්තන්ති ආදිනා විභත්තීනං සංගහගාථා වුත්තා.⁸⁹ (මහානිරුක්තියෙහි පච්චත්තං යනාදී වශයෙන් විභක්තීන්ගේ සංග්‍රහ ගාථාවක් මෙසේ වදාරණ ලද්දේය.)

⁸⁸ රූපසිද්ධි 134 පිටුව

⁸⁹ රූපසිද්ධි ටීකා 395 පිටුව

පව්වත්තං, ප්‍රථමාවචනය; උපයොගඤ්ච, ද්විතීයාවචනය; කරණං, තෘතීයාවචනය; සම්පදානියං, සම්ප්‍රදානවචනය; නිස්සක්ක, අවධිභූත පඤ්චමී වචනය; සාමීවචනං, ඡෂ්ඨීවචනය; භූමිම, සප්තමීවචනය; අට්ඨමං, අටවනු වූ; ආලපනං, ආමන්ත්‍රණයයි; ඒ විභක්තිහු අෂ්ටප්‍රකාර වෙති; යථාහ, මහානිරුක්ති ප්‍රකරණයෙහි කියෙමැයි.⁹⁰

රූපසිද්ධි ටිකාව රචනා කලේද රූපසිද්ධිය රචනා කල වෝළිය බුද්ධස්ථිය ඇදුරුපාණන් වහන්සේම බවද මෙහිදී දකුණු. කරුණු මෙසේ හෙයින් අටුවාකරණයේදීද අටුවාචාරීන් වහන්සේලා යොදාගෙන ඇත්තේ කච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසින් දැක්වූ විභක්ති නාමම බව දකුණුය. මෙහිදී ඇතැමෙක් තවත් ප්‍රශ්නයක් නගනු ඇත. එනම්

II. මෙම ග්‍රන්ථ දෙකම කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම නම් විභක්ති සඤ්ඤා දැක්වීමේදී ග්‍රන්ථ දෙකෙහි දෙවිදියකින් දැක්වූයේ ඇයි? යනු එසේ විමසන තවත් ප්‍රශ්නයකි. ඊට අපි මෙසේ පිළිතුරු සපයමු.

කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනා යැයි සැලකෙන මහානිරුක්තිය හා කච්චායන වියරණය යන ග්‍රන්ථ දෙකම මුල් කාලයේදී මුඛපාඨ වශයෙන් පැවතී පසුව ග්‍රන්ථාරූඪ වන්නට ඇති බව අපගේ අදහසයි. එහිදී මහානිරුක්තියෙහි විභක්ති නාම දැක්වීමේදී පව්වත්ත, උපයොග ආදී විභක්ති නාම සඤ්ඤා මෙන්ම පඨමා, දුතියාදී

⁹⁰ රූපසිද්ධි පුරාණ සන්න 200 පිටුව

සඤ්ඤා ද යොදාගත් බවට සාධක ඇත. මහානිරුක්තියෙන් උපුටා මහාසද්දනිකියෙහි “චුත්තඤ්ඤි නිරුක්තිපිටකෙ නිපාතපදපරිච්ඡේදෙ “තුං ඉති චතුත්ථියා”ති. තත්ත්වයමත්ථො “තුං ඉති එතදන්තො නිපාතො චතුත්ථියා අත්ථෙ චත්තති”ති.⁹¹ (නිරුක්තිපිටකයෙහි නිපාත පද පරිච්ඡේදයෙහි “තුං ඉති චතුත්ථියා” යැයි කියන ලද්දේය. “තුං යන මේ අන්තය ඇති නිපාතය චතුර්ථී අර්ථයෙහි වැටේ” යනු එහිලා මේ අර්ථයයි.) යැයි දක්වා ඇත. මෙහි “චතුත්ථියා” යැයි පෙනෙන බැවින් මහානිරුක්තියෙහි පඨමා, දුතියා ආදී සඤ්ඤා නාමද භාවිතා වූ බව තහවුරු වේ. පච්චත්ත, උපයොග ආදී සඤ්ඤා යොදාගත් බව ඉහත දැක්වීමු. මහාසද්දනිකියෙහි මහානිරුක්තියෙන් ගත් බොහෝ උදාහරණ දක්වා ඇත.

එබැවින් මහාසද්දනිකියෙහි දැක්වෙන “ඉදමෙත්ථ_නිරුක්තිලක්ඛණං දට්ඨබ්බං - පච්චත්තවචනෙ පඨමා විහත්ති භවති, උපයොගවචනෙ_දුතියා විහත්ති භවති, කරණවචනෙ තනියා විහත්ති භවති, සම්පදානවචනෙ චතුත්ථී විහත්ති භවති, නිස්සක්කවචනෙ_පඤ්චමී විහත්ති භවති, සාම්මවචනෙ_ජට්ඨී විහත්ති භවති, භූමිමවචනෙ සත්තමී විහත්ති භවති, ආමන්තනවචනෙ_අට්ඨමී විහත්ති භවති. තත්ත්වද්දානං -

පච්චත්තමුපයොගඤ්ච, කරණං සම්පදානියං;
නිස්සක්කං සාම්මවචනං, භූමිමමාලපනට්ඨමං.

⁹¹ සද්දනිකි 278 පිටුව 4-6 පෙළ

තනු පච්චත්තවචනං නාම තිවිධලිඛිතවචන්ථානගතානං ඉත්ථිපුමනපුංසකානං පච්චත්තසභාවනිද්දෙසත්ථො. උපයොගවචනං නාම යො යං කරොති, තෙන තදුපයුත්තපරිදීපනත්ථො. කරණවචනං නාම තප්පාපකතනිබ්බත්තකපරිදීපනත්ථො. සම්පදානවචනං නාම තප්පදානපරිදීපනත්ථො. නිස්සක්කවචනං නාම තන්තිස්සටතදපගමපරිදීපනත්ථො. සාමීවචනං නාම තදිස්සරපරිදීපනත්ථො. භූමිමවචනං නාම තප්පතිට්ඨාපරිදීපනත්ථො. ආමන්තනවචනං නාම තදාමන්තනපරිදීපනත්ථො. එවං ඤාත්වා පයොගානි අසම්මුඤ්ඡන්තෙන යොජෙතබ්බාති.⁹² යන පාඨය ද මහානිරුක්තිය අනුසාරයෙන් දැක්වූ බව පැහැදිලිය. මේ අනුව ද මහානිරුක්තියෙහි පඨමා, දුතියා ආදී සඤ්ඤා මෙන්ම පච්චත්ත, උපයොග යනාදී සඤ්ඤා ද භාවිත කළ බව පැහැදිලි වේ.

මහානිරුක්තිය හැඳින්වීම සඳහා “මහානිරුක්ති, නිරුක්ති, නිරුක්තිපිටක” යනාදී නම් කීපයක් භාවිතා වූ බව පෙනේ. ඒ බව

- a) යස්මා “නිරුක්තිපිටකං නාම පහින්තපටිසම්භිදෙන මහාබිණාසවෙන මහාකච්චායනෙන කත”න්ති ලොකෙ පසිද්ධං,⁹³

⁹² සද්දනිති

⁹³ සද්දනිති

(නිරුක්තිපිටකය ප්‍රභින්ත ප්‍රතිසම්භිදාවන්ගෙන් යුත් මහාසෑමිණාශ්‍රව මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසින් කරන ලදැයි යම් හෙයකින් ලෝකයෙහි ප්‍රසිද්ධ ද)

b) අයමායස්මතා මහාකච්චානෙන පභින්තපටිසම්භිදෙන කතස්මා නිරුක්තිපිටකතො උද්ධරිතො පුරිසඉච්චෙනස්ස පකතිරූපස්ස නාමිකපදමාලානායො.⁹⁴

(ප්‍රභින්ත ප්‍රතිසම්භිදාවන්ගෙන් යුත් ආයුෂ්මත් මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේ විසින් කරන ලද නිරුක්තිපිටකයෙන් උදාතකළ පුරිස යන මේ ප්‍රකෘතිරූපයේ නාමපදමාලා නායයි.)

c) යදිපි (හොති) කඤ්ඤාති රූපමිදං න නිද්දිට්ඨං කච්චානෙන, තථාපි නිරුක්තියං නිද්දිට්ඨත්තා එත්ථාපි සඞ්ගහිතං. (මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකා 87 පිට, 2-62 සූතුර)

d) නිරුක්තියං නිද්දිට්ඨත්තා ; (ප්‍රභින්ත ප්‍රතිසම්භිදාවෙන් යුත්ත වූ මහාශ්‍රාවක කසයින් මහතෙරුන් වහන්සේ විසින්) මහානිරුක්තියෙහි (“හොති සබ්බා”යි ඒකවචනයෙහි ආකාරාන්ත රූපය) නිර්දිෂ්ට බැවින් – හො බ්‍රහ්මා යන පදයැ (මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාප්‍රදීප 82 පිටුව) යනාදී උදාත වලින් ප්‍රකට වේ.

නමුත් කච්චායන වියරණය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමේදී එවකට ප්‍රකටව භාවිතා වූ පඨමා, දුතියා ආදී විභක්ති සඤ්ඤා පමණක් යොදාගන්නට ඇත යනු අපගේ අදහසයි.

මෙහිදී ඇතැමෙක් තවත් ප්‍රශ්නයක් නගනු ඇත. එනම්

III. එවකට ප්‍රකටව භාවිතා වූයේ පය්මා, දුතියා ආදී විහක්ති නාම නම් අටුවා කරණයේදී එම නාම නොගෙන පව්වත්ත, උපයෝග ආදී නාම යොදාගන්නේ ඇයි? යනුවෙනි. ඊට අපි මෙසේ පිළිතුරු සපයමු.

එම අටුවා පරිවර්තන යුගය වන විට අභයගිරික භික්ෂුහු සංස්කෘත භාෂාවෙන් ලියැවුණු මහායාන ත්‍රිපිටකයන්, වෛතුල්‍ය පිටකාදී වූ නොයෙක් විපරීත අදහස් සහිත ග්‍රන්ථන් පිළිගෙන හදාල බව ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වේ. මේ අනුව ඔවුන්ගේ ග්‍රන්ථ ද සකු බසට නැඹුරුව රචනා වන්නට ඇත. එහිදී විහක්ති නාමාදිය ද සකු බසට නැඹුරුව ප්‍රථමා, දුතියා ආදී ලෙස යොදා ගන්නට ඇත.

අටුවා පරිවර්තනය කළ ඇදුරුපාණන් වහන්සේලාගේ හා මහාවිහාරීය සඞ්ඝරත්නයේ ප්‍රධාන අරමුණක් වූයේ වෙනත් වැරදි මත හා මිශ්‍ර නොවන ලෙස පිරිසිදු ථේරවාදී දහම ආරක්ෂා කිරීමයි. එබැවින් ථේරවාදී ධර්ම ග්‍රන්ථයන්ගේ ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා අභයගිරිකාදී අන්‍ය නිකායික භික්ෂූන් භාවිතා නොකරන විහක්ති සඤ්ඤාවන් වූ පව්වත්ත, උපයෝග ආදී විහක්ති නාම යොදාගන්නට ඇතැයි නිගමනය කළ හැක.

D. ප්‍රශ්නය : “කව්චායන මහරහතන් වහන්සේගේ ම තවත් වියරණ කෘතියක් යැයි බොහෝ දෙනා අවිවාදයෙන් පිළිගන්නා මහානිරුක්තියේ දැක්වූ ඇතැම් වචන

කවිවායනයේදී දක්වා නැත. ඒ නිසා ප්‍රතිසම්භිදා ලාභී උතුමෙකු අතින් මෙවැන්නක් විය හැකි ද?

අපේ පිළිතුර : මෙම මතය බොහෝ දෙනා ඉදිරිපත් කරන්නේ මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාවේ හා පඤ්චිකාප්‍රදීපාදියේ දැක්වෙන

“යදිපි (හොති) කඤ්ඤාති රූපමිදං න නිද්දිට්ඨං කවිවානෙන, කථාපි නිරුක්තියං නිද්දිට්ඨත්තා එත්ථාපි සඞ්ගහිතං. (මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකා 87 පිට, 2-62 සූතුර)

නිරුක්තියං නිද්දිට්ඨත්තා ; (ප්‍රතින්න ප්‍රතිසම්භිදාවෙන් යුත්ත වූ මහාශ්‍රාවක කසයින් මහතෙරුන් වහන්සේ විසින්) **මහානිරුක්තියෙහි** (“හොති සබ්බා”යි ඒකවචනයෙහි ආකාරාත්ත රූපය) නිර්දිෂ්ට බැවින් – හෝ බ්‍රහ්මා යන පදයැ (මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාප්‍රදීප 82 පිටුව)”

යනාදී පාඨ පදනම් කරගෙනය. නමුත් මෙවැනි අඩුවැඩි තැන් තිබූ පමණින්ම මෙම ග්‍රන්ථ දෙක වෙනස් කර්තෘ වරුන්ගේ යැයි පැවසීම යුක්තිසහගත නොවේ. මෙහිදී මෙම වෙනස ඇතිවීමට හේතු සෙවිය යුතුය. එකම කර්තෘවරයෙකු අරමුණු දෙකකින් රචිත ග්‍රන්ථ දෙකක මෙබඳු වෙනස්කම් ඇතිවිය හැකි බැවිනි. උදාහරණ ලෙස බුද්ධ දේශනාවෙන්ම කරුණු පෙන්විය හැක. චූල්ලවග්ග පාළියේදී අවන්දිය පුද්ගලයින් දක්වන තැනදී 10 දෙනෙකු ලෙසත්, පරිවාර පාළියේදී අවන්දිය පුද්ගලයින් 25 දෙනෙකු බවත් දැක්වේ. නමුත් මෙහිදී චූල්ලවග්ගයේදී ආපත්තිකර පුද්ගලයින් වශයෙනුත්, පරිවාරයේදී නුසුදුසු සියලු දෙනාගේ වශයෙනුත් දැක්වේ. මෙබඳු යුක්තීන් මෙම වියරණ ග්‍රන්ථ සම්බන්ධවද තිබිය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස මහානිරුක්තියේදී ස්ත්‍රීලිංග ආලපන

ඒකවචනයේ මෙම ආකාරාන්ත රූපය එකල ව්‍යවහාරයේ පැවති බැවින් හෝ ග්‍රන්ථවලට ඇතුලත් නොවූ බුද්ධ දේශනාවන්හි පැවති නිසා හෝ ඇතුලත් කළේයැයි ද දැනට භාවිත ත්‍රිපිටක ධර්මයේ අභාවිත බැවින් කච්චායන වියරණයේදී නොදැක්වූ බවද සැලකිය හැකිය.

තවද මහානිරුක්තියෙන් ගත් උදාහරණ සලකා බැලීමේදී පෙනීයන්නේ මහානිරුක්තිය යනු බහුලව භාවිතා වන පදයන්ට උදාහරණ සපයමින් සැකසුණු ග්‍රන්ථයක් බවයි. කච්චායනයේදී ඊට වඩා පද දක්වා ඇති බවද පෙනේ. ඒ බව පහත උදාහරණයන්ගෙන් දත හැකිය.

- a) නිරුක්තිපිටකාදීසු “රාජා”ති බහුවචනං න ආගතං, වුළුනිරුක්තියං පන ආගතං. කිඤ්චාපි නිරුක්තිපිටකාදීසු න ආගතං, තථාපි “නෙතාදිසා සඛා භොන්ති, ලබ්භා මෙ ජීවතො සඛා”ති පාළියං බහුවචනෙකවචනවසෙන “සඛා”ති පදස්ස දස්සනතො “රාජා”ති බහුවචනං ඉවජ්ඣබ්බමෙව. තථා “බ්‍රහ්මා, අත්තා” ඉව්වාදීනිපි බහුවචනානි තඟ්ගතිකත්තා විනා කෙනවි රූපවිසෙසෙන. (සද්දනිති.)
- b) යමකමහාථෙරෙන කතාය පන වුළුනිරුක්තියං “භො පුරිස”ඉති රස්සවසෙන ආලපනෙකවචනං වත්වා “භො පුරිසා”ඉති දිස්සවසෙන ආලපනබහුවචනං වුත්තං. කිඤ්චාපි තාදිසො නයො නිරුක්තිපිටකෙ නත්ථි, තථාපි බහුනමාලපනවිසයෙ “භො යක්ඛා” ඉති ආදීනං ආලපනබහුවචනානං ජාතකට්ඨකථාදීසු දිස්සනතො පසත්ථතරොව භොති විඤ්ඤානං පමාණඤ්ච, තස්මා ඉමිනා යමකමහාථෙරමනෙනපි “පුරිසො පුරිසා පුරිස”න්ති ආදීනි

වත්වා ආමන්තතෙ “හො පුරිස, හො පුරිසා, හවන්තො පුරිසා”ති නාමිකපදමාලා යොජෙනබ්බා. (සද්දනිති.)

c) නිරුත්තිපිටකෙ පච්චත්තාලපනට්ඨානෙ “මහන්තො, හවන්තො, වරන්තො”ති ආදීනං බහුවචනත්තමෙව කට්ඨිකං, න එකවචනත්තං. තථා හි තත්ථ “මහං හවං වරං තිට්ඨ”න්ති ගාථං වත්වා “මහං තිට්ඨති, මහන්තො තිට්ඨන්ති”ති ව, “හො මහා, හවන්තො මහන්තො”ති ව, “හවං තිට්ඨති, හවන්තො තිට්ඨන්ති”ති ව ආදි වුත්තං. (සද්දනිති.)

d) එත්ථ “කඤ්ඤා”ති එකවචනබහුවචනවසෙන වුත්තං, නිරුත්තිපිටකෙ බහුවචනවසෙන වුත්තො නයො නත්ථී. තථා හි තත්ථ “සද්ධා තිට්ඨති, සද්ධායො තිට්ඨන්ති. සද්ධං පස්සති, සද්ධායො පස්සති”ති එත්තකමෙව වුත්තං, “සද්ධා”ති බහුවචනං න ආගතං. කිඤ්ඤාපි නාගතං, තථාපි “බාහා පග්ගස්ස පක්කන්දුං, සිව්කඤ්ඤා සමාගතා. අහෙනු අප්පච්චයා පුරිසස්ස සඤ්ඤා උප්පජ්ජන්තිපි නිරුජ්ඣන්තිපි”ති ආදිපාළිදස්සනතො බාහාකඤ්ඤා සඤ්ඤාසද්දාදීනං බහුවචනතා ගහෙනබ්බා. වුළුනිරුත්තිසං “හොති කඤ්ඤෙ, හොති කඤ්ඤා”ති ද්වෙ එකවචනානි වත්වා “හොතියො කඤ්ඤායො”ති එකං බහුවචනං වුත්තං. නිරුත්තිපිටකෙ පන “හොති සද්ධා”ති එකවචනං වත්වා “හොතියො සද්ධායො”ති එකං බහුවචනං වුත්තං. මයං පනෙත්ථ “එහි බාලෙ බමාපෙහි, කුසරාජං මහබ්බලං. ඵ්ඤ්ඤාති වරවණ්ණාහෙ. එහි ගොධෙ නිවත්තස්සු”ති ආදිපාළිදස්සනතො “හොති කඤ්ඤෙ, හොතියො කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො”ති එවංපකාරානියෙව ආලපනෙකවචනබහුවචනානි ඉච්ඡාම. එත්ථ “හොති

කඤ්ඤෙ”ති අයං නයො අම්මාදීසු මාතාදීසු ච න ලබ්භති.
(සද්දනිති.)

මෙම කරුණු අනුව පෙනී යන්නේ මහානිරුක්තියේ නොදැක්වූ බොහෝ පදසැකසීම් කච්චායනයේ දක්වා ඇති බවයි. මහානිරුක්තිය අභාවිතව යාමට හේතුවද මෙහිදී විමසිය යුතුය. එහි වූ බොහෝ ප්‍රයෝග කච්චායනයේ ඇතුළත් වූ බැවින් පසුව රචනා වූ මොග්ගල්ලාන , සද්දනිති ආදී වියරණ ග්‍රන්ථයන්හි සෙසු කරුණු ද දැක්වූ බැවින් අභාවිත වන්නට ඇති බව අපගේ අදහසයි. එක් රටකදී විනාශ වුව ද සියලු බෞද්ධ රාජ්‍යයන්හිම මෙය විනාශ වීමටද කරුණු නොපෙනේ. ඉහත දැක්වූ කරුණු හැර මහාකච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේ කෘතියකැයි අවිවාදයෙන් පිළිගන්නා මෙබඳු ශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථයක නාමය පමණක් ශේෂ වීමට වෙනත් කරුණු නොපෙනේ.

- E. ප්‍රශ්නය : කච්චායනය කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම නම් “එහි (කච්චායනයෙහි) ඇතැම් වචනයන්ගේ පද සිද්ධි දක්වා නැත. එහි ඇතැම් සූත්‍රයන්ගෙන් කරන වැලැක්ම ඇතැම් පද සාධනයේදී නොයෙදේ ” යනාදී ලෙස පැරණි ග්‍රන්ථ කතුවරු නොදක්වනු ඇත. එසේ දක්වන්නේ ඇයි?

අපේ පිළිතුර : මෙම ප්‍රකාශය කරන්නේ කච්චායනයේදී ඇතැම් සූත්‍රයන්ගෙන් වැලැක්වූ පද කීපයක් ඉතා කලාතුරකින් දේශනා පාලියේදී හමුවන බැවින් එබඳු තැන් සද්දනිති, මොග්ගල්ලාන ආදී ග්‍රන්ථයන්හි දක්වා ඇති බැවිනි. මෙබඳු තැන් මොග්ගල්ලායනාදී ග්‍රන්ථයන්හි ද දක්වා ලැබේ. එබඳු තැන්හි එම වැලැක්වීම බහුල පැවැත්ම

අනුව (බහුල්ලවන්නි) බව පඤ්චිකාප්‍රදීපාදියෙහි මෙසේ දක්වා ඇත.

- වූළනිරුත්තියෙහි ස්ත්‍රීලිගු කියන තැනැ “චතුන්නං” කියා ද, නිරුක්තිපිටකයෙහි—“චතුන්නං කඤ්ඤානං” කියා ද, සොණදණ්ඩසූත්‍රාදියෙහි “චතුන්නං පරිසානං පියො මනාපො” කියා දස්ත්‍රීලිගුවෙහි “චතුන්නං” යන පදයැ සාක්ෂාත් ප්‍රයෝග කළ හෙයින් ස්ත්‍රීලිගු විෂයෙහි නැතැයි ප්‍රත්‍යදාහරණ කොටැ දැක්වීම භූයෝවාත්තභාග්‍රයෙනැයි දකියුතු. (මොග්ගල්ලාන පඤ්චිකාප්‍රදීප 88 පිටුව)

තවද මහානිරුක්තිය කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම යැයි පවසන මොග්ගල්ලාන යෙහි හා සද්දනිතියෙහිද ඇතැම් තැනකදී මහානිරුක්තියේ නොදැක්වූ නමුත් ත්‍රිපිටකයේ දක්නා ලැබෙන පද පිළිබඳ දක්වයි. කරුණු මෙසේ හෙයින් සෑම වියරණ ග්‍රන්ථයකදීම ඊති දැක්වීමේදී මෙම බහුල පැවැත්ම අනුව දැක්වියැයි ගත් විට කිසි විරෝධයක් ඇති නොවේ.

F. ප්‍රශ්නය : “ අනුපදිට්ඨානං චුත්තයොගතො, යදනුප්පන්නා නිපාතනා සිජ්ඣානති ” ආදී සූත්‍ර කච්චායනයේ යෙදීම ශාස්ත්‍රීය ද? එය මහරහතන් වහන්සේ කෙනෙකුන්ට ගැලපේද?

අපේ පිළිතුර : මෙසේ පවසන්නේ නම් ඒ කරුණු හරිහැටි විමසා නොබැලීම හේතුවෙනි. මහරහතන් වහන්සේ නමකගේ දේශනාවක් ඇසුරින් සැකසුණු ග්‍රන්ථයක වුවද එබඳු දෙයක් විය හැකිය. ඊට හේතුව වන්නේ අවබෝධ කළ සියල්ල දේශනා

කිරීමත්, දේශනා කළ සියල්ල රචනා කිරීමත් ප්‍රායෝගික නොවීමයි. යම් ග්‍රන්ථයක සියල්ලෙන් සියල්ල ඇතුළත් නොවූ පමණින් එම ඇතුළත් නොවූ කරුණු එම දේශකයින් වහන්සේ නොදෙසුවේ යැයි හෝ උන් වහන්සේ එය අවබෝධ නොකළේ යැයි හෝ කිසිසේත්ම කිව නොහැකිය. සංයුත්තනිකායේ සීසපා සූත්‍රය ඊට සාධකයි. මෙහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්වන්නේ තමන් වහන්සේ දේශනාකළ ධර්මය අතට ගත් ඇට්ටේරිය කොළ කීපය තරම් අල්ප බවත් අවබෝධ කර නොදෙසූ ප්‍රමාණය ඇට්ටේරිය කැලයේ ගස්වල ඇති කොළ මෙන් බොහෝ බවත්ය. ඉහත දැක්වූ කච්චායන වියරණය පිළිබඳවද මෙසේ දතයුතුය. බුද්ධදේශනාවේ එන සියලු පද සැකසීමට සූත්‍ර රචනා කරන්නේ නම් ඒවා දහස් ගණනක් වනු ඇත. එවිට ද ඉගෙනීම, ධාරණය අපහසු වේ. එබැවින් බහුලව භාවිතාවන පද සැකසීම සඳහා අවශ්‍ය රීතිහු ධාරණයට හා හැදෑරීමට පහසු ප්‍රමාණයට සකස් කරනු ලදුව එම රීති වලින් සැකසීමට නොහැකි වූ ඉතා කලාතුරකින් දක්නා ලැබෙන පද සැකසීම සඳහා අනුපද්ධිතානං..., යදනුප්පන්නා ..., යනාදී සූත්‍ර රචිත බව සැලකිය යුතුය.

නිගමනය

ඉහත කරුණු අනුව කච්චායනය පිළිබඳව ඇති සාම්ප්‍රදායික මතය තහවුරු වන අතර ඊට විරුද්ධව දක්වන මත ප්‍රතිෂ්ඨා විරහිත වේ. එබැවින් විශේෂයෙන්ම බුද්ධදේශනාවට සම්බන්ධ සාම්ප්‍රදායික මත ප්‍රතිකෂේප කිරීමට පෙර බොහෝ කරුණු සිතා බැලිය යුතුය. ඊට හේතු කීපයක් අපි මෙසේ දක්වමු.

1. පැරණි උතුමෝ දැන දැන කිසිසේත්ම අසත්‍ය ප්‍රකාශ නොකරන ඉතා සිල්වත් උතුමෝ වීම හා එම පුරාණ මත ප්‍රතික්ෂේප කරන බොහෝ දෙනා එසේ සත්‍යවාදී නොවීම.
2. එම පැරණි ග්‍රන්ථ මේ තාක් කාලයක් ඉතා සිල්වත් වූ ද ප්‍රතිපත්ති ගරුක වූ ද පණ්ඩිත වූ ද පිරිසක් අතර සම්භාවනාවට මෙන්ම කරුණු විනිශ්චයේදී ප්‍රාමාණිකත්වයට පත්වීම.
3. මෙම වියරණය සම්බන්ධ කරුණේදී එම පැරණි උතුමන් වහන්සේලා කච්චායනය හා මහානිරුක්තිය යන ග්‍රන්ථ දෙකම හදාරා, ඒවා සියසින් දැක තිබෙන අතර එම පැරණි උතුමන්ගේ මත නොපිළිගන්නා නූතන උගත්තු මහානිරුක්තිය තබා එහි එක පිටුවකුදු දැක නැති බව.
4. රූපසිද්ධි, න්‍යාස ආදී පැරණි ග්‍රන්ථයන්හි දක්වන ඇතැම් රීති ඊට වෙනස් ලෙස විග්‍රහ කරන මොග්ගල්ලායනය හා එහි පරිවාර ග්‍රන්ථ කිසිවක හෝ “කච්චායනය කච්චායන මහරහතන් වහන්සේගේම” යැයි එම පැරණි ග්‍රන්ථයන්හි කළ සඳහන ප්‍රතික්ෂේප නොකරයි.
5. එම පැරණි උතුමන් වහන්සේලා තම අදහස් ඉදිරිපත් කලේ ත්‍රිපිටකපාළිය, එහි සියලු අට්ඨකථා, පාළිභාෂාව ඇතුලු බොහෝ භාෂාවන් ද තම ආචර්ය පරපුරෙන් ලැබුණු න්‍යායන් අනුව ගුරුන් ඇසුරු කොට උගෙන බොහෝ දහස් ගණන් ශිෂ්‍යයින්ට උගන්වා ඉන් පසුවය. නමුත් එම මත ප්‍රතික්ෂේප කරන නූතන උගතුන් සතු වන්නේ ඉහත

සුදුසුකම් වලින් මොනවාද? ඒ කොතරම් ප්‍රතිශතයක්ද? යැයි සිතා බලනු වටී.

6. එම පැරණි උතුමන් වහන්සේලා නිවන් අරමුණ පෙරදැරිව ඉගෙනීම, ඉගැන්වීම හා එම ග්‍රන්ථ රචනාදිය කළහ. එබැවින් කරන ඉගෙනීමාදිය හොඳින් කරුණු විමසාම සිදුකළහ. නමුත් ඇතැම් නූතන උගත්තු තම ඉගෙනීම උපාධියක් හෝ රැකියාවක් ඉලක්ක කරගෙන සිදුකරන බැවින් ඇතැම් විට අලුත් ග්‍රන්ථයක් නිපදවමුයි කියමින් හරිහැටි කරුණු තේරුම් නොගෙන පැරණි ග්‍රන්ථ විවේචනයට බැස ඒවායේ නැති වැරදි දක්වන්නට තැත්කරති.

කරුණු මෙසේ හෙයින් නූතනයින් කියනා සියලු දේ අවිචාරවත්ව පිළිගැනීමට ප්‍රථම හොඳින් සිතා බැලිය යුතුය. මේ පිළිබඳව මෙතරම් කරුණු දැක්වූයේ හේතු කීපයක් නිසාය. එනම්

- 1) පැරණි ග්‍රන්ථකාරක උතුමන්ගේ කිම් හැල්ලුවට ලක්කිරීම නිසා ඒ උතුමන් හරහා අපට ලැබුණු ත්‍රිපිටක ධර්මය ගැන පවා සැක ඇතිවිය හැකි වේ.
- 2) ඒ මානිමිවරුන්ගෙන් අප ලද පැවිදි උපසම්පදාවන් ගැනද සැක ඇති වේ.
- 3) මෙකල ප්‍රකට භාවනාක්‍රම සියල්ලම පාහේ අටුවා ටීකාදී ග්‍රන්ථයන්හි සඳහන් විවරණාදිය ගරු වශයෙන් පිළිගෙන ඇති නිසා එම භාවනාක්‍රම ගැන ද සැක ඇති වේ.

4) මෙසේ වැරදි දැක්වීමෙන් කිසිවෙකුගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ නොවැඩෙන අතර ඒ වෙනුවට සැක සංකා බහුල වීම නිසා සාසනික ගුණ පිරීමට ද මන්දෝත්සාහී වේ.

5) මෙවැනි සාසනයට අහිතකර මතවාදයන්ට පිළිතුරු ලබාදීමට නම් මෙකල විශ්වවිද්‍යාල ආදී උසස් අධ්‍යාපනය ලබන පිරිස් අතර සැබෑ සාසන මාමක ප්‍රතිපත්තිකාමී පිරිසක් බිහිකිරීම සඳහා තර්කයට වඩා සත්‍යයට ගරුකරන අධ්‍යාපන ප්‍රතිපත්තියක් ද අත්‍යාවශ්‍යය යන කරුණු අවධාරණය කිරීමට අවශ්‍ය විය.

එබැවින් සාසනයේ පැවැත්මට අහිතකර මතවාද දුරුකර එය නගාසිටුවීමට අදහස් කරන්නේ නම් එබඳු අය කල යුත්තේ අපේ සම්ප්‍රදාය මූලින් ඉගෙන ඉන්පසු බාහිර මතවාද විමසා බැලීමයි. එසේ නොමැතිව මූලින් බාහිර මතවාද කරපින්නා ගෙන ඒ මත පිහිටා සාසනය දෙස බැලීම නොවේ. පැරණි ග්‍රන්ථ ආදියේ ඇතැයි ඇතැමුන් කියන නොගැලපෙන තැන් සෙවීම වෙනුවට එම ග්‍රන්ථ ගෞරවයෙන් හදාරන්නේ නම් එබඳු බොහෝ තැන් වැරදිමී නොව අපගේ වැරදි වැටහීමී බව වැටහෙනු ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් සෑම සියලු දෙනාටම නිස්සරණ අධ්‍යානයෙන් ධර්මය හදාරන්නට සිත් පහල වේවා යනු අපගේ මෙහි පූර්වාංගම ප්‍රාර්ථනයයි.

06 විශුද්ධිමාර්ගය, අප රටේ ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම, ඒ පිළිබඳ ඇති දුර්මත හා ඊට පිළිතුරු

විශුද්ධිමාර්ගය

බුද්ධකාලයේ පටන් අඛණ්ඩව පැවතුනා වූ ද මහාවිහාරීය මහරහත් පරම්පරාවෙන් සුරැකුණා වූ ද ඉපැරණි භාවනා මාර්ගය දක්වමින් මහාවිහාරවාසී මහාසංඝසංඝරත්නයේ අධීක්ෂණය යටතේ අනුබුද්ධ බුද්ධඝෝෂ මානිමිපාණන් වහන්සේ විසින් රචිත අතිප්‍රශස්ත ග්‍රන්ථය විශුද්ධිමාර්ගයයි. ත්‍රිපිටකය පුරා විසිරී ඇති නිවන් මග දක්වන බුද්ධදේශනාවන්ගේ සාරය අනුපිළිවෙලින් සකසා, ත්‍රිපිටකයේ ඇතුළත් නොවූ නමුත් පැරණි හෙළ අටුවාවන්හි දැක්වූ ප්‍රායෝගික භාවනා උපදෙස් ද ඇතුළත් කරමින් රචිත විශුද්ධිමාර්ගය යනු නිවන් මග අනුපිළිවෙලින් ඉතා පැහැදිලිව දක්වන ප්‍රමුඛම ග්‍රන්ථය බව බහුශ්‍රුත ප්‍රතිපත්තිකාමී ථේරවාදී සංඝපීතෘන් වහන්සේලා සෑම දෙනාම පාහේ අවිවාදයෙන්ම පිළිගනිති. දැනට ලෝකයේ ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම සෑම එකකම පාහේ විශුද්ධිමාර්ගයේ දැක්වෙන කරුණු ඉතා ගරුතැන්හි ලා දක්වා ඇත.

මෙම නිවන් මාර්ගය ඉතා ලෙහෙසි පහසු යැයි ලහු කොට නොසිතිය යුතුය. එය සෑම දෙනාටම විෂය වූවක් ද නොවේ. භාවිත චිත්තසන්තාන ඇති වීර්යවන්ත වූ ප්‍රඥාවන්ත වූ එහි මැනවින් යෙදෙන්නා වූ අයටම පමණක් විෂය වූවකි. මෙකල බොහෝ දෙනා නිවැරදි නිවන් මග යැයි සලකා

නොයෙක් වැරදි ක්‍රම අනුගමනය කරති, වැරදි ක්‍රම දක්වා නිවැරදි මාර්ගයට පහර ගසමින් ලාභ සත්කාර ලැබීමට මාන බලන කෙරාටිකයින්ට හසුව ඒ අනුව ගොස් බොහෝ පවි සිදුකර ගෙන තමන්ගේ සුගති මාර්ගය ද අහුරා ගනිති. එසේ වීමට හේතු කීපයක් මෙසේය.

- I. මූලික දහම් දැනීමවත් නොමැතිකම
- II. ප්‍රතිපදාව පිළිබඳ මූලික කරුණුවත් නොදැන සිටීම
- III. තමා ගතකරන පස්පව් දස අකුසල් වලින් පිරුණු පාපී ජීවිතය අත් නොහැර එසේම සිට නිවන් ලැබිය හැකිය යන අඥාණ අදහස
- IV. දුෂ්කර වූ සැබෑ ප්‍රතිපදාව පිරිමේ අකමැත්ත හා නොහැකියාව
- V. මෙම නිවන් ගමනේ ප්‍රතිඵලත් හරියට ආපනශාලාවකින් භාණ්ඩ ලබා ගන්නාක් මෙන් පහසුවෙන් හා ඉක්මනින් කළ හැකි දෙයකි යන මුළාව

එය ඉතාමත්ම විරියයෙන් ඉතාමත් ක්‍රමානුකූලව වැඩිය යුතු මාර්ගයක් බවත් ඉතා අපහසුවෙන් අවබෝධ කළයුත්තක් බවත් බුද්ධදේශනාවේ දක්වා ඇත. ඊට උදාහරණ කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

- I. “කිවිජෙන මෙ අධිගතං, හලං දානි පකාසිතුං;
රාගදොසපරෙතෙහි, නායං ධම්මො සුසම්බුධො.
“පටිසොතගාමිං නිපුණං, ගම්හීරං දුද්දසං අණුං;
රාගරත්තා න දක්ඛන්ති, තමොඛන්ධෙන ආවුටා

(මා විසින් දුකසේ අවබෝධ කළ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය දැන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් වැඩක් නැත්තේය. රාගද්වේෂයන්ගෙන් පෙළුණුවත් විසින් මේ ධර්මය අවබෝධ කළ නොහැක.

උඩුගං බලා එනම් නිවන කරා යන්නා වූ නිපුණ වූ ගැඹුරු වූ දුකසේ දැක්ක යුතු වූ සියුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය රාගයෙන් රත් වූ අවිද්‍යාස්කන්ධයෙන් වැසුනා වූ සත්වයෝ නොදකිති.)⁹⁵

II. “සුකරානි අසාධුනි, අත්තනො අභිතානි ව;
යං වෙ භික්ඛු ආධුඤ්ච, තං වෙ පරමදුක්කරං

(අපායට පමුණුවන්නා වූ ද එබැවින් තමාට අහිතවත් වූ ද වැරදි දේ කිරීම පහසුය. සුගතියටත් නිවනටත් පමුණුවන්නා වූ එබැවින්ම තමාට හිතවත් වූ යහපත් දේ කිරීම හරියට නැගෙනහිර දෙසට ගලන ගඟක් වලක්වා බටහිර දෙසට ආපසු හැරවීමක් මෙන් ඉතාමත් අපහසුය.)⁹⁶

III. වාල සූත්‍රයෙහි දැක්වෙන පරිදි, කුඩා සිදුරකින් දුරසිට නොවරදවා ඊතළ විදින ලිච්ඡවී කුමාරවරුන්ව දිනක් පිඩුසිගා වඩින ආනන්ද මානිමියෝ දුටු සේක. පසුව බුදුරජුන් හමුවී මෙම කරුණ දන්වා ඔවුහු මනාව හික්මුණු පිරිසකැයි දැක්වූ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “තං කිං මඤ්ඤසී, ආනන්ද, කතමං නු බො දුක්කරතරං වා දුරභිසම්භවතරං වා – යො දුරතොව සුබ්බමෙන තාළවිජ්ජගලෙන අසනං අභිපාතෙය්‍ය පොඞ්ඛානුපොඞ්ඛං අවිරාධිතං, යො වා සත්තධා භින්නස්ස වාලස්ස කොට්ඨා කොට්ඨං පටිවිජ්ඣෙය්‍යා”ති? (ආනන්දයෙනි

⁹⁵ විනය මහාවග්ග 10-11 පිටු (බ්‍රහ්මායාචනකථා)

⁹⁶ ධම්මපද 163 ශාථාව (අත්තවග්ග)

එසේ ඊතල විදීමද දුෂ්කර, නැතිනම් අස් ලෝමයක් හතට පලා එයින් එකක් උභයයක් (රියන් 140ක්) දුරින් එල්වා තවත් එකක් ඊතලයක යොදා නොවරදවා විදීම දුෂ්කරදැයි විචාල සේක) “එතදෙව, හන්තෙ, දුක්කරතරඤ්චෙව දුර්භිසම්භවතරඤ්ච යො වා සත්තධා හින්තස්ස වාලස්ස කොටියා කොටිං පටිවිජ්ඣෙය්‍යා”ති. (එසේ අස්ලොම් පළුවෙන් විදීම දුෂ්කරයැයි ආනන්ද හිමියෝ පිළිතුරු දුන් සේක.) “අථ ඛො, ආනන්ද, දුප්පටිවිජ්ඣකරං පටිවිජ්ඣන්ති, යෙ ‘ඉදං දුක්ඛ’න්ති යථාභූතං පටිවිජ්ඣන්ති...පෙ.... ‘අයං දුක්ඛනිරොධගාමීනී පටිපදා’ති යථාභූතං පටිවිජ්ඣන්ති”. (යමෙක් චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධ කරන්නේ නම් ඔහු අර අස් ලොම් පළුවෙන් විදීමටත් වඩා ඉතා දුෂ්කර වුවත් කරන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සේක.)⁹⁷

නිවන් අවබෝධය යනු පහසු දෙයක් නොවන බව ඉහත දේශනා අනුව පසක් වන්නට ඇත. රට්ඨපාල, මහාසීව,සෝණ ආදී මහරහත් උතුමන් වහන්සේලාගේ උත්සාහයන් සලකා බැලීමෙන් ද එය ප්‍රකට වේ. මේ කරුණු දැක්වූයේ මෙය අපහසු යැයි කියා අන්‍යයන්ව අධෛර්යයට පත් කිරීමට නොව දහමේ ඇති සැබෑ ගැඹුර පෙන්වීමට හා අලස නොවී උනන්දුවෙන් එහි යෙදීමට පෙළඹවීම පිණිසය. එබැවින් ලෙහෙසි ක්‍රම සොයනවා වෙනුවට විසුද්ධිමග්ගාදී ග්‍රන්ථයන්හි දැක්වෙන අනුපිළිවෙල නොයික්ම මැනවින් පිළිවෙත් පුරන්නේ නම් නිවැරදි ප්‍රතිඵල ලැබෙනු ඇත. ඒ පිළිබඳ සාක්ෂි කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

⁹⁷ සංයුත්තනිකාය 5 හි 2 කොටස 316 පිටුව වාලසුත්‍රය

1. රුවන්ගිරිකන්ද ආරණ්‍යයේ වැඩසිටි අතිපූජනීය මාතලේ සිලරක්කිත මානිමිපාණන් වහන්සේ යනු ඉතා උත්කෘෂ්ට අයුරින් ධූතංගාදී පිළිවෙත් පිරුවා වූ අතිශය සිල්වත් උතුමෙකි. අහසින් ගමන්කිරීම, වැසි වැස්සවීම, යම් යම් දේ මවා ගැනීම ආදී සෘද්ධිවිධ ඥාණයන් ලබාසිටියා වූ ද නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමියන් වැනි ශිෂ්‍යයන්ට එම ක්‍රම කියාදන්නා වූ ද ශ්‍රේෂ්ට යෝගීවරයෙකි. ඉතා අල්පේච්ඡ වූ එතුමන් වහන්සේ එම ආරණ්‍යයට පැමිණෙන විට රැගෙන ආවේ පරිෂ්කාර කීපයක් පමණි. එනම් තුන් සිවුරන්, පාත්‍රයත්, ගොටු අත්තත්, විශුද්ධිමාර්ගය පොතත් පමණක් බව කියැවේ. එතුමන් වහන්සේ මෙසේ විසුද්ධිමග්ගය භාවිතයෙන් අභිඤ්ඤා දක්වා සමථයන් උසස් අයුරින් විදර්ශනාවත් දියුණු කළ බව අසන්නට ලැබේ.

2. ශ්‍රී කල‍්‍යාණී යෝගාග්‍රම සංස්ථාව පිහිටුවීමට මූලිකත්වය ගෙන කටයුතු කළ උතුමන් වහන්සේ නමක් වන අතිපූජනීය මාතර ඥාණාරාම මානිමිපාණන් වහන්සේ යනු මැත කාලයේ වැඩසිටි ඉතා ශ්‍රේෂ්ඨ භාවනා ගුරුවරයෙකි, ජීවිතපරිත්‍යාගයෙන් පිළිවෙතෙහි යෙදුණු උතුමෙකි, මගඵල ලාභී උතුමෙකැයි ප්‍රසිද්ධ වූ යතිවරයෙකි. එතුමන් පිළිබඳව අග්ගමහා පණ්ඩිත බලංගොඩ ආනන්ද මෙෙත්‍රි මානිමිපාණෝ දක්වන්නේ “මෙකී සියලු පැවිදි උතුමන් අතුරෙහි විශේෂයෙන් කැපී පෙනුන උතුමෙකි, නොබෝදා අපවත් වී වදාළ මාතර ඥාණාරාම නිමිපාණෝ..... මෑතෙක මෙරට වැඩ හුන් ගුණවෘද්ධ තපෝවෘද්ධ මහතෙරුන් අතර උන් වහන්සේ අග්‍රම තැන ගෙන සිටියහයි මගේ හැඟීමයි. අද මේ හෙළදිවෙහි භාවනා මධ්‍යස්ථාන බොහෝ තැන ඇත. ඒ

අතින් සස්තෙහි දියුණුවක් පෙනේ. භාවනානුයෝගී ගිහි පැවිදි පිරිස ද වසක් පාසා ගණනින් නැගෙත්. එය සුභ ලකුණකි. මේ යෝගාවචරයන් අතර මාර්ගඵල ලාභීහු ද ඇතැයි සිතමි. අපවත් වූ ඥානාරාම හිමියන් ගැන මා සලකනුයේ අනාගාමී ඵලයට පැමිණි කෙනකු හැටියට ය.”⁹⁸ යනුවෙනි. මාතර මාහිමිපාණන් වහන්සේ රචනා කළ ග්‍රන්ථ හා උන් වහන්සේගේ දිනපොත් සටහන් කියැවීමෙන් මේ කරුණු තවත් පසක් වනු ඇත.

මෙම මාතර මාහිමියන් රචනා කළ භාවනා ග්‍රන්ථයන්හි ද විසුද්ධිමග්ගයට ලබා දී ඇත්තේ ඉතා ප්‍රමුඛස්ථානයකි. උපුටා ගැනීම් දැක්වීමේදී මෙය ඉතා ප්‍රාමාණික ග්‍රන්ථයක් සේ දැක්වේ. ඒ බව එම ග්‍රන්ථ හා ඒවායේ උදාහරණ පාඨන් ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලියත් කියැවීමෙන් දැන හැකිය.

එතුමන් වහන්සේගේ අපවත් වීමට ආසන්න කාලයේදී එක් ශිෂ්‍ය ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් පැමිණ “අවසරයි ස්වාමීන් වහන්ස! ස්වාමීන් වහන්සේ වැඩූ භාවනා මාර්ගය කුමක්දැයි අපි දැනගන්න කැමතියි” යැයි විචාර විට “අපි වැඩුවේ විභූද්ධිමාර්ග භාවනා ක්‍රමයයි” යනුවෙන් වදාළ බව ද පැවසේ.

3. මැන කාලයේ ලක්දිව බුදුසසුනේ මුදුන් මල්කඩ සේ වැඩසිටි අතිපූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ යනු සීල සමාධි ප්‍රඥා ගුණධර්ම ඉතා උසස් අයුරින් දියුණු

⁹⁸ අමාබන්දු 3 පිටුව

කළ උතුමෙකි, ලොවපුරා ප්‍රචලිත වූ භාවනා ගුරුවරයෙකි, ත්‍රිපිටකධර උතුමෙකි. එතුමන් වහන්සේගේ ග්‍රන්ථයන්හි ද විශුද්ධිමාර්ගයට ලබා දී ඇත්තේ විශේෂ ගුරුත්වයකි. ඒ බව එතුමන් වහන්සේ රචනා කළ ග්‍රන්ථයේ ඒවායේ උදාහරණයක් ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලීන් හා ලියූ පෙරවදන් ආදියන් කියැවීමෙන් දැන හැකිය. එබඳු උදාහරණ කීපයක් ඉදිරියේදී දැක්වේ.

විසුද්ධිමාර්ගය පිළිබඳ මෙතරම් කරුණු දැක්වූයේ මෙකළ ඇතැම්හු හරිහැටි කරුණු නොදැන එයට දොස් පවරන බැවිනි. මෙකළ ලොවපුරා ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රමයන් දක්වන පොත් වලට උදාහරණය ලබා ගත් පොත් අතර විසුද්ධිමාර්ගයට ලැබෙන්නේ ප්‍රමුඛස්ථානයකි. මෙකළ ශ්‍රී ලංකාවේ ද භාවනා ක්‍රම කීපයක්ම ප්‍රචලිතව පවතී. ඒ ක්‍රම විස්තර කරන බොහෝමයක් ග්‍රන්ථයන්ට ද විසුද්ධිමාර්ගය ගුරුපොතක් වී ඇත. ඇතැමෙක් මේවා අත්හදා නොබලා නොවිමසා තමාගේ අදහසට නොගැලපෙන හෙයින් ප්‍රතික්ෂේප කරති. ඇතැම්හු බුදුදහමේ කිසිසේත් දක්වා නැති වැරදි ක්‍රම නිවැරදි ක්‍රම සේ දක්වති. යම් භාවනා ක්‍රමයක් නිවැරදි දැයි දැන ගැනීමට එය බුද්ධ දේශනාව හා සසඳා බැලිය යුතුය. ඒ සැසඳීම ද ඉතා ප්‍රතිබල උතුමන් විසින්ම කළ යුතුය. එසේ නොකර නිවැරදි මාර්ග ප්‍රතික්ෂේප කිරීමත් වැරදි ක්‍රම ප්‍රචලිත කිරීමත් ඉතා හයානක ප්‍රතිඵල ඇතිකරන බව සලකා විමසිලිමත්ව කටයුතු කරන්නා යනු අපගේ මෙහි පූර්වාංගම දැන්වීමයි. දැනගැනීම පිණිස දැනට ප්‍රචලිත භාවනා ක්‍රම කීපයක් ගැන මෙසේ කරුණු ස්වල්පයක් දක්වමු.

I ශ්‍රී කලාණි යෝගාශ්‍රමයේ භාවිත කරන භාවනා ක්‍රම

ප්‍රතිපත්ති ගරුක නිවන් පෙරදැරි කරගත් භික්ෂූන් වහන්සේලා බිහිකිරීමේ අරමුණින් ආරම්භ කළ ශ්‍රී කලාණි යෝගාශ්‍රම සංස්ථාව දැනටත් එම අරමුණ මනාව ඉටු කරමින් සිටී. එය පිහිටුවීම පිණිස අපරිමිත කැපකිරීම් සිදුකළ එහි සමුප්පාදක වූ අතිපූජනීය කඩවැද්දුවේ ශ්‍රී ජිනවංස මාහිමිපාණන් වහන්සේ යනු මෑත කාලයේ පිරිහී යමින් තිබුණු ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේද සාසනයන් නගාසිටුවීමටත් ඊට සරිලන ලෙස පරියත්ති සාසනය නගාසිටුවීමටත් පහළ වූ බුද්ධාංකුරයාණන් වහන්සේ නමකි. මෙම යෝගාශ්‍රමීය භික්ෂූන්ගේ භාවනා මාර්ගය පිළිවෙලකට සිදුකරවීම පිණිස අතිපූජනීය මාතර සිරි ඤාණාරාම මාහිමියන් වහන්සේ ගෙන ඇති සදුන්සාහය අපරිමිතය. එය තේරුම් ගැනීමට එතුමන් වහන්සේ විසින් රචිත ග්‍රන්ථ ඉතා සැලකිල්ලෙන් කියැවිය යුතුය. පිරිසිදු භාවනා මාර්ගයන් එළිපෙහෙළි කරගැනීමට එතුමන් වහන්සේ ගත් උත්සාහය “විදර්ශනා පරපුර” ග්‍රන්ථය පමණක් කියැවීමෙන් වුවද දත හැකිය. මේ උතුමන් වහන්සේලා දෙනමගේ ඇසුරේ හැදීවැඩුණු අතිපූජනීය නාටයනේ අරියධම්ම අනුනායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ යනු මෑතකාලීන බුදුසසුනේ පුන්සඳක් මෙන් බැබළුණු ත්‍රිපිටකධාරී වූ ත්‍රිවිධ සාසනයම නගාසිටුවීමට තම දිවියම යෙදවූ නියතවිවරණ ලාභී යැයි සලකන බුද්ධාංකුරයාණන් වහන්සේ නමකි. මේ උතුමන් වහන්සේලාගේ ග්‍රන්ථ කියැවීමෙන් යෝගාශ්‍රමීය භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ භාවනා ක්‍රමය කුමක්දැයි මනාව හඳුනාගත හැකිය.

මෙහිදී යෝගාශ්‍රමීය හික්මුත් වහන්සේලාට යැවූ භාවනා උපදෙස් පත්‍රිකාවන්ගේ එකතුවක් වන “කර්මස්ථාන ප්‍රදීපය” ග්‍රන්ථයෙන් ද අතිපූජනීය මාතර මාහිමියන් වහන්සේ විසින් රචිත “සප්ත විශුද්ධි සහ විදර්ශනා ඥාන, ආනාපානසති භාවනාව, සත් අනුපස්සනා” ආදී ග්‍රන්ථයන්ගෙන් ද අතිපූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ විසින් රචිත “සමසතලිස් කර්මස්ථාන භාවනා, තෙරුවන් ගුණ භාවනා, විපස්සනා භාවනාව, සතිපට්ඨාන භාවනාව, විශේෂ අභිධර්ම භාවනාව” ආදී වූ බොහෝ ග්‍රන්ථයන්ගෙන් ද යෝගාශ්‍රමීය හික්මුත් භාවිත කරන භාවනා ක්‍රම ප්‍රකට වේ. ප්‍රධාන වශයෙන් එහිදී භාවිතයට ගෙන ඇති මූලාශ්‍ර මෙසේ දැක්විය හැකිය.

- ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ
- එහි අටුවා ග්‍රන්ථ
- විසුද්ධිමග්ග ග්‍රන්ථය
- ටීකා ග්‍රන්ථ

මේ බව එම ග්‍රන්ථයන්හි එන උදෘත කීපයකින් මෙසේ දක්වමු.

- I. විදර්ශනා භාවනාව පිළිබඳ අත්දැකීම් ද පිටක ග්‍රන්ථාගත සාරවත් දේශනා ද අතිපූජනීය පණ්ඩිත මාතර සිරි ඤාණාරාමාභිධාන මහෝපාධ්‍යාය මාහිමිපාණන් වහන්සේගේ දේශනා හා සදුපදේශයන් ද සංකලනය කිරීමෙන් මෙම විදර්ශනා භාවනා ග්‍රන්ථය සකස් වී ඇත.
පෙළ - අටුවා - ටීකා ග්‍රන්ථයන්හි පැතිරී - විසිරී තිබෙන විදර්ශනා ක්‍රම සහ සාධක කරුණු රාශියක් මිණුරුවන් වැලක්

සේ මෙහි එක්තැන් කොට ගොතා ඇති නිපැයුම් අතිශයින්ම ප්‍රශංසනීයය.⁹⁹

II. විසුද්ධිමග්ගයෙහි ඇතුළත් වන්නා වූ ශමථ කර්මස්ථාන සතළිසම බුද්ධදේශනාවෙහි සඳහන් වී ඇත්තේය. එහෙත් ත්‍රිපිටකයෙහි මෙම කමටහන් පිළිබඳ විස්තර අඩංගු වන්නේ සුළු වශයෙනි. විශුද්ධිමාර්ගය මේ කමටහන් සියල්ල සංග්‍රහ කොට පුළුල් ලෙසින් විවරණය කරයි. ඉඳින් විශුද්ධිමාර්ගය නොවී නම්, මේ කමටහන් තොරතුරු අද වන විට අභාවයට පත් වන්නට හොඳටම ඉඩ තිබුණි. එහි විදර්ශනා කර්මස්ථාන විස්තරය ගැන ද කීමට ඇත්තේ මෙයමැයි.....

.... එහෙත් විසුද්ධිමග්ගයෙහි අඩංගු වන්නේ ලක්දිව මහාවිහාරීය සම්ප්‍රදාය බව නම් පැහැදිලිය. පැරණි හෙළ අටුවාවන් හි වූ භාවනා තොරතුරු බොහොමයක් මෙම ග්‍රන්ථයට ද එක් වන්නට ඇත. ඉඳින් එදා විද්‍යාමාන වූ මහාවිහාර භාවනා සම්ප්‍රදායට පටහැනි වූ යමක් විශුද්ධි මාර්ගයෙහි ඇතුළත් වූයේ නම් එය සම්භාවනීය ග්‍රන්ථයක් ලෙසින් මහාවිහාරය විසින් පිළිගනු ලබන්නේ නැත. මේ අනුව, එහි එන කර්මස්ථාන විභාගයන් වෙනත් ඉන්ද්‍රිය දර්ශනයෙකින් කෙලින්ම උපුටාගත් දෑ නොව සමකාලීන මහාවිහාරීය බෞද්ධ සම්ප්‍රදායයෙන් ගත් දෑ වශයෙන් සැලකීම යුක්ති යුක්ත වන්නේය.....

⁹⁹ සත් අනුපස්සනා ග්‍රන්ථයේ සංඥාපනය (අතිසුඡතිය නාළයනේ අරියධම්ම මාහිමි)

කෙසේ හෝ අද අපගේ යුතුකම වියයුත්තේ මෙතෙක් කලක්, මෙතරම් දුරට හෝ මේ කර්මස්ථාන විභාගය නොහැසි රැකදීම ගැන විසුද්ධිමග්ගයට හා බුද්ධභෝෂ ආචාර්යන් වහන්සේට පින් දෙමින්, විගුද්ධි මාර්ගයෙන් අපට යම් වැඩක් ගතහැකි වන්නේ නම් එය සලසා ගැනීමය. අපට රූපි නොවන යමක් එහි වන්නේ නම් අපි උපේක්ෂක වන්නෙමු. එය වෙනත් කෙනෙකුට ප්‍රයෝජනවත් වියහැකි හෙයිනි.

ධ්‍යාන නොලබා විදර්ශනාව කළ නොහැකි යැයි ඇතැමෙකු පවසද්දී සමථය මුළුමනින්ම ප්‍රතික්ෂේප කොට විදර්ශනාවම කළ යුතුයයි තවත් අයෙක් කියති. මේ මත දෙකම ධර්මය හා භාවනා මාර්ගය පුළුල්ව නොදත්කම නිසා හටගත් දෘෂ්ටිහුය. තම පුද්ගලික රූපිය අනුව ප්‍රත්‍යක්ෂාවබෝධයකින් තොරව පොතපතට හා තර්කයට වහල් වීමත්, එක්තරා සීමිත ප්‍රත්‍යක්ෂයක් ලැබුවත් එයම පමණක් ප්‍රමාණ කොට ගෙන පොදු නිගමනවලට එළඹීමට තැත් කිරීමත් යන කරුණු මුල් කොට ගෙන මෙබඳු අන්තගාමී දෘෂ්ටීන් හටගන්නා බව පෙනෙයි.

සාර්ථකව භාවනාව ගෙනයාම පිණිස පරියත්ති ඥාණය හෙවත් සුතමය ඥාණය එක්තරා ප්‍රමාණයකින් අවශ්‍ය වන්නේය. පටිපත්තියට තුඩුදෙන පරියත්තිය යනුවෙන් අප මුලදීම අවධාරණය කළේ මෙම කාරණයයි..... ගුරු ඇසුරෙනීම හිඳ කමටහන් වඩන යෝගාවචරයෙකු හට තම සුතමය ඥාණය පිළිබඳව එතරම් කරදර වීමට සිදු නොවන්නේය. අවශ්‍ය අවස්ථා වලදී අදාළ වන්නා වූ දහම්

දැනුම කර්මස්ථානාවාර්යතුමන් වෙතින් ලැබෙන බැවිනි. (කර්මස්ථානාවාර්යවරයෙකුට ධර්මය පිළිබඳ හසල දැනුමක් තිබිය යුතු වෙයි).

පළපුරුදු සම්භාව්‍ය කර්මස්ථානාවාර්යන් වහන්සේලා කීප නමකගේ කමටහන් උපදෙස් මෙම පත්‍රිකාවන්හි අඩංගු වී ඇත්තේය. ඊට අමතරව විශුද්ධිමාර්ගය, පෙළ, අටුවා, ටීකා සහ නූතන භාවනා පොත්පත් කීපයක් ද මෙහිලා ඇසුරු කරන ලද්දේය.¹⁰⁰

මෙසේ ඉහත දැක්වුණු උදාහරණ ඉහත නම් සඳහන් කළ උතුමන්ගේ භාවනා ග්‍රන්ථයන්ට උදාහරණ ලබාගත් ග්‍රන්ථ සමූහයක් සලකා බලන විට ත්‍රිපිටක පෙළ, අටුවා, ටීකා හා විසුද්ධිමග්ග ආදී ග්‍රන්ථ සමූහයක් මූලිකත්වයේ තබාගෙන යෝග්‍යශ්‍රමීය භාවනා මාර්ගය සැකසී ඇති බව ප්‍රකට වේ. දැනට මහාසී, එාඞා(ක්), ගොඵන්කා ආදී තවත් භාවනා ක්‍රම කීපයක් යෝග්‍යශ්‍රමීය භික්ෂූන් පුරුදු-පුහුණු කරන අතර ඒ සෑම ක්‍රමයක්මත් ත්‍රිපිටක පෙළ, අටුවා, ටීකා හා විසුද්ධිමග්ග ආදී ග්‍රන්ථ මත පදනම් වී තිබීම ද විශේෂයකි.

II මහාසී භාවනා ක්‍රමය

මෙතමින් හඳුන්වන භාවනා ක්‍රමය බුරුම රටෙහිදී ප්‍රචලිත වී මෙරටට ලැබුණු භාවනා ක්‍රමයකි. මෙම ක්‍රමය දැක්වෙන ග්‍රන්ථය රචනා කළ මහතෙරුන්ගේ නමින් “මහාසී

¹⁰⁰ කර්මස්ථාන ප්‍රදීපය (හඳුන්වාලීම) vi-x පිටු

භාවනා ක්‍රමය” යැයි මෙය හැඳින්වූව ද එතුමන් වහන්සේ මෙය තමාගේ ක්‍රමයක් යැයි කිසිසේත් නොදක්වන සේක. මෙය ශුද්ධවිපස්සනා වශයෙන් දක්වන ක්‍රමයක් වන අතර බුද්ධ දේශනාවෙන් බැහැර වූවක් නොවේ. සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ දැක්වෙන “යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්ණිනො හොති, තථා තථා නං පජානාති.” (යම් යම් අයුරකින් කය පිහිටුවන ලද ද ඒ ඒ අයුරින් මනාව දැනගනී) යන පාඨය අනුව ප්‍රකට කාය චලනයක් වන උදරයේ පිම්බීම හා හැකිලීමට අවධානය යොමු කොට භාවනා වැඩීම මෙම ක්‍රමයේ ආරම්භයයි. මෙය ධර්මයට එකඟ ක්‍රමයක් බව නොදැන බොහෝ දෙනා එයට දොස් නගති. මෙම භාවනා ග්‍රන්ථය රචනාකළ මහාසී මහ තෙරුන් වහන්සේ යනු මගඵල ලාභී උතුමෙකැයි ඵරට ප්‍රසිද්ධ වූ බුරුමයේ පැවති භයවන සංගායනාවේදී ප්‍රශ්ණපුව්ජක (ප්‍රශ්ණ විචාරන්නා) යන ප්‍රධානම තනතුරක් දැරූ අටුවා - ටීකා සහිතව ත්‍රිපිටකයම හොඳින් ප්‍රගුණ කළ උතුමෙකි. තවද මෙම ග්‍රන්ථය රචනා කිරීමේදී දහමට ගලපමින් උදාතපාඨ බුද්ධදේශනාවෙන් දක්වමින් රචනාකර ඇත. එමෙන්ම මෙම ක්‍රමයෙන් ප්‍රතිඵල ලද බොහෝ දෙනෙක් අදත් සිටිති. මෙම ක්‍රමය ගැන ඇති වැරදි මත වලට පිළිතුරු රේරුකානේ චන්දවිමල මහතා හිමියන්ගේ සතිපට්ඨාන විවේචනය හා තවත් කෘති යන ග්‍රන්ථයේ දැක්වෙන බැවින් විස්තර කැමැත්තෝ එය කියවා බලත්වා. විවේචනය කරමින් කල් නොයවා තමාට ගැලපෙන්නේදැයි දැනගැනීමට මෙබඳු විශ්වාසවන්ත භාවනා ක්‍රමයන් අත්හදා බලත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

III ඒවා ඖෂ භාවනා ක්‍රමය

මෙම භාවනා ක්‍රමය ද බුරුමරටේ ප්‍රචලිත වී අප රටට ලැබුණු වටිනා භාවනා ක්‍රමයකි. සමථ පූර්වාංගම විපස්සනා භාවනා ක්‍රමයක් වන මෙය විශේෂයෙන්ම විශුද්ධිමාර්ගය අනුව යමින් ත්‍රිපිටකයෙහි දැක්වූ භාවනා ක්‍රම ඉස්මතුකර දක්වයි. මෙම ක්‍රමය ලොවපුරා ව්‍යාප්ත කළ අතිපූජනීය ආවිණිණ (ඒවා ඖෂ සෙයාඛෝ) මාහිමිපාණන් වහන්සේ “මේ අළුත් භාවනා ක්‍රමයක් නොවෙයි. ඔයගොල්ලන්ගේ විශුද්ධිමාර්ගයේ දැක්වුණු භාවනා ක්‍රමයයි” යනුවෙන් ඉතා නිහතමානීව දක්වන බව කියැවේ. තවද මෙතුමන් වහන්සේ මහාසී සෙයාඛෝ නමින් හඳුන්වන මාහිමියන් ඇතුලු බොහෝ භාවනා ගුරුවරුන් ඇසුරු කර ඇති අතර වසර විස්සක් පමණ පර්යන්තිය හැදෑරීමෙන් පසු ධම්මාවරිය නමින් හඳුන්වන විභාගයෙන් ද සමත්ව ඉන් පසු වසර විස්සකට වැඩි කාලයක් භාවනාව ප්‍රගුණ කොට ඉන්පසු අන්‍යයන්ට භාවනාව කියාදීමට ඇරඹූ බව එතුමන් වහන්සේම දක්වන සේක. මෙකළ පැවිදි වී ඉතා නොබෝ කලකින් හරිහැටි පර්යන්ති දැනීමක් ද නැතිව හරි ගුරු ඇසුරක් ද නැතිව අන්‍යයන්ට භාවනාදිය කියාදීමට උත්සාහවත් වන්නවුනට මෙම ප්‍රකාශය හොඳ පාඩමක් වනු ඇත.

අතිපූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මාහිමිපාණන් වහන්සේ මෙම භාවනා ක්‍රමය පිළිබඳවත් ඒවා ඖෂ සෙයාඛෝ මාහිමිපාණන් වහන්සේ පිළිබඳවත් හඳුන්වා දෙන්නේ මෙසේය,

1 ඇත අතීතයෙහි ශ්‍රී ලංකාද්වීපයෙහි භාවිතා වූ ශමථ-විදර්ශනා භාවනා ක්‍රම විශුද්ධි මාර්ගය වැනි ග්‍රන්ථවල සඳහන් වී ඇතත්, ප්‍රායෝගික වශයෙන් එහි යෙදී අත්දැකීම් ලත් කර්මස්ථානාචාර්යයන් වහන්සේලා සුලභව නොමැති බව නොරහසකි.

බුරුම රට ඵෙරාවරි ජනපදයෙහි නිංතාට නම් උපනගරයෙහි, ලෙ-වොං ගම් පියසෙහි ජනිතව ප්‍රමා වයසෙහි සසුන්ගතව යෙ-ජී නිකායෙහි ගරු උපසම්පදා ලාභීව ධම්මාවරිය විභාගය සමත් වී රැන්ගුන් නුවර පර්යාප්ති තක්ෂිලාවෙහි ඉංග්‍රීසි භාෂා සහිත පර්යාප්ති ධර්මය සම්පූර්ණ ලෙස පස් වසරක් තිස්සේ හදාරා ඉක්බිතිව විසි වසරක් පමණ මුළුල්ලේ කෘතහස්ත විශාරද ආචාර්යයන් වහන්සේලා වෙත නැවතී ශමථ-විදර්ශනාවෙහි පරතෙරටම ප්‍රගුණ කොටගත් අතිපූජ්‍ය ආචිණ්ණ සෙයාඬෝ හෙවත් එා-ඔෆ් සෙයාඬෝ නාහිමිපාණන් වහන්සේ අද ඵෙතිහාසික විශුද්ධි මාර්ගයෙහි එන භාවනා ක්‍රමය අතිවිශිෂ්ඨ ලෙස සිය-දහස් ගණන් ගිහි-පැවිදි යෝගීන්හට පුහුණු කරමින් වැඩ සිටිනසේක. උත්කෘෂ්ට ලෙස ශික්ෂා ගරුත්වයෙහි පිහිටි ආදර්ශවත් ඒ මාහිමියෝ දිවා රාත්‍රී අප්‍රමාදව ශාසනානිවෘද්ධියෙහි යෙදී සිටින සේක් ජීවිත පරිත්‍යාගයෙනි.....

අතිපූජනීය මහා කර්මස්ථානාචාර්ය ආචිණ්ණ සෙයාඬෝ මාහිමියන් වහන්සේ ශ්‍රී ලංකාව ගැන දක්වනුයේ අසීමිත ගෞරවයකි. මෙම ශමථ විදර්ශනා භාවනා මාර්ගය සකල බෞද්ධ ලෝකයට බෙදා හැරීමට සුදුසු එකම බෞද්ධ රට ශ්‍රී

ලංකාද්වීපය යයි අවධාරණයෙන් පවසන සේක් කෘතඥතා පූර්වක ගෞරවයෙනි.

එසේ හෙයින් මෙම භාවනා මාර්ගය ශ්‍රී ලංකා ද්වීපවාසීන්හට පුහුණු කරවනු පිණිසත් ස්වකීය පශ්චිම කාලය විවේකිව ගත කරණු පිණිසත් ශ්‍රී ලංකාවට යථා කාලයේදී වැඩිම කරවීමට අපේක්ෂා කරන පූජනීය ආවිණිණාභිධාන එා-ඖක් සෙයාචෝ මාහිමියන් වහන්සේට නිදුක් නිරෝගී සුවයෙන් ශතවර්ෂාධික කාලයක් දීර්ඝායු ශ්‍රී අත්වේවා!¹⁰¹

- 2 ඇත අතීතයේදී ධ්‍යාන අභිඥා මාර්ගඵල අධිගම ලාභීන්ගේ ජයභූමිය වූ සිරිලක්දිව තුළ නැවතත් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිවේධ ශාසනයට පුනරාලෝකය උදාපත් වීමේ ඒකායන මාර්ගය විවෘත වී ඇත. සිරිලක්දිවෙන් ස්වර්ණභූමි නම් වූ බුරුම රටට ගෙන යන ලද පරියත්ති පටිපත්ති පටිවේධ ශාසනය එරට දියුළුමින් බැබළෙමින් දැනටත් පවතී.

බුරුම රට මෝලමියෙන් - මුචෝන් නගර දෙකට අතරෙහි රමණීය වනපෙතක පිහිටා තිබෙන එා-ඖක් චිත්තලපබ්බත භාවනා මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රධානාචාර්යය අග්ගමහා කම්මට්ඨානාචාර්ය අතිපූජනීය ආවිණිණ- එා - ඖක් සෙයාචෝ මාහිමියන් වහන්සේගේ ආචාර්යත්වයෙන් උගැන්වෙන සමථ - විදර්ශනා භාවනා මාර්ගය වනාහි සිරිලක්දිව ඉහත දී අධිගම ලාභීන් පහළ කළ නිර්වාණ ගාමිනී ඒකායන මාර්ගයයි සඳහන් කිරීම සුදුසු වේ.

¹⁰¹ මොක්පුර රන්දොර 1 කොටස පෙරවදන (අතිපූජනීය නාලයන් අරියධම්ම මාහිමි)

පාලි - අට්ඨකථා - ටීකා සහිත ත්‍රිපිටක පර්යාජ්ඣයෙහි පරතෙර පැමිණියා වූ, ශික්ෂා ගරුත්වයෙහි මුදුනට පත් වූ, සමථ භාවනා විදර්ශනා භාවනාවෙහි කෙළවරට පත් වූ, දස දහස් ගණන් ගිහි පැවිදි යෝගීන් හට භාවනා මාර්ගය පුහුණු කරවූ, ධ්‍යාන අභිඥා මාර්ගඵල ලාභීන් පහළ කරවූ අතිපූජනීය ආචිණ්ණ සයාඨෝ මාහිමියන් වහන්සේ අතින් බුරුම බසින් සම්පාදිත කාණ්ඩ හතකින් (7) යුක්ත වූ භාවනා ග්‍රන්ථාවලිය නිබ්බාන ගාමිනී පටිපදා නමින් හැඳින්වේ.¹⁰²

- 3 සමථ විදර්ශනා භාවනා මාර්ගයෙහි මුදුනට පත්වී, දේශීය විදේශීය ගිහි පැවිදි විශාල පිරිසකට සමථ විදර්ශනා භාවනා මාර්ගය පුහුණු කරවන, ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි තෙර පැමිණි, අග්ගමහා කම්මට්ඨානාවරිය සම්මාන ලද, බුරුම රට ඵා-ඖක් චිත්තලපබ්බත භාවනා මධ්‍යස්ථානාධිශීවර අතිපූජනීය ඵා - ඖක් සෙයාඨෝ උා. ආචිණ්ණ මාහිමියන් වහන්සේ අතින් බුරුම බසින් සම්පාදිත “නිබ්බාන ගාමිනී පටිපදා” ග්‍රන්ථ සත අතුරෙන් සත්වැනි කාණ්ඩය සිංහල බසින් “මොක්පුර රන්දොර 7” - නමින් භාවනාභිලාෂීන් අතට පත්වීමේ භාග්‍යය උදාපත් වී ඇත.

ඇත අතීතයෙහි සේම ධ්‍යාන අභිඥා මාර්ගඵල ලාභීන් සුලභව බුදුසසුන බැබළේවා, ලොවපුරා පැතිරෙන මිසදිටු ගණඅඳුර විධිමත්‍ය වේවා! ශ්‍රී ලංකාද්වීපය කසාවතින් නිරතුරු

¹⁰² මොක්පුර රන්දොර 6 කොටස, පෙරවදන (අතිපූජනීය නාළයනේ අරියධම්ම මාහිමි)

වේවා! සිල් සුවඳින් ගුණ සුවඳින් සදහම් සුවඳින් නිවන් අමා
සුවඳින් ඒක සුගන්ධිත වේවා! ජීවමාන සර්වඥයන්
වහන්සේගේ සමයේ සේම ලොවට රටට ජනතාවට සෙනක්
ශාන්තියක් ආරක්ෂාවක් ආශීර්වාදයක් උදාපත් වේවා! ¹⁰³

හැඳින්වීමේ පහසුව පිණිස මෙම භාවනා ක්‍රමයන් ඒ ඒ
නම් වලින් හැඳින්වූව ද එම ක්‍රම ප්‍රචාරය කළ මානිමිවරු
කිසිවිටෙක ඒවා තමන්ගේ ක්‍රම ලෙස නොදක්වන අතර
බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ නිවැරදි භාවනා මාර්ග
ඉස්මතු කර ඒවා ප්‍රායෝගිකව පුහුණු කරවීම ඒ
මානිමිවරුන්ගේ එකම අභිලාශයයි. එබැවින් බොහෝ
දෙනෙක් දැනටත් ඉතා උසස් ලෙස ප්‍රතිඵල ලබන මෙම
භාවනා ක්‍රමය ද තම ජීවිතයට එක්කර ගෙන නිවන් මග
හෙළිකර ගනිත්වා යනු අපගේ කාරුණික ආරාධනයයි.

IV ගොඵන්කා භාවනා ක්‍රමය

ආනාපානසතියෙන් ආරම්භ කර ඉන් පසු
වේදනානුපස්සනාව හරහා විපස්සනාවට යොමු කිරීම මෙම
ක්‍රමයේදී සිදුවේ. ඉන්ද්‍රියානු ජාතික ගිහි පිංවතෙකු වන
ගොඵන්කා තුමා විසින් මෙම ක්‍රමය ලොව පුරා ප්‍රචලිත කළ
බැවින් එතුමාගේ නමින් මෙම ක්‍රමය හැඳින්වේ. නමුත් එතුමා
ද මෙම ක්‍රමය බුරුමජාතික ගුරුවරයෙකු හමුවේ උගත් බව
දැක්වේ. මෙසේ මෙම ක්‍රමයේ ඉතිහාසය බැලීමේදී බොහෝ

¹⁰³ මොක්ඛුර රන්දොර 7 කොටස, පෙරවදන (අතිපූජනීය නාළයනේ අරියධම්ම මාහිමි)

පැරණි බවත් සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ වේදනානුපස්සනා දේශනාව ඇසුරින් ප්‍රගුණ කරවන බවත් පැහැදිලි වේ. අප රටේ ගිහි පැවිදි බොහෝ දෙනෙක් අතර ප්‍රචලිත මෙම ක්‍රමයෙන් ද බොහෝ යහපත් ප්‍රතිඵල ලැබෙන බව එය අනුගමනය කරන යෝගීන්ගේ අදහසයි.

මෙම භාවනා ක්‍රම පිළිබඳ පොදුවේ පවතින වැරදි මත කීපයක් හා ඊට පිළිතුරු

1. පිරිසිදු බුද්ධ දේශනාව වන පෙළ තිබියදී අටුවා ටීකා වල අදහස් ගෙන කරන භාවනාවන් අනවශ්‍ය බව.

මෙම ප්‍රකාශය කරන්නේ අටුවා ටීකා යනු මොනවාදැයි හරිහැටි නොදැනීමෙනි. ඒ ගැන කරුණු පෙර දැක්වීමු. අදහස් කීපයක් මතුවිය හැකි තැනකදී නිවැරදි බුද්ධමතයම ඉස්මතු කර දැක්වීම අටුවා ටීකා වලින් සිදු වේ. සිංහල පරිවර්තන නොකියවා පාළියෙන්ම දහම හදාරන්නේ නම් අටුවා ටීකාවන්ගේ වැදගත් කම පැහැදිලි වනු ඇත. ඒවායෙන් තොරව ධර්ම-විනය විනිශ්චයන් ගත නොහැකි බව ප්‍රත්‍යක්ෂ වනු ඇත. ඒ බව හරිහැටි දන්නා වූ සල්ලේඛ ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදුණු සීලාදී ගුණයන්ගෙන් සුපෝෂිත ව්‍යක්ත විශාරද උතුමන් අතින්ම මෙම නිවැරදි භාවනා ක්‍රම සියල්ලම ප්‍රචාරය වූ බව ද දත යුතුය. නිවැරදි නිවන් මාර්ගය සෙවීමට මුළු ජීවිතයම කැපකළ උතුමන් බව ප්‍රකට වනු ඇත. එම මාහිමිවරුන් පිළිබඳ තවදුරටත් තොරතුරු සොයා බලන්නේ නම් මේ කීම තහවුරු වනු ඇත.

2. බුද්ධ දේශනාව තිබියදී එක එක්කෙනාගේ භාවනා ක්‍රම අනවශ්‍ය බව

මේ ප්‍රකාශය කරන්නේ භාවනා ක්‍රම හැඳින්වීමට යොදන නම් පමණක් සැලකීමෙනි, අවම වශයෙන් එම භාවනා ක්‍රම පිළිබඳ හරිහැටි කියවීමෙන් වත් දැනීමක් නැති බැවිනි. හරිහැටි කියවා බැලුවේ නම් මෙම භාවනා ක්‍රම බුද්ධ දේශිතම බව තහවුරු වනු ඇත.

3. විදේශ රටවලින් අපට ලැබුණු භාවනා ක්‍රම අනවශ්‍ය බව

මෙය ද හරිහැටි සාසන ඉතිහාසාදිය නොදන්නාකමින් කරන වැරදි ප්‍රකාශයකි. බුදුදහම යනු ද අපරටේ ඇති වූවක් නොවේ. තවද කුමන රටක හෝ යම් නිවැරදි දෙයක් වේ නම් එය පිළිපැදීමෙන් අයහපතක් නොවේ. අපරටේ දෙයක් වුවත් එය වැරදි නම් එය පිළිපැදීමෙන් අයහපතක් වේ. එබැවින් එය බැහැර කළ යුතුය. දහම සම්බන්ධයෙන් රට - ජාති - කුලවාද ඇඳාගත හොත් එයින් අනර්ථයක් මිස අයහපතක් නොවේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් කුමන රටින් ලැබුණත් එය දහමට එකඟ නම් එය අත්හදා බලා තම නිවන් මග විවරකර ගැනීම ප්‍රඥාගෝචර වේ යනු අපගේ අදහසයි.

ඉහත දැක්වූ වැරදි මත දරන හා ඒවා ප්‍රචාරය කරන අය පිළිබඳ විමසීමේදී පෙනීගියේ ඒ බොහෝ දෙනෙක් හරිහැටි ගුරු ඇසුරක් නොලබූ, සැබෑ නිවන් අරමුණක් නොමැති තර්ක වාද පිණිස දහමට බැසගත් පිරිසක් බවයි. ඇතැමෙක්

සීලාදී ප්‍රතිපත්ති පිරීමට ඇති අකමැත්ත නිසාම ඇතැම් භාවනා ක්‍රමයන්ට දොස් කියති. නිවන් ලැබීමට ලේසි ක්‍රම සොයති. සැබෑ නිවන් අරමුණ ඇති තැනැත්තා වාද විවාද කරමින් කාලය ගත නොකර සැබෑ දහම සොයමින් ප්‍රතිපදාවේ යෙදෙයි. අතීතයේ ද සත්‍යගවේශී වූ උතුමන්ගේ චරිත කියැවීමෙන් එය තහවුරු වේ. සිදුහත් බෝසතාණන් වහන්සේත් උපතිස්ස කෝලිත ආදී උතුමෝත් සත්‍ය ගවේශනය කළ අයුරු සිතා බලනු වටී. දැන් අපට එසේ ගවේශනය කරන්නට දෙයක් නැත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එය ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. අපට තිබෙන්නේ එය ශ්‍රද්ධාවෙන් පිළිපැදීමයි. එය ද දින ගණනකින් අත් නොහළ යුතුය. අසු මහාශ්‍රාවක උතුමන් අතර වූ කල්ප ලක්‍ෂයක් ඒ සඳහා පිරු පාරමි ඇත්තා වූ බුද්ධ ශාසනයේ ප්‍රඥාවන්ත උතුමන් අසුදෙනා අතරට අයත් වූ රට්ඨපාල මහරහතන් වහන්සේට ද අර්හත්වයට පත්වීමට වසර දොළහක් ගත වූ බව දැක්වේ. ත්‍රිපිටක පාරගත දැනීමක් ඇති රහත් ශිෂ්‍යයන්ම හැට දහසක් සිටියා වූ මහාසීව මහතෙරුන් වහන්සේට අර්හත්වයට පත්වීමට වසර තිහක් (30) ගත වූ බව ද දැක්වේ. කරුණු මෙසේ හෙයින් දින කීපයකින්, සති කීපයකින්, මාස කීපයකින් ප්‍රතිඵල බලාපොරොත්තු නොවී නිවනට ලේසි ක්‍රම සොයන්නට නොයා තෙරුවන් පිළිබඳ හොඳ ශ්‍රද්ධාවක් පිහිටුවා ගෙන භාවනා ක්‍රම අත්හදා බලන්නේ නම් වසර ගණනකින් හෝ ප්‍රතිඵල ලැබිය හැකි වනු ඇත. එබැවින් තර්ක වාද කරමින් නොසිට දහම පිළිපැද බලන්නා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

07 අභිධර්ම පිටකය, අට්ඨකථාදිය පිළිබඳව මෙසේ වැරදි මත පැනනැගීමේ හේතු මොනවාද?

මෙසේ ධර්මය සම්බන්ධව වැරදි මතවාද ඇතිවීම අද පමණක් නොව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයේද සිදු වූ බව සාති,අර්ට්ඨය,කණ්ඩක ආදී පැවිද්දන්ගේ කථා ප්‍රවෘත්ති මගින් ප්‍රකට වේ. සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසු මෙම තත්වය වඩා උග්‍ර වූ බව දෙවන ධර්ම සංගායනාවට අදාළ සිදුවීමෙන් දනහැක. මේ සෑම අවස්ථාවකදීම සාසන භාරධාරී උතුමන් වහන්සේලා එම තත්ත්ව විසඳා සාසනය ආරක්ෂා කළ සේක. එනමුත් වැරදි මත ඇති ඒ සෑම දෙනාවම නිවැරදි කිරීම ප්‍රායෝගිකව කළ හැකි නොවේ. ගැටළුව විසඳූ පසුවද ඇතැම්හු එම වැරදි මතයේම එල්ල සිටිති. ඊට අමතරව සාසනයට හානිකර කටයුතු ද සිදු කරති. ඊට හොඳම නිදසුනක් දෙවන ධර්ම සංගායනාවට අදාළ සිදුවීමෙන් දන හැකිය. ඒ මෙසේය;

දස අකැප වස්තු දැක්වීම මුල්කරගෙන පැවැත්වූ මෙම දෙවන සංගායනාවේදී එම කරුණු දහය අකැප බවත් වජ්ජපුත්තක භික්ෂූන්ගේ මත වැරදි බවත් දක්වා එම අලජ්ජ භික්ෂූන් 10000 ක් පමණ සසුනෙන් නෙරපා හැර ධර්මවිනය ස්ථාපිත කළසේක. එසේ දෙවන සංගායනාවේදී සසුනෙන් නෙරපූ, සසුනෙන් පලිගනු කැමති වූ අලජ්ජ වජ්ජපුත්තක භික්ෂූහු වෙනම *මහාසංගීති* නම් වූ සංගායනාවක් පැවැත්වූහ. මෙම *මහාසංගීතික* භික්ෂූන්ගෙන් *මහායාන* යන නිකාය බිහිවිය. මෙම සංගායනාවේදී අතිශය බරපතල ලෙස සසුන විකෘති

කලහ. විශේෂයෙන්ම අභිධර්ම පිටකය ද, පටිසම්භිදාමග්ග, වුල්ලනිද්දේස, මහානිද්දේස යන ප්‍රඥාවෙන් අග්‍ර වූ සාරිපුත්ත මහරහතන් වහන්සේගේ දේශනාවෝ ප්‍රතික්ෂේප කරමින් ඒවා විකෘති කලහ. ඊට අමතරව චිනය පිටකයේ පරිවාර පාලිය ද සිකපද වල විභංගය ද විකෘති කලහ. ජාතක දේශනා වල කොටසක් ප්‍රතික්ෂේප කලහ. මෙසේ සසුනට අති විශාල විනාශයක් කලහ. මේ පිළිබඳව අපේ පුරාණම මෙන්ම ඉතා විශ්වාසවන්ත තොරතුරු වලින් යුත් ඉතිහාස ග්‍රන්ථයක් වන දීපවංසයේ මෙසේ සඳහන් වේ. පඤ්චප්පකරණ අට්ඨකථාවේ හා සාරත්ථදීපනී ටීකාවේ ද මේ ගැන තවත් තොරතුරු දැක්වේ.

“මහාසංගීතිකා භික්ඛූ, විලෝමං අකංසු සාසනෙ;
භින්දිත්වා මූලසංගීතං, අඤ්ඤං අකංසු සංගීතං.

මහාසංගීතික භික්ෂූහු සසුනෙහි විලෝමයක් (සසුනට එකඟ නොවන ප්‍රතිපක්ෂ වූවක්) කලහ. මුල් ත්‍රිපිටක සංග්‍රහය බිඳ වෙන්ත් සංග්‍රහයක් කලහ.

“අඤ්ඤානු සංගීතං සුත්තං, අඤ්ඤානු අකරංසු තෙ;
අත්ථං ධම්මඤ්ච භින්දිංසු, චිත්තයෙ නිකායෙසු ච පඤ්චසු.

වෙනත් තැනක සංග්‍රහ කළ සූත්‍ර ඔවුහු වෙනත් තැනක සංග්‍රහ කලහ. චිත්තයෙහි ද පංචනිකායන්හි ද අරුත ද ධර්මය ද බිත්දාහ. (වෙනස් කලහ.)

“පරියායදෙසිතඤ්චාපි, අථො නිප්පරියායදෙසිතං;
නිත්තත්ථඤ්චෙව නෙය්‍යත්ථං, අජාතිත්වාන භික්ඛවො.

ඒ (මහාසංගීතිකාරක) භික්ෂූහු පරියාය (පරමාර්ථ නොවන බැවින් විවරණ අවශ්‍යවන) දේශනාව ද නිෂ්පරියාය (සාධන/ ප්‍රතිපාදන අනවශ්‍ය වූ වෙනස් කළ නොහෙන) දේශනාව ද

නීත (අරුත්පරිදි දකයුතු) අර්ථය ද නෙය්‍ය (උදුරාගතයුතු) අර්ථය ද නොදැන,

“අඤ්ඤං සන්ධාය භණ්ණං, අඤ්ඤං අත්ථං ධ්වංසං සු නෙ;
බ්‍යඤ්ජනවිජායාය තෙ භික්ඛු, ඛන්‍ටං අත්ථං විනාසයුං.

අනෙකක් සඳහා දෙසු දෙයට වෙනත් අරුතක් තැබුන. ඔවුහු ව්‍යඤ්ජන ඡායාවෙන් (පද පමණක් සලකා අරුත නොසලකා) බොහෝ අර්ථ විනාශ කළහ.

“ඡඩ්ඛත්ථාන ඵකදෙසං, සුත්තං විනයගම්භිරං;
පතිරූපං සුත්තං විනයං, තඤ්ච අඤ්ඤං කරිංසු නෙ.

ගැඹුරු වූ විනයයේ ද සූත්‍ර වලද කොටසක් ඉවත් කොට, ඒ ප්‍රතිරූප සූත්‍රවිනයක් වීද එයත් වෙනස් කළහ.

“පරිවාරං අත්ථුද්ධාරං, අභිධම්මං ඡප්පකරණං;
පටිසම්භිදඤ්ච නිද්දෙසං, ඵකදෙසඤ්ච ජාතකං;
ඵත්තකං විස්සජ්ජෙත්ථාන, අඤ්ඤානි අකරිංසු නෙ.

ඔවුහු විනයපිටකයේ පරිවාර පාලිය ද, විනය සිකපද වල අර්ථෝද්ධාරය (විභංගය/ පදභාජනිය), අභිධර්ම ප්‍රකරණ හය (මේ වන විට කථාවත්ථුප්පකරණය ග්‍රන්ථයක් වශයෙන් සැකසී නොතිබිණි.) ද, පටිසම්භිදාමග්ග පාලිය ද, චුල්ලනිද්දේස, මහානිද්දේස යන දෙක ද, ජාතක දේශනා වල කොටසක් ද යන මෙපමණ ධර්ම කොටස් ඉවත් කොට (ධර්මය) වෙනස් කළහ.

“නාමං ලිඛිතං පරික්ඛාරං, ආකප්පකරණානි ච;
පකතිභාවං විජහිත්ථා, තඤ්ච අඤ්ඤං අකංසු නෙ.

ඔවුහු භික්ෂු නාමය ද, ශ්‍රමණ ලිංගය (පැවිදි වේගය) ද, ශ්‍රමණ පිරිකර ද, ශ්‍රමණ ආකල්ප ද, ශ්‍රමණප්‍රකෘතිය ද අත්හැර එය ද වෙනස් කළහ.

මෙසේ වෙනස් කළ (මහායාන) ධර්මය පිළිගත් ශ්‍රී ලංකාවේ සිටි අභයගිරිවාසී භික්ෂූන් ආදී පිරිස් නිසා ඉහත සඳහන් පිරිසිදු ධර්ම කොටස් බුද්ධ දේශනා නොවේය යන සසුනට විරුද්ධවාදී මත අප රටේ ද ව්‍යාප්ත විය.

මහාවිහාර, අභයගිරි හා ජේතවන යන නිකාය ආරම්භය හා එම භික්ෂූන් අතර පැවති මත විවිධත්වය

1. මහාවිහාරවාසී භික්ෂූන්ගේ ථේරීය නිකාය හා ථේරවාදය

ධර්ම සංගායනා වලින් සුරක්ෂිත වූ පිරිසිදු බුද්ධවචනය හා එහි අටුවා රහත් උතුමන් වෙතින් ම මිහිදු මාහිමියන් වෙත ලැබිණි. එතුමන් වහන්සේ වෙතින් සිංහල රහත් පරපුරට එම ධර්මය ලැබුණු අතර එතුමන් වහන්සේලා එය අත්‍යන්තගෞරවයෙන් මාතලේ අච්චිහාරයේ පැවති පුස්තක-සංගායනාව දක්වා කටපාඩමින් දැරූ සේක. ග්‍රන්ථාරූඪ කළ මෙම පිරිසිදු ධර්මවිනය හා එහි අටුවා, මහාකාශ්‍යපාදී මහරහත් උතුමන් පිළිගත් වාද බැවින් “ථේරවාද” නම් විය. ඒ බව “සථේරවාද” නීති පිළිබිඹු වෙති. තත්ථ “අට්ඨකථාසු ආගතථේරවාදසහිතං සාට්ඨකථං තිපිටකසඞ්ගහිතං බුද්ධවචන” නීති ආනෙත්වා යොජෙතබ්බං. (“සථේරවාදං” යැයි ලියත්. එහිදී “අටුවාවන්හි පැමිණි ථේරවාද සහිත අටුවා සහිත ත්‍රිපිටකයේ සංග්‍රහ කරන ලද බුද්ධ වචනය” යැයි ගෙන අර්ථ යෙදිය යුතුය.)¹⁰⁴ යැයි දක්වා ඇත. මෙම පිරිසිදු දහම දැරූ භික්ෂු සමූහය ථේරවාදීන් යැයි ද, ථේරීයනිකාය යැයි ද දැක්වේ. මෙම

¹⁰⁴ විමතිවිනෝදනී ටිකා

දහම ලෝකය පුරා ප්‍රචලිත වූයේ අනුරාධපුර මහමෙවුනා උයනේ පිහිටි මහාවිහාරය නමැති විහාරය මුල් කරගෙන බැවින් එම ථේරවාදී දහම පිළිගත් භික්ෂු පරපුර **මහාවිහාර වාසීන්** ලෙස ද හැඳින්වේ. ඒ බව මහාවිහාරවාසීන් නි මහාමෙඝවනුයානභූමිභාගෙ පතිට්ඨනො විහාරො මහාවිහාරො, යො සත්ථුනො මහාබොධිනා විභූසිතො, තත්ථ වසන්ති සිලෙනාති මහාවිහාරවාසිනො,¹⁰⁵ යැයි දැක්වේ.

2. අභයගිරිවිහාරවාසීන්ගේ ධම්මරුව නිකාය හා වෛතුල්‍ය වාදය

ශ්‍රමණසාරූප්‍ය නොවන ලෙස රජුන් ඇසුරු කිරීමාදී කරුණු මත විනයානුකූලව මහාවිහාරයෙන් තෙරපූ මහානිස්ස තෙරුන් හා එම තෙරුන් නිවැරදිය යන මතය ගත් මහදැලියා නිස්ස යන තෙරවරු විසින් වලගම්බා රජු දවස ඇරඹූ අලුත් නිකාය අභයගිරි විහාරය නිශ්‍රයකොට පැවති නිසා **අභයගිරිවිහාරවාසීන්** නම් විය. ඔවුන් ථේරියනිකායෙන් වෙන්ව ස්ව යැපීම හා මහාවිහාරය පරයා සිටීමේ අදහස ද නිසා පෙර සඳහන් කළ වජ්ජපුත්තක පරම්පරාවේ වූ ධම්මරුව නිකායේ (මහායාන) අදහස් පිළිගත් බැවින් **ධම්මරුව නිකායිකයින්** ලෙස ද හැඳින්වේ. ධර්මාශෝක රජු විසින් සසුනෙන් තෙරපූ භික්ෂු වෙස්ගෙන සිටි තීර්ථකයෝ පසුව මහායානාදී අන්‍ය නිකායන්ට එක්ව වෛතුල්‍යවාදාදී අධර්මවාදී අලුත් මත ඉපදවූහ. අභයගිරික භික්ෂූහු මෙම මත පිළිගත් බැවින් ඔවුන් **වෛතුල්‍යවාදීන්** ලෙස ද හැඳින්වේ. (ථේරවාදී විනය හැටියට භික්ෂුවක් ස්ත්‍රියක හා මෙවුන්දම් සේවනය කලොත් පරිජ් ඇවත වේ. භික්ෂුභාවය අහිමිවේ. නමුත් වෛතුල්‍යවාදීන්ට අනුව දෙදෙනාගේ

¹⁰⁵ කංඛාවිතරණී ටිකා

කැමැත්තෙන් එය සිදුවේ නම් එහි වරදක් නැත.) මෙසේ සීලය පමණවත් නොසලකා යන්න-මන්න හදාරමින් මෙම භික්ෂූන් හැසිරුණු බව දැක්වේ.

3. ජේතවනවිහාරවාසීන්ගේ සාගලියනිකාය හා වෛතුල්‍ය වාදය

ගෝඨාභය රජු දවස අභයගිරිවිහාරවාසීන් අතුරින් පිරිසක් වෙන්වී දක්ඛිණගිරිවිහාරය නිශ්‍රයකොට වාසය කළහ. පසුව ඔවුන් මහසෙන් රජු විසින් කරවූ අනුරාධපුර ජේතවනාරාමයේ වාසය කළ බැවින් **ජේතවනවිහාරවාසීන්** යැයි ද, එම පරපුරේ සිටි සාගල නම් තෙර කෙනෙකුන් විසින් සැකසූ ධර්මග්‍රන්ථ පිළිගත් බැවින් ඔවුන් **සාගලියනිකායිකයෝ** යැයි ද පසුව වෛතුල්‍යපිටකය ද පිළිගත් බැවින් **වෛතුල්‍යවාදීන්** යැයි ද හැඳින්වේ.

මෙසේ මහාවිහාරවාසී වූ ථේරවාදී තෙරවරුන්ගෙන් වෙන්ව ඉතිරි නිකාය දෙක බිහිවීම පිළිබඳව මහාවංශයේ 33 වන පරිච්ඡේදයේ මෙසේ සඳහන් වේ.

**තතොප්පභුති තෙ භික්ඛූ, මහාවිහාරනාගමුං;
එවං තෙ'භයගිරිකා, නිග්ගතා ථේරවාදතො.**

(එතැන් පටන් ඒ බහලමස්සුතිස්ස තෙරුන් ප්‍රමුඛ භික්ෂූහු මහාවිහාරයට නොආහ. මෙසේ ඒ අභයගිරික භික්ෂූහු ථේරවාදයෙන් බැහැර වූවාහුය.)

පහින්නා'භයගිරිකෙහි, දක්ඛිණවිහාරිකායනි;
එවං තෙ ථෙරවාදීහි, පහින්නා හික්ඛවො ද්විධා

(පසුව අභයගිරික හික්කුන්ගෙන් දක්ඛිණවිහාර වාසිහු බෙදුනාහ. මෙසේ ඒ හික්කුහු ථෙරවාදීන්ගෙන් වෙන්ව දෙයාකාරයකට බෙදුනාහ.)

මෙසේ ථෙරිය නිකායෙන් පිරිසක් වෙන් වී වැරදි මත ගන්නා අතර මහාවිහාරවාසී උතුමන් වහන්සේලා නොයෙක් තාඩන-පීඩන මධ්‍යයේ පිරිසිදු බුද්ධධර්මය දිවිහිමියෙන් සුරැකි බව ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන්හි සඳහන් වේ. සාසන ඉතිහාසය පිළිබඳ කරුණු රාශියක් නිකාය සංග්‍රහයෙහි දැක්වෙන බැවින් එම විස්තර ද කියවා බැලීම වටී. එයින් උපුටා ගෙන මෙම කරුණු ස්වල්පය මෙසේ දැක්වීමු. රටෙන් ජාතියෙන් සාසනයෙන් දියුණුව වෙනුවෙන් පැරණි රජදරුවන් හා මහා සංඝරත්නය කැප වී කටයුතු කළ අයුරු ඉතා මැනවින් නිකාය සංග්‍රහයෙහි දැක්වේ. පොත්පත් නොතිබුණු ඒ යුගයේ තල්පත් වල ධර්මය ලියමින් ඇතැම්විට රජවරුන්ගේ පවා කෙනෙහෙලි මධ්‍යයේ මෙසේ පිරිසිදු ථෙරවාදී ශ්‍රී සද්ධර්මය සුරැකීම පිළිබඳව අපි එම මහාවිහාරවාසී උතුමන්ට ණයගැති වෙමු.

08 එම අධර්මවාදී මතවාදයන්ගේ නූතන ව්‍යාප්තිය

ඉහත සඳහන් අධර්මවාදී මත දැනුණු ඇතැම් පිරිස් අතින් ව්‍යාප්තව යාම සසුනේ අභාග්‍යයකි. 19 වන සියවස අගභාගයේ හා 20 වන සියවස මුල භාගයේ යුරෝපීය බොහෝ පිරිසක් ද බුද්ධ ධර්මය සෙවීමට උත්සුක වූහ. ඒ අතරින් සමහරෙක් එය කළේ බුදුදහමේ වැරදි සෙවීමේ අදහසින් බව පෙනේ. බුද්ධ කාලයේද එබඳු අය පැවිද්දන් අතරද වූ බව අංගුත්තර තික නිපාතයේ දැක්වෙන “සරහ” නැමති පරිබ්බාජකයාගේ පැවිදිවීම සම්බන්ධ කථා වස්තුවෙන් (සරහසුත්ත) දත හැක. එබැවින් එය පුද්ගලයෙකුට කරුණක් නොවේ. ගැටළුව වන්නේ සාසනය රැකීමට සිටින භික්ෂූන් වහන්සේලා අතින් එබඳු වැරදි මත ප්‍රචලිත වීමයි.

පසුගිය සියවසේ භික්ෂූන් වහන්සේලා අතින් ලියැවුණු එබඳු ග්‍රන්ථ කීපයක් නිසාද මෙබඳු වැරදි මත ප්‍රචලිත වූ බව කිවයුතුය. විචාරාත්මක ග්‍රන්ථ යැයි සලකා එබඳු ග්‍රන්ථ උසස් විභාග සඳහාද අනුමත කර තිබීම බේදජනකය. උගත් භික්ෂූන් අතින් ලියැවුණු බැවින්, එම වැරදි දක්වා ඊට විරුද්ධව පොත්පත් නොලියවීම නිසාත්, තම මතය නිවැරදි යැයි පෙනෙන සේ එම ග්‍රන්ථයන්හි වැරදි තර්ක ඉදිරිපත් කර ඇති බැවින් ධර්මය ගැඹුරින් නොවිමසන ආධුනික පිරිස මූලාවට පත්වේ. එම වැරදි කිහිපයක් මෙහිදී දක්වා නිවැරදි කිරීමට අදහස් කළේ එම ග්‍රන්ථ වල කියැවෙන සියල්ල නිවැරදි යැයි නොගත යුතුය යන බව දැක්වීමටය. තවද යමක් දහම දෙස වැරදි කෝණයකින් බලන විට නැති වැරදිද පෙනෙන බව

දැක්වීමටය. පුද්ගල විවේචනයකට අකමැති අපි මෙහිදී එම ග්‍රන්ථ නාම පමණක් දක්වන අතර එම මතයේ ඇති වැරද්ද මිස පුද්ගලයින්ගේ වැරද්දක් දැක්වීමට අදහස් නොකරමු.

භික්ෂූන් අතරත්, බුද්ධධර්මය-පාළිභාෂාව-බෞද්ධ ඉතිහාසය ආදී විෂයන් හදාරන සිසුන් අතරත් ප්‍රචලිත ග්‍රන්ථ වූ “අටුවා පරීක්ෂණය, පාළි සාහිත්‍යය, ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, අසිරිමත් ඉංදියාව” යනාදී ග්‍රන්ථ වලින් ද ඉහත දැක්වූ පරිදි වැරදි මත ප්‍රචලිත විය. එම ග්‍රන්ථවල අඩංගු වන වැරදි කරුණු කිහිපයක් අපි මෙසේ නිවැරදි කිරීමට ලක් කරමු.

1. වැරදි මතය ; පරිවාර පාළි - මෙහි ඇතුළත් වන්නේ පළමු කී විනය පොත් සතරේ තිබෙන ශික්ෂාවන් පිළිබඳ විශේෂ විභාගාදියයි. ප්‍රථම පාරාජික ශික්ෂාපදය කොහි පනවන ලද්දේද?..... යනාදී ප්‍රශ්න අසා ඒවාට උත්තර සැපයීම මෙහි පෙනේ. ඒනිසා මෙය විනය ඉගනීමට උපකාර වෙන සේ පසු කලක සම්පාදිත වූ පොතකි. අමුතු විනය ශික්ෂාපද එක්කවත් එහි නැත. (පාළි සාහිත්‍යය, 2002 නව මුද්‍රණය, 116 පිටුව, 2වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; පරිවාරපාළි යන මාතෘකාව යටතේ දක්වන මෙය සම්පූර්ණයෙන්ම වැරදි ප්‍රකාශයකි. “කනි නු බො, හන්තෙ, අධම්මිකා දිට්ඨාවිකම්මානි”? “පඤ්චමෙ, උපාලි, අධම්මිකා දිට්ඨාවිකම්මා කතමෙ පඤ්ච? - අනාපත්තියා දිට්ඨිං ආවි කරොති, අදෙසනාගාමිනියා ආපත්තියා දිට්ඨිං ආවි කරොති, දෙසිතාය ආපත්තියා දිට්ඨිං ආවි කරොති, චතුති පඤ්චති දිට්ඨිං ආවි කරොති, මනො මානසෙන දිට්ඨිං ආවි කරොති, ඉමෙ බො උපාලි පඤ්ච අධම්මිකා දිට්ඨාවිකම්මා. යනාදී වූ බොහෝ බුද්ධදේශනා ද අත්ථාපත්ති

නිවිද්‍යාන භගවති ආපජ්ජති, නො පරිනිබ්බතෙ; අත්ථාපත්ති පරිනිබ්බතෙ භගවති ආපජ්ජති, නො නිවිද්‍යානෙ; අත්ථාපත්ති නිවිද්‍යානෙපි භගවති ආපජ්ජති පරිනිබ්බතෙපි. යන පාඨය පැහැදිලි කරමින් පරිවාර අටුවාහි දැක්වෙන පරිදි “එතරහි ඛො පනානන්ද, භික්ඛු අඤ්ඤමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදාවරන්ති, න වො මමච්චයෙන එවං සමුදාවරනඛිං, නවකෙන, ආනන්ද, භික්ඛුනා ථෙරො භික්ඛු ‘භන්තෙ’ති වා ‘ආයස්මා’ති වා සමුදාවරනඛිං”ති වචනනො ථෙරං ආවුසොවාදෙන සමුදාවරණපච්චයා ආපත්තිං පරිනිබ්බතෙ භගවති ආපජ්ජති, නො නිවිද්‍යානෙ. යන පාඨ අනුව ආවුසොවාදයෙන් වැඩිහිටියන් ඇමතීමේ ආපත්ති ද වෙන කිසිම විනය පොතක දක්වා නැත. එබඳු වූ වෙන පොත් වල නැති පැණවීම් බොහෝමයක් පරිවාර පාළියේ දක්නට ඇත. පරිවාර පාළිය බුද්ධදේශනාවක් නොවේ යන මතය මහාසංගීතිකයින්ගේ වැරදි මතයක් බව දීපවංසය අනුව අපි පෙර දැක්වීමු.

2. වැරදි මතය ; නෙත්තිප්පකරණය -අභිධර්මය ගැන කිසිවක් මේ පොතේ සඳහන් නොවේ එයින් උද්ධෘත පාඨ කිසිවක් ද දක්නට නැත, එබැවින් මෙය අභිධර්මය සකස් කිරීමට මත්තෙන් සම්පාදිත වූවක් යයි කිවයුතුයි. (පාලිසාහිත්‍යය නවමුද්‍රණය 2002, 126 පිටුව, 3වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; ත්‍රිපිටකයටත් අටුවා කාලයටත් අතර ලියැවුණු පොත් යන මැයෙන් ආරම්භ කර නෙත්තිප්පකරණය යන අනු මාතෘකාව යටතේ ඉහත ප්‍රකාශය දක්නට ලැබේ. මේ ප්‍රකාශය අනුව අභිධර්ම පිටකය

සැකසී ඇත්තේ නෙත්තිප්‍රකරණයටත් පසුව යැයි දැක්වේ. මෙයද ඉතා බරපතල වැරදි ප්‍රකාශයකි. මීට පිළිතුරු **අභිධර්මපිටකය** යන මාතෘකාව යටතේ ඉහත දක්වා ඇත.

3. වැරදි මතය ; කඛිඛාවිතරණි මාතිකට්ඨකථාව -යන ගාථා වලින් පෙනී යන්නේ මෙය පාලි විනය අටුවාව ආශ්‍රය නොකොට සිංහල අටුවා ආශ්‍රයෙන් ලියූ බවයි. එය එසේ නම් මෙය බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යයන් විනය අටුවාව ලියන්නට පෙර සම්පාදිත වූවක් විය යුතුයි. සමන්තපාසාදිකාව ලියූ පසු මෙය සම්පාදනය කලා නම් සිංහල අටුවා බැලීමට ඕනෑ කමක් නැත. **එසේම විස්තර බලාගත යුතු තැනදී සමන්තපාසාදිකාවෙන් බලාගත යුතුයයි කීමක්ද මෙහි පෙනෙන්නට නැත.** එබැවින් මෙය බුද්ධඝෝෂ කාලයට පෙර තිබුණු අටුවාවක් විය යුතු.

මෙයට ටීකාවක් ලියූ බුද්ධනාග තෙරනම මෙය බුද්ධඝෝෂ ආචාර්යයන්ගේ කෘතියකැයි පිළිගනී. (පාලි සාහිත්‍යය, 194-195 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මේ කඛිඛාවිතරණි මාතිකට්ඨකථාව ගැන දැක්වූ ඉතා වැරදි මතයකි. ටීකාචාර්යන් වහන්සේගේ මතය ද ගරු නොකරමින් පවසන මෙම කරුණ භාසායනකය. මාතිකට්ඨකථාවේ ඇති සමන්තපාසාදිකාව ගැන දැක්වීම දැනට අපට හමු වූ තැන් පමණක් 14 කි. උදාහරණ- විත්ථාරො පන සමන්තපාසාදිකායං (වූළව. අට්ඨ. 102) වුත්තො, (සංඝාදිසේසකණ්ඩවණ්ණනාහි අග ඡේද දෙකෙහි පමණක් තැන් පහක සමන්තපාසාදිකා යන නම දැක්වේ.) හික්ඝුවක් විසින් හදාළ යුතු මූළික විනය ග්‍රන්ථයක් වූ

මානිකවිකල්පව පිළිබඳව පවා මෙවැනි අසත්‍ය ප්‍රකාශ ග්‍රන්ථ වල පළකිරීමේ හේතුව අපට නම් නොතේරේ.

4. වැරදි මතය ; බෞද්ධාගම -බුද්ධභාෂිතයම සඳහන් වෙතැයි කියනු ලබන ත්‍රිපිටකයේ කොටස් වල බුදුන් ගැන සඳහන් වන දේ කෙරෙහි පවා එතරම් විශ්වාසය තැබිය නොහැකිය. වෙනෙකක් තබා බුදුන් බුද්ධත්වය ලැබීමෙන් පසු දේශනා කරන ලද පළමු වන ධර්ම දේශනය යැයි කියනු ලබන, සියලු බෞද්ධ වාද වල මූලික ධර්මයක් වූ, “ධම්මවක්ඛජ්ජවත්තන සූත්‍රය” පවා බුදුන් විසින්ම දෙසූ ධර්මයක් ද යන්න සැක සහිතය. (අසිරිමත් ඉංදියාව, 2012 හතරවන මුද්‍රණය, 331 පිටුව, 2 වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; රාජ්‍ය ව්‍යවස්ථාවෙන්ම බුදුදහම රැකීමට බැඳී සිටින රටක අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ප්‍රකාශිත ග්‍රන්ථයක මෙබඳු මත ඇතුලත් වීම බේදජනකය. මෙම ග්‍රන්ථයේ කතුවරයා බෞද්ධයෙකු නොවන බව පෙනේ. එබැවින් කිසිම සාධක පාඨයකින් තොරව පවසන මෙවැනි කරුණු පිළිබඳ පිළිතුරු දීමද අනවශ්‍යය.

5. වැරදි මතය ; ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය -ලෙඩෙකුට වෙදකම් කරන්නට නැතහොත් බෙහෙත් සාදා දෙන්නට කියා ගිහියෙකු හික්ෂුවකගෙන් ඉල්ලා සිටියොත් හික්ෂුව ඒ ඉල්ලීම ඉටු නොකළ යුතුයි.... එහෙත් එක්තරා හික්ෂුවකට එම ලෙඩම සෑදුණු විටක දුන් බෙහෙත ගැන හික්ෂුන් තම තමන් අතර කතාබහ කරන්නට පටන්ගත හැකිය..... මේ බවට නිදසුනක් හැටියට සමන්තපාසාදිකාවෙහි එන අපූරු කථාවක් මෙසේය. (ක්‍රි.ව.127-171) වසභ රජුගේ බිසවට රෝගයක් වැළඳුණු විට, සේවක ස්ත්‍රියක් මහාපදුම ස්ථවිරයන් වෙත ගොස්

“දේවීන්වහන්සේට බෙහෙතක් නියම කරන්නැ”යි අයැද සිටියාය. විනයෙහි විශාරදයෙකු වූ ස්ථවිරයෝ තමන් වෙදකම් නොදන්නා බවක් නොකියාම, යටකී පිළිවෙළට හික්මුන් සමග කතාබහක් පටන් ගත්හ. ස්ත්‍රිය උන්වහන්සේලාගේ කතාබහෙන් බෙහෙත දැන ගත්තෙන්, එම බෙහෙතම රෝගී බිසවට දෙන ලද්දේය. දේවියට සුව වුණු පසු, ඔවුහු සිවුරු තුනක් හා කහවණු 300 ක් ගෙනවුත් තෙරුන් පාමුල තබා “ස්වාමීන්වහන්ස, මේ කහවණු මල් පිඳීම සඳහා යොදන්නැ”යි කියා සිටියෝය. මහාපදුම ස්ථවිරයෝ මෙය ආචාර්යභාගයැයි සිතා, කහවණු තුන්සියය භාරගන්ට නියම කොට, එම මුදල මල් පිඳීමට යෙදුවෝය^A.

^A මහාපදුම තෙරුන්ගේ මේ මුදල් පිළිගැනීම විනයෙහි දැක්වෙන රූපිය සික්ඛාපදය කඩකිරීමක් ද? හික්මුවක් යම්කිසි මුදලක් (රන් හෝ රිදී) පිළිගැනීම හෝ පිළිගන්නට යෙදීම හෝ තමා වෙනුවෙන් තැන්පත් කරවීම හෝ නොකළ යුතු බව නීතියය..... මහාපදුම තෙරුන් වරක් උත්තර රාජපුත්ත විසින් එවනලද රන් කරඬුවක් (සුවණ්ණවෙතිය) අකැපයයි (න කප්පතීති) ප්‍රතික්ෂේප කර තිබීම ගැන සලකා බලන විට **මෙහි පැහැදිලිවම පෙනෙන සිකපදය කඩකිරීම ආශ්චර්යවත්ය.** (ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 174-175 පිටු සහ අධෝලිපි)

➤ අපගේ පිළිතුර ; ඉහත කළ අකුරින් දක්වා ඇති තැන් වල වැරදි ඇත. මෙහි මහාපදුම මහතෙරුන් වහන්සේ මුදල් පිළිගෙන සිකපදය කැඩුවේයැයි ඒත්තු ගැන්වීමට දැක්වූ උද්ධෘත වල පරිවර්තනයේ ද දෝෂ ඇත. එහි පාළි පාඨය මෙසේය. “වූපසන්නෙ ච රොගෙ තිව්වරෙන තීනි ච කහාපණසතෙහි සද්ධිං හෙසප්පවඛිකොටකං පුරෙත්වා ආහරිත්වා ථෙරස්ස

පාදමුලෙ යිපෙත්වා “හන්තෙ, පුප්ඵපුජං කරොථාති” ආහංසු. ථෙරො “ආවරියභාගො නාමාය”න්ති කප්පියවසෙන ගාභාපෙත්වා පුප්ඵපුජං අකාසි. (රෝගය සන්සිඳුන කල්හි තුන් සිවුරකුත් කහවනු තුන්සියයකුත් සමග බෙහෙත් මංජුසාවක් පුරවා ගෙනවිත් තෙරුන් වහන්සේගේ පාමුළ තබා “ස්වාමීනි, මල් පූජාවක් කරනු මැනවි” යැයි කීහ. තෙරුන් වහන්සේ “මෙය ආචාර්යභාගය නම් වන්නේය”යි කැපවශයෙන් ගන්වාගෙන මල් පූජාව කළ සේක.)¹⁰⁶ මෙහි “ස්වාමීනි! මල්පූජාවක් කරනු මැනවි.” යැයි දැක්වූවා මිස කහවණු ගැන සඳහනක් කර නැත. තවද මේවා කැප ක්‍රමයෙන් ගන්වාගෙන පූජාව කළ බව “කප්පියවසෙන ගාභාපෙත්වා” යැයි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබේ. ඊට අදාල ටිකාවේද “කප්පියවසෙන ගාභාපෙත්වාති”, “අම්භාකං රූපියං න වට්ටති, පුප්ඵපුජනත්ථං පුප්ඵං වට්ටති”ති ආදිනා පටික්ඛිපිත්වා කප්පියෙන කමෙන ගාභාපෙත්වාති අත්ථො.” (“කප්පියවසෙන ගාභාපෙත්වා” යනු “අපට මුදල් කැප නැත. මල්පූජාව සඳහා මල් නම් කැපයි” යනාදී ක්‍රමයෙන් ප්‍රතික්ෂේප කොට කැප ක්‍රමයෙන් ගන්වාගෙන යන අර්ථයි.) යනාදී ලෙස එය කැප අයුරින් (කැපකරුවන් ලවා) කළ අයුරු ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබේ. තවද වෛත්‍යයට විහාරයට ලබාදෙන මුදල් ප්‍රතික්ෂේප නොකර අන් අය වෙත යොමුකළයුතු අයුරු සමන්තපාසාදිකාවේ 489 පිටුවේ දක්වා ඇත. කරුණු මෙසේ හෙයින් මහාපදුම මහතෙරුන් ආදී ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් යැයි දක්වා ඇති උතුමන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවෙන් තොරව දක්වා ඇති මෙබඳු වැරදි ප්‍රකාශ නිසා එය

¹⁰⁶ චිනය අටුවා භේවාචිකාරණ මුද්‍රණ 337 පිටුව

කියවන අයගේද ශ්‍රද්ධාදී ගුණ පිරිහෙන බැවින් අපි මෙසේ මෙම නිවැරදි කිරීම් සිදු කළෙමු.

6. වැරදි මතය ; ‘රහත්’ යන්න පිළිබඳ ආදිකාලීන අදහස කුමක් වුවත් එය කලින් කලට පළින් පළට වෙනස් වුණු බවට නම් සැකයක් නැත. (ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 227 පිටුව, 3 වන ඡේදය)

7. වැරදි මතය ; ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය -රහත් වෙන්ට හැකිව තිබියදීම රහත් නොවී, ගෙට නොවැදී දොරකඩ සිටින්නා සේ, එම අධිගමය පවා යටපත් කරගෙන සිටින්නට පුළුවන් කමක් ඉතා සිල්වත් ගුණවත් ඇතැම් පාඨග්ජන භික්ෂූන්ට ඇතැයි යන විශ්වාසයක් ද පැවතුනේය. මහා සංඝරක්ඛිත ස්ථවිරයෝ “මා විදසුන් නොවැඩුවේ මෙතේ බුදුන් දක්නා රිසියෙනි. එහෙත් ඔහොම නම්, මට හිඳින්නට උදවු වී මෙතැනින් අයින් වන්නැ” යි ස්ථවිරයෝ වදාළහ. උපස්ථායක භික්ෂුව ස්ථවිරයන්ට හිඳින්නට උදවු වී, එතැනින් පිට විය. උපස්ථායක භික්ෂුව වැඩි දුරක් යන්නට කලින්, මහා සංඝරක්ඛිත ස්ථවිරයෝ රහත් වී, උපස්ථායකයාට ඒ බව අඟවන්නට අසුරුසන් ගැසූහ.

..... රහත්බව වනාහි යමකු විසින්, ඊට අත පොවන තරම් ලඟට පැමිණ, එහි නොවැද සිට, වුවමනා වූ විටෙක මොහොතකින් වාගේ අත්පත් කරගත හැකි දෙයකැයි යටත් පිරිසෙයින් 5 වන ශත වර්ෂයේ අර්ථකථාවාර්ය වරයන්ගේ මතය වූ බව මේ නිදසුන් වලින් පෙනේ. (ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 231 පිටුව අග ඡේදය- 232, 3 වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; තමාට අවිෂය වූ රහතන් වහන්සේලා පිළිබඳ දක්වන්නට යාමෙන් මෙම ග්‍රන්ථකර්තෘතුමා සිදුකරගෙන

ඇත්තේ විශාල අකුසලයකි. මහා සංඝරක්ඛිත මානිමියන්ගේ කථා වස්තුවේ දී මෙසේ ඉතා ඉක්මණින් මගඵල ලබාගැනීමට හැකිවූයේ කුමක් නිසාද යැයි ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබියදී කථාවේ එම කොටස ඉවත්කර ඇත්තේ එය දැක්වුවොත් තම මතයට පහරක් වදින බැවින් විය යුතුය. ඒ කොටස මෙසේය. සඬිඝො සන්නිපතිත්වා ආහ - “හන්තෙ, එවරුපෙ මරණකාලෙ ලොකුත්තරධම්මං. නිබ්බන්තෙන්තා දුක්කරං කරින්ථා”ති. නාවුසො එතං දුක්කරං, අපිච චො දුක්කරං ආචික්ඛිස්සාමි - “අහං, ආවුසො, පබ්බජිතකාලතො පට්ඨාය අසනියා අඤ්ඤාණපකතං කම්මං. නාම න පස්සාමි”ති. (සංඝරත්නය රැස්වී “ස්වාමීනි, මෙබඳු මරණාසන්න කාලයේදී ලෝකෝත්තර ධර්මයක් උපදවාගනිමින් දුෂ්කර කාර්යයක් කළ සේක” යැයි කීහ. ඇවැත්නි, මෙය නම් දුෂ්කරක්‍රියාවක් නොවේ. නමුත් අපි කළ දුෂ්කර කාර්යයක් ඔබ වහන්සේලාට කියමි “ඇවැත්නි, මම පැවිදි වූ කාලයේ පටන් අසිහියෙන් අනුවණින් කළ කිසි කටයුත්තක් නො දකිමි” යැයි මහා සංඝරක්ඛිත මානිමිපානෝ කරුණ පහදා දුන් සේක.)¹⁰⁷ ඒ අනුව තෙරුන් වහන්සේ පැවිදි වූ කාලයේ පටන් අසනියෙන්, මුළාවී සිදුකළ කිසි කටයුත්තක් සිහි කිරීමට නැතැයිද, මෙම දුෂ්කර ක්‍රියාව තමන් කළ බවත් මෙෙහි බුදුසසුනේ දී රහත් වීමට තමාගේ තිබූ අදහස ඉවත් කිරීමෙන් පසු මෙසේ ඉක්මණින් රහත් ඵලය ලැබූ බවත් ඉතා පැහැදිලිව දක්වා තිබියදී මෙසේ කියවන්නන් නොමග යවන මෙබඳු ප්‍රකාශ කිරීම ඉතා සාහසික බවත් ඒවාට කටුක විපාක විඳීමට සිදුවිය හැකි බවත් මෙසේ කරුණාවෙන් දන්වමු.

¹⁰⁷ විසුද්ධිමග්ග

8. වැරදි මතය ; ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය -
.....නේවාසික භික්ෂූන් නිසි ගරුබුහුමන් කොට තමන් වහන්සේ
නොපිළිගැනීම ගැන ධම්මදින්න ස්ථවිරයන් වහන්සේ අමනාප
වූ බවත් තරමක් උදහස් වූ බවත් මේ කථාවෙන් ඇඟවෙතැයි
සිතිය හැකිය.....

..... රහතන් වහන්සේ භික්ෂූන් දෙනමට කමටහන් නොදී
ඔවුන් පිටත්කර යැවූයේ අමනාප වීම නිසා බව පැහැදිලිය.

.....මේ රහතන් වහන්සේ අමුතූම පිළිවෙළකට පිරිනිවන්
පෑමෙන් කීර්තිනාමයක් ඇතිකරගන්නට අදහස් කළා සේ පෙනේ.

..... මහාවාග්ග ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රදර්ශනයට කැමති
කෙනෙකු බවත් විශිෂ්ට අවමංගල උත්සවයකට ප්‍රිය කළ බවත්
මේ කථාවෙන් ඇඟේ.

..... ස්ථවිරයෝ මල් පිළිගෙන “පොඩිතැන, මල් ටිකයි
නොවේදැ”යි කීහ. ස්ථවිරයන් මෙසේ කීමෙන් ඇඟෙන්නේ
අතළොස්සක් පමණ මල් ලැබීමෙන් උන් වහන්සේ තරමක්
කලකිරුණු බවත් තවත් ඇත්නම් හොඳයයි සිතූ බවත්ය. එකම
මලක්වත් නැතුව සිටි ස්ථවිරයන් මල් අතළොස්සක් පමණ වත්
ලැබීම ගැන සතුටු වී සාමණේර නමට කෘතඥ වියයුතු තැන,
උන්වහන්සේ කෙළේ ‘මල් ටිකයි’ කියා මදිපාඩු කීමය.

(ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 232-235 පිටු)

අති පුරාණයේ පටන්ම - කිසිම සැකයක් නැතිව පාලි
අට්ඨකථා කාලයේ රහත් යන පදයෙහි සම්මත අදහස නියම
කොට සීමා පනවා නොතිබුණු බවත්, එම පදය බුරුලට ව්‍යවහාර
වුණු බවත් යට සඳහන් කථාවලින් අපට නිගමනය කරගත

හැකිය.(ලක්දිව බුදු සමයේ ඉතිහාසය, 238 පිටුව, 3 වන ඡේදය)

➤ අපගේ පිළිතුර ; ඉහත ප්‍රකාශ සියල්ලගෙන්ම හැඟෙන්නේ මෙම කර්තෘතුමා හරිහැටි රහත් විෂය පිළිබඳ කියවීමෙන් වත් දැනගෙන නැති බවයි. මෝසපුරිසවාදයෙන් භික්ෂූන්ට අමතන භාග්‍යවතුන් වහන්සේව මෙතුමා දුටුවා නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේද බුදුවී නැතැයි පවසනු ඇත. ඉහත දැක් වූ කිසිම තැනක ඒ උතුමන්ට කෙළෙස් සිතක් හටගත් බවට කිසිඳු සලකුණක් නැත. තවද ධම්මදින්න මහරහතන් වහන්සේ උදහස් වී අහසින් වැඩි බව මෙහි දක්වයි. කේන්ති ගිය විට අභිඤ්ඤා පිරිහෙන බව වත් මෙම ග්‍රන්ථකර්තෘතුමා දැන නොසිටි බව මින් හැඟේ. මෙම සියලු සිදුවීම් වලට පිළිතුරු උදානපාළියේ පිළින්දිවච්ඡ සූත්‍රයෙන් ලැබේ. එහි අථ ඛො භගවා ආයස්මනො පිලින්දවච්ඡස්ස පුබ්බෙනිවාසං මනසි කර්ත්වා භික්ඛු ආමන්තෙසි – “මා ඛො තුම්හෙ, භික්ඛවෙ, වච්ඡස්ස භික්ඛුනො උඡ්ඤායිත්ථ. න, භික්ඛවෙ, වච්ඡො දොසන්තරො භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති. වච්ඡස්ස, භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පඤ්ච ජාතිසත්තානි අබ්බොකිණ්ණානි බ්‍රාහ්මණකුලෙ පච්චාජානාති. සො තස්ස වසලවාදො දීඝරත්තං සමුදාවිණ්ණො . තෙනායං වච්ඡො භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති”ති. යැයි කිසිඳු ක්ලේශ මාත්‍රයකුදු නැතත් පෙර පුරුදු ආදී හේතු නිසා පිළින්දිවච්ඡ මහ රහතන් වහන්සේ වැනි මහාශ්‍රාවක තනතුරු ලැබූ රහත් උතුමන් අතින් ද වසලවාදයෙන් කථාකිරීම ආදී සාමාන්‍ය සමාජයේ වැරදි යැයි සම්මත සුළු සිදුවීම් සිදුවිය හැකි බව මෙහි දැක්වේ. පෘතග්ජනයිත්ට අවිෂය වූ මෙබඳු

තැන් විනිශ්චයට යාමෙන් භයානක විපාක ලැබිය හැකි බැවින් පාඨකයෝ විමසිලිමත්ව මෙබඳු තැන් කියවත්වා යනු අපගේ මෙහි පූර්වාංගම ඉල්ලීමයි.

9. වැරදි මතය ; අටුවා ප්‍රකීර්ණක දේශනාවද? -
මෙසේ මුල් අටුවාවල ලක් සසුන් පිහිටීමට පසු සිදු වූ දෙයක් ඇතුලත් නොවිය හැකි බවට *අර්ථකථාවාර්ය ථිකාවාර්ය දෙපක්ෂයම සාක්ෂ්‍ය දෙන නමුත්* කොයි ආකාරයකින් හෝ මෙකල විද්‍යමාන සියලු අටුවා වල ලක් සසුන් පිහිටියාට පසු සිදු වූ ප්‍රවාත්ති ඇතුළත්ව තිබෙත්,...

දැන් “අටුවාව නම් ප්‍රකීර්ණක දේශනාවය”යි දැක්වූ ථිකාවාර්ය වචනය ගැන තව දුර පරීක්ෂණය කරමු:- අටුවා වල දැක්වෙන පඤ්ච අන්තර්ධානයන්ගේ විස්තරය පිටකත්‍රයේ කිසි තැනක නොපෙනේ.....විමානවත්ථු අටුවාවන්හි දැක්වෙන කථාවලින් යමක් පෙළ පොත්වල දකින්නට ලැබේ නම් හේ අතිවිරල වශයෙනි. මිලිඳු-නාගසේන කථාවන්ගෙන් ලේශමාත්‍රයක්වත් පිටකත්‍රයෙහි ඇතුළත් විය නොහැක. මේ නිසා වැඩිකරුණු නොදක්වාම ඒ කීම (“අටුවාව නම් ප්‍රකීර්ණක දේශනාවය”යි දැක්වූ ථිකාවාර්ය වචනය) ප්‍රතික්ෂේප කළ හැක..... (අටුවාපරීක්ෂණය 2-3 පිටු)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙම ප්‍රකාශ සියල්ලම අටුවා හා ථිකා වල දැක් වූ අදහස නිවැරදිව තේරුම් නොගෙන කළ ප්‍රකාශයෝය. පාළි අටුවා සැකසීමේදී පැරණි අටුවාවන්ට ථේරවාදාදිය ඇතුලත් කොට සංවර්ණනාව කරන බව විනය අටුවාවේ ආරම්භක ගාථා වලදීම ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. ඒ මෙසේය- *නනොපී අන්තොගධථෙරවාදො; සංවණ්ණනං සම්ම සමාරභිස්සං*. එහි ථිකාවේද “අවිධිකථංයෙව ගහෙන්වා

සංවණ්ණනං කරස්සාමි”ති චුන්නෙ අට්ඨකථාසු
චුන්නත්ථෙරවාදානං බාහිරභාවො සියාති තෙපි
අන්තොක්කකාමො “අන්තොගධෙරවාද”න්ති ආහ,
ථෙරවාදෙපි අන්තොක්කවාති චුන්නං භොති. යැයි එය
තවදුරටත් පැහැදිලි කර ඇත.

පැහැදිලි කිරීම සඳහා කථාවස්තු දක්වන විට
මෙය නිදර්ශනයක් බව ඉතා පැහැදිලිව දක්වා ඇත. ඒ කිසිම
තැනක ඒවා ප්‍රකීර්ණක දේශනා යැයි දක්වා නැත. තවද
“ප්‍රකීර්ණක දේශනා යනු පිටකත්‍රයේ ඇති දේශනායි.” යන
වැරදි වැටහීමක සිට ඉහත තර්ක ගොඩනගා ඇති බව
හැඟේ. පිටකත්‍රයේ කිසි තැනක නොවූ පමණින් එය
ප්‍රකීර්ණක දේශනාවක් නොවේ යැයි කිය නොහැකිය. තවද
ත්‍රිපිටකයේ තිබෙන සියලු වචන ද බුද්ධදේශනා නොවේ.
“එවං මෙ සුතං” යනාදී පාඨ ද, නිදානකථාදිය ද, සූත්‍ර නාම ද
බුද්ධ වචනම නොවේ. ත්‍රිපිටකයේ අඩංගු නොවූ
බුද්ධදේශනා බොහෝ ඇති බව ද පෙළපාඨ වලින්ම දැක්විය
හැකිය. අථ ඛො භගවා තදනුව්ඡවිකං තදනුලොමිකං
ධම්මං කථං කන්වා භික්ඛු ආමන්තෙසි- (විනයපිටකයේ
තැන් 230 කට වැඩි) යනාදී තැන් වල දැක්වූ දැහැමි කථාව
පෙළේ නැත. ඒ පිළිබඳව විනය අටුවාවේ මෙසේ දැක්වේ,-
භගවා කිර ඊදිසෙසු යානෙසු පඤ්චවණ්ණකුසුමමාලං
කරොන්තො විය, රතනදාමං සජ්ජෙන්තො විය, ච යෙ
පටික්ඛිපනාධිප්පායා අසංවරාහිරනා නෙ සම්පරායිකෙන
වට්ඨහයෙන තජ්ජෙන්තො අනෙක්ඡප්පකාරං ආදීනවං
දස්සෙන්තො, යෙ සික්ඛාකාමා සංවරෙ ධීනා නෙ
අප්පෙකච්චෙ අරහන්නෙ පනිට්ඨපෙන්තො අප්පෙකච්චෙ
අනාගාමි-සකදාගාමි-සොනාපන්නිඵලෙසු උපනිස්සය-
විරහිනෙපි සග්ගමග්ගෙ පනිට්ඨපෙන්තො

දීඝනිකායප්පමාණමිපි

මජ්ඣිමනිකායප්පමාණමිපි

ධම්මදෙසනං කරොති. නං සන්ධායෙනං චුත්තං - “භික්ඛූනං
 තදනුච්ඡවිකං තදනුලොමිකං ධම්මිං කථං කත්වා”ති. එනම්
 මගඵල ලැබීමට හේතු සම්පත් ඇති අයට මගඵල ලැබීමට
 තරම් හේතුවන දීර්ඝ දේශනාවක් කරන බවයි. මෙබඳු වූ
 පෙළෙන් මිදුනා වූ, පෙළේ සඳහන් නොවූ
 බුද්ධදේශනාවන්ගේ සාරය ගෙන, ඒ පිළිබඳ කෝටිප්‍රාප්ත
 දැනීමක් ඇති සාරිපුත්තාදී සම්මුඛශ්‍රාවක උතුමන්ගේ
 විවරණයන්ටද අනුකූලව අටුවා සංගෘහිත බැවින් අටුවා
 ප්‍රකීර්ණක දේශනා නම් වේ යනු අටුවා-ටීකාවන්හි දැක්වූ
 අදහසයි. ඒ බව සම්මාසම්බුද්ධෙනෙව හි තිණ්ණං පිටකානං
 අත්ථවණ්ණනාක්කමො හාසිනො, යා
 “පකිණ්ණකදෙසනා”ති වුච්චති. යනාදී ටීකා පාඨයන්ගෙන්
 පැහැදිලි වේ.

ප්‍රකීර්ණක දේශනා යන පදයේ මෙම නියම අරුත
 නොදැනදෝ මෙම පොතේ කර්තෘතුමා අටුවා ටීකා
 ඇදුරුවරුන්ට කරන දෝෂාරෝපනය තමන්ටම
 පාරාවළල්ලක් වන හැටි මෙයින් ප්‍රකට වේ. එබැවින්
 ත්‍රිපිටකයේ හා අටුවාවන්හි ද පාරප්‍රාප්ත දැනීමක් ඇති
 එමෙන්ම ඒවා ප්‍රායෝගිකව පුහුණුකළ සුපේශල ශික්ෂාකාමී
 එම ඇදුරුවරුන්ගේ වචන ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට පෙර දෙනුන්
 වරක් නොව බොහෝ වරක් සිතා බැලිය යුතු බවත්, එම
 උතුමන් මෙන් ප්‍රායෝගිකව ධර්මය හුරුකිරීම කෙසේ
 වෙතත් අවම වශයෙන් එම අටුවා-ටීකාවාර්ය උතුමන් සතුව
 තිබූ දැනුමෙන් දශම ගණනක තරම් දැනීමක්වත් නැති
 පිරිසක් එම අටුවා-ටීකා විවේචනය කරන්නට යාම විනිච්චට
 පාත්‍රවීමක් බවත් මෙසේ කරුණාවෙන් මතක්කර සිටිමු.

10. වැරදි මතය ; එක අටුවාවේම තේරුම් දෙකක් -ඒ ඒ තැනට නියමිතාර්ථය කුමක්දැයි නොදත් නිසාම අර්ථ දෙක තුන බැගින් දෙත්ට සිදුවිය.... (අටුවාපරීක්ෂණය 6 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙහිදී ද පැවසිය යුත්තේ එකම වචනයට විවිධ අර්ථ ඇති නිරුත්ති කීපයක් පැවතිය හැකි බවයි. එවැනි විටෙක එම අරුත් සියල්ලම ගැලපේ. එසේ එකම වචනයට විවිධ අරුත් පෙළෙහිම දැක්වූ තැන් කීපයක් මෙසේ උද්ධෘත වශයෙන් දක්වමු.

බුද්ධෝති කෙනටියෙන බුද්ධෝ? බුද්ධකිතා සච්චානිති බුද්ධෝ, බොධෙනා පජායාති බුද්ධෝ, සබ්බඤ්ඤාතාය බුද්ධෝ, සබ්බදස්සාවිතාය බුද්ධෝ, අනඤ්ඤානෙය්‍යතාය බුද්ධෝ, විසච්චතාය බුද්ධෝ, ධිණාසචසඛිධාතෙන බුද්ධෝ, නිරුපක්කිලෙසසඛිධාතෙන බුද්ධෝ, එකන්තචිතරාගොති බුද්ධෝ, එකන්තචිතදොසොති බුද්ධෝ, එකන්තචිතමොහොති බුද්ධෝ, එකන්තනික්කිලෙසොති බුද්ධෝ.....(මහා නිද්දේස)

භික්ඛුති භික්ඛකොති භික්ඛු, භික්ඛාචරියං අජික්ඛුපගතොති භික්ඛු, භින්නපට්ඨරොති භික්ඛු, සමඤ්ඤාය භික්ඛු, පටිඤ්ඤාය භික්ඛු, එහි භික්ඛුති භික්ඛු, තිහි සරණගමනෙහි උපසම්පන්නොති භික්ඛු,.... (පාරාජිකා පාළි)

මෙබඳු තැන් තව බොහෝ ඇතත් විමසන්නන්ට මෙය ප්‍රමාණවත්ය. දැනුදු එකම ගමට නම සැදුණු ක්‍රම කීපයක් තිබෙනු අසන්නට ලැබේ. ඒ සියල්ලම අරුත් වශයෙන් නිවැරදිය. එකම වස්තුවක් එකම කාලයකදී විවිධ පිරිස් අතර

විවිධ නම් වලින් හැඳින්වීම විය හැක්කකි. මෙම අටුවා අර්ථ දැක්වීම්ද මේ අයුරින් වියහැකි බව දතයුතුය.

11. වැරදි මතය ; අධික වර්ණනා -ක්ෂත්‍රිය කුලයෙන් පැවිදි වූවන් ජාතිය නිසා මානය උපදවන බැවින් ද බමුණන් වේදමන්ත්‍ර නිසා මානය උපදවන බැවින් ද මහණකමට අයෝග්‍යයයි ඒ දෙනැන්හිම කියවේ. (අටුවාපරීක්ෂණය 10 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙම ප්‍රකාශයද ඕනෑවට වඩා තදින් කළ ප්‍රකාශයකි. මෙම තැන් දෙකේදීම ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණ කුලවල අය මහණකමට නුසුදුසු යැයි කියා නැත. ඒ අය බොහෝ සෙයින් මානය උපදවන බව පමණක් දැක්වේ. එයින් එම සියලු දෙනා මානය උපදවන්නේ යැයි හෝ ඔවුන් පැවිද්දට නුසුදුසු යැයි හෝ නොකියැවේ. ඊට අදාළ පාළිපාඨය මෙසේය. **යෙභුයෙයන හි බන්තියකුලනො පබ්බජ්නා ජාතිං නිස්සාය මානං කරොන්ති. බ්‍රාහ්මණකුලා පබ්බජ්නා මන්තෙ නිස්සාය මානං කරොන්ති. භීනජ්චවකුලා පබ්බජ්නා අත්තනො අත්තනො විජාතිනාය පතිට්ඨාතුං න සක්කොන්ති. ගහපතිදාරකා පන කච්ඡෙහි සෙදං මුඤ්චන්තෙහි පිට්ඨියා ලොණං පුප්ඵමානාය භූමිං කසින්වා නාදිසස්ස මානස්ස අභාවනො නිහතමානදප්පා භොන්ති. තෙ පබ්බජන්වා මානං වා දප්පං වා අකත්වා යථාබලං සකලබුද්ධවචනං උග්ගහෙත්වා විපස්සනාය කම්මං කරොන්තා සක්කොන්ති අරහත්තෙ පතිට්ඨාතුං. ඉතරෙහි ව කුලෙහි නික්බම්ත්වා පබ්බජ්නා නාම න බහුකා, ගහපතිකාව බහුකා. ඉති නිහතමානත්තා උස්සන්නත්තා ව පඨමං ගහපතිං නිද්දිසතිති.** (දී.නි.අ. 125 පිටුව)

තවද බුදුරජාණන් වහන්සේන්, ආනන්ද, අනුරුද්ධ, හද්දිය,හගු,කිම්බිල, මහාකප්පින ආදී මහරහත් උතුමෝත් ඤත්‍රිය කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූ බවත් සාරිපුත්ත- මහමුගලන් ආදී මහරහත් උතුමෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූ බවත් අටුවාචාරී උතුමෝ නොදන්නේ නොවේ. බුද්ධසෝප මහ ඇදුරුපාණෝ ද බ්‍රාහ්මණ කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූ උතුමෙකි. එතුමන් වහන්සේට තම කුලය අමතක වූවා විය නොහැක. එබැවින් මෙබඳු තැන් විචාරයට ලක් කිරීමේදී දහමෙහි පිහිටා, ගුරුන් ඇසුරුකොට, ධර්ම ගෞරවය උපදවාගෙන විමසා බලන්නේ නම් මෙබඳු වැරදි සිදු නොවනු ඇත.

12. වැරදි මතය ; පෞරාණිකයෝ කවරහුද? -අටුවා වලදීම “අටුවාචාරීහු මෙසේ කීහ”යි කරුණු ගෙනහැර දක්වන විට මේ වර්තමාන අටුවා අලුත් ඒවා බවත් පුරාණ අටුවා ඊට වෙනස් අදහස් ඇතිව පැවති බවත් කාට නම් පැහැදිලි නොවේද?.... (අටුවාපරීක්ෂණය 15 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙතැන ද සිතාගත නොහැකි අයුරින් අරුත් පටලවාගත් තැනකි. “ තෙනාහු අවිධිකථාචරියා” යැයි මෙසේ දක්වන්නේ පැරණි අටුවාවේ අරුත දැන් පැවසූ දෙයට විරුද්ධ බව දැක්වීමට නොව. දැන් පැවසූ අදහස සනාථ කිරීම, තහවුරු කිරීම පිණිසය. ඊට උදාහරණ මෙසේ දක්වමු.

I. යොපෙස යථාචුත්තප්පකාරාය එතාය
 ධම්මසාමග්ගියා බුජ්ඣතිති කත්වා අරියසාවකො
 “බොධි”ති චුච්චති, තස්ස බොධිස්ස අඛිගොතිපි

බොජ්ඣකායා, සෙනභගරථකායා විය. තෙනාහු අවධකථාවරියා “බුජ්ඣකසස්ස පුග්ගලස්ස අභිගාති වා බොජ්ඣකායා”ති.¹⁰⁸

(යම් ඒ කෙනෙක් ‘කියු ආකාර ඇති මේ ධර්මසාමග්‍රියෙන් සත්‍ය අවබෝධ කරයි’ යැයි ගෙන අරියශ්‍රාවක තෙමේ ‘බෝධි’ යැයි කියනු ලැබේ. ඒ බෝධි නම් වූ ආර්යශ්‍රාවකයින් වහන්සේගේ අංග බැවින් ද “බොජ්ඣකායා” නම්. සේනාංග, රථාංග මෙනි. [සේනාවේ අංග සේනාංග යනුවෙන් ද රථයේ අංග රථාංග යැයි ද හඳුන්වන්නාක් මෙන් බෝධි නමින් හඳුන්වන ආර්ය ශ්‍රාවකයින් වහන්සේගේ අංග බොජ්ඣකායා යැයි හැඳින්වේ.] එබැවින් අටුවාවාරීන් වහන්සේලා “අවබෝධකරන පුද්ගලයාගේ අංග බැවින් හෝ බොජ්ඣකායා නම් වෙත්” යැයි වදාල සේක.)

II. තත්ථ ඉතිවුත්තකථකසස්ස අඤ්ඤං කිඤ්ච න පඤ්ඤායති තබ්භාවනිමිත්තං යපෙත්වා “වුත්තඤ්ඤෙතං...පෙ.... මෙ සුත”න්ති ඉදං වචනං. තෙනාහු අවධකථාවරියා “වුත්තඤ්ඤෙතං භගවතාති ආදිනසප්පවත්තා ද්වාදසුත්තරසතසුත්තත්තා ඉතිවුත්තක”න්ති.¹⁰⁹

¹⁰⁸ මජ්ඣිමනිකායට්ඨකථා 1 සබ්බසවසුත්ත අටුවා (භේවාචිතාරණ මුද්‍රණ) 77 පිටුව

¹⁰⁹ ඉතිවුත්තකට්ඨකථා නිදානවණ්ණනා (භේවාචිතාරණ මුද්‍රණ) 25 පිටුව

(ඒ නවාංග අතුරින් ඉතිවුත්තක අංගයට ඒ නම අතිවීමට නිමිත්ත වූ “වුත්තඤ්භෙනං ... පෙ.... මෙ සුතං” යන මේ වචනය හැර අන් කිසි ලක්ෂණයක් නොපෙනේ. එබැවින් අටුවාවාරීන් වහන්සේලා “වුත්තඤ්භෙනං හගචනා යනාදී වශයෙන් පැවති එක්සිය දොළහක් සූත්‍රයෝ ඉතිවුත්තක නම්” යැයි වදාළ සේක.)

තවත් මෙබඳු තැන් කීපයක්ම ඇතත් ලිපිය දික්වන බැවිනුත්, නුවණැත්තන්ට මෙපමණක් සෑහෙන බැවිනුත්, නව තාක්ෂණික මෙවලම් මගින් දැන් එබඳු තැන් පහසුවෙන් සොයාගත හැකි බැවිනුත් සෙසු තැන් නොදක්වමු. මෙබඳු මූලික න්‍යායන් වරද්දා ගන්නා කල්හි ත්‍රිපිටකයේ හා අටුවාවන්හි ද පාරප්‍රාප්ත දැනීමක් ඇති උතුමන් කළ අටුවා-ටිකා ග්‍රන්ථ විවේචනය කෙසේ කරන්නේදැයි නුවණැත්තෝ සිතා බලන්නවා.

13. වැරදි මතය ; වරද්දාගත් වචනයක් -අංගුත්තර පාළියේ කියවෙන්නේ සල් පැලයක ලක්ෂණයි. ඒ සල්පැලය ගැන “වන්නේ ද නොවන්නේ දැ”යි ඉපදවිය යුතු සැකය කුමක් දැයි අටුවාව විස්තර නොකරයි.... “වේද නොවේ දැ”යි සැකයක් සල් ගසේ විශේෂණයක් වශයෙන් කෙසේ යෙදිය හැකිදැයි මෙය කියවන්නෝ සිතා බලන්නවා. (අටුවාපරීක්ෂණය 23-24 පිටු)

➤ අපගේ පිළිතුර ; වරද්දාගත් වචනයක් යන මාතෘකාව යටතේ දැක්වූ මෙම පාඨය ගැන හොඳින් සිතා බැලූවිට සල් ගසේ විශේෂණයක් වශයෙන් “වන්නේ ද නොවන්නේ දැ”යි සැකයක් ඇතිවීම සිදුවිය හැක්කකි. පැලයක් කුඩා කල දී “මෙය ජීවත් වේවි ද මැරේවි දැ”යි සැකයක් විය හැකිය. එය වැඩි තරුණ ගසක් වූ විට මෙම සැකය දුරු වේ. මෙම

අටුවාවේදී කියැවෙන්නේ තරුණ සල් පැළයක් ගැනයි. ඒ බව නවන්ති තරුණයා යන පාඨයෙන් කියැවේ. එබැවින් ඉහත පරිදි ජීවත්වීම පිළිබඳ සැක දුරුවී තරුණ තත්වයට පත්වී ඇති බැවින් සල් පැළයට අකුක්කුවීමකජානං (නිසැක බවට පත්) යැයි දැක්වේ.

මෙසේ වරද්දාගෙන ඇත්තේ අටුවාවාරීන් වහන්සේලා නොව, ශ්‍රද්ධාවෙන් තොරව, හොඳ පදනමක නොපිහිටා ඒවා විවේචනයට යන අය බව මෙම කරුණු වලින් ද සනාථ වේ.

14. වැරදි මතය ; අපෙන් අසන ප්‍රශ්නයක් -“තමාගේ නමට ගුණපද යොදාගන්නෝ ආත්ම ගෞරව නැති පුහු මිනිස්සු” යයි ද “එබැවින් බුද්ධඝෝෂ මාහිමියෝ එසේ නොකලාහ”යි ද ඇල්පිටියේ සුමනසිරි ස්ථවිරතුමා කියයි....ඒ අටුවාවේ හෝ උන්වහන්සේගේ අන් අටුවාවක අග බැලූවා නම් බුද්ධඝෝෂ මාහිමිතුමන් පමණ තමන්ගේ නමට ගුණපද යොදාගත් වෙන කෙනෙකු මේ සාසනයේ නැතිබව පෙනී යායුතුයි.... දැන් මේ “පුහු මිනිස්” කතාව කවුරුන් කරා ගියේදැයි සලකා බලනු යෙහෙකි... (අටුවාපරීක්ෂණය 28 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මෙම ප්‍රකාශය ද වැරදිය. මෙම ගුණපද අටුවාවන්ට ඇතුළත් කළේ බුද්ධඝෝෂ මාහිමියෝ නොවේ, බුද්ධමිත්‍ර නමැති තෙර කෙනෙකුයි බොහෝ පැරණි පොතක් වූ විසුද්ධිමාර්ග පැරකුම්බා සන්නයේ අග දැක්වේ. මෙම බුද්ධමිත්‍ර තෙරණුවෝ බුද්ධඝෝෂ මාහිමියන්ගේ ද ශිෂ්‍යයෙකු බැවින් එතුමන්ගේ නම සෘජුව නොකියා “ගුරුවරුන් විසින් බුද්ධඝෝෂ යැයි නම් කළ තෙරුන් විසින් මෙම විශුද්ධිමාර්ගය

නමැති පොත කළේ "යැයි දැක්වූ බව එම සන්නයේ දැක්වේ.
(විසුද්ධිමග්ග සන්නය 1755 පිටුව- බෙන්තර ශ්‍රද්ධානිස්ස
නිමිගේ සංස්කරණය)

15. වැරදි මතය ; "මාරයා මනාකල්පිත දෙවියෙකැ"යි
දිනමිණ වෙසක් කලාපයේ පළ වූ මාගේ ලිපියෙහි ඇතුළත්
විය.... මෙයින් ඒ කාරණය පහදා දීමට උත්සාහ ගනු ලැබේ....
(අටුවාපරීක්ෂණය 45 පිටුව)

16. වැරදි මතය ; මාරයා මනාකල්පිත දෙවියෙකි -
....දෙවියෙක් මිනිසෙකුගේ ආමාශයට ඇතුල්ව සිටියේ යැයි කීම
සභියකට ඇතුළත්ව තිබුණත් පිළිගැනීම ඉතා අපහසුයි....
(අටුවාපරීක්ෂණය 53 පිටුව)

➤ අපගේ පිළිතුර ; මාරයා යැයි දැක්වෙන දෙවියෙක්
සැබවින්ම නැතැයි ඔප්පුකිරීමට පිටු 15 ක් තරම් කරුණු ලියා
ඇතත් ඒ සියල්ලම අනුමාන වශයෙන් දැක්වූ කරුණු මිස
බලවත් සාක්ෂි නොවේ. මාරයා යැයි හඳුන්වන දෙවියෙක්
ඇතැයි දැක්වීමට පෙළපොත් වලින්ම ඕනෑතරම් බලවත්
සාක්ෂි සොයාගත හැකිය. ඉන් කීපයක් මෙසේ දක්වමු.

I. අප්ථ බො මාරො පාපිමා, අවිරපක්කන්තෙ ආයස්මන්තෙ
ආනන්දෙ, යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම්; උපසඞ්කමිත්වා
භගවන්තං එතදවොච - "පරිනිබ්බාතු දානි, භන්තෙ, භගවා,
පරිනිබ්බාතු දානි සුගතො.....

ඉක්බිති පාපී මාරතෙමේ ආනන්ද මාහිමියන් පිටත්ව
ගොස් නොබෝ වේලාවකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම්

තැනක ද එතැනට එළඹියේය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ස්වාමීනි! භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක්වා. සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක්වා.” යන මෙය කිය. ¹¹⁰

II. අළු බො මාරො පාපිමා හගවනො වෙනසා වෙනොපරිවිතක්කමඤ්ඤාය යෙන හගවා තෙනුපසඞ්කම්; උපසඞ්කම්ත්වා හගවන්තං ගාථාය අප්ඤ්ඤාසි ..

ඉක්බිති පාපි මාරතෙමේ තමාගේ සිතින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තපරිවිතර්කය දැන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනක ද එතැනට එළඹියේය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ගාථාවකින් (මෙය) කිය. ¹¹¹

III. අළු බො මාරො පාපිමා වජ්රාය භික්ඛුනියා භයං ඡමභිතත්තං ලොමහංසං උප්පාදෙතුකාමො සමාධිමිහා වාවෙනුකාමො යෙන වජ්රා භික්ඛුනී තෙනුපසඞ්කම්; උපසඞ්කම්ත්වා වජ්රං භික්ඛුනිං ගාථාය අප්ඤ්ඤාසි...

ඉක්බිති පාපි මාරතෙමේ වජ්රා භික්ෂුණීන් වහන්සේට භයක්, තැතිගැන්මක්, ලොමු ඩැහැගැන්මක් උපදවනු කැමැත්තේ, සමාධියෙන් පහකරනු කැමැත්තේ වජ්රා භික්ෂුණීන් වහන්සේ යම් තැනක ද එතැනට එළඹියේය. එළඹ වජ්රා භික්ෂුණීන් වහන්සේට ගාථාවකින් (මෙය) කිය. ¹¹²

¹¹⁰ (දීඝනිකාය 2 , 162-163 පිටු ../මජ්ඣිම/සංයු. නි.)

¹¹¹ සංයුත්ත නිකාය 1 කොටස 188-189 පිටු.

¹¹² සංයුත්ත නිකාය 1 කොටස 246-247 පිටු.

මෙබඳු තැන් සිය ගණනක් ත්‍රිපිටකය පුරා සඳහන් වී ඇත. මෙසේ ඉතා පැහැදිලිව දිව්‍යපුත්‍ර මාරයෙකු පිළිබඳ දක්වා තිබියදී එය ප්‍රතික්‍ෂේප කිරීම විශ්මයට කරුණකි. මාරයා ජීවියෙකු නොවේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිත සිතින් දකින්නේත්, වෙන එළඹ ප්‍රශ්න විචාරීම, ගාථාකීම, ඉල්ලීම් කිරීමාදිය සිදුවන්නේත් කෙසේදැයි නුවණැත්තෝ විමසත්වා. අපට ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවන සියල්ල බොරු නොවන බවත්, එබඳු සත්‍ය බොහෝවක් ලෝකයේ ඇති බවත්, බුදුදහම ප්‍රචලිත නැති බවට රට වල පවා බොහෝ දෙනෙක් දැන් අමනුෂ්‍යාදීන්ව විශ්වාස කරන බවත් දතයුතුය. එසේ තිබියදී බුදුදහම ඇති රටක බෞද්ධ පිරිස අතර “දෙවියන්, මාරයන් නැත” යනාදී මෙබඳු මිත්‍යා මත පවතින්නේ නම් එය අභාග්‍යකි.

09 ධර්මය වරදවා දැක්වීමෙන් වන අනතුර

“යෙ තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්නිතෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු බහුජනඅභිතාය පටිපන්නා බහුජනඅසුඛාය, බහුතො ජනස්ස අනත්ථාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. බහුඤ්ච තෙ, භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපුඤ්ඤං පසවන්නි, තෙ විමං සද්ධම්මං අන්තරධාපෙන්නි”

(මහණෙනි! යම් භික්ෂුහු අධර්මය ධර්මය යැයි ප්‍රකාශ කරත් ද, ඔවුහු බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස, නො සුව පිණිස, අනර්ථය පිණිස, දෙවිමිනිසුන්ට අහිත පිණිස දුක් පිණිස කටයුතු කරන්නාහු වෙති. ඒ භික්ෂුහු බොහෝ පව් ද රැස්කර ගනිති. ඔවුහු මේ සද්ධර්මය අතුරුදන් කරති.)¹¹³

මෙසේ ධර්මය අධර්මය සේත්, අධර්මය ධර්මය සේත්, විනය අවිනය සේත්, අවිනය විනය සේත් දැක්වීම යනාදී ලෙස සංඝ භේදයට භේදවන කරුණු 18 ක් පිළිබඳව දහමෙහි දැක්වේ. යමෙක් අභිධර්මය ආදී පිරිසිදු දහම් ප්‍රතික්ෂේප කරයි නම් හෙතෙම “ධර්මය අධර්මය ලෙස දැක්වීම” යන කරුණ යටතේ මහත් අකුසල් සිදුකර ගනී. එබැවින්දෙකට වන අනතුර ගැන තවදුරටත් දහමෙහි මෙසේ දැක්වේ.

“අභිධම්මං පටිබාහෙන්නො ඉමස්මිං ජීනවක්කෙ පහාරං දෙනි, සබ්බඤ්ඤාඤාණං පටිබාහති, සත්ථු

¹¹³ අංගුත්තරනිකාය 1, 38-39 පිටු

වෙසාරජ්ජඤ්ඤාණං පටිනිවත්තෙනි, සොතුකාමං පරිසං විසංවාදෙනි, අරියමග්ගෙ ආවරණං ඛන්ධනි, අට්ඨාරසසු හෙදකරවත්ථුසු එකස්මිං සන්දිස්සති උක්ඛෙපනියකම්ම- තජ්ජනියකම්මාරහො හොති. තං තං කම්මං කත්වා උයොසාපේතබ්බො ‘ගච්ඡ විසාසාදො හුත්වා ජීවිස්සසී’ති.”

(අභිධර්මය ප්‍රතිබාහනය කරන අවලංගු කරන තැනැත්තා මේ ජනවක්‍රය නම් වූ බුදුදහමට පහර ගසන්නේ වෙයි, සර්වඥතාඥාණය අවලංගු කරන්නේ වෙයි, ශාස්තෘන් වහන්සේගේ විශාරද ඥානය නවත්වන්නේය, දහම් අසනු කැමති පිරිස රවටන්නේය, ආර්ය මාර්ගය හරහා වැටක් බඳින්නේය, දහඅට වැදැරුම් හේදකර වස්තු අතුරින් එකක පෙනී සිටින්නේය, උක්ඛෙපනිය - තජ්ජනිය ආදී දඬුවම් විනයකර්මයන් ලබන්නට සුදුස්සෙක් වන්නේය, ඒ ඒ විනය කර්ම සිදු කොට “සිගන්තෙක් වී ජීවත් වෙවයි” සසුනෙන් බැහැර කළ යුත්තෙක් වන්නේය.)¹¹⁴

විනයෙ පන දුප්පටිපන්නො තතො දුස්සීලභාවං පාපුණාති. සුත්තෙ දුප්පටිපන්නො තතො මිච්ඡාදිට්ඨිතං පාපුණාති. අභිධම්මෙ දුප්පටිපන්නො ධම්මචිත්තං අභිධාවන්නො අවිත්තෙය්‍යානිපි චිත්තෙනි, තතො චිත්තක්ඛෙපං පාපුණාති.

(විනයෙහි වැරදියට පිළිපත් තැනැත්තා ...එයින් දුසිල් බවට පැමිණෙයි. සූත්‍ර පිටකයෙහි වැරදියට පිළිපත් තැනැත්තා

¹¹⁴ අත්ථසාලිති අටුවාව (හේවාචිතාරණ මුද්‍රණ 1940) 24 පිටුව

...එයින් මිසදිටු බවට පැමිණෙයි. අභිධර්ම පිටකයෙහි වැරදියට පිළිපත් තැනැත්තා ධර්මවින්නාව අතිධාවනය කරමින් නොසිතිය යුතු දේද සිතයි, එයින් විත්ත විකේෂ්පයට පැමිණෙයි.)¹¹⁵

කරුණු මෙසේ හෙයින් තමාගේ ගුරුවරයා වුවත් කියන දේ ධර්මවිනයට නොගැලපේ නම් එය නොපිළිගත යුතුය. එබඳු අවස්ථාවක දී නුවණැති ශිෂ්‍යයෙකු සිතනා ආකාරය පිළිබඳ බ්‍රහ්මජාල සූත්‍ර නිදානයෙහි දැක්වේ. ඒ මෙසේය: සුඡ්චිය පරිබ්‍රාජක තෙමේ ද මහුගේ අතවැසි (ශිෂ්‍ය) බ්‍රහ්මදත්ත මාණවක තුමා ද මාර්ගයට පිළිපත්හ. එහිදී සුඡ්චිය පරිබ්‍රාජකයා නොයෙක් අයුරින් තෙරුවනගේ නුගුණ කියයි. බ්‍රහ්මදත්ත මාණවක තුමා එය නොපිළිගෙන තෙරුවනගේ ගුණ කියයි. මේ අවස්ථාවේදී බ්‍රහ්මදත්ත මාණවක තුමා සිතූ ආකාරය අටුවාවේ මෙසේ දැක්වේ.

“අම්භාකං ආචරියො අපරාමසිතබ්බං පරාමසති,
අනක්කමිතබ්බං අක්කමති, ස්වායං අග්ගිං ගිලන්තො විය,
හත්ථෙන අසිධාරං පරාමසන්තො විය, මුට්ඨිනා සිනෙරුං
පදාලොකුකාමො විය, කකචදන්තපන්තියං කිලිමානො විය,
පහින්තමදං චණ්ඩහත්ථිං හත්ථෙන ගණ්හන්තො විය ච
චණ්ණාරහස්සෙව රතනත්තයස්ස අචණ්ණං භාසමානො
අනයබ්‍යසනං පාපුණ්ස්සති. ආචරියෙ ඛො පන ගුථං වා අග්ගිං
වා කණ්ටකං වා කණ්භසප්පං වා අක්කමන්තෙ, සුලං වා
අභිරුහන්තෙ, හලාහලං වා විසං බාදන්තෙ, බාරොදකං වා
පක්ඛලන්තෙ, නරකපපාතං වා පපතන්තෙ, න අන්තවාසිනා
තං සබ්බමනුකාතබ්බං භොති. කම්මස්සකා හි සත්තා අත්තනො

¹¹⁵ විනය අටුවා (හේ.මු.) 14 පිටුව

කම්මානුරූපමෙව ගතිං ගවිෂන්ති. නෙව පිතා පුත්තස්ස
 කම්මෙන ගවිෂති, න පුත්තො පිතු කම්මෙන, න මාතා පුත්තස්ස,
 න පුත්තො මාතූයා, න භාතා භගිනියා, න භගිනී භාතු, න
 ආචරියො අන්තෙවාසිනො, න අන්තෙවාසී ආචරියස්ස
 කම්මෙන ගවිෂති. මය්හඤ්ච ආචරියො තිණ්ණං රතනානං
 අවණ්ණං භාසති, මහාසාවජ්ජො ඛො පනාරියුපවාදොති. එවං
 යොනිසො උම්මුජ්ජත්වා ආචරියවාදං මද්දමානො
 සම්මාකාරණමෙව කාරණතො අපදිසන්තො
 අනෙකපරියායෙන තිණ්ණං රතනානං වණ්ණං
 භාසිතුමාරද්ධො,

(“අපේ ගුරුතුමා ස්ඵර්ෂ නොකළ යුත්තක් ස්ඵර්ෂ කරයි.
 පා නොතැබිය යුත්තකට පා තබයි. මෙතුමා ගින්නක් ගිලින්නාක්
 මෙන්, කඩුමුවහතක් අතින් පිරිමදින්නාක් මෙන්, අත්මිටින්
 මහමෙර පලනු කැමැත්තාක් මෙන්, කියත් දැති පේලියක ක්‍රීඩා
 කරන්නාක් මෙන්, මදකිපුණු සැඩ ඇතෙකු අතින් අල්ලන්නාක්
 මෙන් ගුණ කීමටම සුදුසු වූ තෙරුවනගේ නුගුණ කියමින් විපතට
 පැමිණෙන්නේය. ගුරුවරයා අසුවියක් හෝ ගින්නක් හෝ
 කටුවක් හෝ විෂ සර්පයෙක් ව පාගත කල්හි හෝ උලකට නගිද්දී
 හෝ එකෙණෙහි මැරෙන විෂක් අනුභව කරද්දී හෝ ඉතාසැර
 ලුණු දියක් කටට ගනිද්දී හෝ සොරුන් හෙලන ප්‍රපාතයකට
 පතින්දී හෝ අතවැසියා විසින් ඔහු අනුව ඒ සියල්ල කළ යුතු
 නොවේ. කර්මය ස්වකීය කොට ඇති සත්වයෝ තමාගේ
 කර්මයට අනුරූප වූ ම ගතියකට යත්. පියා පුතුගේ කර්මයෙන්
 උපතකට නොයයි. ... අතවැසි ශිෂ්‍යයා ගුරුවරයාගේ කර්මයෙන්
 උපතකට නොයයි. මගේ ගුරුවරයා තෙරුවනගේ නුගුණ කියයි.
 ආර්යෝපවාදය මහාසාවද්‍ය වෙයි.” යනුවෙන් මෙසේ නුවණින්

ආර්යෝපවාදයෙන් බේරී ගුරුවරයාගේ වාදය මඩිමින් නිවැරදි කරුණුම කාරණය වශයෙන් දක්වමින් නොයෙක් ආකාරයෙන් තෙරුවනගේ ගුණ කීමට ඇරඹීය.)¹¹⁶

ඉහත කරුණු සිත තබාගෙන දහමට එකඟ නොවන මත කවුරුත් කීවත් එකවර පිළිනොගෙන වැරදි මත ඉවත දමමින් සිලාදී ප්‍රතිපත්ති පුරන්නට යෙදෙන්නා යනු අපගේ ආරාධනයයි.

¹¹⁶ දීඝනිකාය අටුවාව (හේවාවිතාරණ මුද්‍රණ 1918) 28-29 පිටු

10 අපගේ අදහස.....

සර්වඥයින් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛ දේශනාවන්ගේ සාරයත්, ඇතැම් ඒවායේ නිදානාදී විස්තරාදියත් අඩංගු වන්නේ දැන් පෙළ පොත් වශයෙන් හඳුන්වන ග්‍රන්ථවල බව ප්‍රකටය. ඒවා ධර්මවිනය විනිශ්චයකදී මූලික සාධක බව නොකිවමනාය. එම බුද්ධ දේශනාවන්ගේ අප්‍රකට අර්ථ දැක්වීමත්, සෙසු නිදානකථා, පද ගැලපීම්, උදාහරණ දැක්වීම් ආදියත් අඩංගු වන්නේ අටුවාවන්හි ය. ධර්මවිනය විනිශ්චයකදී මෙම අටුවාද අත්‍යාවශ්‍ය බව කරුණු සහිතව ඉහත දැක්වුවෙමු. ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන් වැඩසිටි අනුරාධපුර යුගයේදී පෙළ දහමට වගේම ප්‍රමුඛත්වයක් අටුවාවට ද ලැබුණු බව පැරණි කථා වස්තු වලින් ප්‍රකට වේ. ඒ සඳහා උදාහරණයක් ඉතා කෙටියෙන් මෙසේ දක්වමු.

ත්‍රිපිටකය කටපාඩමින් රැගෙන ආ ක්ෂීණාශ්‍රව උතුමන්ගේ පරම්පරාවේ ශ්‍රේෂ්ඨ පුරුකක් වූද, මෙරට වැඩසිටි ස්මෘතිමත් උතුමන් අතර ආශ්චර්යවත් මතකශක්තියකින් හෙබි උතුමෙකු යැයි ප්‍රකට වූ ද මහතෙරනමකි ත්‍රිපිටක වූළාභය මහඥරූපාණන් වහන්සේ. එතුමන්ගේ පැවිද්දේ මුල්කාලයේ, පෙළ දහම පමණක් හදාරා දරාගෙන එය හිඤ්ඤා ඉදිරියේ සිංහලට පරිවර්තනය කොට බණ කීම පිණිස මහාවිහාරයෙහි රන් බෙරය නාද කරවූ සේක. නමුත් හිඤ්ඤාසංඝයා “කවර ගුරුවරයෙකුගෙන් උගත් අර්ථ (අටුවා) ඇත්තේ ද? ඥාණ පරම්පරාව ප්‍රකාශ නොකොට අර්ථ කියන්නට නොදෙමු” යැයි කියා එය වැලැක්වූහ. (මේ වන විට එතුමන් වහන්සේ සෝතාපත්තව සිටිබව ද දැක්වේ.) පසුව ඒ පුවත එතුමන්ගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේ දැනගෙන කරුණු විමසා අටුවා

හැදෑරවීම පිණිස රුහුණට පිටත්කර යැවීය. මෙසේ එතුමන් වහන්සේ පසුව අති ශ්‍රේෂ්ඨ මහඥරුකුමෙක් වූ බව විශුද්ධිමාර්ගයේ කර්මස්ථාන නිර්දේශයේ දැක්වේ.

එබඳු විශිෂ්ට හැකියාවන්ගෙන් යුක්ත වූ ත්‍රිපිටක පෙළ දහම දරාගෙන සිටි ආර්යශ්‍රාවක උතුමෙකුට වුවත් අටුවා උගෙන නොතිබූ බැවින් බණ කීමට නොදීමෙන් එකල උතුමන් තුළ පැවති ධර්මගරුත්වය ද මනාව ප්‍රකට වේ. එමෙන්ම අටුවාවන්ට හිමිව තිබූ තත්වය ද ප්‍රකට වේ.

මෙකල ඇතැමුන් ත්‍රිපිටකයේ ඇතැම් ග්‍රන්ථ ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේත්, අටුවා-ටිකා නොසලකා හරින්නේත් කුමන හේතු නිසාදැයි විමසන අපට පහත හේතු කීපය දක්නට ලැබිණි.

1. බුදුදහම තම ජීවිතයට හුරුකරගෙන සිල-සමාධි-ප්‍රඥා ගුණ ධර්ම වැඩිමේ අරමුණින් නොව, තමාගේ උගත්කම පෙන්වීම පිණිසත් උපාධි ආදී නම්බූ නාම පිණිසත් දහම හැදෑරීම. ඇතැම් භික්ෂූන් වහන්සේලා ද දහම ප්‍රායෝගිකව හුරුකරනු වෙනුවට ගිහිජීවිතයේදී අත්හළ උපාධි - නම්බූනාම, කීර්ති-ප්‍රශංසා ලැබීමේ මාර්ගයක් ලෙස සලකා ධර්මය හැදෑරීම බේදයකි. මෙය අලගද්ද පරියත්තියක් වන බව ද සැලකීම වටී.

2. දහම හැදෑරීමේදී සිල්වත් ගුණවත් ශ්‍රද්ධාවත් ගුරුවරුන් ඇසුරු කරගෙන නොම හැදෑරීම.

3. ඇතැම්හු අභිධර්මාදී ගැඹුරු දහම් කොටස් ද අටුවා - ටිකාදී ග්‍රන්ථ ද ප්‍රතික්ෂේප කරන්නේ ඒවා තමාට නොතේරෙන බැවිනි. නැතිනම් ඒවායේ අර්ථ ගන්නා ක්‍රමය නොදන්නා බැවිනි. ඇතැම්හු තමා කරන වැරදි වසා ගැනීමට ද ඇතැම් දහම්

කොටස් ප්‍රතික්ෂේප කරති. ඇතැම්හු තමාට ඇති මානසික රෝගයක් නිසා ද එසේ කරති. ඇතැම්හු වෙනස් අදහසක් ලොවට කියා පා ප්‍රසිද්ධ වීමේ පවිටු අදහසින් එසේ කරති. මේ සැමෙකකින්ම මහා අනර්ථයක් තමාටත් ලෝකයාටත් සිදුවන බව සලකා නුවණැතිව කටයුතු කිරීමට සැවොම අදිටන් කර ගනිත්වා.

4. පාලි භාෂාව පිළිබඳ නොසලකා සිංහලෙන් පමණක් දහම හැදෑරීමට යොමුවීම හා පාළි භාෂාව හැදෑරුව ද ප්‍රමාණවත් දැනුමක් නැති බව. සිංහල පරිවර්තන වල ඇත්තාවූ ද පාළි ශබ්දකෝෂ වල ඇත්තාවූ ද බොහොමයක් ම අර්ථ අටුවා-ටීකාවන්හි විස්තර කර ඇති වචනාර්ථ බව බොහෝ දෙනා නොදැන සිටීම.

5. තමා මෙම අටුවාදී ග්‍රන්ථ පරිශීලනය නොකොට උගතුන් යැයි සම්මත වෙන කවුරුත් හෝ කියූ කරුණක් නිසා එම ග්‍රන්ථ නොවිමසාම බැහැර කිරීමාදී ප්‍රඥාගෝචර නොවන ක්‍රියා නිසා.

6. අවම වශයෙන් නිසෙන් මිදීමට අවශ්‍ය අවම සුදුසුකම් වත් නැති භික්ෂූහු දහම්දෙසීම් ග්‍රන්ථරචනාදියට යොමු වීම.

7. ගැඹුරින් දහම සෙවීමට ඇති උනන්දුවේ අඩුකම.

8. අවුරුදු දහස් ගණනක් පරම්පරාවෙන් පරම්පරාවට රැකගෙන පැමිණි මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථ ඇතැම් කාල වලදී එතරම් උගත් කමක් නැති අය අතින් ද පිටපත් වීම සිදුවිය. එබඳු අවස්ථා වලදීත් ප්‍රමාද ලිඛිත ආදී වශයෙනුත් නම් ගම් ආදී වූ දහම් කරුණු

වශයෙන් එතරම් වැදගත් නොවන ඇතැම් කරුණු වල සුළු සුළු වෙනස්කම් ග්‍රන්ථ අතර පැවතිය හැකි වුවත් එමෙන් සියදහස් ගුණයකටත් වඩා වැඩි වූ එම ග්‍රන්ථයේ සඳහන් නිවැරදි කරුණු වල අගය නොසලකා හැරීම. එමෙන්ම පවතින ඉතා සුළු වූද එම වැරදි පමණක් ඉස්මතුකර දැක්වීම. (මෙසේ වැරදි යැයි සලකන බොහෝවක් ද කරුණු නිවැරදිව තේරුම් නොගැනීම නිසා වූ වැරදි වැටහීම් බව ද දකුණුය.)

9. ධර්මය විකෘතිකිරීමේ ආදීනව පිළිබඳ බොහෝ දෙනෙකුට අවබෝධයක් නොතිබීම. ඒ පිළිබඳ අමතර තොරතුරු රේරුකානේ වන්දවිමල මානිමියන්ගේ අභිධර්මයේ මූලික කරුණු හා පටිච්චසමුප්පාද විවරණය යන ග්‍රන්ථයන්ගේ අග දැක්වේ.

10. බොහෝ කාලයක් මෙරට විදේශීයයන්ට නතුව පැවතීමෙන් දහම හැදෑරීමේ පුරාණ සම්ප්‍රදාය ගිලිහීයාම හේතුවෙන් නිවැරදිව පෙළ-අටුවා-ටීකා අනුසාරයෙන් දහම හදාරන්නේ කෙසේ ද යන බව බොහෝ දෙනා නොදැන සිටීමත්, එම ක්‍රමය හෝ එහි වටිනාකම දක්වන ග්‍රන්ථ සුලභ නොවීමත් තවත් කරුණකි.

11. මෙම වැරදි මත බණ්ඩනය කරමින් ඉතා වටිනා ලිපි පලවී ඇතත් ඒවා ඇතැම් විට වෙනම ග්‍රන්ථ ලෙස නොලියවීම නිසා ඒවා එතරම් අවධානයට ලක් නොවීම ද අවාසනාවකි. බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථයන්ගේ සඤ්ඤාපන ලෙස ලියැවුණු ලිපි ඒ අතර ප්‍රධාන වේ. විශේෂයෙන්ම එහි විනය පිටක

මහාවග්ග පාලි පළමු ග්‍රන්ථයේ සඤ්ඤාපනය කියවන්නේ නම් ඉහත වැරදි මත බොහෝමයකට පිළිතුරු ලැබෙනු ඇත.

12. මෙම ත්‍රිපිටකය හා අටුවා ද කටපාඩමින් ධරාගෙන පැමිණියේ අප වැනි අය නොව විශ්මයජනක මතකයක් තිබුණු සති වේපුල්ලප්පත්ත (සතියේ උපරිම තත්වයට පැමිණි) රහත් උතුමන් බව බොහෝ දෙනා නොදනිති. පෙරදින කළ කී දෙයවත් හරිහැටි සිහිකළ නොහැකි මෙකල සිටින්නෝ එම උතුමන්ව සැක කිරීම විහිළුවකි. එකල උතුමන්ගේ විශ්මිත මතකය ආදී කරුණු දැන ගැනීමට විශුද්ධිමාර්ගයේ කම්මට්ඨානගහණනිද්දේසයේ එන කරුළියගිරිවාසිනාගත්ථේර, මජ්ඣිමනිකායකදේවත්ථේර යන උතුමන්ගේත් දීඝනිකාය අටුවාවේ (365 පිටුවේ) එන මහාගතිමිඛ අභය, දීඝභාණක අභය, ත්‍රිපිටක චූළාභය යන උතුමන්ගේත් කථාවස්තු කියවීම වටී. ලිපිය දික්වන බැවින් එම කථාවස්තු නොදක්වමු.

තවද පෙළ දහම ධරාගෙන පැමිණියේත් අටුවා ධරාගෙන පැමිණි උතුමන්මය. අටුවා වෙනස් කළා යැයි කියනවා නම් පෙළ දහමද වෙනස් කළ හැකිව තිබිණි. ඒ උතුමෝ සිහිනෙකින්වත් ඒවා දැන දැන වෙනස් නොකරන බව නම් ස්ථීරය. තවද දැන් සිටින සියලු හික්කුන්ට පැවිදි උපසම්පදාවන් ලැබුණේද ඒ උතුමන් වෙතින් බවද සිහිකරනු වටී.

13. ඇතැමුන් පවසන්නේ යමක් පෙළේ නැතිනම් එය බුද්ධභාෂිතයැයි පිළිගත නොහැකි බවයි. සියලු බුද්ධභාෂිත පෙළේ අඩංගු නොවන බවට කරුණු පෙර දැක්වුවෙමු. පෙළේ නැති නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින්ම දෙසූ දහම් පාඨ ඕනෑතරම් අටුවාවලින් සොයාගත හැක. ආවුසෝවාදයෙන්

වැඩිහිටියන් ඇමතීම නොකළ යුතුයි දක්වන පරිවාර අටුවා පාඨය, ආනන්දබෝධිය රෝපනයට අවසර ලබාදීම ආදී අවස්ථා ඊට උදාහරණ වෙත්. තවද රතනසූත්‍රාදියත්, ධම්මපද ගාථාදියත් දෙසීමට පෙර වෙන කිසිම සංවාදයක් බුදුරජුන් එම ශ්‍රාවක පිරිස හා සිදු නොකළේ යැයි කියන්නේ නම් එය ද විහිළුවකි. තවද සියලු සුභාමිත බුද්ධභාමිත වේ යැයි අංගුත්තර අට්ඨකනිපාතයේ උත්තරවිපත්ති සූත්‍රයේ දැක්වෙන පහත සඳහන ද සලකා බලනු වටී.

“එවමෙවං ඛො, දෙවනමින්ද, යං කිඤ්චි සුභාසිතං සබ්බං තං තස්ස භගවතො වචනං අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස. තතො උපාදායුපාදාය මයඤ්ච අඤ්ඤෙව වදාම. (එසේම දෙවරජතුමනි! යම්කිසි සුභාමිතයක් වේ නම් ඒ සියල්ල ඒ භාග්‍යවත් වූ අරිහත් වූ සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ වචනයකි. ඒ බුද්ධවචනයෙන් රැගෙන අන්‍යයෝත් අපිත් දේශනා කරමු). යනු එහි අරුතයි.

14. දහමට සම්බන්ධ යමක් ශ්‍රද්ධාවෙන් පිළිගැනීම මෝඩකමකැයි වර්තමානයේ ඇතැමුන් අතර තිබෙන දුර්මතය ද මෙසේ වැරදි මත පැතිරීමට එක් හේතුවකි. “දහම පිළිබඳ මධ්‍යස්ථ මත” යැයි පවසමින් සත්‍ය කණපිට පෙරලීම හෝ නැති වැරදි පෙන්වීම හෝ සැබෑ මධ්‍යස්ථ බව නොවන බව ද ඒ අය තේරුම් ගන්නේ නම් යහපති. අපට විෂයවන දේ පමණක් පිළිගැනීමට සිටියහොත් බුදු දහමේ පමණක් නොව වෙනත් විෂයන් වලද බොහෝ කොටස් බැහැර කළ යුතු වේ. ඒවා හැදෑරීමට ද හැකි නොවේ. වෙනත් ශාස්ත්‍රාදිය ඉගෙනීම ආරම්භ කරන්නේ ද ඒ සියල්ල ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගෙන නොවේ. කර්මවිපාකාදී ඇතැම් කරුණු අපට සම්පූර්ණයෙන් විෂය

නොවන බව අවින්තෙය්‍ය සූත්‍රාදියේදී බුදුරජුන්ම වදාරා තිබේ. ආරම්භයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහින් ශ්‍රාවක උතුමන් කෙරෙහින් ශ්‍රද්ධාව පිහිටුවා ගෙන ධර්මය පිළිපැදීමෙන් එහි සත්‍ය අසත්‍ය තමන්ටම දතහැකි වනු ඇත.

තවද ග්‍රන්ථ කර්තෘවරු ධර්ම ග්‍රන්ථ වල වැරදි සෙවීමට උත්සුක වීම වෙනුවට ඒවායින් ප්‍රයෝජන ගන්නා ආකාරය පිළිබඳ පොත් ලියන්නේ නම් එය පාඨකයාගේ ශ්‍රද්ධාදී ගුණ වර්ධනයට ඉවහල් වේ. වැරදි දැක්වීමෙන් ඔවුන්ගේ ශ්‍රද්ධාව අඩුවීම හැර කුමන ලාභයක් වන්නේදැයි සිතා බලනු වටී. මෙය තම මවගේ බොහෝ ගුණ තිබියදී ශරීරයේ ඇති කුඩා ලප කැළලක් නිසා මවට නිගා කිරීම වැනි අනුවණකමකැයි සිතිය යුතුය. එයින් තමාටත් අනුන්ටත් ලැබෙන්නට තිබෙන පිහිට ද අහිමි වේ.

ඇතැම්හු සිතන්නේ මෙකළ මගඵල ලාභීන් අඩුවීමට හේතුව දහමේ අර්ථ අතීතයේදී වැරදීම නිසා බවයි. කිසිසේත් එබන්දක් වී නොමැත. මගඵල ලාභීන් අඩුවීමට ප්‍රධානම හේතුව නිවර්ථව පිළිවෙත් පුරන භික්ෂූන් අඩු වීමයි. සීලාදී ප්‍රතිපත්ති නොපුරන ඇතැම්හු විදර්ශනා කරමු යැයි කියමින් උත්සාහ කළ ද ඉන් ප්‍රතිඵල නොලැබෙන බව දත යුතුය. එසේම නිවර්ථව පෙළ - අටුවා - ටිකා අනුව සීලාදී පිළිවෙත් ගෞරවයෙන් පුරන උතුමන් අතර මෙකලත් ප්‍රතිඵල ලාභීන් සිටින බව ද දතයුතුය. පෙළ - අටුවා - ටිකාදී ධර්ම ග්‍රන්ථ පිළිබඳවත් භාවනාක්‍රම ගැනත් සැක ඉපදවීමෙන් වන්නේ භාවනා වශයෙන් එම දහම වැඩීමට බලාපොරොත්තු වන ආධුනිකයින් ද නොමග යාමයි. එයින් ඇතැම් අය ශ්‍රද්ධාව අඩු වී සිවුරු හැරයාමට ද හැකිය. මිසදිටු

ගැනීමට ද හැකිය. එබැවින් මෙම විවේචන නවත්වා සෑම දෙනාම වෘක්ක විශාරද ප්‍රතිපත්තිකාමී ගුරු උතුමන් හමුවේ ධර්මය හා භාවනා ක්‍රම හඳාරා ඒවා නිවැරදිව පිළිපැද බලත්වා යනු අපගේ ආරාධනයයි. එසේ නිවැරදිව පිළිවෙත් පුරන පිරිසක් බිහි වී මේ ලක්දිව නැවතත් ධ්‍යාන - අභිඤ්ඤා - මාර්ගඵල ලාභී උතුමන්ගෙන් ගැවසිගත් ධර්මදේව්‍යයක් වේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

විරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං, සම්මාසම්බුද්ධසාසනං!
සම්බුදු සසුන ලොව බොහෝ කල් පවතීවා!

සබ්බෙ සත්තා භවන්තු සුඛිත්තා!
සියලු සත්වයෝ සුවපත් වූ ආත්ම ඇත්තෝ
වෙත්වා!